T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

TOPKAPI SARAYI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ'NDEKİ R.1965 NUMARALI ŞİİR MECMUASI (90b-176b)'NIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ

Betül AKAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Semra TUNÇ

Konya-2011

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Betül AKAR tarafından hazırlanan **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki R. 1965 Numaralı Şiir Mecmuası (90b-176b)'nın Transkripsiyonlu Metni** başlıklı bu çalışma 20/10/2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy çokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ahmet SEVGİ	Başkan	İmza
Prof. Dr. Emine YENİTERZİ	Üye	İmza
Yrd. Doç. Dr. Semra TUNÇ	Üye	İmza

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Betül AKAR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Türk edebiyatı, özellikle de Klasik edebiyatımıza büyük katkı sağlayan mecmualar, divanı olmayan şairlerin şiirlerini tesbit etmek, divanı yayınlanmış şairlerin divanda yer almayan şiirlerini ortaya çıkarmak, var olan şair ve şiirler ile ilgili bilgileri teyit etmek ve yeri geldiğinde değiştirmek, dönemin edebiyat zevkini anlayabilmek gibi bir çok konuda başvurulan önemli kaynaklardır.

Bu kadar büyük bir öneme sahip olmasına rağmen mecmualarla ilgili çalışmaların yeterli olmaması edebiyatımız için büyük bir kayıptır. Biz kendi adımıza bu kaybı hafifletebilmek için Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki Revan 1965 Numaralı Şiir Mecmuası (90b-176b) üzerinde çalışma yapmayı uygun gördük.

Çalışmamızın giriş kısmında Eski Türk edebiyatında mecmualar ile bilgi vererek, mecmuaların önemine değindik. Daha sonra Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki Revan 1965 Numaralı Şiir Mecmuası (90b-176b)'nda yer alan şairler, kullanılan vezinler, nazım şekilleri gibi bilgilerle mecmuanın tanıtımını yaptık.

Sonraki safhada mecmuada yer alan şiirlerin transkripsiyonlu metnine yer vererek, şiirleri yayınlanmış divanlarla ve bilimsel çalışmalarla karşılaştırıp varsa farklılıkları dipnotlarda belirttik.

Öncelikle gerek tez seçim aşamasında gerekse tezimi hazırlarken karşılaştığım sıkıntılarda, kaynaklara ulaşmamda benden yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen, yol gösteren ve kolaylaştıran değerli hocam, tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Semra TUNÇ başta olmak üzere, kıymetli hocalarım Prof. Dr. Emine YENİTERZİ, Prof. Dr. Ahmet SEVGİ ve Yrd. Doç. Dr. Erol ÇÖM'e sonsuz şükranlarımı sunarım.

Betül AKAR

Konya-2011

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin		
	Adı Soyadı	Betül AKAR
	Numarası	084201011001
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı / Eski Türk Edebiyatı
	Danışman	Yrd. Doç. Dr. Semra TUNÇ

Tezin Adı: **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki R. 1965 Numaralı Şiir Mecmuası (90b-176b)'nın Transkripsiyonlu Metni**

ÖZET

Çalışmamız, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi R.1965 numaralı mecmua (90b-176b)'nın tanıtımı ile transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır. Metni hazırladıktan sonra mecmuadaki şiirleri bilimsel yayınlarla karşılaştırarak aradaki farkları gösterdik. Divanlarda bulunmayan şiirleri de ayrıca belirttik.

Toplamda 176 varaktan müteşekkil olan mecmuanın 90b'den 176b'ye kadar olan kısmı tarafımdan incelenip, hazırlanmıştır. İncelediğimiz kısımda 51 şaire ait 248 şiir ve şairini tespit edemediğimiz 15 şiir yer almaktadır. Şiirlerde en fazla kullanılan nazım şekli sırasıyla gazel, kaside ve muhammes'tir. En fazla şiirler ise sırasıyla Bâkî, Mirza Sâib ve Fuzûlî'ye aittir. Mecmuada şiirlerin yanı sıra bir adet de Arapça nesir yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler:, şiir, gazel, mecmua

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin		
	Adı Soyadı	Betül AKAR
	Numarası	084201011001
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı / Eski Türk Edebiyatı
	Danışman	Yrd. Doç. Dr. Semra TUNÇ

Tezin İngilizce Adı: **The Transcitioned Text of Poetry Journal (90b-176b) Numbered R. 1965 in the Library of Topkapı Palace Museum**

SUMMARY

Our study consists of presentation and transcription of poem journal (90b-176b)in the Library of Topkapı Palace Museum with registery number R1965 .After preparing the article, we showed the differences between the poems inthe journal and scientific publications by compairing them. We also indicated the poems that are not presentin Divan poetry. The part of the journal totally consisting of 176 pager from 90b to 176b was investigated and prepared by me. This part contains 248 poems written by 51 poets and 15 anonimous poems. The most used poetry types in these poems are ghazals, qasidas and muhammes. And most of these poems bejong to Baki, Mirza Saib and Fuzuli. İn addiation to these poems , there is also one Arabic article.

Keywords: poem, ghazal, journal

KISALTMALAR

age.	: Adı geçen eser
agm.	: Adı geçen makale
AÜ	: Ankara Üniversitesi
C.	: Cilt
D.	: Divan
İÜ	: İstanbul Üniversitesi
İÜEF	: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
M.	: Mecmua
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Nu.	: Numara
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SÜ	: Selçuk Üniversitesi
TDK	: Türk Dil Kurumu
v.	: Varak
YLT	: Yüksek Lisans Tezi

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

آ,ا	a,ā	ش	ş
ا,أ	a,e	ص	ṣ
ء	’	ض	ż,ḍ
ب	B	ط	ṭ
پ	P	ظ	ẓ
ت	T	ع	‘
ث	ṣ̱	غ	Ġ
ج	c	ف	F
چ	Ç	ق	ḳ
ح	ḥ	ك	k,g,ñ
خ	ḫ	ل	l
د	D	م	m
ذ	ẕ	ن	n
ر	r	و	v(o,ö,u,ü,ū)
ز	Z	ه	h·(a,e)
ژ	J	ى	y-(ı,i,ī,ā)
س	S		

Farsçadaki “ vâv-ı ma’d□le” harfi, “ ˇ ” işaretiyle gösterilmiştir.

GİRİŞ

ESKİ TÜRK EDEBİYATINDA MECMÛALAR

Mecmualar, Türk edebiyatı, özellikle Klasik edebiyatımız için önemli kaynaklardır. "Derlenmiş, toplanmış" demek olan mecmua, aynı konuda yazılmış manzum ve mensur yazıları topladığı gibi, muhtelif konularda da yazılmış eserleri ihtiva edebilir. Hatta farklı dillerde edebî parçaları da bir araya getirebilir.

Yüzyıllar boyunca gerek edebiyat sahasına gerekse diğer dallara çok önemli katkılarda bulunan mecmua türü acaba neydi, nasıldı diye düşünülecek olursa şöyle bir sonuca varılır: Mecmua genellikle kişilerin beğenilerini yansıtan bir not defteri olarak görevine başlamış ve bu görevini sürdürmüştür. O defter bitince de mecmua dediğimiz şey ortaya çıkmıştır. Çok düzgün ve itinayla hazırlanmış mecmualar olduğu gibi çok dağınık hatta kağıdının boyutları, renkleri birbirine uymayan mecmualara da rastlanır.

Edebiyat tarihinde büyük bir boşluğu dolduran mecmualar, bazen edebiyat tarihinin asıl kaynaklarına yardımcı olur bazen yegâne kaynak olarak işlev üstlenir. Edebiyat tarihinin birinci dereceden kaynakları olan tezkirelere yansımamış birçok şair, şiir, tür ve belgede mecmûalar edebiyat tarihinin vazgeçilmez kaynakları durumundadır. Hâdî'nin Saray Şehrengizi , Behiştî'nin Vize Şehrengizi gibi eserler mecmûalardan hareketle gün yüzüne çıkarılmış eserlerdir .

Mecmuaların bir kısmının sahibi ve müstensihi belli, büyük bir kısmının ise ne sahibi ne de müstensihi bellidir. Ekserisinin düzenlenme tarihleri de yoktur.

Semra Tunç, "Konya Mevlânâ Müzesi Kütüphanesi 2455 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası", *SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.6, s. 105

Günay Kut, "Mecmû'a", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler)*, İstanbul 1986, c.6, s. 170

Yaşar Aydemir, "Hâdî'nin Saray Şehrengizi", *İlmî Araştırmalar Dergisi*, S. 12, İstanbul 2001, s. 31–56.

Yaşar Aydemir, "Behiştî, Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Divanının Tenkidli Metni", Ankara 2000, s. 84–86.

Yaşar Aydemir, Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler, *AÜ Türkoloji Dergisi,* C.2 (Ankara 2007), s. 123.*i*

Aydemir, age., s. 123

Derleyeni ve yılı tam olarak bilinmese de bir mecmuanın derleniş tarihi, içindeki parçalardan yaklaşık olarak tesbit edilebildiği için, döneminin şiir zevkini beğenilen şairlerini ve hatta toplanan şiirlere göre de yazıldığı dönemin en beğenilen şiirlerini belirleme imkanı verir. Yine mecmualarda divan sahibi olmayan, hatta divanı bulunduğu halde şiiri divanında bulunmayan şahsiyetlere ve eserlere rastlanabilir.

Divan nüshalarında olmayıp da mecmualarda bulunan şiirlerin neden nüshalara girmediği bir problem olarak karşımızda durmaktadır. Şiirin divan tertibine alınmaması şairin bir tasarrufu da olabilir. Bu ihtimali de göz önüne alarak şiirlerin nüshalara girmemesinin muhtemel sebeplerini aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

1) Divan neşirlerinde yer almadığı halde mecmualarda bulunan bir şiir, metin tenkiti yapılan çalışmalarda görülemeyen nüshalardan kaynaklanmış olabilir.

2) Şair, divanını tertip ettikten sonra şiir yazmış, yazdığı bu şiir tertip ettiği divan nüshasına girmemiş olabilir. Ömrü vefa etmediği ya da başka sebeplerle tekrar tertibe girişemediği için bu şiir dışarıda kalmıştır.

3) Divan şiiri büyük oranda meşk etme, egzersiz yapma üzerine kuruludur. Meşk edilen bu şiir bir anlamda karalamadır ve şair divanına girmesini istememiş olabilir.

4) Şair, meşk ettiği çalışmaların hepsini değil en güzelini divan tertibine almak istemiş olabilir. Bazı çift matlalı gazel örnekleri buna delil teşkil edebilir.

5) Şair, divanını kendisi tertip etmemiş, sonradan bir başkası tarafından tertip edilmiş, böylelikle bazı şiirleri tertip dışında kalmış olabilir.

6) Bazı şairlerin müsveddeleri ölümünden sonra yayılmış olabilir.

7) Bazı şairlerin, özellikle çok okunan şiirlerinin dilden dile dolaşması sonucu, bir anlamda miri malı olarak görülen ve zamanla aslından uzaklaşan ikinci bir manzume olarak ortaya çıkmış olabilir.

Tunç, agm., s.106

Cemâl Kurnaz, "Osmanlı Şair Okulu", Journal of Turkish Studies TUBA, 27/II, Harvard, 2003.

8) Özellikle mesaj yüklü tasavvufi şiirler, çoğunlukla müridin eğitimi amaçlı kullanılmasından dolayı şifahi kültürde yer etmiş, arkasından da yazıya geçirilmiş olabilir.

9) Kimi şiirler, bazı şairlerin, çoğunlukla da mutasavvıf şairlerin şiirlerine ilaveler yapılması sonucu tertibe girmemiş olabilir.

10) Bir başka önemli husus da mecmua tertip eden kişiden kaynaklanabilir. Mecmuayı tertip eden kişi profesyonel olabileceği gibi amatörce bu işle uğraşıyor da olabilir. Bu durum beraberinde birtakım yanlışları da getirir: Bir şaire ait şiiri başkasına ait göstermek gibi. Bu çerçevede mecmuaların verdiği bilgilerin mutlak doğru olmayabileceği hususu gözden uzak tutulmamalıdır.

Mecmuaların Gruplandırılması

Mecmuaları ana hatlarıyla şu şekilde gruplandırabiliriz.

1) Nazire mecmuaları: Genellikle bir şairin kaside veya gazeline aynı vezin ve kafiyede nazire yazan şairlerin şiirlerini toplayan şiir mecmualarıdır. Mecmuatü’n-Nezâir, Cāmiü’n-Nezâir, Mecmaü’n-Nezâir, Pervâne Bey Mecmuası önemli nazire mecmualarındandır.

2) Seçme şiir mecmuaları: (mecmû‘a-i eş’ar, mecmû‘a-i devavin)

3) Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar (Mecmû‘a-i edviye, mecmû‘a-i ed‘iye, mecmû‘a-i tevârih, mecmû‘a-i muammeyat, mecmû‘a-i münşeat, mecmû‘atü’r-resâil gibi)

4) Karışık mecmualar (Bu tür mecmualar nazım-nesir karışık olabilir. Ayrıca Arapça, Türkçe ve Farsça gibi farklı dillerde de yazılmış olabilir.)

5) Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar.

Bizim çalışmamıza kaynak olan mecmua, antoloji niteliğinde olan seçme şiir mecmualarıdır.

Aydemir, agm., s.132
Kut, age, s. 170

I. BÖLÜM

İSTANBUL TOPKAPI SARAYI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ

REVAN 1965 NUMARALI MECMÛANIN (90b-176b) TANITIMI

1. R.1965 (1a-90a) Numaralı Mecmuanın Tanıtımı

İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki R. 1965 Numaralı Şiir Mecmuası 205mm boyunda 108mm eninde aharlı kağıt; sahifede güzel talikle 77mm uzunluğunda mâilen 15 satırdan oluşmaktadır. Serlevhalar müzehhep, cetveller yaldızlıdır. Şemseli kahve rengi deri ciltli olan mecmua, toplamda 176 varak olarak görünse de 159. varağa numara verilmemiş 160. varak ise 159 olarak numaralandırılmıştır. Bu nedenle mecmua esasen 177 varaktan meydana gelmektedir.

Mecmuanın bize ait kısmında 1 adet Arapça nesir ile 51 şaire ait 248 şiir yer almaktadır. Biri Şeyhoğlu (s.63) diğeri Zikrî'ye (s.142) dahil edilen 2 şiirin de başında "Velehu" kaydı olmasına rağmen mahlas yer almamıştır. Yine Sabrî'ye ait bir şiirin (s.329) de başlığında Âlî yazmaktadır. Şairlerini tespit edemediğimiz ve çoğu müfred olan 15 şiirle birlikte mecmuanın çalıştığımız kısmında 263 şiir ve 1 nesir yer almaktadır. Bu şiirlerden Farsça olan Mirza Sâib'e ait 30 gazel, 1 müfred ve şairini belirleyemediğimiz 1 müfred, 1 beyit ile Arapça nesri metnimize aynen aldık. En fazla şiir sırasıyla Bâkî, Mirza Sâib, Fuzûlî ve Necātî 'ye aittir. Aşağıdaki tabloda şairler ve şiirlerinin nazım şekillerine göre sayıları gösterilmiştir.

Şair Adı	Nazım Şekli ve Sayısı
Ālī	1 gazel
ʻĀlī	1 tesdis
ʻAmrī	1 gazel
Azmī	1 mesnevi, 1 rubai
Bahāyī	6 gazel

Bāḳī	68 gazel, 3 kaside
Cinānī	2 tesdis
Coşḳun	1 muhammes
Emrī	6 gazel
Fiġānī	4 gazel
Fużūlī	19 gazel, 7 kaside, 1 terci-i bend
Ġurābī	1 gazel
Ḥāletī	1 gazel, 1 rubai
Ḫayālī	1 gazel
Ḥaydarī	1 gazel
Ḥayretī	1 gazel
Ḥikmetī	3 gazel
Hüsrev	1 gazel
ʻİşretī	1 gazel
Ḳabūlī	1 gazel
Kerīmī	1 gazel
Melik Beg	1 müstezad
Mesīḥī	1 gazel
Mirza Ṣā'ib	30 gazel, 1 müfred
Miṣlī	1 gazel
Münīrī	1 gazel
Nādirī	1 gazel
Nā'ilī	1 müseddes
Nāṭıḳī	1 terci-i bend
Necātī	13 gazel, 1 müfred
Nesīmī	3 gazel, 1 müstezad
Nevʻī	3 gazel
Rūḥī	11 gazel, 1 terkib-i bend
Sabrī	1 müseddes
Ṣādıḳ	1 gazel
Semāʻī	2 muhammes

Sürūri	1 gazel
Şānī	1 tarih
Şem‘ī	1 gazel
Şeydā	2 gazel
Şeyḫoġlı	5 gazel, 2 tahmis, 1 terci-i bend, 1 rubai
Tā’ib	1 gazel
Ṭarzī	1 gazel
Ṭıflī	1 rubai
Tīġī	1 gazel
‘Ubeydī	1 gazel
‘Ulvī	1 gazel, 1 müseddes
‘Uṣūlī	1 kaside, 1 terci-i bend
Yaḥyā	12 gazel
Ẕikrī	2 gazel
Ẓuhūrī	1 gazel

Tabloyu incelediğimizde mecmuada Necâtî ve Mesîhi gibi 15. yüzyılda yaşamış şairler de yer almasına rağmen 16. ve 17. yüzyıllarda yaşayan şairlerin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bu nedenledir ki mecmuanın 18. yüzyılda kaleme alındığı muhtemeldir; ancak mürettibi hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

Şiirlere baktığımızda ise en fazla kullanılan nazım şeklinin gazel ve kaside olduğu görülmektedir. Bunlar ve bunların dışında kullanılan nazım şekilleri ile sayıları aşağıda verilmiştir.

Nazım Şekli	Sayısı
Gazel	212
Kaside	11
Müfred	11
Terci-i bend	4
Rubai	4

Nazm	3
Muhammes	3
Müseddes	3
Tesdis	3
Tahmis	2
Müstezad	2
Terkib-i bend	1
Mesnevi	1
Tarih	1
Murabba	1
Beyit	1

14 farklı nazım şekliyle yazılan şiirlerde 21 farklı vezin kalıbı kullanılmış olup, en fazla kullanılan vezin kalıbı olarak karşımıza *Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün* çıkmaktadır. Kullanılan vezin kalıpları ve sayıları şu şekildedir.

Kullanılan Vezin	Sayısı
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	63
Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	36
Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün	35
Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün	32
Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūlün	16
Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün	13
Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün	8
Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün	5
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün	5
Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün	4
Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün	2
Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūlün	2

Mef'ūlü Fa'ūlün	
Mef'ūlü Mefā'īlün Mef'ūlü Mefā'īlün	1
Mef'ūlü Fā'ilātün Mef'ūlü Fā'ilātün	1
Fā'ilātün Mefā'ilün Fā'ilün	1
Fa'ūlün Fa'ūlün Fa'ūlün Fa'ūlün	1
Mef'ūlü Mefā'ilün Fa'ūlün	1
Fa'ūlün Fa'ūlün Fa'ūlün Fa'ūl	1
Müfte'ilün Fā'ilün Müfte'ilün Fā'ilün	1
Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün	1
Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlün Fā' *Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūl*	1

Aşağıdaki tabloda şairler ve şiirleri; şiirin ilk mısrası, şiir numarası, varak numarası, nazım şekli ve karşılaştırılan eser detaylı olarak gösterilmiştir.

Şairi belli olmayan şiirler tablonun sonunda verilmiştir.

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Ālī	Geh güler yüz gösterürsin verd-i ra‘nālar gibi	37	105a	Gazel	-
‘Ālī	Ne yoluña ḫarc eylemege sīm ü zerüm var	217	161a	Tesdis	Gelibolulu M. Âlī D. (s.323)
‘Amrī	Şīve vü nāza ġāyet olmaz mı	30	103a	Gazel	‘Amrî Divanı,(s.156)
Azmī	Her işe ḳıl besmeleyle ibtidā	254	173a	Mesnevi	Azmī Divanı (s. 46)
	Ger ‘arż-ı cemāl eyleyesin gün gibi ey māh	255	175b	Rubai	Azmī Divanı (bulunamadı)
Bahāyī	Mest-i la‘l-i sāḳiyüm cām u sebūdan fāriġam	53	110b	Gazel	1-Şeyhülislam Bahâyî Divanı'ndan Seçmeler (bulunamadı) 2-Şeyhülislam Bahâyî Divanı Şerhi (bulunamadı)
	Geh mu‘tekif-i mey-kede-i bāde-fürūşuz	54	110b	Gazel	
	Giriftār-ı kemend-i ṭurra-i dildārdur göñlüm	55	110b	Gazel	
	Göñül çıḳdı feżā-yı sīneden cānānuñ ardınca	56	111a	Gazel	
	Dest-i ḳudret ṣūretüñde yazdı Ḳur'ānı dürüst	57	111a	Gazel	
	Dağıtduñ ḫ̌āb-ı nāz-ı yārı ey feryād neylersin	253	173a	Gazel	Ş. Bahâyî Divanı Şerhi (s.277)
Bāḳī	Bilini ḳuçmadadur ol ṣānemüñ derd ü belā	126	139a	Gazel	Bâkî Divanı (s.107)
	Cevr ü cefāña ḳā'il olurdum velī şehā	127	139a	Gazel	Bâkî Divanı (s.107)
	Gül-sitān bezm-i şarāb u cām-ı mey güldür baña	128	139a	Gazel	Bâkî Divanı (s.108)
	‘Āriżuñ āb-ı nābdur gūyā	129	139b	Gazel	Bâkî Divanı (s.109)
	Leb-i ḫandanuñ ile ḳılduñ yād	130	139b	Gazel	Bâkî Divanı (s.123)
	Ḫār-ı ġamda ‘andelīb eyler fiġān u zārlar	131	140a	Gazel	Bâkî Divanı (s.153)
	Cür‘adan abdāla gerçi maḫzenü'l-esrārdur	132	140a	Gazel	Bâkî Divanı (s.135)

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bāḳī	Ezelden şāh-ı ʻaşḳuñ bende-i fermānıyuz cānā	133	140a	Gazel	Bâkî Divanı (s.109)
	Nev-bahār irişdi vü gitdi şitā	134	140b	Gazel	Bâkî Divanı (s.108)
	Şöyle olmış cām-ı ʻaşḳ-ı yārdan mest ü ḫarāb	135	140b	Gazel	Bâkî Divanı (s.113)
	Ġubār-ı ḫaṭṭuñ olmaz çünki ḥayrān olmaġa bā'iş	136	140b	Gazel	Bâkî Divanı (s.117)
	İtdi şikār göñlümi vir şūh-ı şeh-levend	137	141a	Gazel	Bâkî Divanı (s.121)
	Ḳad çeng ü nāle nāy u ciger ḫūnı bādedür	138	141a	Gazel	Bâkî Divanı (s.154)
	Eylesün laʻlini dermān dil-i bīmāra meded	139	141a	Gazel	Bâkî Divanı (s.125)
	Ne devrān muvāfıḳ ne tāliʻ müsāʻid	140	141b	Gazel	Bâkî Divanı (s.126)
	İrdi nesīm-i maʻdelet-i Kisrī-i bahār	141	141b	Gazel	Bâkî Divanı (s.182)
	Sāḳiyā cām-mey ne ḫōş gül olur	142	142a	Gazel	Bâkî Divanı (s.199)
	İḥsān u cūd u maʻdelet oldıysa ʻādetüñ	143	142a	Gazel	Bâkî Divanı (s.273)
	Bir ṣafā-baḫş ḳanı cām-ı muṣaffādan yig	144	142a	Gazel	Bâkî Divanı (s.261)
	Ḳaddümi çeng eşkümi rūd eyledüñ	145	142b	Gazel	Bâkî Divanı (s.262)
	Sāḳī elüñde bülbüle[y]i bülbül eyleseñ	146	142b	Gazel	Bâkî Divanı (s.257)
	Ḫaṭṭ-ı laʻliyle ḳaşı cānānuñ	147	142b	Gazel	Bâkî Divanı (s.254)
	Umaruz cām-ı laʻlüñi emmek	148	143a	Gazel	Bâkî Divanı (s.256)
	Dil-rubālarla ʻaceb keṣret var her yoluñ	149	143a	Gazel	Bâkî Divanı (s.265)
	ʻĀşıḳ-ı bī-dillere cevr-i firāvān eyledüñ	150	143a	Gazel	Bâkî Divanı (s.267)

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bāḳī	Reşk-i ruḫuñla olmasa ger dil-figār gül	152	145a	Gazel	Bâkî Divanı (s.288)
	Her tīr-i belā ḳavs-i ḳażādan ola nāzil	153	145a	Gazel	Bâkî Divanı (s.284)
	Ṭapuñdur Ka'be-i 'ulyā-yı ehl-i pür ṣafā ḳıblem	154	145b	Gazel	Bâkî Divanı (s.306)
	Ol iki zülf-i müşg-i ġāliye-fām	155	145b	Gazel	Bâkî Divanı (s.303)
	Ruḫsāruña ḫaṭṭ-ı 'anber-efşan	156	145b	Gazel	Bâkî Divanı (s.331)
	Sañā kūyuñ içre olana ḳarīn	157	146a	Gazel	Bâkî Divanı (s.327)
	Ḳıyām itdi çemende yāre ḳarşu	158	146a	Gazel	Bâkî Divanı (s.345)
	Nergis-i mest bezm-i gül-şende	159	146b	Gazel	Bâkî Divanı (s.374)
	Gülşen isterseñ işte mey-ḫāne	160	146b	Gazel	Bâkî Divanı (s.392)
	Yoḳdur ṣebāt çünki cihān-ı ḫarābda	161	146b	Gazel	Bâkî Divanı (s.391)
	Ḳanā'at ḳıl göñül pā-būs-ı yāre	162	147a	Gazel	Bâkî Divanı (s.390)
	Ḫūrşīd öninde şu'lelenür māh-ı nev müdām	168	149b	Kaside	Bâkî Divanı (s.59)
	Gülşene altun varaḳlar zeyn idüp bād-ı ḫazān	169	150b	Kaside	Bâkî Divanı (s.55)
	Urınup başına bir tāc-ı mücevher sünbül	170	151a	Kaside	Bâkî Divanı (s.62)
	'Āriżuñ ḫūrşīd-i 'ālem-tāb māhiyetlüdür	171	152b	Gazel	Bâkî Divanı (s.137)
	Şām-ı firāḳuñ āḫırı ṣubḥ-ı viṣāldür	172	152b	Gazel	Bâkî Divanı (s.160)
	Ne sāḳīdür lebüñ ġam bezmine yaşum şarāb eyler	173	152b	Gazel	Bâkî Divanı (s.205)
	Naẓm-ı rengīnüme kim vaṣf-ı leb-i dil-berdür	174	153a	Gazel	Bâkî Divanı (s.216)

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bāḳī	Cemālüñ āfitābından alup nūr	175	153a	Gazel	Bâkî Divanı (s.183)
	İşigüñ ḫākine ser-çeşme-i ḥayvān dirler	176	153a	Gazel	Bâkî Divanı (s.191)
	Cūy-ı fenāyı ḫalḳ birer ikişer geçer	177	153b	Gazel	Bâkî Divanı (s.184)
	Ruḫun ʻaksiyle ṣaḥn-ı dīde bāġ u gül-sitānumdur	178	153b	Gazel	Bâkî Divanı (s.180)
	Cāmuñ eṭrāfın ḳaçan kim seyr ider āvāreler	179	153b	Gazel	Bâkî Divanı (s.136)
	Ḥaremüñ ravża-i cināne deger	180	154a	Gazel	Bâkî Divanı (s.171)
	İllere mihr ü vefāsı ḫōş gelür	181	154a	Gazel	Bâkî Divanı (s.194)
	Ṭurmaz yanumda ḫançerini vaṣf ider nigār	182	154a	Gazel	Bâkî Divanı (s.130)
	Leşger-i fitne saña ḫayl-i ḫaṭ u hāl yiter	183	154b	Gazel	Bâkî Divanı (s.195)
	Çekdi zencīre beni ʻaşḳuñ nitekim şīrler	184	154b	Gazel	Bâkî Divanı (s.165)
	Yıllar durur yoluñda senüñ pāy-māldur	185	154b	Gazel	Bâkî Divanı (s.162)
	Kūyuñ gedāsı oldı dil-i mübtelāyı gör	186	155a	Gazel	Bâkî Divanı (s.181)
	Rindler cāmuñ ḥabāb-āsā yüzine baḳdılar	187	155a	Gazel	Bâkî Divanı (s.173)
	Berg-i gülden ruḫı ol lāle-ʻiẕāruñ terdür	188	155b	Gazel	Bâkî Divanı (s.167)
	Göñül almaġa gelür şīveye āġāz eyler	189	155b	Gazel	Bâkî Divanı (s.179)
	Sūz-ı ʻaşḳuñla ḳaçan kim dilden āh u zār olur	190	155b	Gazel	Bâkî Divanı (s.171)
	Fermān-ı ʻaşḳa cān ile var inḳıyādumuz	199	158a	Gazel	Bâkî Divanı (s.218)
	Dilā bezm-i cihānda kimse āḫır pāy-dār olmaz	200	158a	Gazel	Bâkî Divanı (s.220)

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Bāķī	‘Ālemde ẕerre deñlü yoġiken vücūdumuz	201	158a	Gazel	Bâkî Divanı (s.219)
	Gel ey sāķī bulınmaz böyle ‘ālī dil-güşā meclis	202	158b	Gazel	Bâkî Divanı (s.227)
	Sīneñe ‘aşķ ile elifler kes	203	158b	Gazel	Bâkî Divanı (s.218)
	Göñül dāġ-ı ġamuñla sīnede bir şem‘ uyandurmış	204	158b	Gazel	Bâkî Divanı (s.234)
	Baḥs itmesün ‘iẕāruñ ile encümende şem‘	205	159a	Gazel	Bâkî Divanı (s.238)
	Ey dürr-i pāk aġzuña nisbet senüñ ṣadef	206	159a	Gazel	Bâkî Divanı (s.240)
	Müje ḫaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf	207	159a	Gazel	Bâkî Divanı (s.241)
	Kemāl u fażl ile ‘ālemde iftiḫārum yoķ	208	159b	Gazel	Bâkî Divanı (s.252)
	Şeb-i tārīk görinür gözüme rūz-ı firāķ	209	159b	Gazel	Bâkî Divanı (s.243)
	Yazdı bahār āyet-i ḥüsnüñ varaķ varaķ	210	160a	Gazel	Bâkî Divanı (s.250)
Cinānī	Cihān ġarķ-āb olup seyl-āb-ı çeşm-i ḫūn-feşānumdan	28	102a	Tesdis	Cinânî Divanı (s.273)
	Ṭāķ-ı sipihre zīver iden mihr-i rūşeni	29	102b	Tesdis	Cinânî Divanı (s.329)
Coşķun	Dem-i rü’yāda yine bu gice cānānum ile	218	161b	Muhammes	-
Emrī	Ruḫuña mihr-i cihān-tāb dise dil ne ‘aceb	10	92b	Gazel	Emrî Divanı (bulunamadı)
	Küşte-i tīġ-ı ġam-ı ‘ışķ olduġumçün ey melek	11	92b	Gazel	Emrî Divanı (s.155)
	Cāmlardur bezmümüzde bu ṭoķuz mīnā bizüm	213	160b	Gazel	Emrî Divanı (s.183)
	La‘lüñ üzre beñ midür yā ḫod enārı vaż‘ iden	214	160b	Gazel	Emrî Divanı (s.204)
	Beni sen hecr-i miyānuñla nizār eylersin	250	172a	Gazel	Emrî Divanı (s.215)

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Emrī	Bir ḳul oġlı göñül ıḳlīmine sulṭān oldı	256	175b	Gazel	Emrî Divanı (bulunamadı)
Fiġānī	Şu gibi ṣāfī ḳıl sözi fikr eyle vir cevāb	25	101a	Gazel	Figânî Divanı (s.32)
	Ḳaşlaruñ ṭuġrası cānā āfitāb üstindedür	26	101a	Gazel	Figânî Divanı (s.45)
	Güneş yüzüñe ḫā'il zülf-i pür-ḫam	27	101a	Gazel	Figânî Divanı (s.88)
	Ruḫsārlaruñ zülfüñ içün itdi şehādet	75	125a	Gazel	Figânî Divanı (s.34)
Fużūlī	ʿAşḳ derdi ey muʿālic ḳābil-i dermān degül	60	112b	Gazel	Fuzûlî Divanı (bulunamadı)
	Yār raḥm itdi meger nāle vü efġānumuza	61	112b	Gazel	Fuzûlî Divanı (bulunamadı)
	Hevā ʿarāyis-i gülzāra oldı çihre-küşā	62	113a	Kaside	Fuzûlî Divanı (23)
	Āb levḥi üzre çekmiş mevcden mısṭar ṣabā	63	115b	Kaside	Fuzûlî Divanı (s. 35)
	Çeker bī-raḥmlar yanında her sāʿat zebān ḫançer	64	116b	Kaside	Fuzûlî Divanı (s. 33)
	Çıḳdı yaşıl perdeden ʿarż eyledi ruḫsār gül	65	117b	Kaside	Fuzûlî Divanı (s. 44)
	Ṣafḥa-i çihre āl üzre sevād-ı ḫaṭ-ı yār	66	119b	Kaside	Fuzûlî Divanı (s. 120)
	Ġonce baġrı dehr bī-dādiyle evvel ḳan olur	67	120b	Kaside	Fuzûlî Divanı (s. 40)
	Münşī-i ḳudret ki çekmiş ḫāme-i ḥikmet nigār	68	121b	Kaside	Fuzûlî Divanı (s50)
	Şükr kim çarḫ istiḳāmet üzre devrān eyledi	69	123b	Terci-i Bend	Fuzûlî Divanı (s. 63)
	Kār-ger düşmez ḫadeng-i ṭaʿne-i düşmen baña	124	137b	Gazel	Fuzûlî Divanı (s135)
	Ramażān oldı çeküp şāhid-i mey perdeye rū	219	162a	Gazel	Fuzûlî Divanı (s. 247)
	ār-ger düşmez ḫadeng-i ṭaʿne-i düşmen baña	233	165b	Gazel	Fuzûlî Divanı (s. 135)

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Fużūlī	Riştedür cismüm ki devr-i çarḫ virmiş tāb aña	234	165b	Gazel	Fuzûlî Divanı (s. 134)
	Kemāl-i ḥüsn virüpdür şarāb-ı nāb saña	235	166a	Gazel	Fuzûlî Divanı (s. 139)
	Cānımuñ cevheri ol la'l-i güher-bāra fidā	236	166a	Gazel	Fuzûlî Divanı (s133)
	Ġamzesin sevdüñ göñül cānuñ gerekmez mi saña	237	166b	Gazel	Fuzûlî Divanı (s. 139)
	Her zamān manẓūr bir şūḫ-ı sitem-gerdür baña	238	166b	Gazel	Fuzûlî Divanı (s137)
	Ey nāvek-i ġamzeñ siperi sīne-i aḥbāb	239	167a	Gazel	Fuzûlî Divanı (s142)
	Ṣubḥ ṣalup mihr-i ruḫuñdan niḳāb	240	167a	Gazel	Fuzûlî Divanı (s143)
	Pāy-bend oldum ser-i zülf-i perīşānuñ görüp	241	167a	Gazel	Fuzûlî Divanı (s. 148)
	Rūzgārum buldı devrān-ı felekden inḳılāb	242	167b	Gazel	Fuzûlî Divanı 144)
	Vaṣluñ bañā ḥayāt virür firḳatüñ memāt	243	168a	Gazel	Fuzûlî Divanı (s149)
	'Aks-i ruḫsāruñ ile oldı müzeyyen mir'at	244	168a	Gazel	Fuzûlî Divanı (s149)
	Mürde cismüm iltifātuñdan umar her dem ḥayāt	245	168b	Gazel	Fuzûlî Divanı (s150)
	Ḫaṭ-ı ruḫsāruñ ider luṭfda reyḥān ile baḥs	246	168b	Gazel	Fuzûlî Divanı (s. 153)
	Ney gibi her dem ki bezm-i vaṣluñı yād eylerüm	259	176a	Gazel	Fuzûlî Divanı (s. 220)
Ġurābī	Ḳara bağrumı ḫūn iden senüñ ruḫsār-ı aluñdur	257	175b	Gazel	-
Ḥāletī	Geh güler yüz gösterürsin verd-i ra'nālar gibi	35	105a	Gazel	Hâletî Divanı (bulunamadı)
	Hicrān elemi ḫāṭırumı teng itdi	36	105a	Rubai	Hâletî Divanı (bulunamadı)
Ḫayālī	Ey 'aceb bu ṭurra mı yā ebr-i müşg-iefşān mıdur	167	149a	Gazel	Hayâlî Divanı (s.81)

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Ḥaydarī	Ḳılsa ḫaṭṭuñdan neden bu zülf-i ʻanber-bār ḫavf	192	156a	Gazel	-
Ḥayretī	Ayaġuñ ṭopraġı ser-tācumuzdur	31	103b	Gazel	Hayretî Divanı (s.190)
Ḥikmetī	Ḫūn-ı dildür ṣanmañuz bu çeşm-i ḫūn-efşān seper	85	127b	Gazel	Hikmetî Divanı (s.115)
	Kemān-ı ebruvānından n'ola dirse ḫaṭā çıḳmaz	86	127b	Gazel	Hikmetî Divanı (s.140)
	Dil-i şeydā nice bir cevrüñe muʻtād olsun	248	169a	Gazel	Hikmetî Divanı (bulunamadı)
Hüsrev	Aḳ sādeyle şehā bir gül-i raʻnāsın sen	163	147a	Gazel	-
ʻİşretī	Ṣanma ʻaşḳ ehlini mevt-ile güzār eylediler	215	161a	Gazel	Divan şiiri Fasikül:2 (s.87)
Ḳabūlī	Cān istese cānāna dime virmezem anı	74	125a	Gazel	Kabûlî'nin Şiirleri(bulunamadı)
Kerīmī	Şiʻrüm letāfetiyle gūyā ki āba beñzer	12	93a	Gazel	-
Melik Beg	Bir āfet imiş ʻaşḳ ki sevdāsına ṭuşmaḳ	125	138a	Müstezad	-
Mesīḥī	Bend-i zülfüñle şehā bir boynı baġlu çākerüz	50	109b	Gazel	Mesîhî Divanı (s.180)
Mirza Ṣā'ib	Gazeller Farsça kaleme alınmıştır.	91-120	129a-136b	Gazel	-
	Müfred Farsça kaleme alınmıştır.	221	162b	Müfred	-
Miṣlī	Dil sevdi yine cān-ile bir tāze nihāli	76	125b	Gazel	-
Münīrī	Bāʻiṣ-i ġam olanuñ her biri ber-bād olsun	247	169a	Gazel	Münîrî Divanı (bulunamadı)
Nādirī	Lāyıḳ o Türk-i meste ḳaçan olsa rāh-rev	252	172b	Gazel	Nâdirî Divanı (s.272)
Nā'ilī	Dün gördüm ol nigārı ṭarab-nāk u ercümend	59	112a	Müseddes	Nâilî Divanı(bulunamadı)
Nāṭıḳī	Gevher-i gencīne-i ẕāt-ı ḥaḳuz	249	169b	Terci-i Bend	Nâtıkî Divanı (s.268)

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Necātī	Gülşen-i ḥüsnüñde kim tāvūs-ı zerīn bāl açar	1	90b	Gazel	Necâtî Divanı (s.257)
	La‘l-i güher-engīzüñ şekker-şiken olmışdur	2	90b	Gazel	Necâtî Divanı (s.245)
	Her seḥer gülşende kim murġ-ı laṭīf-elḥān oḳur	3	91a	Gazel	Necâtî Divanı (s.266)
	Revā mıdur ki güneş yüzüñe ḳamer dirler	4	91a	Gazel	Necâtî Divanı (s.216)
	Yaraşur kim seni ser-defter-i ḫūbān yazalar	5	91b	Gazel	Necâtî Divanı (s.206)
	Cān u dil k'ol semen-bere çekilür	6	91b	Gazel	Necâtî Divanı (s.215)
	Dil kebāb ü ḳabaġum yaşı mey-i nāb gerek	7	92a	Gazel	Necâtî Divanı (s.333)
	Devr-i ġamda bizi sāḳī yine hōş-ḥāl eyledüñ	8	92a	Gazel	Necâtî Divanı (s.325)
	Mevsim-i nev-bahārı gözleyelüm	15	93b	Gazel	Necâtî Divanı (s.370)
	İşigüñden yüzüm dönerse dönsün bir yaña ḳıblem	16	93b	Gazel	Necâtî Divanı (s.356)
	Her ḳaçan bād ile zülf-i ‘anber-efşān ṣarmaşur	193	156b	Gazel	Necâtî Divanı (s.265)
	Ḳaddi ḫırāmı rūḥ-ı revāndan ḫaber virür	194	156b	Gazel	Necâtî Divanı (s.240)
	Gülşenden ise ‘āşıḳa dil-dār ḫōş gelür	195	157a	Gazel	Necâtî Divanı (s.248)
	Yār mā'il olıcak mihr ü maḥabbet āz olur	196	157a	Müfred	Necâtî Divanı (bulunamadı)
Nesīmī	Ṣal burḳa‘ı yüzüñden eyā ṣūret-i Raḥmān	22	94a	Müstezad	Nesîmî Divanı (s. 362)
	Şehā göñlüñ hemīşe bī-ġam olsun	42	106b	Gazel	Nesîmî Divanı (s. 266)
	Burc-ı ‘Aḳreb zülfüñ olmış āfitāb andan çıḳar	52	110a	Gazel	Nesîmî Divanı (bulunamadı)
	Gerçek ḥadīṣ imiş bu ki ḫūbuñ vefāsı yoḫ	220	162b	Gazel	Nesîmî Divanı (s. 96)

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Nev'ī	Ḫayāl-i çeşm-i maḫmūruñ dil-i efgāra düşmişdür	87	128a	Gazel	Nev'î Divanı (s.317)
	Vefāsı dehr-i denīnüñ cefāsına degmez	88	128b	Gazel	Nev'î Divanı (s.338)
Rūḥī	Ne dehrüñ bendesi ne şāh-ı 'ālī-şānıyuz cānā	89	128b	Gazel	Nev'î Divanı (s.234)
	Ṣanmañ bizi kim şīre-i engūrile mestüz	24	94b	Terkib-i bend	Rûhî Divanı (s. 187)
	Nüktedānsın nev-cevānsın ḫūbsın merġūbsın	48	109b	Gazel	Rûhî Divanı (s. 881)
	Ruḫundan ẕevḳ alan itdi gül-i ra'nāya istiġnā	70	124a	Gazel	Rûhî Divanı (s. 307)
	Muḳīm-i kūyuñ eyler Cennet-i a'lāya istiġnā	71	124a	Gazel	Rûhî Divanı (s. 315)
	Ṣubḥ-dem ẕevḳ ehli oldur kim çeküp cām-ı şarāb	77	125b	Gazel	Rûhî Divanı (s. 341)
	Maḥabbet bir güherdür ḳalb-i 'āşıḳ aña ma'dendür	78	126a	Gazel	Rûhî Divanı (s. 548)
	Dil ki cām-ı 'aşḳ-ile mest ü ḫarāb olmış yatur	79	126a	Gazel	Rûhî Divanı (s. 509)
	Yılda bir kerre idüp seyr-i gülistān gül-i surḫ	80	126b	Gazel	Rûhî Divanı (s. 374)
	Ḫançerin belde göricek bire ġaddār didük	81	126b	Gazel	Rûhî Divanı (s. 748)
	Pīrehen bār-ı girāndur ki döyimez bedenüñ	82	127a	Gazel	Rûhî Divanı (s. 746)
	Zīr ü bālāsına baḳ ol ḫaṭ-ı 'anber-fāmuñ	83	127a	Gazel	Rûhî Divanı (s. 764)
	Aġladup 'āşıḳları hicrüñle nālān eyledüñ	84	127a	Gazel	Rûhî Divanı (s. 732)
Sabrī	Baña raḥm eyle benüm ey şeh-i 'ālī-şānum	222	163a	Müseddes	-
Ṣādıḳ	Dāne-i eşküm şaçup ṣayyād-ı çeşmüm ḳurdı dām	23	94b	Gazel	Sadık Divanı (bulunamadı)
Semā'ī	İdrāk-ı pāk ādeme iḳrārdan gelür	33	104a	Muhammes	D. Mehmet Çelebi (bulunamadı)

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Semā'ī	Süzülsün çeşm-i mestüñ devlet-i bīdārı gelsün	34	104b	Muhammes	D. Mehmet Çelebi (bulunamadı)
Sürūri	Zülfüñi gördüm dükendi ṣabr u ārāmum benüm	51	110a	Gazel	-
Şānī	Ser-ḫāṣān-ı dergāh-ı mu'allā	197	157b	Tarih	-
Şem'ī	Müşterīdür mihr ü meh 'ālem ḫāridāruñ senüñ	13	93a	Gazel	Şem'î Divanı (s.89)
Şeydā	İderdüm cism-i zārı pāre pāre	211	160a	Gazel	-
	Ḳanı ol dem dil şarāb-ı şevḳdan ser-ḫōş-idi	212	160a	Gazel	-
Şeyḥoġlı	Gelse nev-rūzuñ ṣafāsıyla firāvān olsa gül	38	105a	Gazel	Mecmūa'tü'n-Nezāir (bulunamadı)
	Yine faṣl-ı bahār oldı açıldı lāle-i ḥamrā	39	105b	Gazel	Mecmūa'tü'n-Nezāir (bulunamadı)
	Ḥamd-ı ebedī kim bize çār oldı Muḥammed	40	106a	Rubai	Mecmūa'tü'n-Nezāir (bulunamadı)
	Nev-bahār oldı yine 'arż eyledi ruḫsār-ı gül	41	106a	Gazel	Mecmūa'tü'n-Nezāir (bulunamadı)
	'Īd-i ḳurbān oldı gül vaḳti irişdi bāġa gel	43	106b	Gazel	Mecmūa'tü'n-Nezāir (bulunamadı)
	Ṣanmañ bizi bu cīfe-i murdāre ḫarīdār	44	107a	Terci-i Bend	Mecmūa'tü'n-Nezāir (bulunamadı)
	Āfitāb-ı ṭal'atuñ dutmış Ḥamel burcın ḳarār	45	108a	Gazel	Mecmūa'tü'n-Nezāir (bulunamadı)
	Kūh-ı belāda ṣābr u rızādur cihādumuz	46	108b	Tahmis	Mecmūa'tü'n-Nezāir (bulunamadı)
	Düşeyim baḥr-ı ġama himmet-i Yezdān olsun	47	109a	Tahmis	Mecmūa'tü'n-Nezāir (bulunamadı)
Tā'ib	Manẓarından ki ḳaçan 'ārıż-ı cihān görinür	191	156a	Gazel	-
Ṭarzī	Ne ḫaḳanuz ne ḳayser ḫāk-i rāh-ı Kerbelāyuz biz	223	163b	Gazel	-
Ṭıflī	Her gördügi perīye göñül mübtelā olur	260	176b	Rubai	-

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Tīġī	Ol naḫl-i tāze ‘āşıḳa mā’il nihāl imiş	251	172b	Gazel	-
‘Ubeydī	Beni zincir-i ‘aşḳa ṣanma kim baġlanmadum gitdüm	165	148a	Gazel	Divan Şiiri Fasikül:2 (s.25)
‘Ulvī	Te‘ālal’llah Yed-i ḳudret ne demde urdı bünyāduñ	58	111a	Müseddes	Ulvî Divanı (s.172)
	Şehā kūyuñda göñlüm bir gedā-yı müstemendüñdür	258	176a	Gazel	Ulvî Divanı (s.289)
‘Uṣūlī	Ey ṣaçı sünbül ü perīşānum	151	143b	Terci-i bend	Usûlî Divanı (bulunamadı)
	Yā mücessem rūḥdur yā peyker-i cān ol beden	166	148a	Gazel	Usûlî Divanı (s.70)
Yaḥyā Efendi	Gösterdi yine sāḳī-i meclis yed-i beyżā	121	137a	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.26)
	Dönüpdür ża‘f ile bir rişteye cismümde cān-āsā	122	137a	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.29)
	Elümde şīşe-i rengīn pür mey la‘l-i nāb-āsā	123	137a	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.31)
	Ṭūṭī-ṣıfat ol cāme-i sebzi giye cānā	224	164a	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.37)
	Ḳays-ı melāmet-güzīn rāh-nümūndur baña	225	164a	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.32)
	Ġonceyi servi saña teşbīh ider her bī-edeb	226	164a	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.40)
	Geldi şitāda taḫtına sulṭān-ı kām-yāb	227	164b	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.42)
	Gerçi olur cāma ol maḥbūb-ı zībā teşne-leb	228	164b	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.44)
	Ey zülf-i ḫam-ender-ḫamı ḳullāb-ı maḥabbet	229	164b	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.54)
	Bir gün gele kim şād ola maḥzūn-ı maḥabbet	230	165a	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.56)
	İtmesün seng-i ḥavādiş cām-ı ṣaḥbāyı şikest	231	165a	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.52)
	Olıcaḳ serv-veş ol ḳadd-i ser-efrāz bülend	232	165a	Gazel	Şeyh. Yahyâ Divanı (s.65)

Şair Adı	Mısra	Şiir Nu.	Varak	N. Şekli	İncelenen Eser ve Sayfa Nu.
Ẕikrī	Cihānda kūy-ı yārı cennet-i aʿlāya beñzetdüm	72	124b	Gazel	-
	Dil-ber-i dil-nüvāz böyle gerek	73	124b	Gazel	-
Ẓuhūrī	Dil-ribālar içre şimdi dilberüm yek dānedür	49	109b	Gazel	Zuhûrî Divanı (bulunamadı)
-	Sen dimez miydüñ ki senden ġayrıya dil viremem	9	92b	Müfred	-
-	Açılaldan gül gibi ey ġonce gülzāruñ senüñ	14	93a	Müfred	-
-	Lāle-gūn aṭlas giyüp ʿuşşāḳı eylersin helāk	17	94a	Müfred	-
-	Hem-dem bulınur yār-ı vefādār ele girmez	18	94a	Müfred	-
-	Reh-i ʿaşḳuñda cān virmek degül mi cāna minnetler	19	94a	Müfred	-
-	Yār mihmānumuz olmış gelüñ ey cān [u] göñül	20	94a	Müfred	-
-	Farsça kaleme alınmıştır.	21	94a	Müfred	-
-	Ḳāmetüñ ḳulluġına düşmeyicek	32	103b	Müfred	-
-	Görüp āyine-i ruḫsāruñı ben ṭūṭī-i gūyā	90	128b	Müfred	-
-	Çeşm-i mestüm nedür ol ġamze-i fettān nedür	198	157b	Murabba	-
-	Cānuma geçdi firāḳuñ derdi cānānum yetiş	216	161a	Gazel	-
-	Farsça kaleme alınmıştır.	261	176b	Beyit	-
-	Hecr-i laʿlüñle dem-ā-dem göz yaşı mey-gūn olur	262	177a	Nazm	-
-	Nice sūz-ı derūnı ʿāşıḳ-ı bī-dil nihān eyler	263	177a	Nazm	-
-	Ḳanı ben bī-nevāya nāle-perdāz itdügün demler	264	177a	Nazm	-

Mecmua, şair sayısı, nazım şekli ve vezin çeşitliliği bakımından oldukça zengin olmasının yanı sıra, tezkirelerde rastlayamadığımız şairlere ait (Coşkun s.324, Melik Beg s.196) şiirlere yer vermesi ve Fûzûlî (s.83, 84), Nesîmî (s.73), Bahâyî (s. 74, 75, 76, 77, 78), Nâilî (s.81), Usûlî (s.225), Hâletî (s.49, 50), Zuhûrî (s.70), Emrî (s.10, 384) gibi önemli şairlere ait divanlarda bulunmayan şiirleri de ihtiva etmesi bakımından da önemlidir.

2. Metni Kurarken İzlenilen Yöntem

İlk olarak mecmuada yer alan şiirleri transkripsiyonlu olarak yeni yazıya aktardık, yayınlanmış divanlar ve diğer bilimsel çalışmalarda bulunan şiirlerle karşılaştırarak farklarını gösterdik. Mecmua ve divanda farklı olan kelimelerden vezne ve anlama uygun olanını esas aldık. Anlam ve vezin bakımından bir farklılık olmayan durumlarda ise mecmuayı esas aldık.

Necâtî Divanı'nda **zülfün key**; mecmuada ise zülfüñden olarak geçen kelimeler vezin bakımından farklılık göstermese de anlam bakımından daha uygun olduğu düşünülerek **zülfün key** ifadesi metne alınmıştır:

Yüzüñi göstermesün aġyāre zülfün key ṣaḳın

Mār olan şeytāna cennet kapusın derḥāl açar

(Necātî, 1/3)[12]

Rûhî Divanı'nda **Bildürür rütbeñi** şeklinde olan kelimeler, mecmuada **Bildürür mertebeñi** şeklinde yer almaktadır. Anlam bakımından bir fark olmamasına rağmen vezin gereği divan esas alınmıştır:

Rūḥiyā ḳaḥṭ-ı ʿadū tabʿuña noḳṣān virmez

Bildürür rütbeñi erbāb-ı kemāla suḫanuñ

(Rûhî, 82/5)

---

12 Parantez içindeki rakamlar mecmuadaki şiir ve beyit sayılarını göstermektedir.

Rûhî Divanı'nda **fettānı** olarak geçen kelime, mecmuada **'ayyārı** şeklindedir. Vezin ve anlam bakımından bir farklılık olmadığından dolayı mecmua esas alınmıştır:

Gösterürsin meskenet 'uşşāḳa bilmezler ki sen

'Ālemüñ 'ayyārı bir şūẖ-ı cihān-āşūbsın

(Rûhî,48/2)

Bazen vezne uygun olmayan durumlarda tasarrufta bulunarak çıkarmalar yaptık ve bunları da dipnotla belirttik. Mecmuada **dīni vü devlet** olarak kaydedilen ibare, vezne uygun olmadığı için **dîni devlet** şeklinde alınmıştır:

Terk eylemişüz 'aḳl u dīni devlet [ü] cāhı

Dīvāne ṣanur bizleri dīvānelerüz biz

(Şeyẖoğlı,44-II/5)

Aynı şekilde Cinānī'nin tesdisinde yer alan **"sīmīn"** ibaresi vezin gereği **"sīm"** olarak alınmıştır:

Dil naḳdin al esirgeme ey sīm-ten beni

Māl ü menālümüz yoġ ise göñlümüz ġanī

(Cinānī, 29, 2/3)

Mecmuayı divanlarla karşılaştırırken farklılıkları dipnotta gösterdik. Dipnotta farklılığı belirtirken önce şiir, daha sonra varsa bent numarasını vererek, beyit numarası ve mısrayı belirttik. Şiir ve beyit numaralarını Latin rakamlarıyla, bendleri ise Romen rakamlarıyla gösterdik. Beyitlerde birinci mısra için a, ikinci mısra için b harfini kullandık.

Dipnotlarda, doğru kabul ettiğimiz kelimeyi yazıp (:) işaretinden sonra farklı ya da bizce yanlış olan kelimeyi yazdık. Yanlış ya da farklı olan kelimenin mecmuada mı yoksa divanda mı yer aldığını belirtmek için kelimenin yanına Mecmua ise M., Divan ise D. yazdık.

Farklılık kelimede değil mısra ya da beytin tamamında ise dipnotta sadece farklı olan mısra ya da beyti gösterdik.

Mecmua ve divanda beyit ya da bent sıraları farklı olan şiirlerde mecmuayı esas alarak sıralama yaptık ve divandaki sıralamayı dipnotta belirttik.

Vezin ve anlam gereği bulunması gereken bağlama edatı olan " ve-و " ile belirtme eklerini (-ı, -i, -u, -ü) ve mecmuada yer almayan ancak anlam, kafiye, ya da redif gereği olması gereken kelimeleri [ ] içinde belirttik.

Süzülsün çeşm-i mestüñ devlet-i bīdār[ı] gelsün

Bozulsun bend-i zülfüñ bendeler dīdār[ı] görsünler

(Semā'ī, 34, I/1

Aldı cānum firāḳ [u] cevr ü sitem

Ḳaldı bir iki üç nefes n'ideyin

(Uṣūlī, 151, IV/5)

Ey **Nesīmī** kimse bilmez bu mu'ammā sırrını

İki noḳṭa üç ḥurūf ol dörd kitāb andan [çıḳar]

(Nesīmī, 52/5)

Mecmuada şiiri bulunan şairlerin yayımlanmış eserlerde yer almayan şiirlerini dipnotta belirttik.

Yayımlanmış veya tez olarak hazırlanmış divanlarda bulamadığımız şiirlerin bir kısmının mahlas beyitlerini burada örnek olarak veriyoruz:

Dir imiş düşmen ki hem-demdür **Fużūlī** yār ile

Her sözi bühtān ise ḥaḳḳā bu söz bühtān degül

(Fużūlī, 60)

Dilberüñ ḳaṣdı imiş cāna **Fuzūlī** gel kim

Cān virüp dilbere minnet ḳoyalum cānumuza

(Fużūlī, 61)

Göz gördüg[in]ce göñlüm olur ḫaste **Nā'ilī**

Eyler delü perīlik ile nice 'āḳılı

Yüzinde siḥr ider yine ol çāh-ı Bābili

Bend itmiş anda bir nice ṣāḥib-naẓar dili

Çın söyle bu ne çāh-ı ẕeḳandur didüm didi

Ey çoḫ ḫaṭālu kendi mekānuñ durur senüñ

(Nāilī, 59)

'Andelīb-āsā **Bahāyī** söyledür cānān beni

Göreyim ol gül cemālin güft-gūdan fāriġam

(Bahāyī,53)

Şimdi bildüm **Ḥāletī** ol la'l-i şekker-bār-ı yār

Söyledürmiş ādemi ṭūṭī-i gūyālar gibi

(Ḥāletī,35)

Ey ṣaçı leylī teraḥḥum ḳıl **Ẓuhūrī** ḫasteye

Rāh-ı 'aşḳuñda o bī-dil Ḳays-veş dīvānedür

(Ẓuhūrī, 49)

Ruḫı üstinde gören **Emrī** siyeh ḫālini dir

Ṣaḥn-ı gülşende yatubdur yine bir Hindī 'Arab

(Emrī, 10)

Okuyamadığımız kelimeleri "…" ile gösterip, okunuşundan emin olamadığımız kelimelerin yanına (?) ibaresini koyduk. Mecmuada yer alan Arapça, Farsça nazım ve nesirleri ise aynen aldık.

II.BÖLÜM

R. 1965 NUMARALI ŞİİR MECMUASININ (90b-176b) METNİ

1

90b **Necātī**

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Gülşen-i ḥüsnüñde kim tāvūs-ı zerrīn bāl açar
Ṭā‘liüm mes‘ūd olur baḫtum der-i iḳbāl açar

2 Dāl-i devlet gösterür zülf-i dil-āvizüñ senüñ
Cān cemālüñ muṣḥafından her ḳaçan kim fāl açar

3 Yüzüñi göstermesün aġyāre zülfün key ṣaḳın
Mār olan şeytāna cennet kapusın derḥāl açar

4 Sāḳiyā göñlüm ḳarardı luṭf idüp bir būse vir
Ḳayġulu göñülleri dirler şarāb-ı nāb açar

5 Dilberā ḫāl-i lebüñ rāz-ı dehānuñ ḳıldı fāş
Şöyle kim esrār-ı ġaybı noḳṭa-i remmāl açar

6 Nitekim ẓulmet çerāġuñ rūşenāsın arturur
Rengini ruḫsārunuñ zülf ile ḫaṭṭ u ḫāl açar

7 Ṣād olur olsa **Necātī** işigüñde pāy-māl
Ehl-i dünyā gibi kim göñlüni rūy-i māl açar

---

1 Necâtî Beg Divanı, s. 245
1a ṭāvūs-ı zerrīn : ṭāvūs-ı zülfüñ D.
3a zülfün key : zülfüñden M.
4b şarāb-ı nāb : şarāb-ı āl D.
5. beyit mecmuada yer almamaktadır.
7a pāy-māl : rūy-māl D.

2

Velehu Necātī

Mef'ūlü Mefā'īlün Mef'ūlü Mefā'īlün

1 La'l-i güher-engīzüñ şekker-şiken olmışdur
Gīsū-yı dil-āvīzüñ müşg-i Ḫuten olmışdur

2 Gözüm ile göñlümüñ ḫōş āb u hevāsı var
Sulṭān-ı ḫayālüñe tā kim vaṭan olmışdur

3 Ey Rūm-ı aḳīk altın ṣaḳın ki ziyān eyler
Ḳanlu yaşum öcünden 'ālem liman olmışdur

4 Yā Rab ne cemāl olur bu çihre ki müştāḳı
'Īd ayı gibi dā'im her merd ü zen olmışdur

5 Meydān-ı viṣālüñde ṣalınmaġa 'āşıḳlar
Bayram-ı cemālüñde zülfüñ resen olmışdur

6 Ḫāl-i ruḫi dil-dāruñ ol bir ḳara ḳullıḳcı
Şol Mıṣra 'azīz olmaḳ ya Rab neden olmışdur

91a 7 Ḫusrev ideli himmet bī-çāre Necātīye
Şeyḫī gibi eş'ārı ḫūb u ḥasen olmışdur

---

2 Necâtî Beg Divanı, s. 257
2,4 ve 5. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
3. beyit Necâtî Beg Divanı'nda yer almamaktadır.
6a ol : ḫōd D.
6.beyit mecmuada 2.beyit olarak yer almaktadır.

3

Velehu Necātī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Her seḥer gülşende kim murġ-ı laṭīf-elḥān oḳur
Ḫūb-rūlar meclisinde ṣanasın ḫōş-ḫˇān oḳur

2 Ṭurmasun bülbül gibi dā'im fiġānlar eylesün
Şol ki güller defterinden nāme-i hicrān oḳur

3 Yār ḥüsnin ẕikr iderken cenneti añmañ baña
Söylemez dünyā sözin şol kimse kim Kur'ān oḳur

4 Bī-niḳāb olma ḥabībüm görmesün yüzüñ rakīb
Muṣḥaf açuḳ olıcaḳ dirler anı şeyṭān oḳur

5 Dil cemālüñ āyetini ḫūb taḳrīr eyledi
Sūre-i Yūsuf gibi kim Ḥażret-i 'Oṣmān oḳur

6 Cem' oluñ āşüfte-diller kim bu gice bir ġarīb
Dil otaġına ġam-ı cānānesin mihmān oḳur

7 Ḥasret-ābādını göñlüm ḫūn ile zeyn eyledi
Sīneye ġamzeñ ḫayālin ġālibā miḥmān oḳur

8 Öldügine 'āşıḳ-ı ṣādıḳ olanlar ẕevḳ ider
Faḫr ider şol bende ki anı ḫażret-i sulṭān oḳur

---

3 Necâtî Beg Divanı, s. 266
2 Bülbüle dīn diñmesün zārılıġ itsün iñlesün
Çünki günler defterinde nāme-i hicrān oḳur D.
3a añmañ : añmaz D.
4.beyit ile 5. beyit divanda yer değiştirmiştir.
Āyet-i ḥüsnüñi dil ḫōş vech ile taḳrīr ider
Ṣan ki Yūsuf Sūresini Ḥażret-i 'Oṣmān oḳur D.
6,7 ,8 ve 9. beyitler mecmuada yer almamaktadır.

9 Ḳıġırur göñlüm ḳuşın dilber ḳara zülfin ṣalup
Hey bu ne şehbāzdur kim kendüsin sulṭān oḳur

10 Ṭarz-ı eş‘āra **Necātī** bir leṭāfet virdi kim
Her perī meyl-i ẓarāfet idüben dīvān oḳur

4

Velehu Necātī

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Revā mıdur ki güneş yüzüñe ḳamer dirler
Giceyle seyre çıḳarsañ daḫı neler dirler

2 Yüzümi ayaġuna süreyin nic’olsa gerek
Nihāyeti bu ki sen serveri sever dirler

3 Mesīḥa ṭa’ne urub leblerüñ didi ne ‘aceb
Ki bir ölüyi diri ḳılmaġa hüner dirler

4 Lebüñ ḳatında ne lāzım ki ġoncayı añalar
Bir iki yaḫası açılmaduḳ ḫaber dirler

5 Levend ü müflis ü dīvāne vü faḳīr ü ḥakīr
Necātiyem umarın daḫı beş beter dirler

---

3 10b perī : melek D.
4 Necâtî Beg Divanı, s. 216
1a dirler : diyeler D.
1b seyre : ṭaşra M.
2b serveri : dilberi M.
3 ve 4. beyit mecmuada yer almamaktadır.
5b umarın : umaram D.

5

91b Necātī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Yaraşur kim seni ser-defter-i ḫūbān yazalar
Nāme-i ḥüsnüñ içün bir yeñi 'ünvān yazalar

2 N'ola gelse ḫaṭ-ı sebzüñ ne ḫaṭāsı ola kim
Ka'benüñ çevresine āyet-i Ḳur'ān yazalar

3 Ḳorḳarın ṣūretüñüñ örnegin alup ṣanemā
Çīn muṣavvirleri buṣūret ile cān yazalar

4 Diñ etibbāya ki Ḳānūn u Şifā yazmaḳdan
Hüner oldur ki ġam-ı dilbere dermān yazalar

5 Ekevüz gibi raḳībi gelicek ḥaṭṭ-ı lebüñ
Dīv redd olmaġ içün mühr-i Süleymān yazalar

6 Baña dirlik yeter ol kim ölicek derdüñle
Meşhedüm mermerine küşte-i cānān yazalar

7 Beni ser-defter-i 'aşḳ iden erenler umarım
Sen şehi pādişeh-i milket-i ḫūbān yazalar

8 Şi'ri dil-sūz-ı Necātī var iken ḥayf ola kim
Ḫalḳ yazup yañılup defter ü divān yazalar

---

5 Necâtî Beg Divanı, s. 206
3a ṣūretüñüñ : kim lebinüñ D.
3b bu : bir D.
4, 5 ve 8. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
7b ḫūbān : 'Oṣmān D.

6

Necātī

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Cān u dil k'ol semen-bere çekilür
Pīş-keşdür ki beglere çekilür

2 Dūd-ı āhum hevā-yı zülfüñ ile
Ejdehādur ki göklere çekilür

3 Her seḥer āh ü nāle ḳāfilesi
Ka'be-i kūy-ı dilbere çekilür

4 Ṣaçı zencīrine ṣabā dolaşur
'Āşıḳuñ adı yoḳ yire çekilür

5 Ḫaṭṭı vaṣfın Necātī yazmaz iseñ
Ḫaṭṭ-ı nisyān o deftere çekilür

7

92a Ġazel-i Necātī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Dil kebāb ü ḳabaġum yaşı mey-i nāb gerek
Lācerem 'ayş-ı müdām itmege esbāb gerek

2 Ruḫı şevḳıyla görür ḫaṭṭını zülfinde göñül
Giceler seyr-i çemen itmege meh-tāb gerek

---

6 Necâtî Beg Divanı, s. 215
2.beyit mecmuada 3. beyit ; 3. beyit de 2. beyit olarak yer almaktadır.

7 Necâtî Beg Divanı, s. 333
2a şevḳıyla : şevḳında M.
2b giceler : gicede M.

3 Ṣun lebüñ yoḫsa yaḳar āteş-i la'lüñ cānı
Mey-i kübrā-durur ey dōst biraz āb gerek

4 Ser-i kūyuñda belüm iki büküp iñledügüm
Bu ki gülzāra şeref virmege dōlāb gerek

5 N'ideyin görmek ile serv-i çemenden ne biter
Baña ol ḳāmeti Ṭūbā lebi 'unnāb gerek

6 Şekkerüñ başına ṣu koydı zülāli lebüñüñ
N'idelüm ḳandi **Necātī** bize cüllāb gerek

8

Necātī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Devr-i ġamda bizi sāḳī yine hōş-ḥāl eyledüñ
Rūzgāra bāde-i gül-gūn ile āl eyledüñ

2 İki bükdüñ bu ten-i zerd ü nizārum gūyiyā
Murġ-ı cān ayaġına altunlu ḫalḫāl eyledüñ

3 Lām-ı zülfüm ḥasreti dāl idiser ḳaddüñ didüñ
Üstümüze ey yüzi Muṣḥaf 'aceb fāl eyledüñ

4 Mektebe varup daḫı bir doġru ḥarf ögrenmedüñ
Üstüme ḥarf atmaġ ile ḳaddümi dāl eyledüñ

---

7 3a Ṣun lebüñ : Söze gel M.
3.beyit mecmuada 4.beyit olarak yer almaktadır.
4.beyit mecmuada yer almamaktadır.
5.beyit mecmuada 3.beyit olarak yer almaktadır.

8 Necâtî Beg Divanı, s. 325
1a Devr-i ġamda bizi sāḳī yine : Bu ġam eyyāmında sāḳī bizi D.
1 ve 7.beyit dışındaki beyitle r mecmuada yer almamaktadır.

5 Yaḳmaduñ ruḫsārına dil virmedüñ la’line cān
Zāhidā işüñ ne mūm itdüñ ne ḫōd bal eyledüñ

6 Ḳaddüñ añup serv ṭalın istedüm aṣılmaġa
Zülfiñi nāzüklüg ile ḳaddüñe ṭal eyledüñ

7 Yārumı men‘ eyleyüp yarına ṣalduñ ḳatlümi
Ey felek bī-çāreler ḥaḳḳında ihmāl eyledüñ

8 Ey Necātī şevḳ ile her beyti kim ḳılduñ raḳam
Sūz-ı dilden dilbere bir nāme irsāl eyledüñ

9

92b **Müfred**

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Sen dimez miydüñ ki senden ġayrıya dil viremem
Bu muḳarrer oldı kim yoġımış iḳrāruñ senüñ

10

Emrī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Ruḫuña mihr-i cihān-tāb dise dil ne ‘aceb
Kişiye gökden iner çünki eyā māh-laḳab

2 Görinür ḫāl-i siyāhuñ leb-i ‘unnābuñdan
Nitekim bāde-i rengīnde bir dāne ‘ıneb

3 Ten-i lerzānī olup ditremez idi dir dir
Güneşe düşmese mihr-i ruḫı tābından teb

---

10 Gazel, Emrî Divanı’nda bulunamadı.

4 ʻĀrıż-ı sādesini māh oḳurlar yāruñ
Bī-ḫaṭ olan varaḳı niçe oḳurlar Yārab

5 Ruḫı üstinde gören Emrī siyeh ḫālini dir
Ṣaḥn-ı gülşende yatubdur yine bir Hindī ʻArab

11

Emrī ʻAleyhi'r-Raḥme

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün

1 Küşte-i tīġ-ı ġam-ı ʻaşḳ olduġumçün ey melek
Bir zümürrüd türbe yapdı üstüme çarḫ-ı felek

2 Kehkeşāndur rişte-i tesbīḥ encüm dānesi
Üstüme ol türbede tesbīḥ-ḫˇāndur her melek

3 Mihr ü mehdür ṣanma iki türbe-dārumdur benüm
Birisi aḫşama dek bekler birisi ṣubḥa dek

4 Türbetümde her gice yanar ḳanādildür nücūm
Meşhedüm üstine örter yā felek altun benek

5 Ḳabrüm üstinde ḳurılmış ḫaymedür çarḫ Emriyā
Zer ṭınābıdur şuʻāʻ-ı āfitāb āhum direk

---

11 Emrî Divanı, s. 141
1b türbe : ḳubbe M.
1b çarḫ-ı : ṭāḳ-ı M.
4a ḳanādildür : ḳanādil M.
4b örter yā felek : yā örter melek M.
5a üstinde : üstine M.

12

93a Velehu Kerīmī

Mefʿūlü Fāʿilātün Mefʿūlü Fāʿilātün

1 Şiʿrüm letāfetiyle gūyā ki āba beñzer
Alçaġlıġıyla göñlüm gūyā türāba beñzer

2 Her bir ṣanem ḫayāli birle bu ḫāne-i dil
Ṣūretleri görinür deyr-i ḫarāba beñzer

3 Miḥnet ocaġı içre baġrum kebāba döndi
Ḳanlu yaşum gözümde rengīn şarāba beñzer

4 Seyl-āb-ı eşküm üzre dōlāb-ı çarḫı gör kim
Ebr üstine yapılmış bir āsiyāba beñzer

5 Bu ʿālemüñ s̱ebātı yoḳdur Kerīmī bir dem
Cümle ṣafāsı anuñ bir laḥẓa ḫˇāba beñzer

13

Şemʿī Fermāyed

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Müşterīdür mihr ü meh ʿālem ḫāridāruñ senüñ
Germ olursa ṭañ mıdur gün gibi bāzāruñ senüñ

2 Bāġ-ı cennet nergisi çeşmüñ yüzüñdür gülşeni
Açılur göñli gözi kim görse dīdāruñ senüñ

3 Yā ser-i mūdur dehānuñ naḳşı yā ḫod ẕerredür
Söyledükçe ḳıl yarar diḳḳatde güftāruñ senüñ

---

13 Şemʿî Divanı, s.89
1a Müşterīdür mihr ü meh : Mihr ü meh müşterī D.
3, 4 ve 5. beyitler mecmuada yer almamaktadır.

4 Dūd-ı āh-ı pür-şerārumla dönerler üstine
Mihr ü māh ile feleklerdür hevādāruñ senüñ

5 Oynayaldan yār ile mihr ü maḥabbet nerdini
Çınradur ey dil felekler ṭāsını zāruñ senüñ

6 Ola kim bir gün ṣoraydı ḫāṭırum nāgeh diyü
Yıllar oldı istemez tīmārı bīmāruñ senüñ

7 İki ʿālemde kesilmezler yanuñdan bir nefes
Derd ü ġamdur Şemʿiyā yār u vefādāruñ senüñ

14

Müfred

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Açılaldan gül gibi ey ġonce gülzāruñ senüñ
Başladı āh u fiġāna bülbül-i zāruñ senüñ

15

93b Necātī Fermāyed

Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

1 Mevsim-i nev-bahārı gözleyelüm
Gül-i ruḫsār-ı yārı gözleyelüm

2 Bize serv ü çenārdan ne biter
Varalum ḳadd-i yārı gözleyelüm

3 Gül ḥayāsızluḳ itse yüzleyelüm
Sāḳi-i gül-ʿiẕārı gözleyelüm

---

15 Necâtî Beg Divanı, s. 370
1b Gül-i ruḫsār-ı yārı : Bāde-i ḫoş-güvārı M.

4 Şem‘vār ortaya atılmayalum
Cām gibi kenārı gözleyelüm

5 Nice bir aldaya şumāra vire
Biz de rūz-ı şumārı gözleyelüm

6 Ġulġul-[ı] şīşenüñ baş aġrısıdur
Sāġar-ı bī-ḫumārı gözleyelüm

7 Düşdi zevraḳ Necātī baḥr-ı ġama
Çare ne rūzgārı gözleyelüm

16

Velehu Necātī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 İşigüñden yüzüm dönerse dönsün bir yaña ḳıblem
Ḳapuña doġru geldüm ben senüñ a Ka‘bem a ḳıblem

17

94a Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Lāle-gūn aṭlas giyüp ‘uşşāḳı eylersin helāk
Ḳırmızı ferāce giyseñ ḳan olur ḳan üstine

18

Müfred

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fa‘ūlün

1 Hem-dem bulınur yār-ı vefādār ele girmez
Biñ gün arasañ ‘ālemi bir yār ele girmez

---

15 5.beyit mecmuada yer almamaktadır.
6 ve 7. beyitler mecmuada yer değiştirmiştir.

16 Necâtî Beg Divanı, s. 356
Divan'da 7 beyitlik bir gazel olarak kayıtlı şiirin mecmuada sadece matla beyti yer almaktadır.

19

Müfred

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Reh-i ‘aşḳuñda cān virmek degül mi cāna minnetler
Helāküm ḳaṣdına ḫançer daḳınmaḳ ya ne zaḥmetler

20

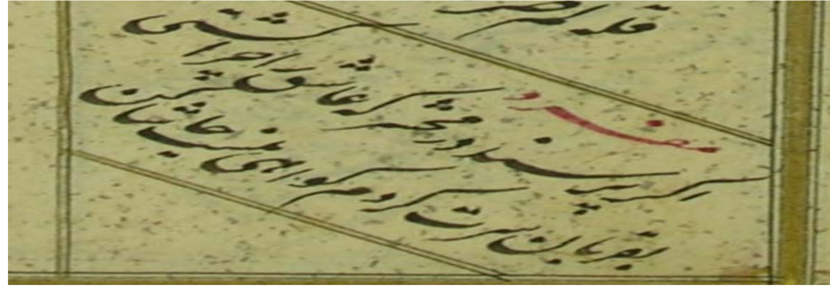
Müfred

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Yār mihmānumuz olmış gelüñ ey cān [u] göñül
Ḳılalum ṣarf nemüz var-ise mihmānumuza

21

Müfred

22

Müstezād-ı Nesīmī

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fa‘ūlün
Mef‘ūlü Fa‘ūlün

1 Ṣal burḳa‘ı yüzüñden eyā ṣūret-i Raḥmān
Ṭarḥ eyle gümānı
Her kim ki cemālüñ görür ey ḫüsrev-i ḫūbān
Ḳurbān ide cānı

22 Nesîmî Divanı, s. 362

2 Fāriġ degülem şevḳ-i ruẖuñdan dün ü gün ben
Yanmaḳdayım ey dost
Ya‘ḳūb-ṣıfat ḳılma beni zār u perīşān
Ey Yūsuf-ı s̱ānī

3 Ārām ile īmān u dil u dīn ṣanemā ben
Kimdür ṣanemā ben
Her kim ki getürmez ẖaṭ ile ẖālüñe īmān
Kāfir dirim anı

4 Raḥm eyle ayā server-i ẖūbān ki faḳīrem
Sen şāh-ı ġanīsin
Ol ẖal ü ẖaṭuñ ‘aşıḳa hem ḳıble vü īmān
Ey baḥr-i me‘ānī

5 Her kim ki seni Ḥaḳ diyüben secdeye inmez
İnkāra düşüpdür
94b Ḳıl ḥażretüñüzden anı merdūd çü şeytān
La‘net oẖı anı

6 Pervāne-ṣıfat şem‘-i ruẖuñ nārına yandı
Bī-çāre Nesīmi
Raḥm eyle aña luṭf-ile ey ẖusrev-i ẖūbān
Yandurmagil anı

---

22 3 Ārāmım ile aḳl u hem īmān u dil u dīn
Kimdür ṣanemā sen D
3b ẖaṭ ile : ẖaṭuña M.
4.beyit mecmuada yer almamaktadır.
5b ḥażretüñüzden : naẓarından D.
5b La‘net oẖı anı : Ol yüzü karanı D.
6b ẖusrev-i ẖūbān : server-i ẖūbān M.

23

Velehu Ṣādıḳ

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün

1 Dāne-i eşküm ṣaçup ṣayyād-ı çeşmüm ḳurdı dām
Tā ḫayālüñ murġını ṣayd ide ey kebk-i ḫırām

2 Sāḳiyā şevḳ-i ḫayāl-i la'l-i nābuñsuz göñül
Rūşen olmaz nitekim bir ḫānede olmasa cām

3 Cām-ı mey bir ḳan ayaḳlı şāh-bāz-ı şevḳdur
Bezm-i 'ālemde ṣafā murġın şikār eyler müdām

4 Fikrüm oldur sāḳiyā cām-ı hilālī nūş idem
Tīġ-ı şevḳıyla de-mā-dem 'asker-i ṣavm u ṣıyām

5 Ḳāmetüñ vaṣf eyleyüp **Ṣādıḳ** bülend-āvaz ile
Didi kim 'uşşāḳ içinde rāstī budur maḳām

24

Terkīb-i Bend-i Ḥikmet-engīz ü Ḥaḳāyık-āmīz ki Der Dārü's-Selām-ı Şām-ı Cennet-Meşām Vāḳi' Şud Sene

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūlün

I

1 Ṣanmañ bizi kim şīre-i engūrile mestüz
Biz ehl-i ḫarābatdanuz mest-i elestüz
2 Ter-dāmen olanlar bizi ālūde ṣanur līk
Biz mā'il-i būs-ı leb-i cām u kef ü destüz
3 Ṣadrın gözedüp neyleyelüm bezm-i ciḥānuñ
Pāy-ı ḫum-ı meydür yerimüz bāde-perestüz

---

24 Bağdatlı Rûhî Divanı, s. 187
Başlık: Tercī'-i Bend-i Rūḥī-i Baġdādī M.

I/1b mest-i elestüz : bāde-perestüz M.

95a 4 Mā'il degülüz kimsenüñ āzārına ammā
Ḫāṭır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz
5 Erbāb-ı ġaraż bizden ıraġ olduġı yegdür
Düşmez yire zīrā oḳumuz ṣāḥib-i şaṣtuz
6 Bu ʿālem-i fānīde ne mīr ü ne gedāyuz
Aʿlālara aʿlālanuruz pestile pestüz
7 Hem-kāse-i erbāb-ı dilüz ʿarbedemüz yoḳ
Meyḫānedeyüz gerçi velī ʿaşḳile mestüz

8 Biz mest-i mey-i meygede-i ʿālem-i cānuz
Ser-ḥalḳa-i cemʿiyyet-i peymāne-keşānuz

II

1 Sāḳī getür ol bādeyi kim dāfiʿ-i ġamdur
Ṣayḳal ur o mir'āta ki pür-jeng ü elemdür
2 Dil-bestelerüz bizden ıraġ eyleme bir dem
Ol bādeyi kim nūr-ı dil ü dīde-i Cemdür
3 Ey ḫˇāce fenā ehline zinhār ululanma
Dervīşi bu mülküñ şeh-i bā-ḫayl ü ḥaşemdür
4 Ḫāk ol ki Ḫudā mertebeñi eyleye ʿālī
Tāc-ı ser-i ʿālemdür o kim ḫāk-i ḳademdür
5 Gel ṭoġrılalum meygedeye raġmına anuñ
Kim bār-ı riyādan ḳad-i ber-geştesi ḫamdur
95b 6 Mey ṣun bize sāḳī bizüz ol ḳavm ki dirler
Rindān-ı Ṣabūḥī-zede-i bezm-i ḳıdemdür
7 Bu naẓmı Beyānīden işit ḥāle münāsib
Kim zübde-i erbāb-ı suḫandān-ı ʿAcemdür

8 Mā rind-i Ṣabūḥī-zede-i bezm-i elestīm
Pīş ez heme derdī keş ü pīş ez heme mestīm

---

24 II/3b şeh-i bā-ḫayl ü ḥaşemdür : bā-ḫayl ü ḥaşemdür D.
II/7b erbāb-ı : yārān-ı D.

III

1 Ḫoş kūşe-i ẕevḳ idi ṣafā ehline ‘ālem
Bir ḥāl-ile sürseydi eger ‘ömrini ādem
2 Ṣıḥḥaṭ ṣoñı derd olmasa vuṣlat demi hicrān
Nūş āḫiri nīş olmasa sūr āḫiri mātem
3 Bu ‘ālem-i fānīde ṣafāyı ol ider kim
Yeksān ola yanında eger ẕevḳ u eger ġam
4 Dā’im ola hem-ṣoḥbet-i rindān-ı ḳadeḥ-nūş
Varın ḳoya meydāna eger bīş ü eger kem
5 Ṣūfī ki ṣafāda geçinür mālik-i dīnār
Bir dirhemini alsañ olur ḫāṭırı derhem
6 Ẓāhir bu ki āḫir yeri ḫāk olsa gerekdür
Ger dirheme muḥtāc ola ger mālik-i dirhem
7 Mey ṣun bize sāḳī içelüm raġmına anuñ
Kim cehli ile bilmedügi yerden urur dem

8 Her münkir-i keyfiyyet-i erbāb-ı ḫarābāt
Öz ‘aḳlı ile Ḥaḳḳı diler kim bula heyhāt

IV

1 Gör zāhidi ki ṣāḥib-i irşād olayın dir
Dün mektebe vardı bugün üstād olayın dir
2 Meyḫānede ister yıḳılup olmaġa vīrān
Bī-çāre ḫarābātda ābād olayın dir
96a 3 Bir serv-ḳadüñ bende-i efgendesi olsun
‘Ālemde o kim ġuṣṣadan āzād olayın dir
4 ‘Ömrin giçürüp kūh-ı belāda dil-i şeydā
Ber-hezmen-i hengāme-i Ferhād olayın dir

---

24 III/1a kūşe-i ẕevḳ idi : kūşe-i serāy-idi M.
III/3b ola : ol D.
III/4a rindān-ı : yārān-ı M.
III/4b bīş ü eger kem : ẕevḳ u eger ġam D.
III/6 ve 8. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
IV/4a kūh-ı belāda : kūh-ı belādan M.

5 Vaṣl istemeyüp hicr-ile ḫoş geçdügi bu kim
Miskīn ġam-ı cānāneye mu‘tād olayın dir
6 Elden ḳomasun gül gibi cām-ı meyi bir dem
Her kim ki bu ġam-ḫānede dil-şād olayın dir
7 Gezdi yüridi bulmadı bir eglenilecek yir
Min-ba‘d yine ‘āzim-i Baġdād olayın dir

8 Baġdād ṣadefdür güheri dürr-i Necefdür
Yanında anuñ dürr ü güher seng-i ḫazefdür

V

1 Ol gevher-i yektā ki bulınmaz aña hemtā
Gelmez ṣadef-i kevne bir öyle dür-i yektā
2 O ẕāt-ı şerīfe yaraşur da‘vi-i himmet
Kim oldı ne dünyā aña maḳṣūd ne ‘uḳbā
3 Kim derk ider anı ki ola ẕātına ma‘lūm
Remz-i kütüb-i medrese-i ‘ilm ile bālā
4 Ol zāhidüñ aġlar yer ü gök ḥāline yāruñ
Kim içmeye destinden anuñ cām-ı muṣaffā
96b 5 Bir noḳṭa-durur sırrı didi çār kitābuñ
K’ol çārdadur sırr-ı kütübḫāne-i eşyā
6 Ol noḳṭa benem didi dönüp remzini seyr it
Ya‘ni ki benem cümleten esmā-yı müsemmā
7 Çün ḥiṣṣe imiş ḳıṣṣadan ehl-i dile maḳṣūd
Maḳṣūd nedür añla bil ey ‘ārif-i dānā

8 Hep maġlaṭadur laḳlaḳa-i bāṭın u ẓāhir
Bir noḳṭa imiş aṣl-ı ṣuḫan evvel ü āḫir

---

24 IV/5a hicr ile ḫoş : ḫoş hicr ile M.
IV/6 beyit mecmuada 3. beyit olarak yer almaktadır.
V/3b ‘ilm ile : ‘ālem-i M.
V/4a zāhidüñ : zāhide M.
V/6a Ol noḳṭa benem : Ol benem M.
V/6b cümleten esmā-yı : cümle-i eşyāya M.
V/7a ḥiṣṣe : noḳṭa M.

VI

1 Ey ṣāḥib-i ḳudret ḳanı inṣāf u mürüvvet
Rindān-ı mey-āşāma niçün olmaya raġbet
2 Ḳısmetleri dirseñ ezeli cevr ü cefādur
Cevr ola niçün ẕevḳ u ṣafā olmaya ḳısmet
3 Dirseñ ki bugün eylemeyen yarın ider ẕevḳ
Çoḳ mı iki gün bendelerüñ eyleye ʻişret
4 Ḥācetlerimüz ḳādir iken ḳılmaġa ḥāṣıl
Ṣalmaḳ keremüñden bizi ferdāya ne ḥācet
5 Nā-çār çeker ḫalḳ bu miḥnetleri yoḳsa
Ādem ḳara ṭaġ olsa getürmez buña ṭāḳat
6 Ḥālüñ kime açsañ saña dir ḥikmeti vardur
Öldürdi bizi āh bilinmez mi bu ḥikmet
97a 7 Bīhūde dönüp n'eyler ola başumuz üzre
Ḫalḳuñ bu felek didügi dolāb-ı meşaḳḳat

8 Bīhūde yeter döndi hemān terkini ḳılsa
Kim ʻ aksine devr eylemeden yegdi yıḳılsa

VII

1 Çarḫuñ ki ne saʻdinde ne naḫsinde beḳā var
Dehrüñ ki ne ḫāṣında ne ʻāmında ʻatā var
2 Aldanma anuñ saʻdiñe naḫsinden alınma
Naḫsinde dime miḥnet ü saʻdinde ṣafā var
3 Meyl itme bunuñ ḫāṣıña ʻāmından üşenme
ʻĀmında dime ḫisset ü ḫāṣında ʻaṭā var
4 Cehd eyle hemān ġayr eline baḳmaya gör kim
Benden ne saña fāʻide senden ne baña var
5 Egninde görüp ġayrilerüñ aṭlas u dībā
Ġam çekme ki egnümde benüm köhne ʻabā var

---

24 VI/1b raġbet : şefḳat M.
VII/1a beḳā : vefā M.
VII/1b ʻatā : beḳā M.
VII/4a baḳmaya : bulmayı D.

6 Geç cümle bu efkārdan u ʻārif-i vaḳt ol
Ser-geşte bil anı ki başında bu hevā var
7 Ferdā elemin çekme mey iç baḳ ruẖ-ı ẖūba
ʻĀşıḳlara ferdāda daẖı vaʻd-i liḳā var

8 El virse ṣafā fırṣatı fevt eyleme bir dem
ʻĀlem aña degmez ki cefāsın çeke ādem

VIII

97b 1 Giryeñ ḳopar ey ẖˇāce meger kim cigerüñden
Kim çıḳdı ciger pāreleri çeşm-i terüñden
2 Biñ girye idersiñ seni āẖır ayırurlar
Ferzend ü zen ü ṭanṭana-i sīm ü zerüñden
3 Bu mülk-i fenāya ki ʻademden sefer itdüñ
Sūduñ nedür ancaḳ anı bilseñ seferüñden
4 Yoḳ çıḳmaġa göñlüñ der-i dünyā-yı denīden
Bi'llāhi di ẖoşnūd mısın yoḳsa yerüñden
5 Bu meẕbeleden şöyle güẕār eyleye gör kim
Bir ẕerre ġubār irmeye tā reh-güẕerüñden
6 Sīm-ile zeri kendüñe ḳat ḳat siper itdüñ
Merg oḳını geçmez mi ṣanursın siperüñden
7 ʻAḳl adın añup kendüñi teklīfe düşürme
Dīvāne olup refʻ ḳıl anı üzerüñden

8 Ey ẖˇāce eger kim sen iseñ ʻāḳil ü dānā
Şeydāluġı biñ ʻaḳla degişmez dil-i şeydā

---

24 VII/6b başında : serinde D.
VII/8b ʻĀlem : Dünyā D.
VIII/1a Giryeñ : Āhenüñ M.
VIII/2a girye : kevne M.
VIII/3a fenāya ki : fenādan ki M./ 3a ʻademden : ʻademde M. / sefer : güẓer D.
VIII/5b tā-reh : nā-geh M.
VIII/7a düşürme : bıraḳma M.
VIII/7b refʻ ḳıl anı : refʻ-i ḳalem ḳıl: M.
VIII/8a ʻāḳil : ʻaḳl M.

IX

1 Vardum seḥerī ṭā‘at içün mescide nā-gāh
Gördüm oturur ḥalḳa olup bir nice gümrāh
2 Girmiş kimisi vaḥdete almış ele tesbīḥ
Her birisinüñ vird-i zebānı çil ü pencāh
98a 3 Didüm ne ṣatarsuz ne alursuz ne virürsüz
K’aṣlā diliñüzde ne nebī var ne ẖod Allāh
4 Didi biri kim şehrimizüñ ḥākim-i vaḳti
Ḫayr itmek içün ẖalḳa gelür mescide her gāh
5 İḥsānı ya pencāh ya çildür fuḳarāya
Ṣabr eyle ki demdür gele ol mīr-i felek-cāh
6 Geldüklerini mescide bildüm ne içündür
Yüz döndirüp andan didüm ey ḳavm olun āgāh
7 Sizden kim ıraġ olsa bilüñ Ḥaḳḳa yaḳındur
Zīrā ki ḍalālet yolıdur gitdügüñüz rāh

8 Taḥḳīḳ bu kim hep işiñüz zerḳ u riyādur
Taḳlīddesüz her ṭā‘atüñüz cümle hebādur

X

1 Dünyāda denīlerden idersiz ṭaleb-i kām
Ey ẖām-ı ṭama‘ niceye dek bu ṭama‘-ı ẖām
2 Bir nā-ẖalefi cübbe vü destār ile görseñ
Eylersüñ anuñ cübbe vü destārına ikrām
3 Naḳşın çıḳarup eylemedin ẕātını ma‘lūm
Başlarsın aña eylemege faḳruñı i‘lām
4 Cerrār diyü virmez olur Tañrı selāmın
Şerminden ider itse saña ḥābbece in‘ām

---

24 IX/3b ne ẖod Allāh : ne Allāh M.
IX/7a olsa bilüñ : oldı ise D.
IX/8a bu kim hep işiñüz : budur kim işiñüz M.
X/1a ṭaleb-i kām : ṭama‘-ı ẖām D.
X/2a nā-ẖalef : ādemi D.
X/3a Naḳşın : Anı M.
X/4a Selāmın : Selāmı M.
X/4b saña : bir M.

5 Sen er olasın ḫırḳada nāmuñ ola dervīş
Mülḥid diyü yandurmaġa eyler seni iḳdām
6 Yazuḳ saña kim eyleyesin ḥırṣ u ṭama‘dan
Bir cübbe içün kendüñi ‘ālemlere bed nām
98b 7 Yoḳ sende ḳanā‘at gözüñ aç olduġı oldur
Rızḳuñ irişür saña eger ṣubḥ u eger şām

8 Et loḳması lāzım mı doyurmaz mı seni nān
Zehr olsun o loḳma k’ola pesmānde-i dūnān

XI

1 Ebnā-yı zamānuñ ṭalebi nām ü nişāndur
Her biri taṣavvurda fulān ibn-i fulāndur
2 Güftāre gelüp söyleseler cehl-i mürekkeb
Zu‘mınca velī her biri bir ḳuṭb-ı zamāndur
3 Erbāb-ı ḫıred ẕerre ḳadar mu‘teḳid olmaz
Ol mürşide kim mu‘teḳid-i bī-ḫaberāndur
4 Taḳlīd-ile seccāde-nişīn olmış oturmış
Taḥḳīḳde ammā ḫar-ı bigsiste-‘ināndur
5 Dirmiş baña keşf oldı hep esrār-ı ḥaḳīḳat
Vallāh yalandur sözi billāh yalandur
6 Kendüñden ıraġa düşüp ardınca yorulma
K’ol bī-ḫaberüñ gitdügi yol ẓann ü gümāndur
7 Ey ṭālib-i taḥḳīḳ eger var ise ‘aḳluñ
Gūş it bu sözi kim ḫaber-i bī-ḫaberāndur

99a 8 Zinhār unudup bildügüñi düşme ‘ināda
Bir pīre yapış kim iresin sırr-ı mi‘āda

---

24 X/5a Sen : Vay M.
X/5b seni : saña M.
X/7a oldur : yegdür M.
X/7b saña : yoḳsa M. / eger : ger M.
X/ 6 ve 7. beyitler mecmuada yer değiştirmiştir.
XI/ 6a ıraġa : ıraġuñ M. / ardınca : ardına M.
XI/6b K’ol : Ol D.
XI/8a unudup : unut M.

XII

1 Ṣūretde n’ola ẕerre isek ma‘nide yoḳuz
Rūḥu’l-ḳudsüñ Meryeme nefḫ itdügi rūḥuz
2 Peymāne-i ḫurşīd-ile her ṣubḥ iderüz ‘ıyş
‘Īsā ile peymāne-keş-i cām-ı ṣabūḥuz
3 İtdükse şarāb içmemege tevbe güzelsüz
S̱ābit-ḳademüz tevbemüz üstinde nuṣūḫuz
4 Mār ise ‘adū biz yed-i beyżā-yı Kelīmüz
Ṭūfān ise dünyā ġamı biz geşti-i Nūḥuz
5 Mollā oḳusun medresede şerḥ-i me‘ānī
Metn-i ḳadehi ṣun bize biz ehl-i şürūḥuz
6 Ṣūfī bizi sen cism göziyle göremezsin
Aç cān gözüñi eyle naẓar gör ki ne rūḫuz
7 Bed-gūlara leb-beste görinmekteyüz ammā
Rindān-ı Mesīḥā-deme miftāḥ-ı fütūḥuz

8 ‘Īsī-dem ü Rūḥī-laḳab u Ḫıżr-ḥayātuz
Deryā-yı ṣıfat içre nihān gör ki ne ẕātuz

XIII

1 Dünyā ṭalebiyle kimisi ḫalḳuñ emekde
Kimi oturup ẕevḳ-ile dünyāyı yemekde
99b 2 Yoḳ derdüñe bir çāre ide mīr ü gedāda
Sen çekdügüñ ālāmı gerek ṣaḳla gerek de

---

24 XII/1a yoḳuz : yūḥuz D.
XII/2a ṣubḥ : dem D.
XII/2b cām-ı : lāy-ıM.
XII/5a Me‘ānī : Meṭālī‘ M.
XII/6b eyle naẓar gör ki ne : gör ki bizi biz nice M.
XII/7a bed-gūlara : Yer göklere M.
XII/8b gör ki ne : gevher-i M.
XIII.bend divanda XVI.benddir.
XIII/1a ḫalḳuñ emekde : ḫalḳı yemekde M.
XIII/2a ide :ider M. / gedāda : gedādan M.
XIII/2b gerek : eger D.

3 A'yān-ı cihāndan kerem umma anı ṣanma
Ās̱ār-ı 'aṭā ola ya paşada ya begde
4 Maṭbaḫlarına aç varan ādem degenek yer
Derbānları var göz ḳapuda el degenekde
5 Bir devrde geldük bu fenā 'āleme biz kim
Ās̱ār-ı kerem yoḳ ne beşerde ne melekde
6 Aġyār vefādan dem urur yār cefādan
Ādemde vefā olmaya vü ola köpekde
7 Evc-i felege başdı ḳadem cāh-ile cāhil
Erbāb-ı kemālüñ yeri yoḳ zīr-i felekde

8 Yārab bize birer bulunup himmet ider mi
Yoḳsa günimüz böyle felāketle giçer mi

XIV

1 Āyā nice bir devr ide bu çār 'anāṣır
Kim aña ne evvel ola ma'lūm ne āḫır
2 Gāh eyleyeler 'ālem-i tefrīdde seyrān
Gāhī olalar 'ālem-i terkībde sā'ir
3 Tefrīdde çār ola vü nā-çār ola devri
Terkībe gelince se-mevālid ola ẓāhir
100a 4 Bu cümle meẓāhirden ola mu'teber insān
İnsānuñ ola cümle ṭufeyli bu meẓāhir
5 Nefsini bilenler getüre Ḫāliḳa īmān
Bilmezlere īmān getürenler diye kāfir
6 Kāfir ki yerin dūzaḫ ider cehlden eyler
Çün cehl ḥaḳīḳatde ola küfr-i 'aceb sır
7 Dünyā vire cāhillere el kāmil olanlar
Ayaḳda ḳalup olmayalar ḥabbeye ḳādir

---

24 XIII/3b ya paşada ya begde : ya şehde ya gedāda M.
XIV. bend divanda XIII. bend olarak yer almaktadır.
XIV/4b İnsān k'ola cümle ṭufeylī aña ẓāhir M.
XIV/7b ḳalup : ḳala D.

8 Çün cehldedür ẕevḳ kemāli n'idelüm biz
Ḳāl ehli ṣafā eyleye ḥāli n'idelüm biz

XV

1 Ṣūfī ki riyā ile ider kendüyi mevṣūf
Evḳāt-ı şerīfi ola taḳlīd ile maṣrūf
2 Minberde ḫaṭīb ola vü maḥfelde mu'arrif
'Ār eylemeye olduġına cehl-ile ma'rūf
3 Āyīne-i ḳalbini küdūret ide tīre
Rūşenleri feyż-i Ḥaḳ ile olmaya mekşūf
4 Cān u dilinüñ mihr ü mehi olmaya pür-nūr
Dā'im biri maḫsūf ola anuñ biri meksūf
5 Cem'-i kütüb itmekle ne mümkin ola vāḳıf
Esrār-ı Ḫudāya ki ola mürşide mevḳūf
100b 6 Ẕātında kim ās̱ār-ı kemāl olmaya ḫardur
Ya şāl-ı siyeh egnine giymiş ya yeşil ṣūf
7 'Ālemde ki kāmil çeke ġam cāhil ide ẕevḳ
Yerden göge dek yūf baña ger dimez isem yūf

8 Çün Ḥaḳ diyeni eylediler ẓulm-ile ber-dār
Bāṭıl söze āġāz idelüm biz daḫı nā-çār

XVI

1 Yūf ḫārına dehrüñ gül ü gülzārına hem yuf
Aġyārına yuf yār-ı cefākārına hem yuf
2 Bir 'ıyş ki mevḳūf ola keyfiyyet-i ḫamra
'Ayyāşına yūf ḫamrına ḫammārına hem yuf

24 XIV/8a ẕevḳ kemāli : ẕevḳ ü ṣafā M.
XV. bend divanda XIV. bend olarak yer almaktadır.
XV/4a mihr ü mehi : revzenesi D.
XV/4 ve 5. bend mecmuada yer değiştirmiştir.
XV/6a kim : ki D.
XV/6b ya yeşil ṣūf : ola yā ṣūf M.
XV/7a cāhil ide ẕevḳ : ẕevḳ ide cāhil D.
XV/7b dimez isem : dimeyem D.
XV/8a eylediler ẓulm-ile : ẓulm-ile eylediler M.
XVI. bend divanda XV. bend olarak yer almaktadır.

3 Ẕī-ḳıymet olınca nidelüm cāh ü celāli
Yuf anı ṣatan dūna ḫarīdārına hem yuf
4 Çün ehl-i vücūduñ yeri ṣaḥrā-yı ʿademdür
Yuf ḳāfile vü ḳāfile-sālārına hem yuf
5 ʿĀlemde ki bengīler ola vāḳıf-ı esrār
Ḥayrānına yuf anlaruñ esrārına hem yuf
6 ʿĀrif ki ola müdbir ü nā-dān ola muḳbil
İḳbāline yuf ʿālemüñ idbārına hem yuf
7 Çarḫ-ı felegüñ saʿdine vü naḥsine laʿnet
Kevkeblerinüñ s̱ābit ü seyyārına hem yuf

101a 8 Çün oldı ḫarām ehl-i Ḥaḳa dünye vü ʿuḳbā
Cehd eyle ne dünyā ola ḫāṭırda ne ʿuḳbā

XVII

1 Virdük dil ü cān-ile rıżā hüḳm-i ḳażāya
Ġam çekmezüz uġrasaḳ eger derd ü belāya
2 Ḳoyduḳ vaṭanı ġurbete bu fikr ile çıḳduḳ
Kim renc-i sefer bāʿiṡ olur ʿizz ü ʿalāya
3 Devr eylemedük yer ḳomaduḳ bir nice yıldur
Uyduḳ dil-i dīvāneye dil uydı hevāya
4 Olduḳ nereye varduḳ ise ʿaşḳa giriftār
Alındı göñül bir ṣanem-i māh-liḳāya
5 Baġdāda yoluñ düşse ger ey bād-ı seḥer-ḫīz
Ādāb-ile var ḫidmet-i yārān-ı ṣafāya
6 **Rūḥīyi** eger bir ṣorar ister bulınursa
Dirlerse buluşduñ mı o bī-berk ü nevāya
7 Bu maḳṭaʿ-ı ġarrāyı oḳı ebsem ol andan
Maʿlūm olur aḥvālimüz erbāb-ı vefāya

---

24 XVI/3b dūna : dūn M.
XVI/6a nā-dān ola muḳbil : muḳbil ola nā-dān M.
XVI/8a oldı : ola M.
XVII/1a hüḳm-i : biz ki M.
XVII/2b olur : ola D.
XVII/4a nereye : ne yere D.

8 Ḥālā ki biz üftāde-i ḫūbān-ı Dımışḳuz
Ser-ḥalḳa-i rindān-ı melāmet-keş-i ‘aşḳuz

25

Fiġānī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Ṣu gibi ṣāfī ḳıl sözi fikr eyle vir cevāb
Her ne gelürse dile ögütme çü āsiyāb

2 Baḳup ḳalursa yaşuma n’ola o serv-ḳad
Gözler alur revān olıcaḳ sür‘at ile āb

101b 3 Gökṣuya döndi cism-i nizārum dögünmeden
Yir yir içinde ābileler oldı ṣan ḥabāb

4 Göñlüm müşevveş olsa n’ola zülf-i yārda
Bir ḳuş ki dāma düşe çeker lābüd ıżṭırāb

5 La‘liyle çeşmine vireli dil **Fiġāniyā**
Gözde aġızda ḳalmadı hīç leẕẕet ile ḫˇāb

26

Fiġānī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ḳaşlaruñ ṭuġrası cānā āfitāb üstindedür
Şekl-i بسم ا لله ’a beñzer kim kitāb üstindedür

2 Āfitāb-ı ‘ālem-ārā gördügince ruḫlaruñ
Ẕerreveş ditrer felek üzre ḥicāb üstindedür

---

25 Figânî Divanı, s. 32
1b gelürse dile : dilüñe gelse D.
4a olsa : oldı M.
26 Figânî Divanı, s. 45

3 Dāġlar yaḳdum ruḫuñ şevḳıyla dilde lāle-vār
Ol sebebdendür ki ḳalbüm ıżṭırāb üstindedür

4 ʻĀḳil iseñ ʻālemüñ naḳşın görüp meyl eyleme
Köhne bir vīrānedür bünyādı āb üstindedür

5 Dutalum kim ser-be-ser sulṭān-ı ʻālemsin bu gün
Ey **Fiġānī** menzilüñ āḫir türāb üstindedür

27

Fiġānī

Mefāʻīlün Mefāʻīlün Faʻūlün

1 Güneş yüzüñe ḫā'il zülf-i pür-ḫam
Şeb-i ẓulmetde baña rūz-ı ḫurrem

2 Aġardı aġlamaḳdan çeşm-i encüm
Görinmez olalı ḫurşīd-i ʻālem

102a 3 Görinen her gice ṣanmañ kevākib
Felek nīlūferin zeyn itdi şeb-nem

4 Felek dām-ı ḥavādiṣ dāne kevkeb
Ṣaḳın ʻaḳluñ hümāsın andan ādem

5 ʻAlāyıḳdan mücerred ol **Fiġānī**
Yerüñ gök ola çün Īsī-i Meryem

---

26 3b ıżṭırāb : inḳılāb M.
5a Dutalum : Ṭutalum D.
27 Figânî Divanı, s. 88
1b ẓulmetde : ẓulmet M.
3a ṣanmañ : ṣanma D.
4a kevkeb : kevākib M.
5b Īsī-i Meryem : Īsā ibn-i Meryem D.

28

Der-faṣl-ı Tesdīsāt-ı Merḥūm Cinānī Efendi Der-ḥālet-i Sūz u Güdāz Vāḳī‘ Şüd

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

I

1 Cihān ġarḳ-āb olup seyl-āb-ı çeşm-i ẖūn-feşānumdan
Felekler yansa küllī āteş-i sūz-ı nihānumdan
2 Ḳalup bir gün tehī bu ḳālıb-ı efsürde cānumdan
Ḥabībüm ḳalmayup hergiz es̱er nām u nişānumdan
3 *Ġam-ı hecrüñle cānum çıḳsa cism-i nā-tüvānumdan*
Temennā-yı viṣālüñ gitmeye rūḥ-ı revānumdan

II

1 Dil-i zārum ġam-ı ‘aşḳuñla dāim pür-melāl olsa
Dem-ā-dem rūy-ı zerdüm eşk-i ẖūnīnümle al olsa
2 Beden bīmār olup ġam bisterinde bī-mecāl olsa
Şifā bulmaḳ şarāb-ı la‘l-i nābuñla muḥāl olsa
3 *Ġam-ı hecrüñle cānum çıḳsa cism-i nā-tüvānumdan*
Temennā-yı viṣālüñ gitmeye rūḥ-ı revānumdan

III

1 Olup āzürde sūz-ı sīnem-ile teff ü tābumdan
Cüdā düşsem felekde sen meh-i gerdūn-cenābumdan
2 Ḳoyup ḳaçsañ beni sīnemde iken cāme ẖāˇbumdan
102b Çeküp çāḳ eylesem ten cāmesini ıżṭırābumdan
3 *Ġam-ı hecrüñle cānum çıḳsa cism-i nā-tüvānumdan*
Temennā-yı viṣālüñ gitmeye rūḥ-ı revānumdan

IV

1 Beni senden egerçi sa‘y idüp dūr itmege a‘dā
Ne mümkindür ki gülden bülbüli men‘ eyleye dünyā
2 Olur elbette bir gün maẓhar-ı lüṭfuñ dil-i şeydā
Ümīdüm ḳaṭ‘ idüp me’yūs u nevmīd olamam ḳaṭ‘ā

---

28 Cinânî Divanı, s. 273
Başlık: Terci‘ Budur M.
I/1a Cihān ġarḳāb-ı seylāb olsa çeşm-i ẖūn-feşānumdan D.
III/1b ile 2a Cinânî Divanı'nda yer değiştirmiş.
IV/2b olamam : olmazam D.

3 *Ġam-ı hecrüñle cānum çıḳsa cism-i nā-tüvānumdan*
Temennā-yı viṣālüñ gitmeye rūḥ-ı revānumdan

V

1 **Cinānī** niçe yıldur mübtelā-yı ʻaşḳ-ı pāküñdür
Esīrüñ müstemendüñ dil-figāruñ derd-nāküñdür
2 ʻİlāc it merhemi vaṣluñla çokdan sīne-çāküñdür
Egerçi ḫalḳ-ı ʻālem küşte-i hecrüñ helāküñdür
3 *Ġam-ı hecrüñle cānum çıḳsa cism-i nā-tüvānumdan*
Temennā-yı viṣālüñ gitmeye rūḥ-ı revānumdan

29

Tesdīs-i Merḥūm Cinānī Efendi Ser-bendeş Velī Efendi Raḥmetu'llāhi Ta'ālā ʻAleyhimā

Mefʻūlü Fāʻilātü Mefāʻīlü Fāʻilün

I

1 Ṭāḳ-ı sipihre zīver iden mihr-i rūşeni
Minnet Ḫudāya eylememiş ṭabʻumuz denī
2 Sevdüm egerçi ʻāciz ü muḥtāc iken seni
Olsamda merd ü müflis ü dervīş-i külḫanī
3 *Dil naḳdin al esirgeme ey sīm-ten beni*
Māl ü menālümüz yoġ ise göñlümüz ġanī

II

1 Rezzāḳ-ı ḫalḳ-ı ʻālem ü Ḫallāḳ-ı bī-bedel
Her kişiye naṣībini baḫş eylemiş ezel
103a 2 Dünyā ġamıyle ḳalbüñe hīç gelmesün kesel
Aḥvālümüz tedārük ider Ḥayy-i lem-yezel
3 *Dil naḳdin al esirgeme ey sīm-ten beni*
Māl ü menālümüz yoġ ise göñlümüz ġanī

---

28 V/2a çoḳdan : çünkim D.
V/2b küşte-i hecrüñ helāküñdür : küşte-i hecrüñle ḫāküñdür M.
29 Cinânî Divanı, s. 329
Başlık: Tercī'-i Cinānī M.
3a Mecmuada "sīmīn" olan kelime vezin gereği "sīm" olarak kaydedildi.
I/3b yoġ ise : yoġ iken D.

III

1 Bu ‘izz ü nāz u manṣıb u bu ḳadr u iḳtidār
Olmaz cihānda kimseye bāḳī vü pāyidār
2 Dānā odur ki itmeye dünyāya i‘tibār
Bir iki gün elem-zede-i ‘azl isem ne var
3 *Dil naḳdin al esirgeme ey sīm-ten beni*
Māl ü menālümüz yoġ ise göñlümüz ġanī

IV

1 Bir pādişāh-ı milket ḥüsn ü cemālsin
Devlet degül mi ‘āşıḳa durduḳça mālsin
2 Ma‘ḳūl-i fehm ü ḳābil-i kesb-i kemālsin
Çün bir cüvān-ı ehl-i dil ü ehl-i ḥālsin
3 *Dil naḳdin al esirgeme ey sīm-ten beni*
Māl ü menālümüz yoġ ise göñlümüz ġanī

V

1 Sensüz çeker **Cinānī**-i şūrīde ıżṭırāb
Ārām-ı cānısın aña hīç ḳılma irtiyāb
2 Teşrīf-i maḳdemüñle olur aña feth-i bāb
Luṭf eyle bī-tekellüf olup eyleme ḥicāb
3 *Dil naḳdin al esirgeme ey sīm-ten beni*
Māl ü menālümüz yoġ ise göñlümüz ġanī

30

‘Amrī

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Şīve vü nāza ġāyet olmaz mı
Bu ‘itāba nihāyet olmaz mı

---

29 III/1a iḳtidār : i‘tibār M.
IV/2a ḳābil : mā’il D.
30 ‘Amrî Divanı, s.156

103b 2 Ṭutalum ḳul günāh iderse şehā
Luṭf-ı şehden ḥimāyet olmaz mı

3 Tevbe ṣuyı yumaz mı ‘iṣyānı
Feyż-i Ḥakdan ‘ināyet olmaz mı

4 Ma‘ṣıyet żulmetinde yol azana
Nūr-ı Ḥaḳdan hidāyet olmaz mı

5 ‘Işḳ-ı Mecnūnı añup aġladuġum
Derd-i dilden ḥidāyet olmaz mı

6 Ḳāḍī olduḳda irte Ḥażret-i Ḥaḳ
Ḫūblardan şikāyet olmaz mı

7 ‘Amrīye daḫı şefḳatüñ yoḳ mı
Şīve vü nāza ġāyet olmaz mı

31

Ġazel-i Ḥayretī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fa‘ūlün

1 Ayaġuñ ṭopraġı ser-tācumuzdur
İşigüñ ‘arşumuz mi‘rācumuzdur

2 Bulaldan ‘ışḳuñuñ gencīnesini
Ḳamu mīr ü gedā muḫtācumuzdur

---

30 2a iderse şehā : ider nāgāh D.
3b Feyż-i Ḥakdan : Feyż irişüp M.
4 ve 5. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
7b Derd-i dilden ḥikāyet olmaz mı M.

31 Hayretî Divanı, s. 190

3 Geçürür āhumuz oḳın felekden
Bu nüh şīşe bizüm umācumuzdur

4 Nice olsun göñül mülki ‘imāret
Ḥarāmī gözlerüñ yaġmacımuzdur

5 Ḫarābāt erlerinüñ ḫāk-i pāyı
Bizüm ey **Ḥayretī** ser-tācumuzdur

32

Müfred

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Ḳāmetüñ ḳulluġına düşmeyicek
Olmadı serv-i ḫırāmān āzād

33

104a **Muḫammes-i Semā‘ī**

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

I

1 İdrāk-ı pāk ādeme iḳrārdan gelür
Gerd ü keder derūnına inkārdan gelür
3 Ol feyż-i Ḥaḳ ki matla‘-ı envārdan gelür
Pertev ki şevḳ-ı ruḥ-ı yārdan gelür
5 Pür-lem‘adur tecelli-i dīdārdan gelür

II

1 Feyż-i Ḫudā ki levḥ-i dili eyledi maḳarr
Ol feyże oldı levḥ-i dilüm ẓarf-ı müsteḳarr
3 Çeşmüm cemāl-i şāhid-i gül-çehreye baḳar
Ṭab‘um çerāġ-ı ḳāsım-ı envārdan gelür
5 Būy-ı fenā dimāġuma ‘aṭṭārdan gelür

---

32 3a oḳın : oḳı M.
33 Şiir, Dîvâne Mehmet Çelebi’de bulunamadı.

III

Mecmū'-ı ḫalḳ bendesidür pādişāhumuñ
Hem müşterīsi mihr-i cihān-tāb āhumuñ
Düşmiş zemīne sāyesi tarz-ı külāhumuñ
Başda külāle şu'lesidür dūd-ı āhumuñ
Mevlānīdür ki ḥażret-i ḫünkārdan gelür

IV

Cevr ü cefāmı çarḫ-ı denī kim ider baña
Miḳdār-ı ẕerre eylememişdür eŝer baña
Bezm-i belāda öykinemez kimseler baña
Nuḳl-i şarāb meclis-i ġamda yeter baña
Şol ḫūn-ı dil ki dīde-i ḫūn-bārdan gelür

V

Dildār odur ki 'āşıḳınuñ ḳıymetin bile
'Āşıḳ odur ki eylemeye cevrden gile
104b Düşdi hevā-yı zülfüñ-ile ṭal'atı dile
Āzürde ḫāṭır olma **Semā'ī-i** bī-dile
Mestānedür o ḫāne-i ḫammārdan gelür

34

Velehu Eyżan

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

I

Süzülsün çeşm-i mestüñ devlet-i bīdār[ı] gelsün
Bozulsun bend-i zülfüñ bendeler dīdār[ı] görsünler
Çözülsün dügmeler mir'at-i pür-envār[ı] görsünler
Çıḳar pīrāhenüñ tā ḳudret-i Settār[ı] görsünler
Meded-rūḥ-ı muṣavver nic'olurmış bārī görsünler

II

Lebüñden būse almaḳ mürde cān bulmaḳ ḳadar vardur
Şaçuñ ḳoḳmaḳ ḥayāt-ı cāvidān bulmaḳ ḳadar vardur

---

34 Şiir, Dîvâne Mehmet Çelebi'de bulunamadı.

3 Miyānuñ ḳucmacuḳ genc-i nihān bulmaḳ ḳadar vardur
Viṣālüñ cānı almaḳ rāygān bulmak ḳadar varmış
5 Ne var bir himmet it şeydālar ol āṣārı görsünler

III

1 Ruḫuñ zülf içre gösterseñ ḳıyāmetden nişānsın sen
Günüñ maġribde ṭoġmış fitne-i āḫir-zamānsın sen
3 Ser-ā-pā dehri vīrān eyleyen genc-i nihānsın sen
Ne māhiyyetsin [ü] nā-yābdan nā-mihribānsın sen
5 Müneccimler ḳosunlar ġayrisin mekkārı görsünler

IV

1 Meger bir kāse içre müşk-i terdür ḥırz-ı cān içün
Yāḫud mülk-i melāḥat şāhınuñ tūġ-ı perīşānı
3 Ḳoyandur başıña yāḫud **Semā'ī** evc-i sulṭānī
İnanmaz görmeyen çaḳ başdan ey rūḫ-ı revān anı
5 'Araḳ çīnüñ çıḳar ol ṭurra-i ṭarrār[ı] görsünler

35

105a **Ġazel-i Ḥāletī**

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Geh güler yüz gösterürsin verd-i ra'nālar gibi
Ser-keş olursın gehī serv-i dil-ārālar gibi

2 İttifāḳ ile içerler ḳanını 'āşıḳlaruñ
İki ġamze iki dīde bāde-peymālar gibi

3 Bir ṭarafdan seyl-i eşk ü bir ṭarafdan bād-ı āh
Bu dil-i şeydā n'ola cūş itse deryālar gibi

4 Çeşm-i 'āşıḳdan ki olur yār nā-peydā olur
Ol raḳīb-i dīv-sīret anı peydālar gibi

---

35 Gazel, Azmizâde Hāletî Divanı'nda bulunamadı.

5 Şimdi bildüm **Ḥāletī** ol la‘l-i şekker-bār-ı yār
Söyledürmiş ādemi ṭūṭī-i gūyālar gibi

36

Rubā‘ī-yi Ḥāletī

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlün Fā‘
Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fa‘ūl

1 Hicrān elemi ẖāṭırumı teng itdi
Pāy-ı elemi seng-i cefā leng itdi

2 Döndürdi sirişkümi ‘aḳīḳ-i Yemene
Ol yaẖşı kişi baña yaman reng itdi

37

Ġazel-i Ālī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Cihān bāġında sen ey mū-miyānum serv-ḳāmetsin
Güzellik sende ẖatm olmış bu ḥüsn-ile kıyāmetsin

2 Cemālüñ māhına baḳsam görinür hāle-ruẖsāruñ
Begüm āyine-i ‘ālem-nümā mir’at-ı ḳudretsin

3 Yıḳup beytü’l vücūd[ı] kā’ināta zelzele ṣalduñ
Cihānda fitne-i āẖir-zamāndan bir ‘alāmetsin

4 Hemīşe cevr-ile ḳırduñ geçirdüñ cümle ‘uşşāḳı
Salındı serv-ḳaddüñ kā’ināta sen bir āfetsin

5 Cihānda ādemīlük ey efendi saña ‘aşḳ olsun
Yaluñ yüzlülerüñ şevḳıyla **Ālī** pür-ḥarāretsin

---

36 Rubâi, Azmizâde Hāletî Divanı’nda bulunamadı.
1, 2 ve 4. mısralar *Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlün Fā‘*; 3.mısra *Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fa‘ūl* vezniyle yazılmıştır.

38

Şeyḫoġlı

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Gelse nev-rūzuñ ṣafāsıyla firāvān olsa gül
'İzz ü nuṣretle ḥamel burcında sulṭān olsa gül

2 Açsa ol ġonce-dehānuñ eylese 'anber-feşān
Maḥv olur müşk-i Ḫuten ḳaddāḥa mihmān olsa gül

105b 3 Zeyn olur ṣaḥn-ı çemen ol dem irür faṣl-ı bahār
Her seher vaḳti tebessüm birle ḫandān olsa gül

4 Çeng ü ney muġmu kemençe gelse ḳānūn üzre def
Nāle-i muṭrib ṣadāsıyla girībān olsa gül

5 Doldurup mey ol dehān-ı ġonceden zerrīn ḳadeḥ
Sāḳa-ı la'līn-ḳabā maṭlūb-ı yārān olsa gül

6 Olsa ol mestāne esb-i tāze sünbül tek süvār
Giyse pullı cevşeni bir 'azm-i meydān olsa gül

7 Def' ide ġam 'askerin 'adl ide çün Nūşirevān
Çoḳ degül ḳadr-ile ger faġfurī ḫāḳān olsa gül

8 N'ola ger üftādaluġdan ide baş üzre maḳām
Arta ḳadr ü 'izzeti hem-rāz-ı insān olsa gül

9 Sende Şeyḫoġlı ḫaẕer ḳıl olma her aġyāra yār
Bülbüli giryān ider bir dest-i nā-dān olsa gül

38 Mecmūa'tü'n-Nezāir'de bulunamadı.

39

Ġazel-i Şeyḫoġlı

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Yine faṣl-ı bahār oldı açıldı lāle-i ḥamrā
Bezendi yer çiçeklerden mis̱āl-i cennetü'l-me'vā

2 Zelīḫā gibi ġonce perdedār-ı ‘iṣmet olmışdur
Çeküpdür üstine nāz-ile bir ḫoş perde-i haḍrā

3 Gelür ḳarşu durur her dem öñünde zār zār aġlar
Temāşā eylemek ister yüzine bülbül-i şeydā

4 Benefşe kendü ḥırṣından boyanmış boynını egmiş
Ḫumār itmiş özin nergis gözine gelmez hiç dünyā

5 Çıḳar tīġıyla sūsen zanbaḳı men‘ eylemek ister
Oña ḳarşu siper dutmış muḳābil ḫaṭṭ-ı bī-pervā

6 Şaḳāyıḳ daġa ‘āşıḳdur çeküpdür sīne-i dāġı
Giyüpdür āl ile al ol şehīd ü ‘āşıḳ u rüsvā

7 Çeküpdür nār-ı nārenc bārgāhı çetr-i ṣayvānın
Kimi al u kimi yeşil kimi zerd ü kimi beyżā

8 Gelür nāz-ile nāz eyler ḳadin ‘arż eylemek ister
Yürür āheste āheste çemende serv-i bā-ra‘nā

9 Mis̱āl-i cūy-ı bārān eylemiş göz yaşını ol murd
106a Ṣaraldı reng-i zerdālū iderler sībden şekvā

39 Mecmūa‘tü'n-Nezāir'de bulunamadı.

10 Diyürler kim ʻaceb reng[i] ḳızarup erġuvān olmış
Cemīʻ-i meyveler içre oluban cümleden zībā

11 Cevāb itdi ki yāra vāṣıl oldum dest-būs itdüm
Onuñ laʻl-i lebin gördüm boyandum ḳana ser-tā-pā

12 Anuñçün ḳahr ile ālū giyüpdür mātem esbābın
Tebessüm itdi şeftālū saçıldı ʻanber-i sārā

13 Göñül eglenmege Şeyḫoġlı taʻrīf it bahārātı
Cemīʻ-i ḳudret-i Ḥaḳdur bu āmennā ve ṣaddaḳnā

40

Velehu Rubāʻī

Mefʻūlü Mefāʻīlü Mefāʻīlü Faʻūlün

1 Ḥamd-ı ebedī kim bize çār oldı Muḥammed
Luṭf u kerem ü ʻilme bahār oldı Muḥammed

2 Ṣād oldı melek vaṣlına zeyn oldı semālar
Ol dem ki Burāḳ üzre süvār oldı Muḥammed

41

Velehu Şeyḫoġlı

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün

1 Nev-bahār oldı yine ʻarż eyledi ruḫsār-ı gül
Ḳıldı Ḥaḳḳuñ ṣunʻını her nevʻ ile iẓhār gül

2 Sebz-pūş oldı zamāne müşk-bār oldı dimāġ
Eyledi ʻuşşāḳ-ı mesti ḫāˇbdan bīdār gül

---

40 Mecmūaʻtü'n-Nezāir'de bulunamadı.
41 Mecmūaʻtü'n-Nezāir'de bulunamadı.

3 Nefḫa-i mu‘ciz-nümāsı virdi ‘Īsādan ḫaber
Menba‘-ı deryāmı ḥikmet maḫzen-i esrār gül

4 Sāġar-ı eflāke ta‘n itmişdür ol zerrīn-ḳadeḥ
Kim yed-i beyżāda dutmış sāḳa-i ebrār gül

5 Āteş-i hicrin yaḳardı cānumı pervānevār
Andelībüñ başına ḳoyuldı cihāndār gül

6 Cāme-i la‘lin giyüp dut[maz]dı zümrüdden siper
Olmasaydı āb-rū-yı server-i serdār gül

7 Anuñ-içün bülbülüñ yandı dili efġāndan
Kim oña göstermedi bīgāneveş dīdār gül

8 Lāle ḫūn itmezdi baġrın sünbül olmazdı esīr
Ḳılsa ger ‘uşşāḳa cevr itmekden istiġfār gül

106b 9 Dāne-i eşküm düzüldi āhuma tesbīhvār
Baġladı ṣun‘āne nisbet ḳaddine zünnār gül

10 Bülbüle ḳıldı cefālar oldı ḫāra hem-nişīn
Anuñ-içün olmadı ‘ömrinde ber-ḫūrdār gül

11 Ey dilā aldanma dehrüñ sürḫ ü sebz ü ālına
Olmamışdur başa dek bir kimse ile yār gül

12 Geç mecāzī gülden ey Şeyḫoġlı iste ol güli
Kim olur ‘aşḳ-ıla İbrāhīm[e] maḥzā nār gül

42

Ġazel-i Nesīmī

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

1 Şehā göñlüñ hemīşe bī-ġam olsun
İlüñde dā'imā cām-ı Cem olsun

2 Saña 'ayş u neşāṭ u kām-rānī
Ḥasūduñ ser-be-ser 'ömri kem olsun

3 Gül ü lāle cemālüñden ḫacildür
Yüzüñ yazı hemīşe ḫürrem olsun

4 Def ü çeng ü çeġāne nāy ü ṭanbūr
Düzülsün bezmine zīr ü bemm olsun

5 Nesīmī ḫaste-dil hicrüñden öldi
Ḳo ol bī-çāre[y]i nā-maḥrem olsun

43

Ġazel-i Şeyhoġlı

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 'Īd-i ḳurbān oldı gül vaḳti irişdi bāġa gel
Baġla iḥrāmuñ çaġır lebbeyk sa'y it ṭaġa gel

2 Yüz dutup 'arż u niyāz it tövbe ḳıl bir kārdan
Menseki meş'ar Mināya ẕikr-i Ḥaḳḳı aġa gel

---

42 Nesîmî Divanı, s. 266
1a göñlüñ : göñlüm D.
1b cām-ı Cem : kilk-i Cem M.
2 ve 3. beyitler divanda yer değiştirmiş.
3b Yüzün yazı: Ḳışuñ yazın M.
4b bezmine : angehi M.

43 Mecmūa'tü'n-Nezāir'de bulunamadı.

3 Dön ṭavāf it Ka‘beni ṣāf eyle göñlüñ şehrini
İste āb-ı kevs̱eri zemzem gibi ıraġa gel

4 Ḥaccuñı kāmil dut ey kāmil yemīn ehlinde[n] ol
Gitme gel dest-i şimāle tut bu rāhı ṣaġa gel

5 Menzile gelduġda itme bir daḫı ef‘āl-i bed
Ḳıl ḥaẕer nār-ı cehennemden o dem uçmaġa gel

107a 6 Cehd idüp üftādenüñ dut destini ol dest-gīr
Sāye sal baş üzre seyrān eyleyüben dutsaġa

7 Gel ki bülbüller fiġān itdi açıldı ġonceler
Ḫoş bahār oldı eger seyr eyleseñ ol çaġa gel

8 Muṣṭafā vü Murtażāda bulmışuz fażl u naẓar
‘İzz ü cāh ister iseñ [ṭ]oġrul bizüm ocaġa [sen]

9 Kemterīni kemterīn ol sende Şeyḫoġlı gibi
Āb teg ṣāfī aḳup her dem-be-dem ayaġa gel

44

Tercī‘-i Şeyḫoġlı

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fa‘ūlün

I

1 Ṣanmañ bizi bu cīfe-i murdāre ḫarīdār
‘Allāme-i ‘aṣr eylemeyen çarḫ ile bāzār
2 Zīrā kim anuñ āyinesi ṣāf degüldür
İḳrār virür lākin ider ṣoñrası inkār

---

44 Mecmūa‘tü’n-Nezāir’de bulunamadı.
Tercī‘-i Şeyḫoġlı : Terkīb-i Şeyḫoġlı M.
2a Mecmuada “inseñ” olarak kayıtlı olan kelime vezin ve mânâ gereği “anuñ” olarak kaydedildi.

3 Giydürse niçe ‘izzet ile başına tācı
Āḫir anı biñ ẕillet ile eyleye bīzār
4 Beş gün bu fenā dārını ṣıḥḥatde geçürse
‘Uḳbāda mü’ebbed ḳıla ol ṣıḥḥati bī-mār
5 (?) anuñ aṭlasını şāle (?)
Döndürse ḳabūl eylemenüz bir daḫı tekrār
6 Ẓāhirde bizi gerçi riyāsetde ṣanu[r]lar
Ammā ki ḥaḳīḳatde ḥaḳuz dilde kim āzār
7 Bu beyti ne ḫoş söylemiş üstād-ı zamāne
Dervīş-ṣıfat baş u külāh-ı (?)

8 *Maḥşerde ne ġam olsa şefī‘ Aḥmed-i Muḫtār*
Devlet oña kim sāḳī ola Ḥaydar-ı kerrār

II

1 Mey içmemişüz ‘aşḳ-ıla mestānelerüz biz
Tā’ib degülüz ṭālib-i mey-ḫānelerüz biz
2 Bu genc-i vücūd eglenemez ḳaṣr-ı serāda
Ol vech-ile kim sākin-i vīrānelerüz biz
3 Yaḳdı bizi biñ ḥasret-ile şem‘-i ḫayālüñ
107b Tāc-ı serüñe dönmege pervānelerüz biz
4 Ṣanmañ bizi kim bī-hünerüz dār-ı fenāda
Behlūl-ṣıfat ‘ārif ü dīvānelerüz biz
5 Terk eylemişüz ‘aḳl u dīni devlet [ü] cāhı
Dīvāne ṣanur bizleri dīvānelerüz biz
6 Yārān ile yārān oluruz ṣıdḳ-ıla ammā
Bīgāneye her vech-ile bīgānelerüz biz
7 Faḫr itsek olur ma‘denümüz ḫāk-i Necefdür
Baġdād ṣadefdür bize dür-dānelerüz biz

8 *Maḥşerde ne ġam olsa şefī‘ Aḥmed-i Muḫtār*
Devlet oña kim sāḳī ola Ḥaydar-ı kerrār

---

44 II/5a Mecmuadaki “-dīni vü devlet” ibaresi vezin gereği “dīni devlet” olarak kaydedilmiştir.

III

1 Dermān ideyüz derd ü ġama ṣabr u ḳanā‘at
Mü’min degül ol eylemese Ḥaḳḳına ṭā‘at
2 Döndürme yüzin lehv-ile dergāh-ı H̱udādan
Merdūd-ı H̱udā olmaya maḳbū-i şefā‘at
3 Görseñ ‘aybum[ı] luṭf-ile settār-ı ‘uyūb ol
Zinhār ṣakın olmaya gör ehl-i şenā‘at
4 Cehd eyle kim āzād olasın şirk ü riyādan
Taḥṣīl idesin fażl u hüner ‘ilm ü verā‘at
5 Ḳoyduḳda fenā mülkini çün dār-ı beḳāya
Gitdüḳde ma‘n eylede gör bār-ı biżā‘at
6 Yād eyle o dem kim irişe ḳābıż-ı ervāḥ
Hiç kimseye bil eylemez ol ḳadr u mürā‘at
7 Gördüḳde o heybet ile Münkirle Nekīri
Fikr eyle ki ḥālüñ nic’olur onda o sā‘at

8 *Maḥşerde ne ġam olsa şefī‘ Aḥmed-i Muẖtār*
Devlet oña kim sāḳī ola Ḥaydar-ı kerrār

IV

1 İkrām-ile ẖalḳ itdi seni vāḥid-i Yezdān
Ta‘ẓīm-ile ol demde ḳoyup aduñı insān
2 Gerçi idüben ḳālıbuñı çār ‘anāṣır
108a Ammā ne ki rūhından o dem virdi saña cān
3 Bir şehri ki Ḥaḳ luṭf-ile ma‘mūr ḳılupdur
İnṣāf mıdur eylemek ol ẖāne-i vīrān
4 Mā’il olasın leẕẕet-i şehvāt-ı hevāya
‘Ömrüñ giçe bu meşġalede bī-ser ü sāmān
5 H̱āk it öziñi ölmedin ol hāke berāber
Tā kim bulasın ‘izz ü şeref ‘ilm-i firāvān
6 Aldanma bu dünyāya ki aldandı ser-encām
Esfelde ḳarār eyledi Fir‘avn ile Hāmān

7 Kesb eyle ‘amel-i cehd ile taḥṣīl-i kemāl it
Tā olmayasın menzil-i āḫirde peşīmān

8 *Maḥşerde ne ġam olsa şefī‘ Aḥmed-i Muḫtār*
Devlet oña kim sāḳī ola Ḥaydar-ı kerrār

45

Velehu ‘Aleyhi’r-Raḥme

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Āfitāb-ı ṭal‘atuñ dutmış Ḥamel burcın ḳarār
Rām olup fermānuña ‘adl eyledi leyl ü nehār

2 Ṣevr ü Cevzā ılda bir kez ḳāni‘ oldı vaṣluña
‘Aşḳuña maḥrūm olanlar yolda ḳaldı intiẓār

3 Güllere şerḥ eyledüm ḥüsn-i cemālüñ vaṣfını
Ḫ̌āba vardı çeşm-i nergis daġa çıḳdı lālezār

4 Baġrını ḫūn eyledi ol dem şaḳāyıḳ şevḳden
Ẕevḳ ile baş ḳaldurup ṣaḥn-ı çemende gül‘-iẓār

5 Her biri bir reng-ile giydi ḳabā-yı aṭlasın
Al yeşil [ü] zerd [ü] beyżā giydiler narenc [ü] nār

6 Serv-i ḥayret oldı çün ṣaldı aşaġa başını
Servi gördi nāz-ile durmaġda mest oldı çenār

7 Çeng ü ney dutdı benefşe ḫaṭmi aldı ile def
Raḳṣa girdi çarḫ-ı gerdūn adını ḳoydı bahār

---

45 Mecmūa‘tü’n-Nezāir’de bulunamadı.

8 Ḥükm-i Serṭān oldı kim düşsün bu ẕevḳinden felek
Geldi devrān-ı Esed ḳıldı cihānı tārumār

9 Sünbüle gelduḳde gördi ʿālemi olmış ḫarāb
108b Āh çekdi şuʿlesinden düşdi daġa daşa nār

10 Geldi ḥālin ṣormaga Mīzānı ḳurdı ʿadl içün
İtdi ʿAḳrebden şikāyet aġlar idi zār zār

11 Aldı Ḳavsı destine çekdi ḳażādan bir ḫadeng
Ditreyüp aġlar Cüdī göz yaşı olmış cūybār

12 Delve çün oldı ḫaber yıġdı çerisin ol zamān
Ebr ü bādı berḳ ü raʿdı ʿazm ḳıldı bī-ḳarār

13 Heybet ile geldi kim eşcār dökdi yapraġın
Lerze düşdi ʿāleme hem yolları baġladı kar

46

Velehu eyżan

[Taḫmīs-i Şeyḫoġlı]

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

I

1 Kūh-ı belāda ṣābr u rızādur cihādumuz
Vīrān olursa dest-i cefādan bilādumuz
3 Eflāka çıḳsa tīġ-ı ġamuñ birle dādumuz
Fermān-ı ʿaşḳa cān-ile var inḳıyādumuz
5 *Ḥükm-i ḳażāya ẕerre ḳadar yoḳ ʿinādumuz*

---

46 Mecmūaʿtü'n-Nezāir'de bulunamadı.
Şeyḫoġlı'nın tahmis ettiği bu gazel, Bâḳî Divanı, sayfa 192'de yer almaktadır.

II

1 Biz gelmeduḳ zamāneye muṭlaḳ cünūn içün
Yāẖud hevā-yı nefse uyup ẖod-nümūn içün
3 Virsem yoluñda aġlamazam dīde-ẖūn içün
Baş egmezüz edānīye dünyā-yı dūn içün
5 *Allāhadur tevekkülümüz i‘timādumuz*

III

1 Ḥüsnüñ zamānı geçse fi‘āli ḳalur nişān
Vaṣf itmese ẖıṣālüñi taḳṣīr olur zebān
3 La‘lüñ şarāb-ı şerbetine teşnedür dehān
Meyden safā-yı bāṭınumuzdur ġaraż hemān
5 *Erbāb-ı ẓāhir añlayamazlar murādumuz*

IV

1 Tā ḥaşre dek bu ẖˇāb-ı ġamuñdan uyanmazuz
‘Ahd eylese vefāsına muṭlak inanmazuz
3 Yoḳdur beḳāsı cīfe-i dehri begenmezüz
Biz müttekā-yı zer-keş-i cāme dayanmazuz
109a 5 *Ḥaḳḳuñ kemāl-i luṭfinadur istinādumuz*

V

1 Luṭfuñ olursa şehr-i vücūdum binā bulur
Ḥüzn ü melūl ü faḳr gider hem ġınā bulur
3 Şeyẖoġlı gerçi menzil-i ḳadri denā bulur
Minnet Ḫudāya devlet-i dünyā fenā bulur
5 *Bāḳī ḳalur ṣaḥīfe-i dünyāda adumuz*

---

46 III/4 bāṭınumuzdur : bāṭın-ı ẖumdur D.
IV/5 luṭfınadur : luṭfıladur M.
V/5 dünyāda : ‘ālemde D.

47

Taḫmīs-i Şeyḫoġlı

[İsḥaḳ Çelebi'nin Gazelini Tahmis]

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

I

1 Düşeyim baḥr-ı ġama himmet-i Yezdān olsun
Çekeyim sīneme dāġı cigerüm ḳan olsun
3 İşiden zār-ı fiġānumla girībān olsun
İsterüm rāz-ı ġamuñ dilde firāvān olsun
5 *Ki cihāndan sefer itmek baña āsān olsun*

II

1 Dönelüm başuña zülfüñe ḥırās eyleyelüm
Yanalum şem'iñe pervāne ḳıyāṣ eyleyelüm
3 Virelüm cānı viṣālüñde ḫalāṣ eyleyelüm
Gel gel ey ġam bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ eyleyelüm
5 *Bir sen ol bir de hemān dīde-i giryān olsun*

III

1 Her sitem eyleseñ it cevr ü ḥamūl oldı göñül
Terk-i cāh eyledi ġāyetle melūl oldı göñül
3 Emr-i şāh olsa ki fermāna ḳabūl oldı göñül
Gitdi şimden girü bizden saña ḳul oldı göñül
5 *İlümüzden ne gelür başına sulṭān olsun*

IV

1 Dem-be-dem zār-ı firāḳuñla naḥīl oldı cesed
Ġam-ı hicrüñ bize ḫūn aġlamaġı itdi resed

---

47 Mecmūa'tü'n-Nezāir'de bulunamadı.
Şeyḫoġlı'nın tahmis ettiği bu gazel, İshak Çelebi, sayfa198'de yer almaktadır.
Taḫmīs-i Şeyḫoġlı : Muḫammes-i Şeyḫoġlı M.
I/4 rāz-ı : zār-ı D.
I/5 cihāndan : cihānda M.
II/4 Gel gel : Gele M.
II/5 bir de : hemān D.
III/4 bizden : benden D.

3 Boynına daḳdı rakībüñ reseni ḥabl-i mesed
Gice gündüz ruẖ-ı cānāna neden bunca ḥased
5 *Ey güneş-vār ne sen ol ne meh-i tābān olsun*

V

109b 1 Diledüm ġonce derem ḳoymayup ol ẖār didi
Ḳorḳarum bülbüle rencide olur var didi
3 Gelse **Şeyẖoġlı** maḥaldur bize ol yār didi
Lebin öptüm uyanup nāz ile dildār didi
5 *Hele **İsḥaḳ** bu daẖı saña iḥsān olsun*

48

Rūḥī Fermāyed

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Nüktedānsın nev-cevānsın ẖūbsın merġūbsın
Her ne deñlü cevr idersen eyle kim maḥbūbsın

2 Gösterürsin meskenet 'uşşāḳa bilmezler ki sen
'Ālemüñ 'ayyārı bir şūẖ-ı cihān-āşūbsın

3 İltifātuñ kesme bizden kim ṭarīḳ-ı 'aşḳda
Ṭālibüz biz saña şāhum sen bize maṭlūbsın

4 Ṭıfldur ol ġonca-i ter vechi var ḳılsa ḥicāb
Ey dil-i şūrīde bilsem sen neden maḥcūbsın

5 Aġlamaḳ 'uşşāḳ içündür **Rūḥiyā** ḳan aġla kim
Yūsufından ayru düşmiş sen de bir Ya'ḳūbsın

---

47 IV/5 vār ne sen ol ne : vārına sen ol
V/4 Lebin : Lebini D.
V/5 bu daẖı saña : saña var bu da D.
48 Bağdatlı Rûhî Divanı, s. 881
2b 'ayyārı : fettānı D.
4a ġonca-i ter vechi var ḳılsa ḥicāb : ġonce-leb der vech eylerse ḥicāb M.

49

Żuhūrī Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Dil-rübālar içre şimdi dilberüm yek dānedür
Şem'-i ruḫsārına anuñ murġ-ı dil pervānedür

2 Doġmaya hergiz anuñ tek māder-i eyyāmdan
Kim yüzi gül zülfi sünbül dişleri dür-dānedür

3 Dem-be-dem ḳan aġladur sen 'āşıḳuñ ey pür-cefā
Kāse-i çeşmüm tolu ḳan-ıla bir peymānedür

4 Geh cefālar eyler ol maḥrem maña geh nāzlar
Ol sebebden ḫāne-i ḳalbüm benüm vīrānedür

5 Ey ṣaçı leylī teraḥḥum ḳıl Żuhūrī ḫasteye
Rāh-ı 'aşḳuñda o bī-dil Ḳays-veş dīvānedür

50

Velehu Mesīḥī Fermāyed

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Bend-i zülfüñle şehā bir boynı baġlu çākerüz
Ḳullaruñ içinde bu 'ünvān ile ser-defterüz

110a 2 Ḫayme-i 'ışḳı ḳurup çalduḳ melāmet ṭablını
Şimdilik nevbet bizümdür biz de başka mehterüz

---

49 Gazel, İshak-zāde Zuhûrî Divanı'nda bulunamadı.
1a Mecmuada "dil-berālar" şeklinde kayıtlı olan kelime "dil-rübālar" olarak kaydedildi.

50 Mesîhî Divanı, s. 180
1a bir : biz D.
2a melāmet : maḥabbet D.

3 Sen ḥarāmī gözlüye çünkim yaḳındur cān u dil
Ġaybet eylerseñ seni biz cān u dilden isterüz

4 La'l-i nābuñ yādına düşdük şarāba şöyle kim
Her ne yerde bir ḫum-ı mey görsegüz güp düşerüz

5 Bu ulı ni'met degül midür **Mesīḥī** bize kim
Faḳrumuzla bunca ebkār-ı ma'ānī beslerüz

51

Sürūri Çelebi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Zülfüñi gördüm dükendi ṣabr u ārāmum benüm
Ḳalmışam ḥayretde kim n'ola ser-encāmum benüm

2 Żulmet-i zülfüñde cān virdüm cemālüñ görmedüm
Āh kim ḳaldı ḳıyāmet ṣubḥına şāmum benüm

3 Ben ḫod öldüm miḥnet-i hicrān ile ammā saña
Ey ṣabā bi'llāh emānetdür bu peyġāmum benüm

4 Bir mey-i rūḥānī içdüm dün fenā bezminde kim
Zühre sāḳī sāġar-ı ḫurşīd idi cāmum benüm

5 Ey **Sürūrī** muṣḥaf-ı zülf-i ruḫ-ı yār olmasa
Küfre olmışdı bedel İslām [u] īmānum benüm

---

50 3a yaḳındır : yataḳdur D.
4b ḫum-ı mey : mey M.

52

Seyyid Nesīmī ‘Aleyhi’r-Raḥme

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Burc-ı ‘Aḳreb zülfüñ olmış āfitāb andan çıḳar
Şu‘leler şaçmış cihānda āfitāb andan çıḳar

2 Dāne dāne ‘ārıżından şol ‘araḳ-nemdür dirüm
Gül gibi güldi didi güldür gülāb andan çıḳar

3 Żulmetüñden hicrlik āb-ı ḥayātı bulmaġa
Tāb-ı çehre berḳ urup ‘aks-i şarāb andan çıkar

4 Şol Esed burcı ki di[r]ler dilberüñ yaḳasıdur
Bilmemişsin her seḥer şol āfitāb andan çıḳar

5 Ey Nesīmī kimse bilmez bu mu‘ammā sırrını
İki noḳṭa üç ḥurūf ol dörd kitāb andan [çıḳar]

53

110b *Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün*

1 Mest-i la‘l-i sāḳiyüm cām u sebūdan fāriġam
Zülf ü ruḫsārına mā’il reng ü būdan fāriġam

2 Ḫoş giçer ḫalvet-serā-yı dilde vaḳtüm yār-ile
Yārümi yanumda buldum cüst ü cūdan fāriġam

3 Cenneti ‘arż eyleme zāhid maña dīdārsuz
Bulmışam maḳṣūdumı ol ārzūdan fāriġam

52 Gazel Nesîmî Divanı’nda bulunamadı.
53 Gazel, Şeyhülislam Bahâyî Divanı’ndan Seçmeler ve Şeyhülislam Bahâyî Divanı Şerhi’nde bulunamadı.

4 Şimdi bir ḥāletde[y]em ẕevḳ-ı ġam yār-ile kim
Dōst taḥsīninden ü ta‘n-ı ‘adūdan fāriġam

5 ‘Andelīb-āsā **Bahāyī** söyledür cānān beni
Göreyim ol gül cemālin güft-gūdan fāriġam

54

Bahāyī Fermāyed

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fa‘ūlün

1 Geh mu‘tekif-i mey-kede-i bāde-fürūşuz
Geh mu‘teḳıd-ı zāhid-i seccāde-be-dūşuz

2 Mecnūn gibi gāhī gezerüz vālih ü şeydā
İẕ‘ān-ı tamām ile gehī ṣāḥib-i hūşuz

3 Geh bülbül-i ḫoş-lehce gibi şevḳ-ıla gūyā
Geh ġonce-i dem-besteye mānend-i ḫamūşuz

4 Gūş eylemezüz vā‘iẓüñ efsāne vü pendin
Söz pīr-i muġanuñdur aña ḥalḳa-be-gūşuz

5 Çün resm-i vefā bulmaduḳ insānda **Bahāyī**
Şimden girü Mecnūn gibi hem-rāz-ı vuḥūşuz

55

Velehu Eyżan Bahāyī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Giriftār-ı kemend-i ṭurra-i dildārdur göñlüm
Şehīd-i nāvek-i dil derd-i çeşm-i yārdur göñlüm

54 Gazel, Şeyhülislam Bahâyî Divanı’ndan Seçmeler ve Şeyhülislam Bahâyî Divanı Şerhi’nde bulunamadı.

55 Gazel, Şeyhülislam Bahâyî Divanı’ndan Seçmeler ve Şeyhülislam Bahâyî Divanı Şerhi’nde bulunamadı.

2 Benüm ol ḫüsrev-i şirīn dehende giçmegüm yoḳdur
Senüñ acı sözüñden nāṣıḥā bīzārdur göñlüm

3 Maḥabbetden beni ḫālī ṣanur bīdār olan ammā
Ġam-ı ‘aşḳ ile dolmış maḫzenü’l-esrārdur göñlüm

4 Benümle ol gül-i ra‘nā gelüp güftāre söyleşmez
Açılmaz ġonce-i baḫtum anuñçün dardur göñlüm

111a 5 Baña ḳaṣd-ı ṭavāf-ı Ka‘beden ḳıblem cemālüñdür
Der ü dīvāre baḳmaz ṭālib-i dīdārdur göñlüm

6 Meger gencīne-i ḥüsnüñ nihānı uġrusıdur kim
Aṣılmış zülf-i ‘anber-būyuña ber-dārdur göñlüm

7 **Bahāyī** n’ola ger düşdümse ayru kūy-ı cānāndan
Bi-ḥamdillāh yerini bekler anda vardur göñlüm

56

Velehu Bahāyī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Göñül çıḳdı feżā-yı sīneden cānānuñ ardınca
De-mā-dem cānda çıḳmaḳ ārzūlar anuñ ardınca

2 Müjeñ ḫayliyle çeşmüñ itmege mülk-i dili tesḫīr
Gelür bir ‘asker-i ḫun-rīzdür sulṭānuñ ardınca

3 Bu ümmīd-ile ḫoşnūdum ġam-ı hicr ile kim āḫır
Ṣabāḥ-ı vaṣl ola rūzī şeb-i hicrānuñ ardınca

56 Gazel, Şeyhülislam Bahâyî Divanı’ndan Seçmeler ve Şeyhülislam Bahâyî Divanı Şerhi’nde bulunamadı.

4 Yine zülfüñ temennāsında dā'im ḫoş giçer vaḳti
Düşübdür bu dil-i şeydā 'aceb sevdānuñ ardınca

5 **Bahāyī** ebrū-yı dildāra ḳarşu gel niyāz eyle
Ne ḥāṣıl iḳtidādan zāhid-i nā-dānuñ ardınca

57

Velehu Bahāyī-i Baġdādī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Dest-i ḳudret ṣūretüñde yazdı Ḳur'ānı dürüst
Böyle ma'nāyı ne bilsün görmeyen anı dürüst

2 Almaġa mülk-i dili yazdı berāt-ı ḥüsnüñi
Çekdi ebrudur diyü tuġrā-yı sulṭānī dürüst

3 Çıḳsañ ey ḫurşīd-rū mest-i ṣabūḥī sīne-çāk
Ṣubḥ-veş 'aşḳ ehlinüñ ḳalmaz girībānı dürüst

4 Ehl-i küfre olmasaydı ẓulmet-i zülfüñ ḥicāb
Hep görürlerdi yüzüñde nūr-ı īmānı dürüst

5 Ḳullaruñda yoḳ **Bahāyī** gibi ey peymān-şiken
'Āşıḳ-ı ḫāṭır-şikeste 'ahd u peymānı dürüst

---

57 Gazel, Şeyhülislam Bahâyî Divanı'ndan Seçmeler ve Şeyhülislam Bahâyî Divanı Şerhi'nde bulunamadı.

1a Mecmuada "yazıldı" olarak kayıtlı kelime vezin ve mânâ gereği "yazdı" şeklinde kaydedildi.

58

Müseddes Merḥūm Derzī-zāde ‘Ulvī Çelebi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

I

1 Te‘ālal’llah Yed-i ḳudret ne demde urdı bünyāduñ
111b Nedendür bilsem eyā āb u ḫāk u āteş ü bāduñ
2 Ne ṣaḥn-ı dil-küşāda çekdi ḳāmet serv-i āzāduñ
Ne bāġuñ bāġbānı beslemişdür ḳadd-i şimşāduñ
3 *Efendi saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ*
Cefāyı kimden ögrendüñ be ẓālim kimdür üstāduñ

II

1 Kimüñ ta‘līmine uyduñ ‘aceb ey ġonce-leb maẓhar
Cefā fendini ḳılduñ nā-resīde ṭıfl iken ezber
2 Zihī idrāk-i pāk ü ‘aḳl u fehm ü ṭab‘-ı nāzük-ter
Saña virmiş bu deñlü ḳābiliyyet Ṣāni‘ ü ekber
3 *Efendi saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ*
Cefāyı kimden ögrendüñ be ẓālim kimdür üstāduñ

III

1 Ne gülzāruñ nesīmidür hevā-yı ‘unṣur-ı pāküñ
Ne şem‘üñ şu‘lesidür tāb-ı ruḫsār-ı ‘araḳnāküñ
2 Ne nehrüñ ṣuyıdur ābuñ ne yir ṭopraġıdur ḫāküñ
Ne milletsün ki ḳırsañ ḫalḳı yoḳdur kimseden bāküñ
3 *Efendi saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ*
Cefāyı kimden ögrendüñ be ẓālim kimdür üstāduñ

---

58 Ulvî Divanı, s. 172
Başlık : Muḥammes-i ‘Ulvī M.
I/2a ve 2b divanda yer değiştirmiştir.
I/3b be : a D.
Mecmuadaki II. bend Divan’da IV. bend ; III.bend II.bend; IV. bend de III. bend olarak yer almaktadır.
II/1b fendini ḳılduñ : ‘ālemini ḳıldı M.
II/2a idrāk-i :iz‘ān-ı D. / ‘aḳl u fehm ü : ‘aḳl-ı evvel D.
III/1b şem‘üñ : nāzuñ M. / tāb-ı : şem‘-i M.
III/2b milletsün : ḫalḳsun M.

IV

1 Ruḫuñ ‘arż it bize ey mülk-i ḥüsnüñ şāhı luṭf eyle
Żiyā-baḫş olsun āfāḳa cemālüñ māhı luṭf eyle
2 Cefā vü cevre gāhī ḳāyil olduḳ gāhī luṭf eyle
Kerem ḳıl ṣorduġum ‘ayb olmasun bil’lāhi luṭf eyle
3 *Efendi saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ*
Cefāyı kimden ögrendüñ be ẓālim kimdür üstāduñ

V

1 Müjeñ ġaddāre sen bir merdüm-i ġaddāra beñzersin
Niçe başlar keser ḳanlar döker ḫūn-ḫˇāra beñzersin
2 Göñüller ḳapmada māhir büt-i ‘ayyāra beñzersin
Dil-i ‘Ulvīye raḥm itmez vefāsuz yāre beñzersin
3 *Efendi saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ*
112a *Cefāyı kimden ögrendüñ be ẓālim kimdür üstāduñ*

59

Müseddes-i Nā’ilī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

I

1 Dün gördüm ol nigārı ṭarab-nāk u ercümend
Kāfūr eline destelemiş ‘anberīn-kemend
2 Baḫdum şikenç-i ṭurrasına zār u müstemend
Bir şaḫṣ-ı nā-tüvān oturur gerdeninde bend
3 Kimdür bu miskin ol ne resendür didüm didi
Zülfüñ kemendi dutġunı cānuñ durur senüñ

II

1 Geşt ile çıḫdı gülşene ol serv-i gül-‘iẕār
Elvān-ı mīve dāmenine tökdi şāḫ-sār

---

58 IV/1b Żiyā : Ṣafā D.
IV/2b Kerem ḳıl : Ḥabībüm D.
V/1a Müjeñ ġaddāre sen : ‘Aceb ġaddāredür M.
V/1b keser : kesüp M. / döker : içüp M.
V/2a Göñüller : Dil ü cān D. / büt-i : teb-i D.
59 Müseddes, Nâilî-i Kadîm Divanı’nda bulunamadı.

2 Ne gördüm anda piste vü bādām u sīb ü nār
Bir ḳuş oḫurdı ʻārıżı bāġında zār zār
3 Bu ḳuş ne ḳuşdur ol ne çemendür didüm didi
Bāġ-ı zaḫmuñda murġ-ı revānuñ durur senüñ

III

1 Başum yürüdi su gibi ol serv sūyına
Göz baḫa ḳaldı zülf ü ruḫ u ḳad ü mūyına
2 Aldandı ṭıfltek dil anuñ reng ü būyına
Pīrāne-ser baġup göñül ol ḳaddi rūyına
3 Bu ne ḫuceste ser ü semendür didüm didi
Baht-ı saʻīd ʻömr-i cevānuñ durur senüñ

IV

1 Laʻl ü güher dişiyle yapışmış dudaġına
Müşg-i Ḫuten hevesden ulaşmış yañaġına
2 Dürr-i Necef hevādan aṣılmış ḳulaġına
Ḥaḳ dāne dāne nesne tökilmiş ayaġına
3 Hey hey ne ḫoş ʻaḳīḳ-i Yemendür didüm didi
Gözden aḳan cigerdeki ḳanuñ durur senüñ

V

1 Göz gördüg[in]ce göñlüm olur ḫaste Nā'ilī
Eyler delü perīlik ile nice ʻāḳılı
112b 2 Yüzinde siḥr ider yine ol çāh-ı Bābili
Bend itmiş anda bir nice ṣāḥib-naẓar dili
3 Çın söyle bu ne çāh-ı ẕeḳandur didüm didi
Ey çoḫ ḫaṭālu kendi mekānuñ durur senüñ

60

Ġazel-i Fużūlī ʻAleyhi'r-Raḥme

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün

1 ʻAşḳ derdi ey muʻālic ḳābil-i dermān degül
Cevherinden eylemek cismi cüdā āsān degül

---

60 Gazel, Fuzûlî Divanı'nda bulunamadı.

2 Derd-i cevrinden şikāyet idene ʻāşıḳ dimeñ
ʻAşḳ mesti vāḳıf-ı keyfiyet-i devrān degül

3 Şehrden ṣaḥrāya bir farḳ olduġın her kim bilür
Bilmiş ol kim ʻaşḳ ṣaḥrāsında ser-gerdān degül

4 Cānı cānān ittiḥādı fāriġ eyler ḥüsnden
Cismden vāḳıf olan cān vāḳıf-ı cānān degül

5 Her kim idrāk eyler öz keyfiyyeti ḥālin henüz
Dost ruḫsārıyla ʻayn-ı şevḳ-ıla ḥayrān degül

6 Dir imiş düşmen ki hem-demdür **Fużūlī** yār ile
Her sözi bühtān ise ḥaḳḳā bu söz bühtān degül

61

Velehu Ġazel

Feʻilātün Feʻilātün Feʻilātün Feʻilün

1 Yār raḥm itdi meger nāle vü efġānumuza
Ki ḳadem baṣdı bu gün külbe-i aḥzānumuza

2 Eşk-i bārānı eṣer ḳıldı meger kim nāle
Bütdi bu şāḫ-ı gül-i tāze gülistānumuza

3 Bize āh āteşinüñ yanduġı andan bilinür
Ki çerāġ eyledi rūşen şeb-i hicrānumuza

4 Bu viṣāle yuḫu aḥvāli dimek mümkin idi
Eger olsaydı yuḫu dīde-i giryānumuza

---

61 Gazel, Fuzûlî Divanı'nda bulunamadı.

5 Yār mihmānumuz oldı gelüñ ey cān u göñül
Ḳılalum ṣarf nemüz var-ise mihmānumuza

6 Dilberüñ ḳaṣdı imiş cāna **Fuzūlī** gel kim
Cān virüp dilbere minnet ḳoyalum cānumuza

62

113a

Ḳasīde-i Fużūlī

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Hevā ‘arāyis-i gülzāra oldı çihre-küşā
Bahār gülşene giydürdi ḥulle-i ḫaḍrā

2 Çemen eyāletine oldı nasb ḫusrev-i gül
Hevāya ebr-ṣıfat ḥükmin itmege icrā

3 Yazıldı sebze-i nev-ḫīzden ḫaṭ-ı aḥkām
Çekildi sāye-i maṭbū-‘i servden ṭuġrā

4 Serīr-i āb-ı revān ü ṣafīr-i murġ-ı çemen
Nikāt-i tehniye-i maḳdem itdiler inşā

5 Zebān-ı sūsen-i āzād u sebze-i nev-ḫīz
S̱enā-yı rif‘at u iclāle oldılar gūyā

6 Şeḳāyik alnı zemīn-būsdan olup mecrūh
Benefşe ḳāmeti oldı tevāżū ile dü-tā

7 Müretteb eyledi bir bezm gülşen içre bahār
Ki virdi ẕevḳ-ı temāşāsı neş’e-i ṣahbā

---

62 Fuzûlî Divanı, s.23
2/b ḥükmin : hükmi M.
5/b iclāle : iclāl M.

8 ‘Anādil itdi beyān-ı merātib-i neġamāt
Ḳumārī oldı terāne-keş ü surūd-serā

9 Ṣadā-yı murġ bıraḳdı büzürg ü kūçege şevḳ
Surūd-ı nāy ile ‘uşşāḳa ḥāṣıl oldı nevā

10 Bilindi ġoncede gül bergi ẓāhir olmaġla
Ki ġonce başına yaġdırdı jāle seng-i cefā

11 Cerāḥat olmasa a‘żāda ẓāhir olmaz ḳan
Tereşşuḥ eylemez elbette ṣınmadan mīnā

12 Hümāyveş varaḳ-ı yāsemīn ü berg-i semen
Uçup hevāya gülistāna düşdi ẓıll-i hümā

13 Bahār tāciri Mıṣr-ı çemen ġanīlerine
Bıraḳdı Yūsuf-ı gül ‘arż eyleyüp ġavġā

14 Bu zevḳ ṣaldı Züleyḫā-yı lāleye bir şevḳ
Ki la‘l ü müşg töküp virdi aġırınca bahā

15 Ḥadīḳa taḫta-i ta‘līm olup reyāḥīnden
Yazıldı mühmel ü mu‘cem aña ḥurūf-i hecā

16 Müzeyyen eyledi evrāḳ-ı lāleyi şeb-nem
Ḥurūf-i lālede olmaz egerçi noḳṭa revā

113b 17 Götürdi şeb-nemi eẓhārdan ḥarāret-i mihr
Şükūfe noḳṭaların gerçi ḥükm ider imlā

62 9/b surūd-ı nāy ile : surūd ile M.
17/b ḥükm : kim D.

18 Debīr-i bād virüp ṭıfl-ı andelībe sebaḳ
Götürdi çihre-i ezhārdan niḳāb-ı ḫafā

19 Ḳamu dıraḫt bulup ref‘-i istiḳāmete yol
Şüḳūfe ḥamli ile kesr buldılar illā

20 Nihāl-i bī-bedel-i serv kim ḳalup mensūb
S̱ebāt-ı ḥāl ile anlardan oldı müs̱tesnā

21 Ṣadā-yı seyl çeker medd-i muttaṣıl ya‘ni
Ki medd-i muttaṣıl ile olur ḳırā’et-i mā’

22 Göründi hey’et-i āb-ı revānda şekl-i ḫabāb
S̱übūta yetdi s̱ebāt-ı nücūm u seyr-i semā

23 Ḫuṭūt-ı muḫtelif ü müsteḳīmi enhārın
Çemende ṣaldı zevāyā-yi güne güne binā

24 Ri‘āyet-i ṭuruḳ-i müstaḳīmden niçe kim
Olur ḥuṣūl-i maḳāmāt-i cennetü’l-me’vā

25 Hevā-yı bāġdan itdüm bu ḥikmeti ma‘lūm
Ki i‘tidāldedür ṣıḥḥat ü ḥavāss ü ḳuvā

26 Bahār gülşeni ezhārla idüp memlū
Yaḳīnim oldı ki mümkin degül vücūd-ı ḫalā

27 Naẓarda olmaġ-ıla ṣubḥ u şām ġonce vü gül
Bedīhī oldı kemāl ehline ḥuṣūl-i ṣafā

---

62 18/b ezḥārdan : sır-ı rāzdan M.
19/a ref‘-i istiḳāmete yol : ref‘-i istiḳāmet ḥāl M.
20/a Niḥāl-i bī-bedel-i serv : Niḥāl-i bī-bedeli serv M.
25/b ṣıḥḥat ü ḥavass ü ḳuvā : hüccet-i ḥavass ü ḳuvā D.

28 Netīce sālibe olmaḳ ḫilāf-ı ʻādetdür
Olınca mūcib-i ṣuġrāya müttefiḳ kübrā

29 Żamīr-i gül-büne gül rengi ṣaldı āteş-i bīm
Ki ḥumre ḳana olur nefs evinde rāh-nümā

30 Gül āteş üzre ḳılur ʻaḳd-i zühre-i şeb-nem
Tedārük-i ḳamer ü şems ider ṣabā[ḥ] u mesā

31 Bu kīmyā sebebinden ʻaceb midür olsa
Elinde dāne-i erzen meṣābesinde ṭılā

32 Şükūfe sīmine ḳarż eyledi ḫurūc-ı zekāt
Medār-ı ḥavl bulūġ u niṣāb-i istinmā

114a 33 Ḥuḳūk def'i içün aġniyā-yı eşcāra
Ṣaḥāyif-i çemen oldı eyādī-i fuḳarā

34 Bahārdan ten-i gül-bünde eyleyüp heyecān
Ḥarāret-i demevī ḳıldı ʻuḳdeler peydā

35 Boyandı ḳanı ile ṣafḥa-i çemen gül gül
Meger ki faṣdına hükm eylemiş ṭabīb-i hevā

36 Cihāl-i siḥre dönüp cünbiş-i cedāvil-i āb
Kelīm-i serv aña ʻaḳsden bıraḳdı ʻaṣā

37 Olup terennüm-i bülbül ʻazāyim-i tesḫīr
Çemen perīlerine lāzım oldı ʻarż-i liḳā

---

62 35/b faṣdına hükm : ḳaṣdına meyl M.

38 Bisāṭ-ı gülşene dün eyledüm güẕer ki demī
Ḳılam neẓāre-i ās̱ār-ı ḳudret-i Mevlā

39 ‘Aceb nizā‘da gördüm çemen ẓarīflerin
Ta‘aṣṣub ile ḳamu sālik-i ṭarīḳ-ı ḫaṭā

40 Ḳamu gümān-ile müsted‘ī-yi ṭarīḳ-ı necāt
Velī ḳamusına bāṭıl delīl-i istid‘ā

41 Ṣanup şükūfe mebādī ṣunūf-i eşcārı
Ḳılurdı baḥs̱ ki cā’iz ta‘addüd-i ḳudemā

42 Virüp teselsüle ḳuvvet tabī‘at-i kec-i āb
Olurdı nāfī-yi is̱bāt-ı illet-i ulā

43 Ḫayāl-i maḥż ṣanup kā’ inātı nerkis-i mest
Ḳılurdı cehl-ile nefy-i ḥaḳāyıḳ-ı eşyā

44 İderdi bülbül-i kāfir-nihād secde-i gül
Ta‘abbüd-i ṣanem-ile dutup necāta recā

45 Nesīm vāḳıf olup ol fesādı men‘ itdi
Ki ey gürūh-i perīşān dutuñ ṭarīḳ-ı hüdā

46 Bu kār-ḫāne bir üstāddan degül ḫālī
Gerek bu ḳudrete elbette ḳādir ü dānā

47 Ḳılur delālet-i ‘illet vücūd-i her mevcūd
Velī ne sūd ki ṣāḥib naẓar degül a‘mā

---

62 38/b ḳudret-i Mevlā : San’at-i Mevlā D.
39/b Ta‘aṣṣub : Ta‘accüb D.
45/a ol fesāda : bu fesādı D.

48 Mükevvenāt-ı ḥudūs̱ ol ḳadīmdendür kim
Kemāl-i ẕātına mümkin degül ḳabūl-i fenā

114b 49 Ḳadīr ü Muḳtedir ü Ḳadīr ü Muḳaddir ü Ḥayy
ʻAlīm ü ʻĀlim ü ʻAllām ü Aʻlem ü Aʻlā

50 Zihī mükevvin-i kāmil ki ḳudretindendür
Perī-liḳālara lūṭf u tenāsüb-i aʻzā

51 Melāḥat-i leb-i mey-gūn ü lehce-i şīrin
Nezāket-i ḳad-i mevzūn u çihre-i zibā

52 Ṣafā-yı cism-i laṭīf ü ḳabūl-i cevher-i pāk
Leṭāfet-i ḫaṭ-i müşgīn ü zülf-i ʻanber-sā

53 Kemāl-i ḳudret ü ʻilminedür şevāhid-i ʻadl
ʻUḳūd-i silsile-i kār-ḫāne-i dünyā

54 Besā'iṭ-i şeref-i maḥremiyyet-i vaḥdet
Mürekkebāta ḳabūl-i mürekkeb-i cezā

55 Hevā-yı mekrümetinden ḳabūl-i feyż ḳılup
Mürebbī-i çemen olmış bahār-ı rūḥ-efzā

56 Nesīm-i merḥametinden alup ifāza-i cūd
Cihānı reşk-i cinān eylemiş nesīm-i ṣabā

57 Ṣafā-yı luṭf-ı ʻamīmi nüfūz idüp ḳılmış
Mizāc-ı nāmiyeyi müstaʻidd-i neşv ü nüma

---

62 50/b lūṭf u tenāsüb-i aʻzā : lūṭf-ı tenāsüb-i aʻzā D.
54/b mürekkeb-i cezā : terekküb-i cezā D.

58 Feżā-yı gülşen-i luṭfı merābi‘-i aḥbāb
Mezāyik-i reh-i ḳahrı mehālik-i a‘dā

59 Sühāya luṭfı eger ḳılsa ẕerre-perverlik
Yeter maḳām-ı müsāvāt-ı ‘āfitāba Sühā

60 Ger olsa ḳahrına maẓhar ‘anāṣır u eflāk
Nikāḥ ‘aḳdin üzer ümmehātden ābā

61 Ḥisāb-ı rızḳını itmiş temāmī-i beşerüñ
Henūz Ādeme peyvend ḳılmadın Ḥavvā

62 Beyān-ı ḥāline yetmiş cemī‘-i maḫlūḳuñ
Henūz perdeye a‘yānı çekmeden esmā

63 Kemāl-i terbiyeti nevg-i ḫāre virmiş reng
Laṭīf idüp laḳabın eylemiş gül-i ra‘nā

64 Gül āteşin bir avuç ḫāk-i reh-güẕāra ṣalup
Kül eyleyüp ḳomış adını bülbül-i şeydā

115a 65 Türāb-ı der-gehine ittiṣāl şevḳı ile
Kef-i tażarru‘-i deryāda dāmen-i ṣaḥrā

66 Ziyāret-i ḥaremin ḳılmamaḳ cezāsı içün
Ḥavāle ḫançer-i seyl-āba sīne-i deryā

---

62 58/a merābi‘-i : merāti‘-i D.
58/b Mezāyik-i : Ḥadāyıḳ-ı M.
60/a Ger : Der M.
61/a itmiş : kılmış D.
62/b perde : perde M.

67 Cemī‘-i vaḳt şifā-hāne-i şifāsından
Cemī‘-i ḫalḳa müyesser cemī‘-i derde devā

68 Rumūz-ı ḥikmetin eyler beyān merātib ile
Cemī‘-i ḥāl-i beşer ḫāˇh faḳr u ḫāˇh ġınā

69 Marīż-i ‘ārıża-i naḳṣdür nüfūs-ı tamām
Kimine fā’ide perhīz ider kimine ġıdā

70 Şerīf ẕātlara evc-i imtiḥānından
Vesīle-i şeref-i ḳurb olur nüzūl-i belā

71 Ḫasīs nefslere genc-i iltifātından
Mezīd-i ‘illet-i idbār olur vüfūr-ı ‘aṭā

72 Delīl-i zillet-i iṣyāndur ta‘arruż-ı ḥāl
Ṭarīḳ-ı ḥüsn-i rıżāsı cemī‘-i ḥāle rıżā

73 Zihī kerem ki naẓar ḳılmayup ‘adāvetine
Müyesser eylemiş iblīse i‘tibār-ı beḳā

74 Zihī Kerīm ki ifrāṭ-ı luṭf u iḥsānı
Mesīḥi eyledi miḥrāb-ı secde-i tersā

75 Faḳīr-i dergehine lezzet-i rıżāsı ile
Ta‘alluḳāt-ı ṭarīḳ-ı fenādan istiġnā

76 Esīr-i miḥnet-i ‘aşḳına zevḳ u şevḳıyla
Ḫilāf-ı ḳā‘ide meyl-i ṭabīb ẕikr-i şifā

---

62 67/a şifā-hāne-i şifāsından : şifā-hāne-i atāsından D.

77 Zihī ḥaḳīḳat-i ẕātuñda lāf ‘aḳl u cünūn
Ḳapuñ maḳām-ı müsāvāt-ı pādişāh u gedā

78 Na‘īm-i lem-yezeli anda kim saña vāṣıl
Mu‘aẕẕeb-i ebedī ol ki senden ola cüdā

79 Ṭavāf-ı Ka‘be-i vaṣluñ taḥassüriyle müdām
Sürūd-ı seyle ṣafīr ü ḫurūş-i ra‘de ṣadā

80 Müheyminā ṣamedā bende-i siyeh-rūyum
Ṣāḥīfe-i ‘amelüm ma‘ṣiyet ḫaṭıyla ḳarā

115b 81 Teraḥḥum it ki beni ḳāmet-i şikeste ile
Benefşe-i çemen-i derd ḳıldı bār-ı ‘anā

82 Nihāl-i gülşen-i derdüm ki su yirine virür
Baña hemīşe ciger ḳanı bāġbān-ı ḳażā

83 Dirīġ u derd ki encāma yetti ‘ömr henüz
Ḫarāb-ı bāde-i zerḳam esīr-i dām-ı riyā

84 ‘Aẕāb-ı Rūz-ı cezā vehmi ile şām ü seḥer
Bir ıżṭırāb u ‘aẕāb içreyim men-i rüsvā

85 Kim ol ‘aẕābı meger iḳtiżā-yı ‘adl vire
‘Aẕāb-ı Rūz-ı Cezā münkirine Rūz-ı Cezā

86 Egerçi ġuṣṣa dutar rūz u şeb girībānum
Elümden eylemen ümmīd dāmenini rehā

---

62 79/a tahassür : tahayyür D.

87 Muḳīm-i ḥücre-i şevḳum feżā-yı ḳurbüñde
Hemīşe şem'-i ümīdümde iştiyāḳ-ı ṣadā

88 Ki ey faḳīr ḥarīm-i viṣāle Bismi'llāh
Ta'allül itme ki demdür emānet ola edā

89 Seḥāb-ı feyż emel gülşenin ḳılup sīr-āb
Gül-i murād açılup ola müstecāb du'ā

90 Ümīd var ki āyine-i żamīrümden
Hemīşe ṣayḳal-ı iḥsānuñ ola jeng-zedā

91 Ümīd var ki luṭfuñdan olmaya nevmīd
Dil-i **Fużūlī**-i āşüfte- ḥāl ü bī-ser ü pā

92 Müyesser ola aña şāh-rāh 'aşḳuñda
Devām-ı ḥüsn-i ḳabūl ü s̱ebāt-ı resm-i vefā

63

Der Medḥ-i Ḥażret-i Faḫr-i Kā'ināt

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Āb levḥi üzre çekmiş mevcden mısṭar ṣabā
Sebzeden naḳl itmege vaṣf-i ḫaṭ-i dilber ṣabā

2 Almaġiçün ḳıymetiyle sebzeden şeb-nem dürün
Yāseminden sīm tökmiş yā semenden zer ṣabā

---

62 88/a viṣāle : viṣāl M.
89/b Gül-i murād açılup ola : Gül-i murādın açıp ola D.
91/a luṭfuñdan : luṭfuñda M.

63 Fuzûlî Divanı, s.35
Başlık: Velehu Ḳaṣīde-i Fużūlī M.
1b naḳl itmege vaṣf-i ḫaṭ-i dilber ṣabā : vaṣs itmege naḳl-i ḫaṭ-i dilber ṣabā M.

3 Aġzuñ esrārın diler fāş ide açup ġonceni
Gör ne reng ile ḳılur iẓhār her mużmer ṣabā

116a 4 Encümenler seyr idüp nesrīn beyāżın gezdürür
Ḥüsn-i ḫulḳuñda dürüst itmek diler maḫżar ṣabā

5 İnfi'āl itmiş meger sür'atde raḫşuñdan senüñ
Kim gezer maḫfī görinmez kimseye micmer ṣabā

6 Āb-ı deryā üzre geh İlyāsveş seyrān ider
Gāh eyler mesken İbrāhim tek Āẕer ṣabā

7 Oddan āfet görmez ü ṣudan żarar gūyā ḳılur
Ḳande olsa iḳtiḍā-yı şer'-i peyġamber ṣabā

8 Aḥmed-i Mürsel ki fermān-ber Süleymāndur aña
Öyle kim gördi Süleymān oldı fermān-ber ṣabā

9 Ol şehenşeh kim rıżāsıyla gezer her ḳanda var
Ger şimāl ü ger debūr ü ger cenūb ü ger ṣabā

10 Ey gül-i bāġ-ı rusül bir tāze gülşendür ḳapuñ
Kim dem-i Cibrīle ol gülşende ta'n eyler ṣabā

11 Aḫtarup bulmaġ diler vaṣf-ı ruḫuñ kim muttaṣıl
Nusḫa-i gül-berk evrāḳın ḳılur ezber ṣabā

12 Āb-gūn tiġunca olmaz bunca dā'im kim virür
Tīġ-ı āb-ı cuy-bāre mevcden cevher ṣabā

---

63 3a diler : dir M.
9.beyit Fuzûlî Divanı'nda yer almamaktadır.
11b ezber : ebter M.
12a dā'im kim : kim dā'im D.

13 Ayaġuñ ṭopraḳını yirden alur ta‘zīm ile
Ġālibā düzmek diler başına bir efser ṣabā

14 İşidüpdür ġālibā ḳaddüñle şem‘üñ baḫsini
Her ḳaçan gördüyse eyler şem‘a ḳaṣd-i ser ṣabā

15 Āsitānuñda muḳīm olmaġa bulsaydı ḳabūl
Ḥaḳ bilür olmazdı ser-gerdān-ı baḥr ü ber ṣabā

16 Āsmāne ḳadr ile çıḳsa ne ḥāṣıl çün degül
Aña ḳābil kim ola ḳapuñda ḫāk-i der ṣabā

17 Āteş-i bī-dāde köymüştür olupdur dād-ḫˇāh
Gördügi yirde ṣaçar başına ḫākister ṣabā

18 İsteyüp bulmaz ḳapuñ feyż almaḳ içün muttaṣıl
Ḳanḳı gülşen seyrine girse çıkar mużṭer ṣabā

19 İledür ḫāk-i derüñi zerre zerre gülşene
Ḳılmaḳ içün tūtiyā-yı dīde-i ażher ṣabā

116b 20 Āteş-i bī-dād ile ‘ālem yanar ger ḳılmasa
‘Adlüñi şāyī‘ gezüp her dem yidi kişver ṣabā

21 Olduġıyçün ẕerre tek pinhān girer gülşenlere
Bī-sebeb raḫt-ı gül-i nesrīne ġāretger ṣabā

22 Öz günāhına şefā‘at isteyüp feryād idüp
Çizginür ḫāk-i mezāruñ üzre tā maḥşer ṣabā

---

63 18a feyż almaḳ içün : feyżi içün M.
19b ażher : ahber D.

23 İtmezem terk-i temennā-yı ṭavāfuñ çıḳsa cān
Ḫāk hem olsam ġubārını saña ilter ṣabā

24 Açmış ümmīd-i reh-i vaṣluñ dil-i pür ḫūnumı
Öyle kim faṣl-ı bahār açar gül-i aḥmer ṣabā

25 Öyle inceldüm żaʻīf oldum ki ḫāk-i kūyıña
Ḳābilüm ḫāşāk tek olsa baña rehber ṣabā

26 İltimāsum baḫtdan oldur ki cārī ḥükm ile
Tā reyāḥīnde çemen mülkindedür server ṣabā

27 Ola naʻtüñde **Fużūlīnüñ** kelāmı dil-peẕīr
Öyle kim gülden bulur enfās-ı cān-perver ṣabā

64

[Kasīde Der Medḥ-i Ḥażret-i Faḫr-i Kāʻināt]

Mefāʻilün Mefāʻilün Mefāʻilün Mefāʻilün

1 Çeker bī-raḥmlar yanında her sāʻat zebān ḫançer
Günāhum s̱ābit eyler ölmegüm ḫāṭır-nişān ḫançer

2 Zülāl-i vaṣlına leb-teşneyem bir Türk-i bed-ḫūyuñ
Kim andan ḳaṭre-i āb istesem dartar revān ḫançer

3 Virür pervāne öz cānın saña çün iḫtiyār ile
Ne ḫācet şuʻleden ey şemʻ çekmek her zamān ḫançer

4 Ḥaẕer ḳıl gezme çoḳ pervāsuz ey bülbül ki ḳatlüñçün
Dikenden dāmeni altında ḳılmış gül nihān ḫançer

---

63 26a cārī ḥükm ile : ḥükmüñ āleme D.
26b Tā reyāḥīnde : Ola cārī tā D.

64 Fuzûlî Divanı, s.33

5 Müjeñ ḳanum töküp ġamzeñ alur cānum ʻaceb ṣanma
İşidür dökse ḳan oẖ ʻādetidür alsa cān ẖançer

6 Ḳaşuñla gözlerüñdür her ṭaraf yatar nizāʻ üzre
Çeküpdür birbirine iki ser-ẖōş Türkmān ẖançer

7 Ḫayāl-i ġamzeñ ile bes ki rāḥat gitdi cismümden
Ṣanursın pehlū-yı cānumdadur her üstüẖ̌ān ẖançer

8 İletsem ẖançerüñ şevḳını ḳabre her bahār olġaç
Olur sebze yerine ẖāk-i ḳabrümden ʻayān ẖançer

117a 9 Ḳoçar zerrīn kemerle belüñi veh bu ne ṭāliʻdür
Ki altun ḳuvvetüyle böyle olmış kāmrān ẖançer

10 Ḫayāli gözdedür kirpiklerüñ depretme ey merdüm
Edeb şarṭı degül mihmāna çekmek mīzbān ẖançer

11 Göz açup būsitāna ẖaṭṭ-i sebzüñsüz naẓar ḳılsam
Görinür gözlerüme sebze-i her būsitān ẖançer

12 Dehānuñ yoḳ dimişler söyle bu güftār ḳandandur
Bilüñ peydā degüldi ḳanda dutmışdur mekān ẖançer

13 Muḥāl-i ʻaḳldur kim ola müjġanuñ kimi ẖūnī
Eger üstād elinden ṣu yerine içse ḳan ẖançer

14 Ruẖ-i zerdüm ṣalupdur ẖancerüñ gözgüsüne ʻaḳsin
Veyā sīmīn bilekde dutduġuñdur zer-nişān ẖançer

---

64 12b dutmışdur : dutmış M.

15 Zebān-ı tīz ile ortaya girmiş muttaṣıl gūyā
Olam der mādiḥ-i Peyġamber-i āḫir zamān ḫançer

16 Şehenşāhī ki tīġ-i āb-dārı ẓāhir olduḳda
Elinden ṣaldı Ḫusrev nīze vü Nūşirevān ḫançer

17 Yemenden baş çekende mehce-i rāyat-i iḳbāli
Bıraḳdı tīre ṭopraḳa şeh-i Hindū-sitān ḫançer

18 Ṣaf-ārā-yı meṣāff-i Bedrdür izhār-ı mu'cizde
Şikāf- perniyān-ı Bedr içün ḳılmış nişān ḫançer

19 Adū-yı cāhuña ḳaṭ'-i ḥayātiçün çeker her ay
Ġılāf-i lāciverdīden hilāl-i āsmān ḫançer

20 Seḥer feyżī ki dün tek tīre ḳılmazdı dil-i ṣafın
Güneş tek ḳaṣdına çekseydi bin nā-mihr-bān ḫançer

21 Saḫn-ı tab'ı ki ruḫsārı siper tek çin bıraḳmazdı
Eger ḳaṣdına çekseydi ḳamu ehl-i cihān ḫançer

22 Olurdı dīde-i bed-bīne izhār-ı nübüvvetde
Anuñ gönderdügiher nāme-i mu'ciz-beyān ḫançer

23 Ġażālarda du'ā-yı cevşenine çāre ḳılmazdı
Özin her nice ḳılsa tecrübe tīr imtiḥān ḫançer

24 Eyā Şāhī ki dā'im ḫançer-i şer'uñ niẓāmiçün
Çeküpdür biñ şehenşeh tīġ ı biñ ṣāḥib-ḳırān ḫançer

117b 25 Eger nāmus-ı şer'uñ olmasaydı ḫalḳa müstevlī
Ne bir pür-dil çekerdi tīġ u ne bir pehlevān ḫançer

26 Naḳīż-i ḥükmünüñ ḳaṭ'-i fesād içün eliflerden
Kelāmu'llāh bī-ḥadd tīġ çekmiş bī-kerān ḫançer

27 Münāfıḳ idebilmez şer'uñe medḫal ki çevreñde
Melā'ik perr ü bālin görse eylerdi gümān ḫançer

28 Bi-ḥamdi'llāh ki ḥālā dīde-i bed-ḫ̌āha na'tüñden
Fużūlī naẓmınuñ her saṭrıdur bir cān-sitān ḫançer

29 Zebān-i ḫāmesi iṣbāt-ı i'cāzuñda küffāra
Gehī dil-dūz nāvek gösterür ḫun-feşān ḫançer

30 Şefī'ul-müẕnibīnā maḥşer eyyāmı ki dūzaḫdan
Çeker her laḥẓ mücrim ḳaṣdına bir bī-emān ḫançer

31 Budur ümmīd kim maḥfuẓ olam ḥıṣn-ı penāhuñda
Ġılāf içre nitekim ṣaḳlanur görmez ziyān ḫançer

65

Ḳaṣīde Der Medḥ-i Sitāyiş-i Sulṭān Sülaymān 'Aleyhi'r-Rahme Ve'l-Ġufrān

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Çıḳdı yaşıl perdeden 'arż eyledi ruḫsār gül
Sildi mir'āt-i żamīr-i pākden jengār gül

2 Cāmdur sāḳī ki gülbünler gül iẓhār itdiler
Sen daḫı bir gülbün-i ra'nāsın it iẓhār gül

---

64 29b Gehī dil-dūz nāvek gösterür ḫun-feşān ḫancer : Gehī ḫun-rīz-i nāvek gösterür geh cān-sitān M.
30b laḥẓ : şu'le D.
30b bī-emān : bī-zamān M.
65 Fuzûlî Divanı, s.44
Başlık: Fużūlī Der-Metḥ-i Ḥażret-i Peyġamber M.
1b Sildi : Ṣaldı M.
2a Cām : Ġam D.

3 Geldi ol dem kim ola iẓhārı ḥikmet ḳılmaġa
İnşirāḥ-ı ṣadr ile ṣadr-i ṣaf-i ezhār gül

4 Yetdi ol mevsim ki açmaġa göñüller mülkini
Ola gülşende reyāḥīn ḫayline ser-dār gül

5 Ādem iseñ bāġ seyrin eyle bu mevsimde kim
Bāġı reng ü būy ile ḳıldı behişt āsār gül

6 Çār-sū-yı bāġ seyrānı bu gün merġūbdur
Kim şükūfe anda ṣarrāf oldı vü ʿaṭṭār gül

7 Çıḳmış iken bezm-i gülşenden yine ʿavdet idüp
Cām-ı mey añdurdı ehl-i tevbeye tekrār gül

8 Ṣan Züleyḫā ḫalvetidür ġonce-i der-beste kim
Çıḳdı andan dāmen-i pākiyle Yūsuf-vār gül

9 Ḥabsden Yūsuf çıḳup Sulṭān-ı Mıṣr olmış kimi
İtdi açup ġoncesin arāyiş-i gülzār gül

10 Çāk olup bulmış ṣafā bād-ı seḥerden ṣanasın
118a Bāddur Cibrīl-i ḳalb-i Aḥmed-i Muḫtar gül

11 Şeb-nem-i gülzār-ı ruḫsār-ı Resūlu'llahdur
Neşr-i ʿıṭrīyle ḳılar her dem anı işʿār gül

12 Dürr-i şeb-nem ṣaçdı rengīn berglerden her ṭaraf
Lāʿl-i ḫandān itti ḫūblar kimi gevher-bār gül

---

65 5. beyit mecmuada yer almamaktadır.
6a Çār-sū-yı : Ādem isen M.
7a ʿavdet idüp : ʿūd eyleyüp M.
7b añdurdı : sundurdı D.
9b İtdi : Oldı M.

13 Ṣūret-i ḫāline ḥayrān eyledi ġāfilleri
Açdı ʻirfān ehline gencīne-i esrār gül

14 Sebze üzre gezdirür bād-ı ṣabā gül bergini
Ṣanki sebze āsmāndur kevkeb-i seyyār gül

15 Ḳıldı pinhān ġoncenüñ lūʻb ile gözden ḥoḳḳasın
Bulmaḳ olmaz hiç reng ile zihī ʻayyār gül

16 Yüz çevirmiş ḫārdan ayrılmaḳ ister bī-sebeb
Mün‘am-i nākes kimi a΄lından eyler ʻār gül

17 Ḫār-ı ġayret n'ola ṣancılsa gül-bün bağrına
Ayrıluben andan olur ġayre zīnet-bār gül

18 Yeridür odlara yansa ḥasret ile hār kim
Andan alır zīb ü zīnet ġayre olur yār gül

19 Bi-vefālık ʻādetin dutmış anuñçündür bu kim
ʻÖmrden olmaz cihān baġında berhordār gül

20 Ḳanġı bülbül ḳanı dutmış bilmezem kim muttaṣıl
Geh esīr-i ḫār olur geh mübtelā-yı nār gül

21 Seyr-i bāġ itdüm seḥer gördüm açup mecmuʻasın
Ḫıfẓ idüp bu maṭlaʻı eylerdi istiġżār gül

22 ʻĀşıḳ olmış ḥüsnüñe ey serv-i ḫōş-reftār gül
Çāk çāk itmiş senin çün sīne-i efkār gül

65 13a ġāfilleri : ʻārifleri D.
17b Ayrılup andan olur hem-soḥbet-i aġyār gül D.
18.beyit mecmuada yer almamaktadır.

23 Gül ne nisbetdür sanā senden aña yüz fark var
Sen büt-i perde-nişīn ol şāhed-i bāzār gül

24 Öyle pinhān eylemiş gögsünde sırr-ı ‘aşḳuñı
Kim ayaġından aṣarlar eylemez izhār gül

25 Tūtīyā-yı çeşm içün her ṣubḥ-dem yollar dutup
Ḫāk-i der-gāhuñ ṣabādan eyler istifsār gül

26 Seyr-i gülzār itdigüñ peyk-i ṣabādan fehm idüp
Genc-i zer ḳılmış mühayyā ḳılmaġa īs̱ār gül

27 Berg-i güller ṣanma rengīn ḫiştler cem‘eylemiş
118b Çekmege ol genc-i zer ḥıfẓına bir dīvār gül

28 Tā serīr-i sebzeyi depretmeye taḥrīk-i bād
Sāyesinden urdu her dürcüne bir mismār gül

29 Her seḥer gülzār levḥine çeker yüz dā’ire
Ġālibā minḳār-ı bülbülden alur pergār gül

30 ‘Ayş içün gülşen şebistānı münevver ḳılmaġa
Her aġaçdan aṣdı bir ḳandīl-i pür-envār gül

31 Bunca ḳandili füruzān eyledi ammā ne sūd
Dūd-ı dilden ḳıldı bülbül rüzgārın tār gül

32 Dār-ı dünyāyı fezā-yı cennete döndürdi līk
Ġonce kimi bülbüle dünyāyı ḳıldı dār gül

65 23b perde-nişīn ol : perde-nişīnsin D.

33 Bir zebān-ı ḥaldür her yaprağı fehm itseler
Perde-dār-ı ḫāk olanlardan virür aḫbār gül

34 Bülbül zār itdügi feryādlar te'şiridür
Bi-sebep ḫ˅āb-ı ʻademden olmamış bīdār gül

35 Baġbān Sulṭān-ı ʻādil devridür tenbīh ḳıl
Urmasın gülzāra āteş ẓulm idüp zinhār gül

36 Cevr eliyle ġonce-veş pīrāhenin çāk itmesün
Cünbiş-i nā muʻtedilden ḳılsun istiġfār gül

37 Yoḳsa nā-geh ṣūret-i ḥāli olur Sulṭāna ʻarż
Ḳahra uġrar muḳteżā-yı vażʻ-i nā-hem vār gül

38 Ol gül-i bāġ-ı ḫilāfet kim bahār-ı devleti
ʻĀlem-efrūz olalı göremez cefā-yı ḫār gül

39 Oldı devrinde hevā maḥbūs-ı zindān-ı ḥabāb
Ġālibā görmiş hevādan şemme-i āzār gül

40 Berg-i gül gezdirmez oldu maḥmil-i bād-ı ṣabā
Ḥaddi yoḳ kim çekdire bād-ı ṣabāya bār gül

41 Ṣarṣar-ı ḳahr-ı cihān sūzünden āgāh olalı
Açmaz oldı bū-sitān-ı fitne-i eşʻār gül

42 Ḫalvet-i luṭfunadur nūr-ı dil-i mü'mīn çerāġ
Gülşen-i ḳahrınadur dāġ-ı dil-i küffār gül

---

65 42a mü'mīn : düşmen M.

43 Şāh-ı dīn Sulṭān Süleymān-ı sa'ādet-mend kim
119a Kesb ider ḫulḳ-ı ḥūşından nüzhet-i eṭvār gül

44 Başa ṣalmış mihrini rūz-ı ezelden çerḫ-i pīr
Öyle kim gül-ruḫlar eyler zīnet-i destār gül

45 İnḳılāb-ı devrden bulmazdı herkez ihtilāl
Alsa andan ḥikmete fermān-ı istimrār gül

46 Ẕevk bāzārında bulmazdı bu reng ile revāc
İtmeseydi naḳş-i mührün sikke-i dīnār gül

47 Olmaḳ içün muṭrib-i bezmi dutup bir dā'ire
Ögrenür her ṣubḥ bülbülden fen-i edvār gül

48 Maṭbaḫ-i cūduna kim dūduna sünbüldür ġulām
Ḫār-keşlik san'atın dutmış degül bī-kār gül

49 Ḳurtılur fetḥ itdügi kişver belā-yı fitneden
Kim açılduḳda dikenden ayrılur nā-çār gül

50 Şerḫ idüp sūsenlere evṣāf-ı ḫulḳın nice kim
Ġonceden her ṣubḥ açup gülşende bir tūmār gül

51 Ḳatre-i şeb-nem midür yā el açup sā'il kimi
Ḫazīn-i luṭfundan almış lü'lü'-i şeh-vār gül

52 Ḳoymayup devrinde vīrān kār-gāh-ı gül-bünü
Bir ayaġ üzre durup olmış aña mi'mār gül

---

65 45.beyit Fûzūlî Divanı'nda yer almamaktadır.
50a nice kim : gezdirür D.

53 ‘Adli eyyāmında şeb-nem ṣanmañuz kim bülbülün
Akçasın ḳoynında ḥıfz itmiş olup ġam-ḫ̮ˇār gül

54 Dāmen-i pākiyle ol behçet-fezā-yı mülkdür
Ger cihān bāġında cennet güllerinden var gül

55 Vaż‘-ı ‘ālemden felek maḳṣūdı oldur kim olur
Beslemekden ḫ̮ārı manẓūr-ı ulū’l-ebṣār gül

56 Ḳadrine virmez ḫ̮alel dünyāya kılmaz iltifāt
Zīb ü zīnet virdigiçün ḫ̮āre olmaz ḫ̮ār gül

57 Meyve ol Sulṭān-ı ‘ādildür nihāl-i devlete
Sābıḳa gelmiş selātin-i felek-miḳdār gül

58 N’ola ger sābıḳlar oldıysa fenā oldur ġaraż
Meyve gösterdükde dökmek resmdür eşcār gül

59 Ḳıl **Fużūlī** medḥin ol şāhuñ ki bāġ-ı medḥinüñ
Bülbüli olurdı bulsa ḳuvvet-i güftār gül

60 Gerçi yoḳdur i‘tiyārın medḥin it izhār kim
119b ‘Ādet-i devr-i zamāndur ḫ̮āre olmaḳ yār gül

61 Var ümīdüm nice kim resm-i medār-ı dehrdür
Yılda bir kez ‘āleme ‘arż eylemek dīdār gül

62 Fetḥ bāġından aña her dem ḫ̮ilāf-ı bāġ-ı dehr
Tāze tāze aça luṭf-ı Īzid-i Cebbār gül

---

65 56a Ferrine virmez ḫ̮alel ḫ̮ār ile ḳılmaḳ D.
56b ḫ̮āre olmaz ḫ̮ār : ḫ̮ār olmaz yār : M.
57.beyit mecmuada yer almamaktadır.

66

Der Na'‘t-i Ḥażret-i Rasūl

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Ṣafḥa-i çihre āl üzre sevād-ı ḫaṭ-ı yār
Dil-i pür-ḫūnumuñ āyinesine ṣaldı ġubār

2 Ey ‘izār ü haṭuña ‘anber ü kāfūr ġulām
Dem-be-dem ṣafḥa-i kāfūra ḫatuñ ‘anber-bār

3 Ḫaṭ-ı sebz ile füzūn oldı leṭāfet ruḫuña
Kim görüpdür vire āyineye düşen jengār

4 Ṣaf-ı ‘uşşāḳ hücūm itdi meger kim ḥüsnüñ
La‘l gencīnesine ġāliyeden çekdi ḥiṣār

5 Biñ belā oḳuna ṣancıldı ruḫun ‘aḳṣinden
Olalı sāde göñül ‘ārıżına āyine-dār

6 Açdı göñlüm çiçegin ẕevḳ-ı ḫaṭ-ı ruḥsāruñ
Dün ü gün oldı berāber ne ‘aceb olsa bahār

7 Ḫat u gül ẓāhir olan āhū-yı Çīndür çeşmüñ
Her ṭaraf cünbişe geldükçe ḳılar müşg niṣār

8 Ey büt-i seng-dil ü simten ü müşgīn-ḫāl
Vey meh-i serv-ḳad ü sebz-ḫaṭ ü lāle-‘iẕār

9 Göñlüm aldın ki behāsı viresin naḳd-i vefā
İtmedüñ ‘ahde vefā ḳulıña ḳılduñ inkār

---

66 Fużūlī Divanı, s. 120
Başlık: Ḳasīde D.
3b düşen jengār : revnak jengār D.
5.beyit mecmuada yer almamaktadır.

10 Ne revā olmaya ās̱ār-ı mürüvvet sende
Sen teġāfül ḳılasın ben olam āşüfte vü zār

11 Dutalum kim baña çāker saña sulṭān dirler
İttiṣāl eye benümle vü ger eylersen ‘ār

12 Kerem it göñlümi ver ġayr ile bāzār iderüm
Sen saña ben baña āzār ile olmaz bazār

13 Bi’llāh incitme beni yoḳsa şikāyet iderüm
Nice bir ṣabr ideyüm ḳalmadı cānumda ḳarār

14 Li’llāhi’l-ḥamd degül mülk tehī ḥākimden
120a Şer‘ icrāsına Baġdādda bir ḥākim var

15 Vāżi‘-i ma‘delet ü re’fet ü inṣāf ü edeb
Ṣāḥib-i merḥamet ü şefḳat ü temkīn ü veḳār

16 Ol zeki-ṭab‘ ki taḥḳīk-i ṣıfatında anuñ
Ṭaleb-i ma‘rifet efkārı edipdür efkār

17 Zātı gevher ṣadef-i ḥikmete likin yeḳtā
Ṭab‘ı kevkeb felek-i dikkate ammā seyyār

18 Derkine ḳısm-ı bedīhide taṣavvur maḥṣūr
‘İlmine ṣāḥib-i esrār vuḳū‘-i iẓhār

19 Bezmi erbāb-ı temennāya maḳām-ı maḳṣad
Kilki ehl-i Ḥaḳḳa miftāḥ-ı künūz-ı esrār

---

66 13a iderüm : kılarum D.
13b, 14a ve 17. beyit mecmuada yer almamaktadır.

20 ‘İlm minhācına eṭvārı uṣūl-i tavżīḥ
Feyż miṣāḥına āṣār sulūk-i eṭvār

21 Fuḳahā fırḳasına ṣūret-i fi‘li fetvā
Cümleden cümleye ol ṣadr-ı şerī‘at muḫtār

22 Ey vücūduñ sebeb-i tavḳiyet-i şer‘i şerīf
Bünye-i ‘illet-i Zehrāya sedāduñ mi‘mār

23 Ḫidmetüñ olmasa maḳṣūd ne mümkin ki vire
Naẓm-ı eṣnāf-ı s̱elās̱e es̱er-i heft ü çihār

24 Noḳṭa-i dā’ire ger olmasa zātuñ ne aceb
Olsa nüh dā’ire-i çerh mu‘aṭṭal-i pergār

25 Ḫidmet-i bezmüñe me’mūr melā’ik ṣaf ṣaf
Żāhirā ṣūret-i insāna girüp leyl ü nehār

26 Māh-ı simālar ile ‘arṣa-i bezmüñ gerdūn
Serv-i bālālar ile ḫāk-i ḥarīmüñ gülzār

27 Ser-verā ecr-i ‘amel ‘ācil ü acil Ḥaḳdan
Cennet olmış saña bu ma‘niye şāhed-āṣār

28 N’ola gördükçe seni ola **Fużūlī** gūyā
Sen bir āyinesin ol ṭūṭī-i şirin-güftār

29 Var ümīdim nice kim kār-geh-i ḥikmetden
Ḫāk ü eflāke muḳadder ola meks ile medār

---

66 20b eṭvār : envār D.

30 Seyr-i eflāk ola ḫāk üzre senüñ re’yüñle
Kemer-i ḫıdmetüñi ide devā’ir aḳṭār

67

Ḳaṣīde Der Medḥ-i Ḥażret-i Şāh-ı Velāyet

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

120b 1 Ġonce baġrı dehr bī-dādiyle evvel ḳan olur
Ṣoñra yüz luṭf ile göñli açılur ḫandān olur

2 Ḳaṭre-i bārān ki bir müddet ṣadef ḥabsin çeker
Yoḳ iken ḳadri tapup ḳıymet dür-i ġalṭān olur

3 Dāne ṭopraḳ içre şiddet çekdigiçün nice gün
Baş çeküp ḫırmenlenür arāyiş-i bustān

4 Ḳahrdan ikrāh idenler luṭfa olmaz müstehāk
Müsta‘idd-i derd olanlar ḳābil-i dermān olur

5 Miḥnette ṣabr eyleyen rāḥat tapar çün Yūsufā
Salṭanat taḫtınuñ evvel pāyesi zindān olur

6 Ger rıżā olsa ḳazāya müşkil olmaz hīç ḥāl
‘Ārife ṣabr ile her müşkil ki var āsān olur

7 Fi‘ldür aṣl-ı rıżā-yı Ḥaḳ ne kim aṣl ü neseb
Ḫāk-i fermān-ber beşer ‘āṣī melek şeyṭān olur

8 Sāyir-i maḫlūḳdan bir kimse olsa pāk-dil
Ehl-i beytüñ fırḳasından ṣayılur Selmān olur

---

67 Fużūlī Divanı, s.40
Başlık:Velehu Fużūlī M.
2b tapup : tapar D.

9 Ḫˇāh seyīd ḫˇāh ʻāmī kām bulmaz bī-edeb
Fiʻli müstaḥsen olan müstevcib-i dermān olur

10 Yüz meşaḳḳat çekse kām-i dil tapar encām-ı kār
Her kimüñ ʻālemde mevlāsı Şeh-i Merdān olur

11 Tābiʻ-i fermān ider ḥükmine cümle ʻālemi
Murtażā ḥükmine her kim tābiʻ-i fermān olur

12 Tīre olmaz rāst-rev ger çekse bend-i āhenin
Rāst-rev tīr-i ḫadengüñ zīveri peykān olur

13 Ol şehenşeh kim eger bir mūra ḳılsa iltifāt
Mūr ḥükm eyler Süleymān üstine sulṭān olur

14 Ol imām-ı dīn ü dünyā kim anuñ düşmenlügi
Müşriküñ dīnine vü dünyāsına noḳsān olur

15 Ṭaş olur aṣlan eger ḳahr ile ḳılsa bir naẓar
Ḥükm ḳılsa düşmeni ḳaṣdına ṭaş aṣlān olur

16 Zerre-i mihr-i ruḫundan tapsa pertev āsmān
Āsmān üzre tamām encüm meh-i tābān olur

121a 17 Feyz-i luṭfıyle eger insāna ḳılsa terbiyet
Ḳadr ile insān melek-nisbet ʻaẓīmüʻş-şān olur

18 Ver melek hem tapsa ʻayn-ı iltifātından naẓar
ʻAḳl-i kāmil kesb idüp elbette bir insān olur

---

67 9b dermān : ihsān D.

19 Luṭf u ḳahrından tapar muḳbil ‘aṭā müdbir cezā
Ḳaṭ‘ u fażl-ı ḥasr içün ol laḥẓa kim dīvān olur

20 Kevs̱er-i cennet anuñ ḥükmindedür bu vech ile
Cümle neslinden hemīn Ādem aña mihmān olur

21 Nūḥ ṣanduḳına keştī tek aparmışdur penāh
İḥtiyāṭ eyler ki nā-geh bir daẖı Tūfān olur

22 Gerçi İsmā‘īle ḳurbān gökden inmiş ḳadr içün
Ḥaḳ bilür ḳadr içün İsmā‘īl aña ḳurbān olur

23 Mu‘cizi bir gülşen-i pākizedür kim istese
‘Andelib ol gülşene Dāvūd-ı ẖōş-elḥān olur

24 Her kim iẖlās ile ẖāk-i merḳadinden zerreyi
Alsa anuñla ṭabābet eylese Loḳmān olur

25 Dostı ger ma‘ṣiyet ḳılsa olur ġufrān-pezīr
Düşmeni biñ ṭā‘at itse mūcib-i ‘iṣyān olur

26 Sāye-i luṭf u kerem ger ṣalsa ẖāk-i tīreye
Cirm-i ẖāk-i tīre reşk-i ravza-i Rıḍvān olur

27 ‘Aḳl kim ġavvāṣ-ı deryā-yı kemāl-i ‘ilmdür
Cevher-i zātın taṣavvur eylese ḥayrān olur

28 Fehm kim seyyāḥ-ı iḳlīm-i diyār-ı derkdür
Vādī-i idrākını seyr itse ser-gerdān olur

---

67 19b Cümle : Bunca D.

29 Devri anuñ āl ü aṣḥābından almaz rüzgār
Devr anuñdur devr ilen her nice kim devrān olur

30 Ḳaṣr-ı vaṣfınuñ bināsın ḳılsa mi'mār-ı ḫıred
'İzz ü cāh ü devlet ü iḳbālden yüz döndirür

31 Var ümīdüm feyż-i luṭfından **Fużūlī** kim müdām
Tā dilümde ḳuvvet-i nuṭḳ u tenümde cān olur

121b 32 Dem uram evṣaf-ı evlād-ı 'Alīden nitekim
Mādiḥ-i Āl-i 'Alī müstevcib-i ġufrān olur

68

Fużūlī Der Ta'rīf-i Baġdād Dārü's-Selām

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Münşī-i ḳudret ki çekmiş ḫāme-i ḥikmet nigār
Ṣafḥa-i eyyāma ḳılmış s̱ebt-i vaṣf-i her diyār

2 Buḳ'a-i Baġdāduñ itmiş vaṣfını Dārü's-selām
Kim aña teslīm ü taḥsīn ide her kişver ki var

3 Evliyā burcı dimiş zirā ki ḫāk-i eşrefi
Buḳ'a buḳ'a evliyāu'llāha olmışdur mezār

4 Ḥabbezā Baġdād-ı ḫayr-encām u cem'iyyet-es̱er
Kim olupdur maẓhar-ı ās̱ār-ı luṭf-ı kirdigār

5 Hem ḫilāfet hükmüni hem salṭanat fermānını
Bundan itmiş 'āleme cārī mürūr-ı rūzgār

---

67 32a nitekim : kim müdām D.
68 Fuzûlî Divanı, s. 50
Başlık: Ḳaṣīde Der Tavsīf-i Baġdād ve Medḥ-i Sulṭān Süleymān D.
1a ḳudret : ḥikmet M.

6 Bundadur bāķī nīşān-ı mu‘ciz-i Ḫayrü’l-beşer
Ṭāķ-i Kisrā nüsḫa-i mülk-i mülūk-i kām-kār

7 Bunda olmış ḥuccet-i ḥükm-i ḫilāfet munṭavī
Bundadur ḫāk-i ḫilāfet-ḫīz-i ḫatm-i Çār-yār

8 Bunda baġlanmış ġazā şem-şīrini Sulṭān-ı Rūm
Bunda salmış sāye-i iķbāl Şāh-ı Zü’l-fiķār

9 Bunda ķılmış sırr-ı Ḥaķ ẓāhir şehīd-i Kerbelā
Bundadur taḫķīk-i ṣıdķ u kiẕb içün dārü’l-‘iyār

10 Bunda olmış münteşir feyżi İmām-ı A‘ẓāmuñ
Bunda bulmış behre-i ‘ilm-i şerī‘at intişār

11 Bundadur Ma‘rūfa ser-menzil Cüneyde cilve-gāh
Bundadur Belhūle zencīr-i cünūn Manṣūra dār

12 Destin itmiş seyr biñ Ḥātem kimi ṣaḥra-nişīn
Şehrin itmiş taḫt biñ Nūşirevāndan şehr-yār

13 Bunda olmış ṣıyt-ı iḥsān ü kerem āfāķ-gīr
Bunda bulmış ma‘delet resmi şiyā‘ü iştihār

14 Ṣaḥn-ı ṣaḥrāsında biñ Leylī vü Mecnūn cilve-ger
Kūhsārı üzre biñ Ferhād ü Şirīn bāde-ḫˇār

122a 15 Her ġarībe nāzenīn şehr ü vilāyeti vaṭan
Her mizāca mu‘tedil āb u hevāsı sāz-kār

---

68 12b Nūşirevāndan : Nūşirevān tek D.

16 Türbet-i maḳbuli birr ü fācire te’ṣir-baḫş
Ḫāk-i pāki ṣūret-i her niyyete āyine-dār

17 Bu mücerebdür ki bulmaz ẓulm bunda imtidād
Bu muḳarrerdür li ẓālim bunda olmaz pāy-dār

18 Gerçi bir ḳaç gün felek ḫayl-i belā ta‘yīn idüp
Kılmaḳ isterdi bu mülküñ raḫt-ı ‘ayşı tār-mār

19 Küfr mestevlī olup ḳılmışdı İslāmı zebūn
Cehl istilā bulup itmişdi ‘ilm ehlini ḫār

20 Dutdı dest-i nāle-i maẓlūm devrān dāmenin
Ṣaldı dūd-ı āh-ı dil āyine-i çerḫa ġubār

21 Çarḫ fi’l-ḥāl oldı ol re’yi ġalaṭdan münfa‘il
Devr fi’l-fevr oldı ol fikr-i ḫaṭādan şerm-sār

22 Luṭf-ı Īzid şāmim-i aḥvāl-i ehl-i farḳ olup
Ḳıldı feyż-i ‘adl ile tedbīr ‘acz ü inkisār

23 Bayır olmış mülke ta‘yīn itdi mi’mār-ı ḫıred
Ṣusamış gül-āre irsāl itdi ebr-i nev-bahār

24 Bād-pā-yı ‘azm-i kişver-gir-i ‘ālem-gerd ile
Kuḥl-i a‘yān-ı ‘Acem ḳılduḳda ḫāk-i reh-güzār

25 Ḳıldı meşhūr-ı ‘Arab fetḥ-i ‘Acem tāriḫini
Geldi burc-ı Evliyāya pād-şāh-ı nām-dār

68 23.beyit mecmuada yer almamaktadır.

26 Rūşen itdi ‘adlden her gūşesinde biñ çerāġ
Cārī itdi feyżden her mülkine biñ cūy-bār

27 Ḫalladallahümme sulṭānen saḳa erże’l-‘Iraḳ
Ḥiynemā ıṣṭarret bi-irsāli’s-seḥābi ke’l-beḥār

28 Muḳtedün levlāh mā-sirrenā ‘ilā ṣaḥni’s-sürūr
Muhtedün levlāh mā-nimnā ‘alā mehdi’l-ḳarār

29 ‘Adluhu min nāibāti’d-dehr kehfüñ li’l-enām
Malehüm illā bihi’t-teskīn inde’l-ıżṭırār

30 Seyfuhu min ḥādiṣāti’d-devr ḥısnüñ li’l-‘adā
Mālehüm illā ḳarāruñ fihi min ḥavli’l-firār

31 Ṣıytuhu bi’l-‘adli li’l-İslāmi aṣlü’l-intiẓām
Ẕikruhu bi’l-mecdi li’l-eslāfi vechü’l-iftiḫār

32 An bülend-ahter ki fażl-ı evvelīn ü āḫirīn
Yāfte der-gevher-i zāt-ı şerīfeş inḥiṣār

122b 33 Nūr-ı mülk-rā-yı māh ez-şem‘-i cūd-eş müstenīr
Tīġ-ı ‘ālem-gīr-i mihr ez-dest-i feth-eş müste‘ār

34 ‘Arṣa-i dīvān-ı ḥükm-eş nüsḫa-i dīvān ḫaşr
Kāfir anca mużṭarr u maḳhūr-ı müslim dest-kār

35 Kār-gāh-ı luṭf u ḳahr-eş maẓhar-ı nār u na‘īm
Mü’min anca mün‘im u ḫōş-vaḳt münkir ḫār u zār

68 29.beyit mecmuada yer almamaktadır.

36 Dergeh-eş ‘arş-ist der-rıf‘at ki ez çarḫ-ı berīn
Mī-nümāyed devr-i bā-sükkān ān ḳurb u cevār

37 Ḥışmet-eş baḥr-ist der-vüs‘at ki hest ez-vey muḥīṭ
Ḳaṭre-i efgende taḥrīk-i ṭal‘āṭum ber-kenār

38 Ger koned ez-ṣad heār efzūn-ter evṣāf-eş raḳam
Nist mümkin dāden-i şerḥ-i yeki ez-ṣad hezār

39 Ol şehenşāh-ı felek-tābı‘ ki virmiş devleti
Bahr ü ber ḥükmünde ḫurşīde livā-yı zer-nigār

40 Ḥadd-i zātı mā-verā-yı iḳtidār-ı vehm ü ‘aḳl
Resm-i feyż-i fıṭratı ma-fevḳ-i ḥadd-i iḳtidār

41 Fevz gülzārında bir ser-sebz naḫl-i bār-ver
Fevz deryāsında bir pākize dürr-i şāh-vār

42 Her ne kim ‘ālem aña muḥtāc ol andan ġanī
Her ne anuñla tefāḫur ḫalḳa andan aña ‘ār

43 Mülk-i istiġnāda feyż-i ni‘metinden lā-yezāl
Ḫāzin-i gerdūna ḥükm-i sedd-i bāb-ı iftiḳār

44 Cilve-gāh-ı evc-i isti‘dāda vehminden müdām
Bād-pā-yı ḫōş-ḫırām-ı çarḫa bīm-i i‘tibār

45 Pād-şāh-ı baḥr u ber sulṭān Süleymān-ı velī
Ser-ver-i ṣāḥib-naẓar şāhenşeh-i şefḳat-şi‘ār

---

68 38b hezār : serār M.

46 Ol nihāl-l gülşen-i devlet ki şāh-ı gül kimi
Luṭf u ḳahrından virür aḥbāba gül a‘dāya ḫār

47 Her cihetden zāt-i pāki noḳṭa-i pergār tek
Ḥāṣıl andan her ṭaraf yümn-i yemin yüsr-i yesār

48 Bānī-i ḥikmet ki erkān-ı ‘anāṣırdan müdām
Çār divār-ı serāy-ı san‘at eyler üstüvār

123a 49 Ṣalmadan kūh-ı şükūhundan anuñ seng-i esās
Her binā żımnında istiḥkāma ḳılmaz i‘tibār

50 Heft aḫter kim ḳażā emrin ser-encām itmege
Nāḳa tek ḳudret beyābānında çekmişler ḳaṭar

51 Ḳaṭ‘-i rāh-ı Ka‘be maḳṣūd iderlerse n’ola
Ol ḳaża-ḥükm ü ḳader-fermāna vermişler mehār

52 Münḳati‘dür dehrden ‘aṣrında tedbir-i umūr
Mürtefi‘dür çerhden devrinde teklīf-i medār

53 Fāş söylerler ki ki biz ma‘zūlüz emr ü nehyden
Ḥākim oldur andadur fermān anuñdur iḥtiyār

54 İstese gerdūn gezüp rūy-ı cihānı ser-te-ser
Nuṣret-i İslām içün bulmaz anuñ tek şehr-yār

55 Şer‘ hıfẓında mütimm-i mu‘cizāt-ı Muṣṭafā
Din ẓuhūrunda şerīk-i ecr-i Aṣḥāb-ı kibār

---

68 53.beyit mecmuada yer almamaktadır.

56 Olmasa mümkin feżā-yı ʿarṣa-i ʿadlinde seyr
Ẓulm iderdi dār-ı dünyā ehline dünyāyı dār

57 Ḥaḳ iki ʿādil Süleymān ḥükm itmiş ʿāleme
Evvel ü āḫir ḳılup sırr-ı ʿadālet āşkār

58 Ol Süleymānın şükūhu dive ṣalmış rüsta-ḫīz
Bu Süleymān ṣavleti küffārı itmiş ḫāk-sār

59 Ol Süleymāna meḥalli ʿazmde maḥmil hevā
Bu Süleymāna zamān-ı rezmde maḥkūm nār

60 ʿĀlemüñ vaṣfın Süleymān mülkü dirlerse n'ola
Çün Süleymāndan Süleymāna ḳalupdur yād-gār

61 Almaġa ḳıymet virüp yerden ġubār-ı der-gehin
Çarḫ tedbīr-i ticāret eylemiş leyl ü nehār

62 Ay ü günden keyl idüp şāhid dutup ḫalḳa virür
Nūrunı peymāne peymāne alur andanʿı yār

63 Bil'lāh ey devlet ki der-gāhında maḥremsin anuñ
Düşse fırṣat ḥālüm ol der-gāha ʿarż it zinhār

64 Ḳılmışım tertīb-i ṣaḥn-ı ṣıdḳa biñ dürr-i s̱enā
Bulmazam furṣat ki dergāha ḳılam bir bir nis̱ār

65 Benden ol ġāfil aña ben rūz ü şeb ehl-i duʿā
Benden ol fāriġ aña ben muttaṣıl ümmīd vār

---

68 57a ḥükm : ḥākim D.
64b furṣat : ruhsat D.

123b 66 Yā Rab olmaz mı ola āḫir bu derd-i iştiyāḳ
Yā Rab olmaz mı ola zā'il bu renc-i intiẓār

67 Buldı ʻālem feyż-i ʻāmından ʻilāc-ı derd-i dil
Ḥāşe-li'llāh kim ḳala ancaḳ **Fużūlī** dil-figār

68 Var ümīdüm kim ola hem şāmil aña merḥamet
ʻĀm olur elbette feyż-i sāye-i Perverdigār

69 Tā-medār-ı gerdiş-i gerdūn bulup imkān-ı devr
Defter-i devrān ide ḥıfż-ı ḥisāb-ı heft ü çār

70 Heft aḫter ide emr-i pād-şāha inḳiyād
Çār ʻunṣur ola tabʻ-ı pād-şāha sāz-kār

69

Tercīʻ-i Bend Der Ḥaḳḳ-i Ayās Pāşā

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün

I

1 Şükr kim çarḫ istiḳāmet üzre devrān eyledi
Cemʻ-i ehl-i devlet aʻdāsın perīşān eyledi
2 Dehre ḫalḳ-ı Baṣra vü ehl-i Cezāyir fitnesi
Çoḳ zamānlar gerçi ḳan yutturdı pinhān eyledi
3 ʻĀḳıbet bīm-i zarardan pād-şāh-ı ʻālemi
Bi'ż-żarūret vāḳıf-ı āṣār-ı ʻisyān eyledi
4 Ġayret-i ḥükm-i ḫilāfet ol diyāruñ fetḥini
Bir mücāhid bende-i maḳbūle fermān eyledi
5 Maẓhar-ı raḥmet Ayāz-ı merḥamet-endīşe kim
Anı evc-i ʻadle Ḥaḳ ḫurşīd-i raḫşān eyledi

---

69 Fuzûlî Divanı, s.63
Başlık: Velehu Eyzan M.

6 Sāye-veş ṭopraġa ṣaldı düşmen-i bed-ḫˇāḫı
Her yire kim ra'yet-i 'azmin hırāmān eyledi
7 Başra tesḫīri Cezāyir fetḥi müşkil emr-iken
Eshel-i vech-ile bu düşvārı āsān eyledi

8 Hiç şek yoḳ kim bu nuṣret nuṣret-i İslāmdur
Pād-şāhuñ mülkine iṣbāt-ı istiḥkāmdur

II

1 Ḳıldı Baġdād üzre fetḥ içün müretteb bir sipāh
Kim 'ālemden bād taḥrīkiyle mesdūd oldı rāh
2 Kesret ol ġāyetde kim encüm dökülse çarḫdan
Zīnet içün bir güher bulmazdı anda bir külāh

70

124a

Rūḥī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Ruḫundan ẕevḳ alan itdi gül-i ra'nāya istiġnā
Lebüñden mest olan ḳıldı mey-i ṣaḥbāya istiġnā

2 Tevāżū' ḳıl maḥabbet ehline aġyāra serkeşlük
Eḥibbāya gerekdür meskenet a'dāya istiġnā

3 Biz ey zāhid çaḳarduḳ göñlimizden māsivāullahı
'Aceb mi eylesek dünyā vü māfihāya istiġnā

4 Ne 'uşşāḳa o kāfir iltifāt eyler ne aġyāra
Bir āfetdür ider a'lāya vü ednāya istiġnā

5 Teġāfül ḳılduġından ol perīnüñ çekme ġam **Rūḥī**
Saña tenhā degül ancaḳ ider dünyāya istiġnā

---

69 Fużûlî Divanın'da 11 bend olan terci-i bendin mecmuada sadece 1.bendi ve 2. bendinin ilk iki beyti yer almaktadır.

70 Bağdatlı Rûhî Divanı, s. I/307

71

Naẓīre-i Rūḥī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Muḳīm-i kūyuñ eyler Cennet-i a'lāya istiġnā
Esīr-i ḳaddüñ eyler ḳāmet-i ṭūbāya istiġnā

2 Sen ol sulṭān-ı 'ālī-ḳadrsun kim āsitānuñda
Kemīne bende eyler devlet-i Dārāya istiġnā

3 Nedür zāhid ḳaçınmaḳ iḫtilāṭ-ı duḫter-i rezden
İder mi kimse anuñ gibi rūḥ-efzāya istiġnā

4 Bizi dünyā içün her dūne ṣanmañ eylerüz minnet
Biz ol 'āriflerüz kim eylerüz dünyāya istiġnā

5 Esīr-i derd-i 'aşḳuñ olduġı miḥnet yetişmez mi
Revā mı çāḳ bu deñlü **Rūḥī** eşiddā' istiġnā

6 Hüner dünyāya istiġnā degüldür 'ārif oldur kim
İrüp bir 'āleme muṭlaḳ ide 'uḳbāya istiġnā

7 Ḥarām olmışdur ehlullaha çünkim dünya vü 'uḳbā
İkisinden de lāzım 'ārif-i dānāya istiġnā

8 Ṭoyılmaz ẕevḳ-ı istiġnā ne deñlü neşve-dār olsañ
Egerçi eylemek mümkin hezār a'lāya istiġnā

---

71 Bağdatlı Rûhî Divanı, s .I/315
1b ṭūbāya : bālāya D.
2b bende : bendeñ D.
5b çāḳ : çoḳ M.
6, 7 be 8. beyitler mecmuada yer almamaktadır.

72

124b Ẕikrī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Cihānda kūy-ı yārı cennet-i a‘lāya beñzetdüm
Nihāl-i ḳāmetüñ anda görüp ṭūbāya beñzetdüm

2 Ezel mest-i irādetle çeküpdür kātib-i ḳudret
Berāt-ı çeşmi üzre ḳaşını ṭuġrāya beñzetdüm

3 Ḳaçan kim yüzüñi gördüm güneş ṣandum ṭulū‘ itdi
Hilāl-ebrūlaruñ şahā münevver aya beñzetdüm

4 Arayı arayı buldum bu ḥüsn ü bu melāḥatle
Seni ‘ālemde ey dil-ber cihān-ārāya beñzetdüm

5 Cemāl-i gülsitānı seyr idüp yāruñ didi Ẕikrī
Ruḫ-ı zībā-yı cānānı gül-i ḫamrāya beñzetdüm

73

Velehu ‘Aleyhi’r-Raḥme

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Dil-ber-i dil-nüvāz böyle gerek
Āfet-i ‘işve nāz böyle gerek

2 Reviş-i dil-firīb ü ḥüsn-i ḫırām
Ḳāmet-i ser-firāz böyle gerek

3 Gāh eyler helāk ü geh iḥyā
Dil-rübālarda nāz böyle gerek

4 Dir işidüp fiġānı ol yüzi gül
Bülbül-i naġme-sāz böyle gerek

5 Eridür ṭaşı āhuñ ey yüzi gül
Nāle-i cān-güdāz böyle gerek

74

125a **Ḳabūlī**

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūlün

1 Cān istese cānāna dime virmezem anı
Bī-minnet alur yoḳsa ecel virmez emānī

2 Emdür lebi her derde vü ḥikmet nedür ammā
Ben ḫasteye ölsem de gelüp virmez emānī

3 Olmaz haṭ-ı yāḳutı gibi çünki ber-ā-ber
Taṣvīr çekerse n'ola cān virse emānī

4 Yolına virem cānı diyü eylerem ārām
Nez'a gelicek anuñ-içün virmez emānī

5 Ol serv-i ḫırāmān elüñe girse **Ḳabūlī**
Em leblerini ḳuç belini verme emānı

75

Fiġānī

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūlün

1 Ruḫsārlaruñ zülfüñ içün itdi şehādet
Bir dīni ḳaradur ki ider şemse 'ibādet

2 'Anḳā-yı dilüm seyr-i cihāna heves itmez
Menzil-geh olalıdan añā Ḳāf-ı ḳanā'at

74 Gazel, Kabûlî'nin Şiirleri'nde bulunamadı.
75 Figânî Divanı, s. 34

3 Bir gün sen eger külbe-i aḥzānuma gelseñ
Ey serv muḳarrer ḳopar ol günde ḳıyāmet

4 Ol ḥükm-i hümāyūn-ı cemālüñdeki zülfüñ
ʻAnberle yazılmış iki ʻunvān-ı melāḥat

5 ʻĀlemde bu beş beytüñ ile ḳalʻa-i şiʻre
Urduñ be **Fiġānī** yine bir ṭop-ı belāġat

76

125b **Miṡlī Fermāyed**

Mefʻūlü Mefāʻīlü Mefāʻīlü Faʻūlün

1 Dil sevdi yine cān-ile bir tāze nihāli
ʻUşşāḳa ecel müjdesidür rūy-ı celāli

2 Ḥayretde ḳoyar naḫl-i ḳadi serv-i revānı
Şermende ider laʻl-i lebi āb-ı zülāli

3 Destinde olur ḳahve miṡāl-i mey-i gülgūn
Fincana ḳaçankim düşe reng-i ruḫ-ı āli

4 Raġbet ḳomadı laʻl-i lebi āb-ı ḥayāta
Lāl itdi niçe ṭūṭī-i gūyāyı maḳāli

5 Ḥayretde ḳalur yā ḳaşını çekmede naḳḳāş
Resm itmege āġāz idicek ol haṭ u ḫāli

6 Baḥṡ eylerimiş ḥüsnüñ-ile ey meh-i tābān
Mihr-i felegüñ var ise yaḳlaşdı zevāli

---

75 4a Ol : Şol D. / hümāyūn-ı : melāḥat-ı M.
4b iki : aña D.
5a şiʻre : şehre M.

7 **Mis̱lī-i** melāmet-zede vaṣluñ diler ey māh
Ümmīd ider ol ġāfili gör emr-i muḥāli

77

Velehu Rūḥī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ṣubḥ-dem ẕevḳ ehli oldur kim çeküp cām-ı şarāb
Neşne-i meyle ḳıla seyr-i ṭulū'-ı āfitāb

2 Ṣubḥ-dem gül gibi sāḳī al ele cām-ı şarāb
Kim ẓuhūr-ı meyle bir ola ṭulū'-ı āfitāb

3 Ṣoḥbet itmişsin yine şeb-tā-seḥer aġyār-ile
Nūr-ı dīdem çeşm-i şūr-engīzüñ olmış mest-i ḫ˘āb

4 Dilde peykānuñ ḳarār itmez giçerse ġam degül
Şīşe mecrūḥ olıcaḳ lābüd içinde durmaz āb

126a 5 Va'deye itmez ḫilāf ammā gelince meclise
İntiẓār ile ider 'āşıḳlaruñ baġrın kebāb

6 Rind-i mey-ḫ˘āruñ elinden n'ola düşmezse müdām
Gülşen-i bezmüñ gülidür **Rūḥiyā** cām-ı şarāb

---

77 Bağdatlı Rûhî Divanı, s.341
1a çeküp : içer M.
1b Neşne-i : Teşne-i M.
2. beyit mecmuada yer almamaktadır.
3a itmişsin : itmiş M.
4b durmaz : ṭurmaz D.
5b 'āşıḳlaruñ : 'āşıḳların M.

78

Velehu Rūḥī Fermāyed

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Maḥabbet bir güherdür ḳalb-i ‘āşıḳ aña ma‘dendür
Kemi olmaz maḥabbet ehlinüñ hep bir güherdendür

2 Nider gülzār seyrin ṭālib-i dīdār olan ‘āşıḳ
Gül-i maḳṣūd elinde ṣaḥn-ı külḫan aña gülşendür

3 Gülüp açılsa her ḫāra ne ġam kim ol gül-i ra‘nā
Egerçi ḫār-ile hem-demdür ammā pāk-dāmendür

4 Dil-i zāruñ bugün mi ḫūn olupdur baġrı çeşmüñden
Giriftāruñ olaldan aña bu miḥnet mu‘ayyendür

5 Dime sendendür ayrılmaḳ der-i dildārdan **Rūḥī**
Ḳażā-yı āsumānīdür ne sendendür ne bendendür

79

Velehu Rūḥī Fermāyed

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün

1 Dil ki cām-ı ‘aşḳ-ile mest ü ḫarāb olmış yatur
Pāy-būsuñ ārzūsuyla türāb olmış yatur

2 Ḥaḳ bilür sāḳī olaldan bāde-i nāba yasaġ
Rindler hep ḫasta-i cām-ı şarāb olmış yatur

---

78 Bağdatlı Rûhî Divanı, s. 548
1b Kemi : Yegi M.
2b Gül-i maḳṣūd : Ki maḳṣūdı M.
4a baġrı : nūr-ı M.
4b aña bu miḥnet : aña miḥnet hem D.

79 Bağdatlı Rûhî Divanı, s. 509

3 Ḫūb-rūlar düşseler üstine ref‘ itmez başın
Āsitānuñda göñül ‘ālī-cenāb olmış yatur

126b 4 Nār-ı ‘aşḳuñla gelelden ‘āleme ey çeşm-i mest
Ġam tennūrında ḳara baġrum kebāb olmış yatur

5 Kimse bilmez **Rūḥī-i** āşüfte-ḥāl u ḫāk-sār
Rāh-ı ġamda nice yıllardur türāb olmış yatur

80

Rūḥī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Yılda bir kerre idüp seyr-i gülistān gül-i surḫ
İntiẓār-ile ider bülbüli nālān gül-i surḫ

2 Ṣubḥ-dem def‘-i ḫumār itmek içün gülşende
Bülbül-i zāra ṣunar cām-ı hezārān gül-i surḫ

3 Giceler var-ise gülşende yatur kim seḥerī
Ṭaḳınur başına ol ġonca-i ḫandān gül-i surḫ

4 Bādeden gül gül açılduḳda ruḫ-ı rengīni
Bezm-i meyde alınup oldı perīşān gül-i surḫ

5 Bülbül olduḳsa n’ola her güle mā’il degülüz
Yeter ey **Rūḥī** bize ‘ārıż-ı cānān gül-i surḫ

---

79 3a düşseler üstine : üstine düşdüyse M.
4b olmış : olmaḳ M.
80 Bağdatlı Ruhi Divanı, s. I/374
1a Kerre : kere D. / idüp : ider M.
2b ṣunar : ṣanur M.

81

Velehu Rūḥī Çelebi

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Ḫançerin belde göricek bire ġaddār didük
Ne didük sīnemüzi karşu ṭutup yār didük

2 Ṭarz-ı reftārda gördük revişüñ şāhāne
Ḫūblar içre ḥabībüm saña ḫünkār didük

3 Başladuñ cevr ü cefā itmege üftādelere
Yañlış itdük saña biz yār-ı vefā-dār didük

4 Bizden evvel şu'arā zülfüñe mekkār dimiş
Biz gelüp çeşm-i dil-āvīzüñe seḫḫār didük

5 Bu ḳadar cevr ü cefālar ki bize çekdürdüñ
Ḳangı gün ġılẓet idüp saña dil-āzār didük

127a 6 Günümüz geçdi ġam-ı hicr-ile inṣāf bize
Ne gelüp yüzüñe durduḳ ne cefākār didük

7 Terkin itmez ḳapuñuñ bunca revā eylersin
Hele bu bābda biz Rūḥiye bī-'ār didük

---

81 Bağdatlı Rûhî Divanı, s. 748
1a göricek : görince D.
1b ṭutup : dutup M.
3. beyit mecmuada yer almamaktadır.
4a zülfüñe : zülfüñi M.
4b Biz daḫı çeşm-i siyeh-kāruña mekkār didük M.
6 ve 7. beyitler divanda yer almamaktadır.
7a Mecmuada yer alan "bunca ki" ibaresi vezin gereği "bunca" olarak kaydedildi.

82

Velehu Rūḥī Çelebi

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Pīrehen bār-ı girāndur ki döyimez bedenüñ
Berg-i gülden meger ey ġonca ola pīrehenüñ

2 Yār meydāna girüp zülfini çevgān itmiş
Günidür ey dil-i sevdā-zede serden geçenüñ

3 Kesme cevlānuñı Mecnūn gibi bu meydāndan
Gird-bād-ı reh-i ṣaḥrā-yı fenā olsa tenüñ

4 Lebi yādıyla ḫaṭ-ı sebzine yāruñ naẓar it
Ḥaṭṭı var bāde-i gül-reng-ile seyr-i çemenüñ

5 Rūḥiyā ḳaḥṭ-ı 'adū tab'uña noḳṣān virmez
Bildürür rütbeñi erbāb-ı kemāla suḫanuñ

83

Velehu Eyżan

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Zīr ü bālāsına baḳ ol ḫaṭ-ı 'anber-fāmuñ
Cennet altında ya üstinde dimişler Şāmuñ

2 Bu işāret ki dinür evvel-i şām āḫir-i şām
Zülfine ḫaṭṭınadur ol meh-i sīm-endāmuñ

---

82 Bağdatlı Rûhî Divanı, s. 746
1a ki döyimez :aña uymaz D.
1b meger ey ġonca ola : gerek ey ġonca senüñ D.
2. beyit mecmuada 3.beyit; 4. beyit de 2. beyit olarak yer almaktadır.
3b fenā : 'adem M.
5a ḳaḥṭ-ı : ḳaṭ'-ı D.
5b Bildürür rütbeñi : Bildürür mertebeñi M. / erbāb-ı : ehl-i M.

83 Bağdatlı Rûhî Divanı, s. 764.
2, 3, 4 ve 5. beyitler mecmuada yer almamaktadır.

3 Ehl-i ‘aşḳa buyımış remz-i ‘aleyküm biş’-şām
Zülfine bend olalar sen büt-i ḫūn-āşāmuñ

4 Şāmdan Ka‘beye gitmek gibidür zülfüñden
Ṣafḥa-i ‘ārızuña ‘azmi dil-i nā-kāmuñ

5 Ḳalmadı ẓannı görince seni gök meydānda
Gökde olduġına ‘Īsā-yı ẕevi’l-efhāmuñ

6 Ey göñül şām-ı ġarībān diyü geldüñ Şāma
Geçdi ammā ġam-ı endūh-ile ṣubḥ u şāmuñ

7 Rūḥiyā ṣaḳlasun Allāh gözinden felegüñ
Māh-rūlarla ‘aceb revnaḳı vardur şāmuñ

84

Velehu

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Aġladup ‘āşıḳları hicrüñle nālān eyledüñ
N’eyledüñ ey bī-vefā aġyārı ḫandān eyledüñ

127b 2 Minnet eylersin bize cevr ü cefālar itdügüñ
Bārekallāh dostum ḫaylīce iḥsān eyledüñ

3 N’eyledüñse eyledüñ bend itdüñ āḫir zülfüñe
‘Āşıḳ-ı bī-dillerüñ ḥālin perīşān eyledüñ

4 Ṭolular ṣun içelüm meclisde sāḳī ‘aşḳuña
Ḳo bu nāz u şīveyi kim baġrumuz ḳan eyledüñ

---

83 6a geldüñ : düşdüñ M.
7a gözinden : gözümden M.
84 Bağdatlı Rûhî Divanı, s.732
4a sāḳī : şāhum D.
4b baġrumuz : baġrumı D.

5 Bundan artıḳ **Rūḥī**-i bī-çāreye n’itseñ gerek
Baġrını ḳan eyleyüp çeşmini giryān eyledüñ

85

Ḥikmetī Fermāyed

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ḫūn-ı dildür ṣanmañuz bu çeşm-i ḫūn-efşān seper
Reh-güẕār-ı yāre çeşm-i dāne-i mercān seper

2 Açar aḥvālüm görüp kūyında gūyā kim ṣabā
Sīne-i mecrūḥuma ḫāk-i der-i cānān seper

3 Kūy-ı dil-berden raḳībi berḳ-i āhum men‘ ider
Nitekim iblīse encüm āteş-i sūzān seper

4 Bā’iṡ-i bārān-ı eşküm berḳ-i ḥüsn-i yār olur
Resmdür evvel olur berḳ āḫıri bārān seper

5 Dāne-i şeb-nem degül ey **Ḥikmetī** ta‘ẓīm içün
Her seḥer gül başına gerdūn dür-i ġalṭān seper

86

Velehu Ḥikmetī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Kemān-ı ebruvānından n’ola dirse ḫaṭā çıḳmaz
Ḫadeng-i nāvekiyle başa dek tīr-i ḳażā çıḳmaz

---

85 Hikmetî Divanı, s. 115
1a ṣanmañuz : ṣanma göz D.
1b çeşm-i : çeşmüm D.
2b ḫāki : hālā D.

86 Hikmetî Divanı, s. 140
1a Kemān-ı : Kemān D. / ebruvānından : ebrū(yı) anmadan D. / dirse : dirmiş D.

128a 2 Olup efgende-ser gülşende güller bār-ı ḫacletden
Bu yüzdendür ki ekṡer seyre kim o meh-liḳā ıḳmaz

3 Ümīd-i feyżle ṣaḥrā-yı ʿaşḳuñ şūrezārında
Aḳıtma cūy-bār-ı dīde kim naḫl-i vefā çıḳmaz

4 Yaḳīn bildüm ki baḥr-i ārzūda keştī-i baḫtum
Olup taḥḳīḳ-i müstaġrıḳ anuñçün bir yaña çıḳmaz

5 Nedür bu nāleler ol şemʿ-i rūyuñ sūz-ı ʿaşḳından
Ne ḫoş pervāne yanar ey dil andan bir ṣadā çıḳmaz

6 Raḳībe gerçi vācibdür hemīşe bed-duʿā ḳılmaḳ
Şerīk-i derdüm olmaġla dilümden bed-duʿā çıḳmaz

7 Nedendür merdüm-i çeşmi bıraḳmış fitneler dehre
Ġalaṭmış Ḥikmetī dirlerdi merdümden ḫaṭā çıḳmaz

87

Nevʿī Fermāyed

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ḫayāl-i çeşm-i maḥmūruñ dil-i efgāra düşmişdür
İki mestāne dilber gūşe-i ḫammāra düşmişdür

2 Çemende ḳorḳarın ʿuryān ḳuçarlar naḫl-i bālāsın
Dirīġā ol elif-ḳāmet miyān-ı ḫāra düşmişdür

3 Libās-ı cism-i ṣad-çāküm benüm bāzār-ı dehr içre
Ṣatılmaz ʿaybı var zīrā öniñde pāre düşmişdür

---

86 2b kim ol meh-liḳā : ol naḫl-i ḥayā D.
5a ʿaşḳından : ʿaşḳında D.
5b Ne ḫoş pervāne yanar ey dil : ʿAceb ey dil yanar pervāne D.
87 Nevʿî Divanı, s.317

4 Anı bir lu'b ile beñzer uçurmış yardan vā'iż
Niçe demdür ki zāhid vādī-i inkāra düşmişdür

128b 5 Ser-i kūyuñda çoḳ üftādeler **Nev'ī** ḳuluñ ammā
'Aceb āvāre düşmişdür 'aceb bī-çāre düşmişdür

88

Nev'ī Fermāyed

Mefā'īlün Fe'ilātün Mefā'īlün Fe'ilün

1 Vefāsı dehr-i denīnüñ cefāsına degmez
Baḳası şehr-i vücūduñ fenāsına degmez

2 Devāsı derdine çarhuñ ḥuzūrı miḥnetine
Ṣafāsı rencine balı belāsına degmez

3 Sürūrı ḥüznine ẕevḳ-ı viṣāl fürḳatine
Neşāṭ u rāḥatı renc ü 'anāsına degmez

4 Ṭolu ṭolu içerüz gerçi sāġar-ı 'ayşı
Ṣonuñda dest-i ecel merḥabāsına degmez

5 Görüp bu naḳş ü nigārı ilenme ey **Nev'ī**
Ki ḳubh-ı sīreti ḥüsn ü bahāsına degmez

89

Ġazel

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Ne dehrüñ bendesi ne şāh-ı 'ālī-şānıyuz cānā
Esīrüñ olalı milk-i ġamuñ sulṭānıyuz cānā

---

87 4b vādī-i inkāra : gūşe-i inkāra M.
88 Nev'î Divanı, s.338
4a içerüz : içürür D.
89 Nev'î Divanı, s.234

2 Bizi egler ġam-ı ʻışḳuña bir künc-i ferāġat yoḳ
Bu meydān-ı belānuñ gūy-ı ser-gerdānıyuz cānā

3 Ferahdan aġlaruz ġamdan güler biz özge abdāluz
Lebüñle ḫaṭṭuñuñ geh mest ü geh ḥayrānıyuz cānā

4 Vuḥūş-ı deşt ile gündüz müsāfir kūh u ṣaḥrāda
Kilāb-ı kūyuñuñ şeb-tā-seḥer mihmānıyuz cānā

5 Olaldan ḥalḳa-i zülfüñle **Nevʻī** bī-ser ü sāmān
Maḥabbet bezminüñ ser-ḥalḳa-i rindānıyuz cānā

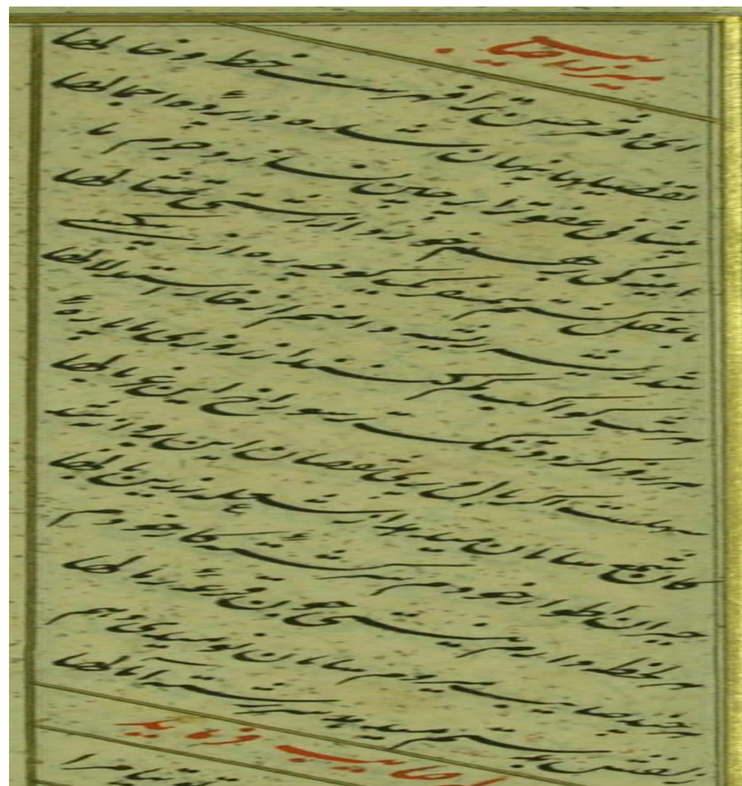
90

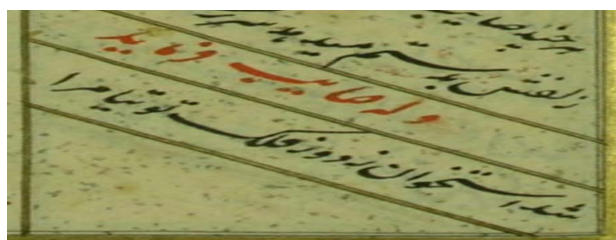
Müfred

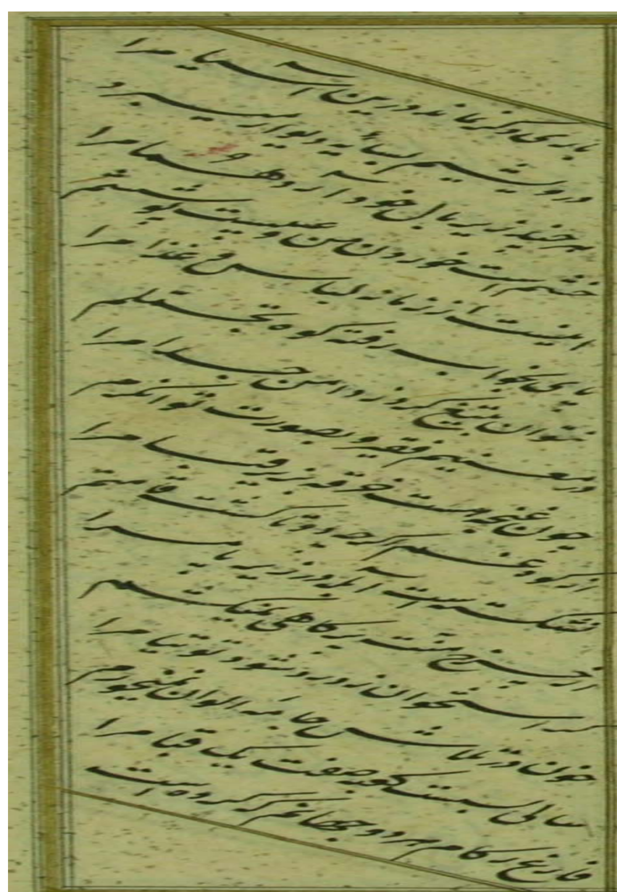
Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün

1 Görüp āyine-i ruḫsāruñı ben ṭūṭī-i gūyā
Bu günden ʻāşıḳuñ olmaḳ görindi ey gül-i raʻnā

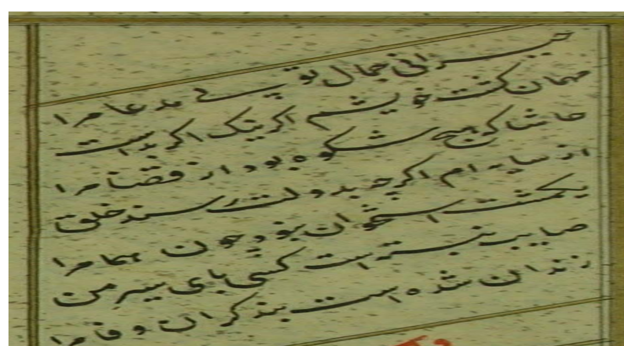
129a **91**

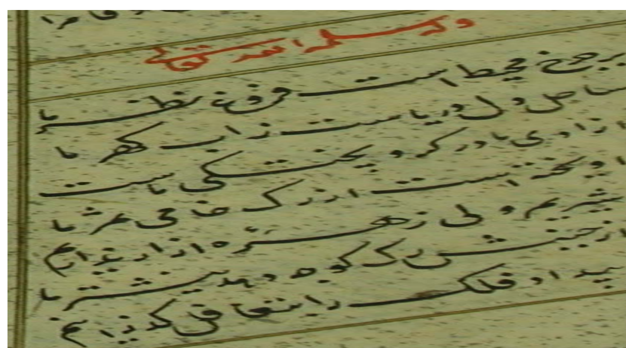

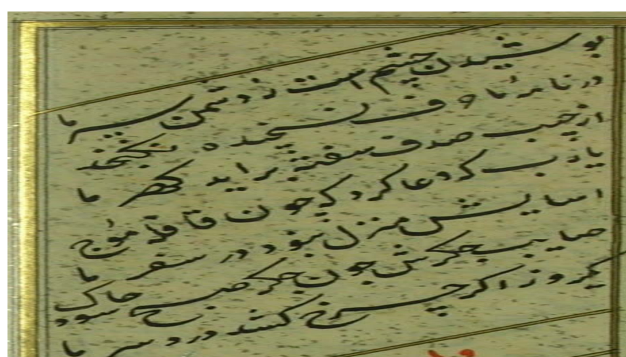

129b

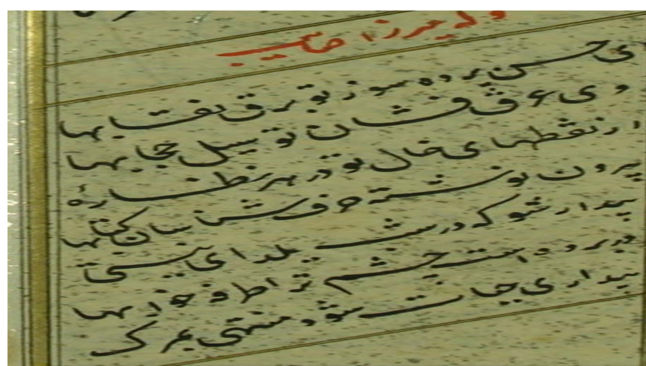

93

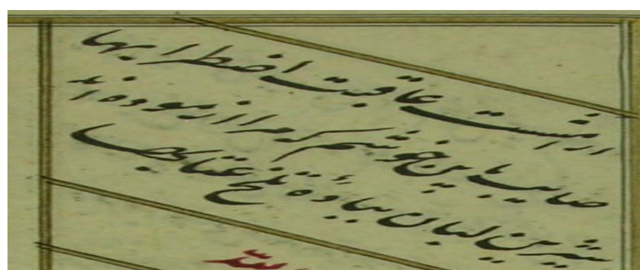

94

130a

وله رحمة الله

ای تو مژگان تیغ در تبسم غزالان عجز را ابها

ای قد حیرت افتاده در بازارها

گل سودای حیرت در قامتت چون نیشکر بستند

ابروی تو کمان تیر و عشوه و غمزه است و سنانها

حیرتم بر آن باد و سر با چمن

شمع سان رگ در بدن ریزان بود از جانها

در کف طفلان چو چوب چو بانسست ملامت می‌کشند

چشم سرمه‌گون تو از ابروان از بلا و انگارها

نغمه رخسار از آن دو ابروی تو بیمارها

تا بر آن ره به مژگان تیغ بر روی مسیحا رها

چون دود از کوی کسب آن را به عیان

جوهر کیمیای کاسب چون رخ رو به زار

اوفتاده به حیرت عاشق تو به دلها

جانبازان از دغا صبر بهشت بسته آستانها

وقت آن آمد که حیرت شد ابر یار ازلها

تا به سر گفتی و کوی عشق بود و طراز ازل

جستی از لبان شد مهر لب گفتارها

زخمی عشق حقیقی که تو به تو افکند

خط انگشت فکر تو جا به سر گفتارها

اسعد الله

96

خط از نسخه فاکد لو...

وله ایضاً سلّمه الله تعالی

ای خار رو چس بخجه بنای تو سخنها

گنجینه گوهر است ز پیچ تو دهنها

یکتا زرین چمن است چمن گرد آشنها

سر و ولی لوی تو نهاد و به چمنها

سر و سر از لطف و به پیشانی تو عربت

تا و سر از تنیام شود صبح وطنها

رو سر از نیام ... بمضمون سخن از

از نقطه تو ال ازه بمضمون

130b

غول ره ما گشت درازی سخن

تا شبنم افتاده ز افلاک برآید

خورشید جهانتاب فرو هشته رسنها

معموره عشقست که هر بت زده کاشن

ور آب بپیکیه زگل از باد وطنها

نقد دو جهان غنچه صفت در گره بست

تا چند بگردی چو زبان گرد دهنها

هر جا که شود خامه صائب گهر افشان

تا حشر بماند چو صدف باز دهنها

97

وله علیه الرحمه

غیر حق را امیدی ره در حریم دل چرا
میکشی بر صفحهٔ هستی خط باطل چرا
ذره با طاقت چو بگذشتی ز کبر معبودیت
زاده را بی رغبت دادی ازین منزل چرا
جمعیت چون جان جاری بود دعا مرکوبتی

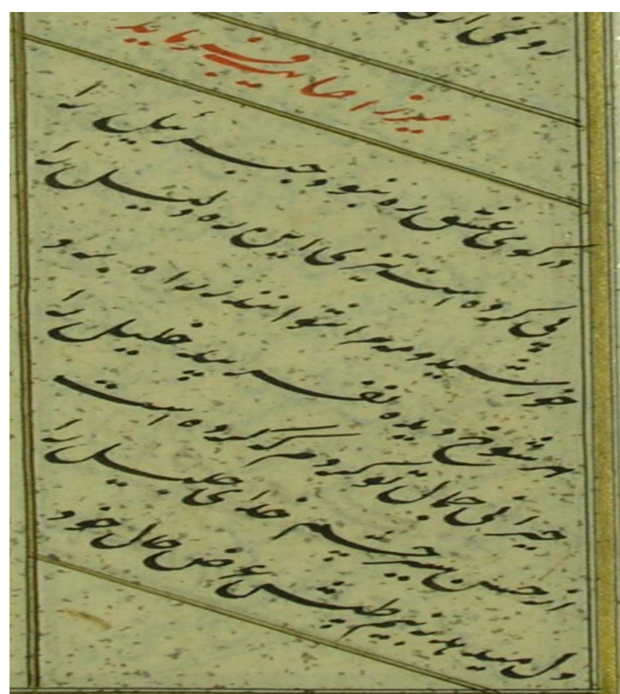
وله

مجذوبی ای لیلی عالم غم محمل چرا
کار با تیغ اجل در زندگی است قطع کن
دم چو آگاهی ز زخم نیشتر مشکل چرا
یرزنی بر تیغ جو هر زهر آلوده بیت
دیده قربانیان پوشش میکیر ای غافل چرا
چشم جو بنا رمز ای بندی ای قاتل چرا
دیده صحرا ایمان از انتظار [illegible]
شد ز وصل عجز توقف کردن ای محمل چرا
دنیا میرزی و زین گلشن عالم با دحو
بی حرمتی قبه بحر از طوفان ای ساحل چرا
حق تو آمد کشت ایتقدر ای بیسل پا در گل چرا
ایتقدر ستادگی تا قطره سیراب کرد
خاک صحرای عدم از خون بسمل چرا
هستی بهتر است

131a

برجان ابتقدر [illegible] ای بیدل چرا
چون [illegible] صاحب دل چرا
اینقدر [illegible] از محفل چرا
شمع [illegible] سر کرده
اف کرد [illegible] بیدل چرا
[illegible]

وله

99

صایب

وله ایضاً شراره

تکلف نیست در گفتار رند لاابالی را

خیانت دوست میدارم حریف عاشق شعاری را

خار الوده الو یوسف پیراهن نمی سازد

131b

...ش چشم من بر دل این ...

...ش دل بجا بر جسم ... خالی را

...کل تا کی زاری پیش بردار چون مرد

...ب س خود نیاید چشم بد در ایوان شمالی را

...کر وخار روا من جامه پوشیده حال

...بنر زو چراغ داغ نمارد من محشر

...کل از خار بر دیوار می چسبد نگاه من

...ب رخ خویش میدانم خزان خشک سالی را

...نوحی نماید گوشه ابروی تو هم ساقی

...گردون بر سر جنگ دارد انجام هلالی را

...بطوطی میچشاندم شیوه شیرین مقالی را

...تعالی

وله سلمه الله تعالی

ولعزیزی چون بجولان آورد آن ماه را

مرد می باید نکهدارد عنان آن ماه را

خودنمای پرده برمیدارد از بالای جهل

نیست عیبی در شکستن جامه کوتاه را

عشق مستغنی است از تدبیر عقل حیله کر

شیر کی سازد عصای خود دم روباه را

غافلان را کوش بر آواز کوس رحلت است

هر طپیدن قاصدی باشد دل آکاه را

بر تهی آغوشی خود کریه چون باران کنم

چون ببینم هاله در آغوش کیرد ماه را

چون شود دشمن ملایم احتیاط از کف مده

مکرها در پرده باشد آب زیر کاه را

پیش ازین صایب دلم دربند مال و جاه بود

ریشه کن کرد از دل من عشق حب جاه را

وله...

101

...نگاه را
و له میرزا صائب فرماید
حاجت دام و کمندی نیست در تسخیر ما

132a

گردش چشمی بود بس جلوه زنجیر ما
ما خراب از آب شمشیر تغافل گشته ایم
می توان کردن به گرد دامنی تعمیر ما
از غبار ناله ما دردمندان آگهند
می شود در زخم ظاهر جوهر شمشیر ما
مادر از فرزند ناهموار خجلت میکشد
خاک سر بالا نخواهد کرد از تقصیر ما
گنجها در گوشه ویران ما در خاک هست
آبروی سعی را کو هر که کند تعمیر ما
خود سرم از زلف دراز خویش در بند بلاست
یکسرش در گردن یوسف بود زنجیر ما
اینکه صائب دست ما از دامن او کوتهست
نارسائیهای اقبالست دامن گیر ما
و له ...

... دامن گیرا

غزل

دلگیر کند غنچهٔ من صبح وطن را

در خاک کند کلفت ...
... سرو چمن را

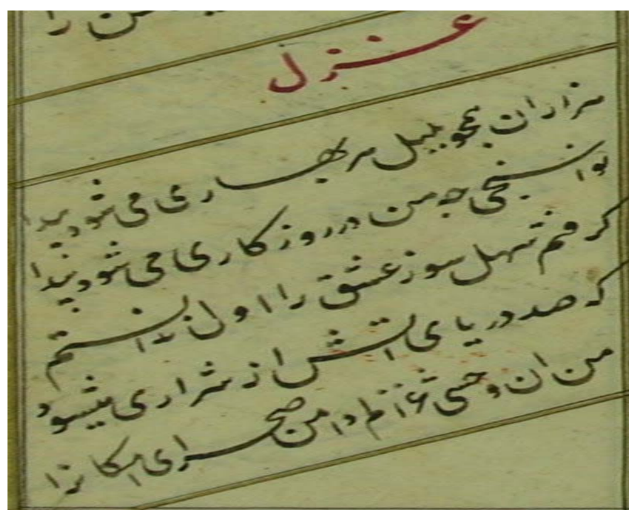
از چشم سهیل است جگر ما نهراسد
مشتاق ترا مرگ چه اندیشه یمن را
شوق تو کند مرگ غنا نیکر نگردد
بر مسند جامهٔ احرام کفن را

از یاد مبر چشم براهان وطن را
بر مسند غربت بعزیمی چو نشینی

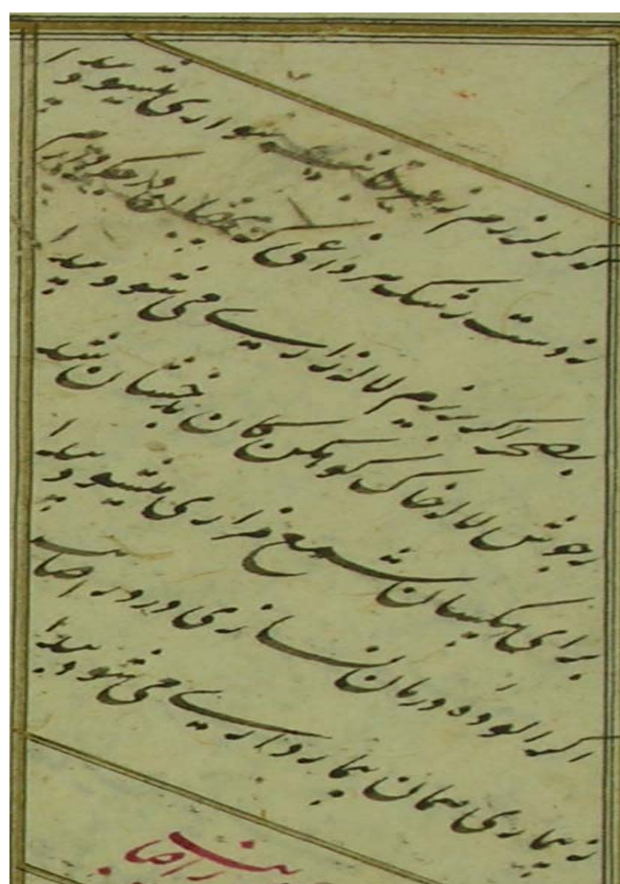
صایب چو خیالست شود محو نظری
غنی بنظری زیبا یند سخن را

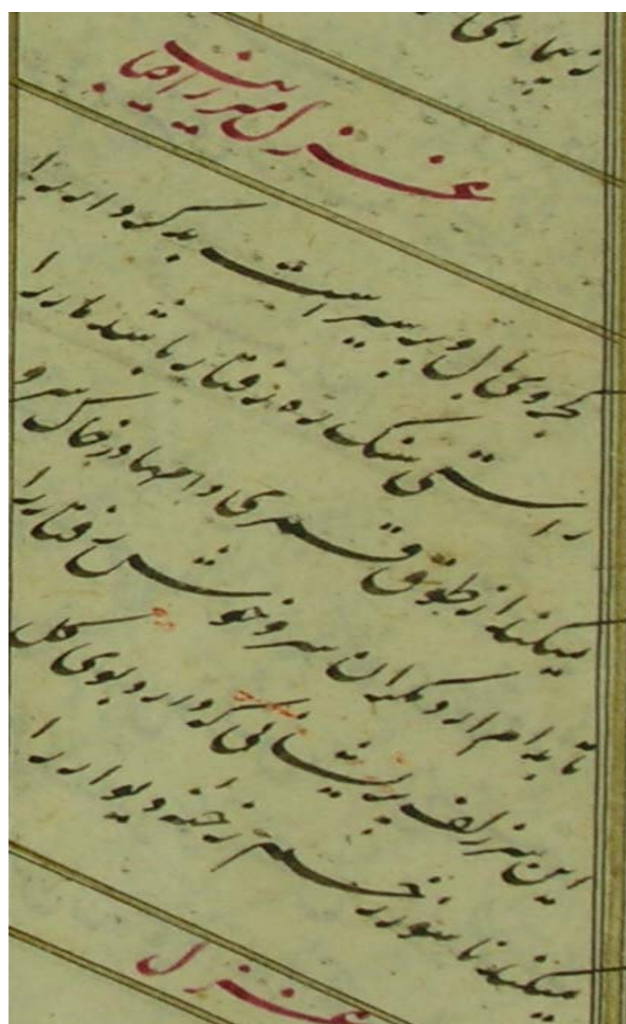
غز...

103

132b

...میکند تا بسوز...

وله غزل

کرد روی لاله گون تو از سر حسن خط عنبر افشان را

گلشن بهار باغ بستان زده و لبهای تو نیسان را

دهان تنگ تو [illegible] چو می‌توان بستن

گهی [illegible] و آن [illegible] این زخم‌ها یارا

دل از [illegible] باید و اغراض از [illegible] تیر کمان او

چراغ از چشم تیر [illegible] نشسته از این [illegible] را

[illegible] دل چو [illegible] زلف پریشان دارد

کرد [illegible] و صد [illegible] چشم بلا یارا

محبت با ضعیفان [illegible] چشم [illegible] گرد اورد

[illegible] و لطف [illegible] بیست بیابانها را

[illegible] جنون [illegible] لیلی را

[illegible] طالع [illegible] چشم [illegible] غزالان را

بسکستن [illegible] این وحشی [illegible]

بحر [illegible] لب [illegible] زد [illegible] کرد [illegible]

چو دست [illegible] ز استین [illegible] بیرون [illegible] سلیمان را

[illegible] ای [illegible] بدون [illegible] که [illegible] تا یاسان

[illegible] قدم [illegible] این جهان را

قدم [illegible] ای کرد [illegible] بسرو [illegible]

133a

ندارد بعالم بجز تیره جون من خانه زادست
زعریانی بتار اشک میدوزم گریبان را
کند جون دام زیر خاک طوق خویش را قمری
بهر گلشن که افتد راه آن سرو خرامان را
درین ماتمسرا تا یکنفس جون صبح مهمانی
بسکر خندهٔ شیرین دار کام تلخ کامان را
اگر دریای احسان روی در تنگی چنین آرد
حبابی درته دامن کند پوشیده عمان را
برون رو از فلک تا دامن مطلب بدست آری
جو طفلان چند سازی مرکب خود طرف دامان را
قناعت کن بنان خشک تا بی آبرو گردی
که خون اشتهای الوان هست نعمتهای الوان را
غم عالم فراوانست و من یکغنچه دل دارم
چسان در شیشهٔ ساعت کنم ریک بیابان را
درین ایام بی برگی که عز از خامهٔ صایب
بفکر تازه دارد تازه رو خاک صفاهان را

ولہ

بمژگان خارخار بودن سینه مهرویان آتش را
بیاقوت لبش لاله قدح رنگ میگرداند آتش را
کبابم میکند آن مست بی پروا نمیداند
که هر یک قطره اشک من بخون غلطاند آتش را
پسند من ندارد تاب تو مهتاب سنگین دل
مزاج سرکشی داری که میسوزاند آتش را
بچشم اشکبار من چه خواهد کرد حیرانم
بر روی که در چشم آب میگرداند آتش را
بهمواری ادب کن خصم سرکش را که خاکستر
بنرمی زیر دست خویش میگرداند آتش را
نمی باشد سپر انداختن در کیش صائب
پسند ما بمیدان جدل میخواند آتش را

غز

107

غزل میرزا

نگاه دار سر رشتهٔ حساب اینجا

کدام بحر که زد نقد جز حباب اینجا

133b

... فروغ مردا

سر از دریچهٔ کوه ... اینجا

سر از دریچه لب باز می‌نهی به پیچ و تاب اینجا

اگر چه رشته ببندی نمی‌شوی سیر اینجا

در آفتاب قیامت ... تو اول تو آب اینجا

ز تشنگی نشود تا اول ... اینجا

توان لب آب ... لب آب اینجا

لب از ... چون سراب شوی اینجا

از اینجا ... از مردمان حجاب اینجا

چنین که بسته‌ای ... در سفر است

ز سیل جاده صحرا و کوه ... اینجا

... کشیده‌ای ... خراب اینجا

ز ادب معنی اگر هست بهره‌ای صاحب

به پوست جامه ... چون کتاب اینجا

میرزا

غزل از میرزا

تا سوخت بداغ تو عجب جیب بکسم مرا

گلهای چمن ابیست سرکشیده مرا

از موج حلاوت دل فرعان چمن چمن حیرت

هر چند نفس شاند بجا می غم مرا

ان در نفس که درین قلزم چو گوارا

از موج خط نشانه بود و موی تا سر مرا

دل البته بکی با لب نر چنده ده دادم

شست بسم که از یمن چمن تسمیم تن مرا

افسوس که ورد و امن این لاله بستان نشست

واعی که جسم ودانه بیاید جلم مرا

دیده بدو بسم بدوقر لیست

از باب اتحاد آره شسید بدسر مرا

صاحب نشو چشک بجای وفیات

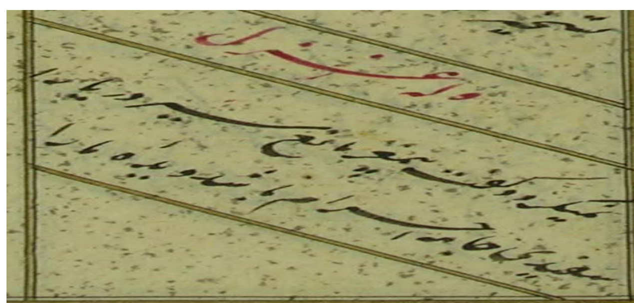
بدخاک نبو نیسند اگر شعر تر مرا

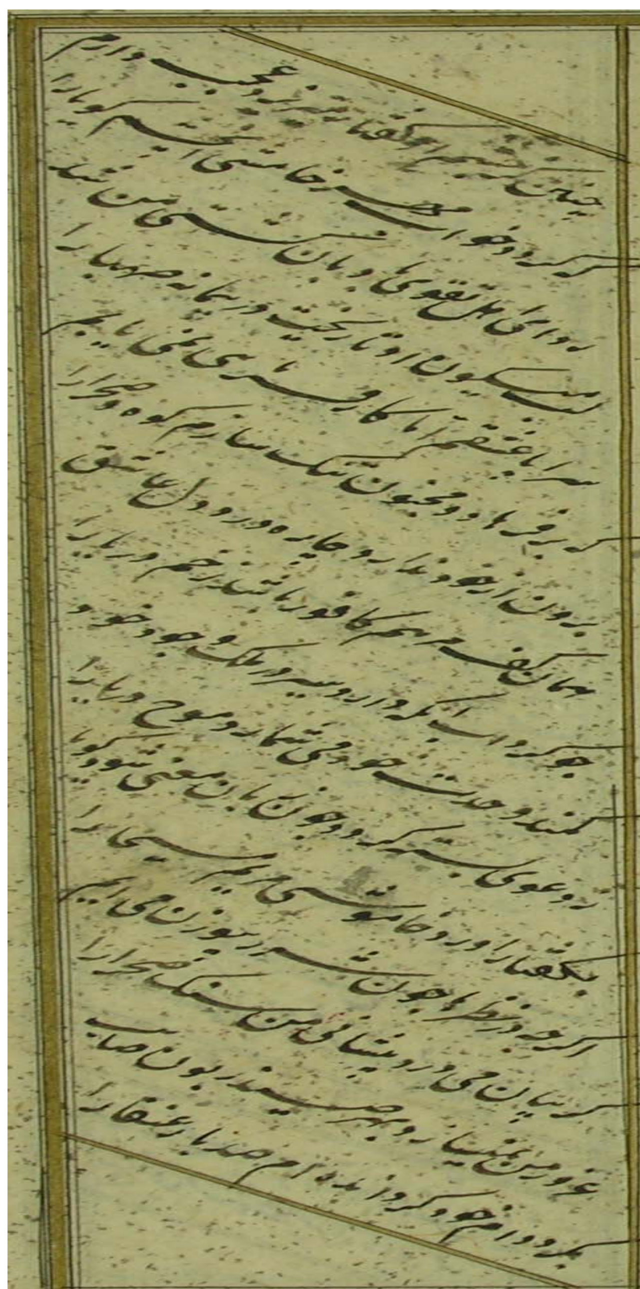
غزل

109

وله غزل

134a

خدایا در پذیر این عذر مستانهٔ ما را

ولـه

مکن نومید از حسن قبول افسانهٔ ما را
تو کز خون نیشکر نیش از نوش و گل از خار پیدا سازی
بچشم خلق شیرین ساز تلخ افسانهٔ ما را
اگر چه بحر رحمت بی نیاز است از حباب ما
بباد استغنی مشکن دل پیمانهٔ ما را
وزان صحرا که چون برگ خزان انجم فرو ریزد
بآب روی رحمت سبز سازی دانهٔ ما را
ز بیم صرصر احیا کردن آیین کرم باشد
چراغ خود چراغان کن دل دیوانهٔ ما را
وزان شورش که گردون کف خاکستری گردد
ز برق بی نیازی حفظ کن پروانهٔ ما را
ز بیم گفت و گوی حشر فارغ دار دل صائب
شفاعت میکند عشقش دل دیوانهٔ ما را

غزل

اگر نه ...

... سخن ... دل دیوانه‌ها

غزل

اگر نه مد بسم الله بودی تاج عنوانها
نگشتی تا قیامت نوخط شیرازهٔ دیوانها

نه تنها کعبه صحرا بیست دارد کعبهٔ دل هم
بگرد خویشتن از وسعت مشرب بیابانها

سر شوریده‌ای آورده‌ام از وادی مجنون
تهی سازید از سنگ ملامت جیب و دامانها

بفکر نیستی هرگز نمی افتند مغروران
اگرچه صورت مقراض لا دارد گریبانها

نمی بینی بزیر پا ز استغنا نمیدانی
که لعل می شود خار سر دیوار زرکانها

حیات جاودان خواهی بصحرای قیامت رو
که دارد یاد ز هر مور در آن وادی سلیمانها

گلستان سخن را تازه رو دارد لب خشکم
که چون من میرساند در سفال خشک ریحانها

گدای نعمت الوان بود در خاک غم از خون
ز خجلت بر نمیدارد فلک سرپوش این خوانها

چنان از فکر صائب شور افتادست در عالم
که مرغان این سخن دارند با هم در گلستانها

وله

ای زبان از حلقهٔ زنجیر زلفت شعر ما
سر به صحرا داده چون چشم تو وحشت تیر ما

میکند با صبا هر روز پیش آفتاب
مصحف روی ترا از راه بوی کاکل تفسیر ما

شد ادا جلوه بستان نتواند شدن
سیل تقدیر از خار و خس نتوان جای ما رسید

کعبه کوی کفر و دین از جستجوی ما رسید
خواب مجنون بست از نبست در داماں دشت

نه بجای مجنون نظر زد بست دارد و نیم
عشق در جگر کوشه دارد خضر و دشت دارد در

از نشر تعمیر ما ای خضر این تعمیر ما
بر نمیدارد و حرا از خاک اساس میلرزد کاشانه ما

بر کلاه و حباب اساس تاریکه تقدیر ما
تاج شاهان قصر و بام تاج خاک و بام منزل ما

سر ز دست خاک و ما نمیکند ما از ما
جست از سواد و تقصیر ما از ما

سخن کم چه صاحب کرد و شستن الذین بیرون کنیم
دریا با کاه ما چن میکند ز ندی ما

امیرزا

114

دریایان

غیره لمیرزا

زهی اساعد سیمین شکوه و ید بیضا
نظر نوره جمال لوعه مهر و و دیده و با
بکیسب و جوی لوخیدان عنان کشیده و ادوم
کیسب صفو مصطفی شسیده ده ان صحرا
کرنشت صفو مصطفی سع کعبه ده و ارا
چه حاجتست شمع و چراغ ایله با
که بیچو زنک روان انار نجیه سنت ایدن
عجب رضیت ایل الباس نجیب ایطوبا
وراقیات لسبونه و عمرو سب ایطوبا
ولم لو جانه ربوبیت سنت ادکاروش
سرم لو کلک مصور شده سنت اذرک سونا
وران سرسنت نیدرکی که نسبت کاکرنا
وران ولسنت تاشا که نسبت ده ناتا

135b

دزنک تا زخوارش مکن ملاحظه صاحب
جه کرد سیمین پیشانی کشاده صحرا

غیره

... ده ... سر

و له ایضاً

در هوای کام دنیا می خراشی جان چرا
میکنی در راه بت صید حرم قربان چرا
چیست اسباب جهان تا دل در و بندد کسی
میکنی زنار را شیرازهٔ قرآن چرا
هیچ قفلی نیست نگشاید ز آه نیم شب
مانده در عقدهٔ دل ای بیخبر حیران چرا
هیچ میزانی درین بازار چون انصاف نیست
کو بهر خود را نمی سنجی بدین میزان چرا
خنده کردن رخنه در قصر حیات افکندنست
می شوی از هر نسیمی همچو گل خندان چرا
رود در گل می نشیند کشتی سنگین رکاب
جا به پهلو میکنی تن را از آب و نان چرا

کعبه در دامان شکر بلند افتاده است
پای خود پیچیده ای چون کوه در دامان چرا
بهر یکدم زندگانی چون حباب شوخ چشم
میکنی پهلو تهی از صحبت عمان چرا
ترک حیوانی بجو آب حیات جان بخش نیست
خویش محروم میداری ازین احسان چرا
ساحلی بحر کرم تا نیست جز کام نهنگ
میروی صائب درین دریای بی پایان چرا

و ...

116

و له غزل میرزا

چشم مست یار شد مخمور و مدهوشیم ما
باده از جوش نشاط افتاد و در جوشیم ما
نالها حلقه در گوش اجابت میکنند
از سحرخیزان ان صبح بناگوشیم ما
فتنه صد انجمن آشوب صد هنگامه ایم
گر بظاهر چون شراب کهنه خاموشیم ما

136a

خود درو و یستی همچون ان ریده زنده قبا نیست
پیش چشم خلق ظاهر چون قبا پوشیم ما
نامه سربسته را چون لب بجز نزدیکان کار نیست
گر سخن فهمان ان لبهای خاموشیم ما
از شراب ناب گر خالیست صاحب موج زن
گرچه عمری کاشند درین بیخبر بیدار هوشیم ما

118

غزل میرزا

غنچه سان [illegible] گل گر خواهی دهان خویش را
پرده قفل خموشی کن زبان خویش را
کاروانگاه حوادث جای خواب امن نیست
در ره سیل خطر بگشا میان خویش را
[illegible] آسوده شو
چون نفس [illegible] نقد جان خویش را
[illegible] در ایام حیات
مرگ را [illegible] خویش را
در بهاران [illegible] غفلت [illegible] رو
همره [illegible] کاروان خویش را
جمع کن [illegible]

136b

وحشی وضع
تا تو زه می‌سازی ای غافل کمان خویش را
چه صحرای طلب از نقش پا افزون رفته
زینهار از کف مده صایب عنان خویش را

غزل میرزا

هر خسی قیمت نداند ناله شب خیز را
خسروی باید که داند قدر این شبدیز را
خامشی و پا و گفت و گو خس و خاشاک اوست
پاک کن از خار و خس این بحر گوهر خیز را
عشق خواهد زار از دل پرخون فزون گردد خم
بس دارد بیش ساقی ساغر لبریز را
در قیامت گر نشسته تا ز تو می‌غلطد چو خون
بر نیاید رود چون از چشم تیغ تیز را
تیزی مژگان او گفتم شود از خواب کم
خواب سنگین شد فسان آن دشنه خونریز را

در بهار سرخ روی مجمجنت غوطه داد
فکر رنگین تو صایب خط تبریز را

... بمیز را

غزل میرزا

گرچه سیمای خزان دارد رخ چون زرم را
در سواد دل بهاری هست چون عنبر مرا

جوهر آیینه من چون زره زیر قباست
در صفای سینه پوشیده است بس جوهر مرا

بسکه دیدم سردمهری از نسیم نوبهار
باده چون مرده شد چون لاله در ساغر مرا

می شود از غفلت سرشار من رگهای خواب
سوزن الماس اگر ریزند در بستر مرا

نعمتی چون سیر چشمی نیست بر خوان وجود
بی نیاز از گوهر دارد آب این گوهر مرا

خرده بینی نیست صائب ورنه چون خال بتان
یک جهان معنی است در هر نقطه مضمر مرا

121

137a Yaḥyā Efendi

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūlün

1 Gösterdi yine sāḳī-i meclis yed-i beyżā
Zerrīn ḳadeḥi itdi elinde gül-i ra'nā

2 Gülşende seḥer gūşuma bir naġme ṭoḳundı
Gelmiş gibi vādīye yine bülbül-i şeydā

3 Her ḥalḳa-i zülf oldı bir āyine ruḫında
İster niçe gözden görine ḥüsn-i dil-ārā

4 Çāḳ ṭutmayıcak dāmen-i zülfüñ dil-i mehcūr
Bulmadı ẓafer devlet-i pā-būsuña cānā

5 Ancaḳ ġam-ı dildārı alur ḥavṣala-i 'aşḳ
Yaḥyā olımaz aña mezāḥim ġam-ı dünyā

122

Velehu Eyżan

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Dönüpdür ża'f ile bir rişteye cismümde cān-āsā
Fetīl-i şem'-i bezmüñ reşki bükdi ḳāmetüm cānā

2 Yanar tīri erir peykānı tāb-ı āteş-i dilden
Birinden āh olur ẓāhir birinden eşk olur peydā

---

121 Şeyhülislâm Yahyâ Divanı, s.26
3b gözden : yüzden D.
Gazelin 4. ve 5. beyitleri mecmuada yer almamaktadır.
122 Şeyhülislâm Yahyâ Divanı, s.29

3 Dil-i şeydā egerçi zerre-i nā-çīzdür ammā
Derūnında olan sūzı söyindürmez yedi deryā

4 Niçün pervāne dā'im yanmaġa āteş arar ṭurmaz
Ṭutuşmaz mı derūnı āteşinden 'āşıḳ-ı şeydā

5 Suḫan kim āteş-i dilden ḳopa lā-büd olur pür-sūz
Anuñçün her sözi **Yaḥyānuñ** āteş-pāredür gūyā

123

Ġazel

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Elümde şīşe-i rengīn pür mey la'l-i nāb-āsā
Gözümde ḳaṭre ḳaṭre eşk-i ter dürr-i ḫoş-āb-āsā

2 Mürīd-i 'aşḳ iseñ incinme ser-gerdānlıġ el virse
Sipihri döndürür cūy-ı irādet āsiyāb-āsā

3 Nihāl-i tāze iken böyle bir serv-i bülend oldı
Dil-i meyyāl çoḳdan yüz sürer pāyine āb-asā

4 Nedīm-i pāk-meşreb bul hevā-yı 'aşḳ ile pür ol
Vücūduñ maḥv olınca meyden ayrılma ḥabā-āsā

5 Sürayyā vü hilāle 'arż-ı cāh itsem gerek **Yaḥyā**
Bu fikr ile yolında pāy-māl oldum türāb-āsā

122 3, 4 ve 5. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
123 Şeyhülislâm Yahyâ Divanı, s.31
4 ve 5.beyitler mecmuada yer almamaktadır.

137b 124

Fużūlī ‘Aleyhi’r-Raḥma ve’l- Ġufrān

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Kār-ger düşmez ḫadeng-i ṭa‘ne-i düşmen baña
Keṣret-i peykānuñ itmişdür demirden ten baña

2 Dem-be-dem şem‘-i cemālüñden münevver olmasa
Ey gözüm nūrı gerekmez dīde-i rūşen bañā

3 Eyminem seng-i melāmetden kim alup çevremi
Oldı zencīr-i cünūn bir ḫalḳa-i āḥen çevremi

4 Andanam rüsvā ki seyl-i āb-ı sirişküm çāk ider
Zaḫm-ı tīġuñ ḳanı giydirdükçe pirāhen baña

138a 5 Hiç meskende ḳarārum yoḳ-durur ol ẕevḳden
Kim ḳaçan ḫāk-i ser-i kūyuñ ola mesken baña

6 Başda bir serv-i semen-ber vaṣlınuñ sevdāsı var
Sūd ḳılmaz bāġbān neẓẓāre-i gülşen baña

7 Ey **Fużūlī** odlara yansun bisāṭ-ı salṭanat
Yigdür andan Ḥaḳ bilür bir gūşe-i gülḫan baña

---

124 Fuzûlî Divanı, s. 135
2. beyit ile 4.beyit divanda yer değiştirmiştir.
3b ḥalḳa-i āḥen : ḳal‘a-i āhen D.

125

Müstezād-ı Muḫammes-i Melik Beg (?) Evcī

Mefʿūlü Mefāʿīlü Mefāʿīlü Faʿūlün
Mefʿūlü Faʿūlün

I

1 Bir āfet imiş ʿaşḳ ki sevdāsına ṭuşmaḳ
Dīvānelik ister
Küncin dileyüp kūh-ile ṣaḥrāsına ṭuşmaḳ
Vīrānelik ister
3 Ḳan aġlayuben mevclü deryāsına düşmeḳ
Peymānelik ister
Odlara yanup ṭūr-ı temennāsına ṭuşmaḳ
Pervānelik ister
5 Ey dāy ki müşkil işe düşdüm yine ey vāy
Feryāduma yet hay

II

1 Ne vaṣlda teskīnüm ü ne hicrde tābum
ʿAşḳuñ siteminden
Gündüz gice gözden uçup encüm gibi hāˇbum
Eflāk ġamından
3 Şām u seḥer āmāde şefḳatüñ mey-i nābum
Göz ḳanı neminden
Sensüz ne diyem niçe giçer ḥāl-i ḫarābum
Hicrān eleminden
5 Çeşmümden aḳar çeşme vü göñlümden aḳar çay
Ey nergisi şehlāy

III

1 Ey ḳāmeti serv-i irem ü şemʿ-i tecellī
Ne boy ne belādur
Ḥüsnüñ nesebinden ḫacil āvāze-i leylī
Bu dād-ı Ḫudādur

3 Sensüz nice olsun ṣanemüm kimse tesellī
El-Ḥaḳ ki cefādur
138b Senden göñül üzsem n'ideyüm cāndaki meyli
Üzmekde ḫaṭādur
5 Ey kirpigi oḳ gözleri cādū ḳadi ra'nā
Peyveste ḳaşuñ yay

IV

1 İl geçdi kim ol şūḫ-ı sitemkāremi görmem
Aḥbāb[a] günüm bu
Ol ḫūyı belā kāfir-i ḫūnḫārumı görmem
Oldı yüregüm ṣu
3 Firdevs-i berīn ḳarşuyı gülzārumı görmem
Gülden ne tābum bu
Ya'ni gül ile çehre olan yārumı görmem
Neylin ḳılayum ḫū
5 Bir gün 'aceb olmaz gice sensüz baña bir ay
Ey āfet-i ḫod-rāy

V

1 Ey ġamzesi fettān ḳadi mevzūn lebi şīrīn
Ne acı sözüñ var
Ey ṭurrası sünbül gözi nergis yüzi nesrīn
Ne şūḫ gözüñ var
3 Cennetde bulınmaz böyle şāḫ-ı gül-rengīn
Ne yaḫşı yüzüñ var
Olmaz bu melāḥatde güliş ey lebi māçīn
Çoḳ şūr duzuñ var
5 Cānumda olan yārelerüm oldı nemeksāy
Sızlar yine ey vay

VI

1 Sāḳī yine şām oldı sızılatdı beni derd
Kāfirdür ayaġa

Ġam berg-i ḫazān rengde ḳıldı ruḫumı zerd
Seyr eyle bu bāġa
3 Ḳıl bir nice cām-ile bu ḫuşk āteşümi serd
Ṣu sep bu dimāġa
Pervāne-ṣıfat zār tenümden çıḳarup gerd
Yanar bu çerāġa
139a 5 Bir dem beni ḳurtar ġam elinden Çalabum hay
Öldürdi beni vay

126

Bāḳī Efendi Fermāyed

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün

1 Bilini ḳuçmadadur ol ṣānemüñ derd ü belā
Yoḳsa 'āşıḳlara lebi ḥāżır ḥelvā

2 Ser-i zülfiyle ḫāṭın örter imiş dirler o şūḫ
Açmadı kimseye ammā orayı bād-ı ṣabā

3 Āteş urmış yüzi gül ḫırmanına ol māhuñ
Devr-i sāġarda ruḫı 'aksini ḳılmış peydā

4 Ḳızarup ruḫları gül-gūne-i tāb-ı mülden
Şu'le-i sāġar-ı mey destine yaḳmış ḫınnā

5 Meclis-i meyde leb-i yāre ṭolaşur dirler
Elüme girmeye mi bir daḫı cām-ı mīnā

6 Öykünürdi lebüñe cām-ı mey ammā dönmiş
Bugün almışlar ele bir yire gelmiş ẓürefā

---

126 Bâkî Divanı, s.107
1b yoḳsa : yoġsa D.
5b mīnā : ṣahbā D.

7 Lūle-i ḫāme ile çeşme-i dilden Bāḳī
Eyledi ḳā'ide-i āb-ı ḥayāt-ı icrā

127

Velehu 'Aleyhi'r- Raḥme

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Cevr ü cefāña ḳā'il olurdum velī şehā
Maḫṣūṣ olaydı olda cihānda hemān baña

2 Ṣabr u ḳarār u 'aḳl alıcı bir perī imiş
Ādem ṣanurdum ol ṣānemi gerçi ṣūretā

3 Bir kez ṭavāfın itmegi biñ 'ömre virmezin
Ey ḫˇāce oldı Ka'be baña kūy-ı dil-rübā

4 Evvel vefāya va'deler itmişdüñ ey ṣānem
Cevr itdüñ āḫir eylemedüñ va'deye vefā

5 Vaṣṣāfısın ol serv-ḳadüñ rastı bu kim
Ṭab'-ı bülend-ṭarzuña aḥsent Bāḳıyā

128

Velehu Eyżan

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Gülsitān bezm-i şarāb u cām-ı mey güldür baña
Ḳulḳul-i ḥalḳ-ı ṣurāḥi ṣavt-ı bülbüldür baña

2 'Ārıżuñda ol iki zülfi girih-gīrüñ senüñ
139b Ṣuya ḳonmış iki ġarra tāze sünbüldür baña

---

127 Bâkî Divanı, s.107
3b ḫˇāce oldı : ḫˇācī saña D.
4a itmişdüñ : itmişken D.
5a bu kim : bu gün M.
128 Bâkî Divanı, s.108

3 Seng-i bī-dāduñla serde zaḫm-ı pür ḫūnum ki var
Gūşe-i destārda ḳatmer ḳaranfüldür baña

4 Mest ü medhūşam velī ḫālī mey-i engūrdan
La'l-i nābuñ ḥāleti keyfiyyet-i müldür bañā

5 Ḥayder-i Kerrārıyam meydān-ı naẓmuñ Bāḳıyā
Nevk-i ḫāme Ẕü'l-feḳār u ṭab' Düldüldür bañā

129

Velehu Aleyhi'r-Raḥme

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 'Ārıżuñ āb-ı nābdur gūyā
Ẕeḳānuñ bir ḥabābdur gūyā

2 Dilde envār-ı mihr-i ruḫsāruñ
Ābda māh-tābdur gūyā

3 Naḳş-ı ḥüsn-i ḫaṭuñla ṣafḥa-i dil
Bir muṣavver kitābdur gūyā

4 Bezm-i ġamda dü çeşm-i giryānum
İki şīşe şarābdur gūyā

5 Ṭutdı mihr-i cihānı ol māhuñ
Pertev-i āfitābdur gūya

6 Bāḳıyā ḫāl-i 'anberīni anuñ
Nāfe-i müşg-i nābdur gūyā

---

129 Bâkî Divanı, s.109
4a giryānum : pür-ḫūnum D.

130

‘Aleyhi’r-Raḫme

F e‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Leb-i ḫandānuñ-ile ḳılduñ yād
Eyledüñ mürdelerüñ rūḥını şād

2 Beni yād eyledüñ iḥyā itdüñ
Öldiler gitdiler añā ḥussād

3 Tīr-i hicrüñle ber-ā-ber itdüñ
Nāvek-i ġamzelerüñ zaḫm-ı ziyād

4 Yüri serv-i ser-efrāz yüri
Ḳad-i bālāna irişmez şimşād

5 Ḳāmetüñ ḳullıġına düşmeyicek
Olmadı serv-i ḫırāmān āzād

6 Bāḳiye emr nedür sulṭānum
Saña ḳul oldı muṭī‘ u münḳād

131

140a *Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün*

1 Ḫār-ı ġamda ‘andelīb eyler fiġān u zārlar
Ġoncalarla ṣalınur ṣaḥn-ı çemende ḫārlar

2 Bende-i fermān olup gīsū-yı kāfir-kīşüñe
Ḫidmete bil baġlayupdur ey ṣanem zünnārlar

---

130 Bâkî Divanı, s.123
2b añа : ammā D.
3a tīr-i : tīġ-i D. / itdüñ : ḳıldı D.
3b ġamzelerüñ : ġamze yine M.
6b Saña ḳul oldı : Oldı emrüñ M.
131 Bâkî Divanı, s.153

3 Ġonca-āsā ḳan ile ṭolmış göñüller açmaġı
Leblerüñden ögrenür var ise şīrīn-kārlar

4 Sünbül-i ter zülfüñüñ Hindī ġulāmıdur senüñ
Ḫāk-sārıdur gül-i ruḫsāruñuñ gülzārlar

5 Fürḳatüñde ṭañ mı şeftālu dilerse cān u dil
Mīve-i bī-vaḳt iderler ārzū bīmārlar

6 Ḫāl-i yāruñ müşg bir ḫūnīn kefen maḳtūlidür
Āl vālāya ṣarupdur ṣanmañuz ‘aṭṭārlar

7 Ḥāḳ budur **Bāḳī** naẓīr olmaz bu mu‘ciz naẓmuña
Şi‘re āġāz itseler şimden girü seḥḥārlar

132

‘Aleyhi’r-Raḥme

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Cür‘a-dān abdāla gerçi maḫzenü’l-esrārdur
Rind-i dürd-āşāma sāġar maṭla ‘u’l-envārdur

2 Gülsitān-ı bezme sāġar ġonca-i sīr-āb ise
Āteşīn ruḫsārı sāḳīnüñ de bir gül-nārdur

3 Her gedā-ṭab‘ añlamaz āyīn-i Cemdür bezm-i mey
Bunda bir şāhāne ṭavr u başḳa ‘ālem vardur

4 Dām-ı āġūş içre düşmez ol tezerv-i ḫoş-ḫırām
Dāne-i eşküm egerçi lü’lü-yi şeh-vārdur

---

131 5a dilerse cān u dil : isterse göñül M.
6a maḳtūlidür : bīmārıdur M.
132 Bâkî Divanı, s.135
2b āteşīn : āteş M.
3b başḳa : özge D.

5 ‘Aşḳ ile ḳaddüñ büküp Ẕü’n-Nūn-ı vaḳt olsañ yine
Kām-rān ol kimsedür kim Mālik-i Dīnārdur

6 Mihr-i ‘ālem-tāb olupdur ol büt-i meh-veş bugün
Aña nisbet māh-ı enver ṣūret-i dīvārdur

7 Ol ṣanemden **Bāḳıyā** bir būse da‘vā ḳıl yüri
Yüri söylemezse öp hemān aġzın sükūt iḳrārdur

133

Velehu Ṭābe Ṡerāhu

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ezelden şāh-ı ‘aşḳuñ bende-i fermānıyuz cānā
Maḥabbet mülkinüñ sulṭān-ı ‘ālī-şānıyuz cānā

2 Seḥāb-ı luṭfuñ ābın teşne-dillerden dirīġ itme
Bu deştüñ baġrı yanmış lāle-i Nu‘mānıyuz cānā

3 Zamāne bizde gevher sezdügiçün dil-ḫırāş eyler
Anuñçün baġrımuz ḫūndur ma‘ārif ḳanıyuz cānā

140b 4 Mükedder ḳılmasun gerd-i küdūret çeşme-i cānı
Bilürsin āb-ı rūy-ı milket-i ‘Oṣmānīyüz cānā

5 Cihānı cām-ı naẓmuñ şi‘r-i **Bāḳī** gibi devr eyler
Bu bezmüñ şimdi biz de cāmī-i devrānıyuz cānā

---

132 5 ve 6.beyitler mecmuada yer almamaktadır.
133 Bâkî Divanı, s.109

134

Bāḳī Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Nev-bahār irişdi vü gitdi şitā
Keyfe yuḥyi'l-arża ba'de mevtihā

2 Leblerüñde ḫaṭṭuñ ey şīrīn-dehen
Mūrlar cüllāba düşmiş gūyiyā

3 Yār aġyarı ṣavar düşnām ile
Def' olur ṣan kim du'ā ile belā

4 Dest-i miḥnetden alınmaya yaḳam
Ger olursa iki 'ālem bir yaña

5 Eşk-i çeşmüm yāre 'arż itdüm didi
Bāḳıyā ma'lum olındı mā-cerā

135

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Şöyle olmış cām-ı 'aşḳ-ı yārdan mest ü ḫarāb
Kendüsi dīvārdan dīvāra urmış āfitāb

2 Nāfe ḳıldı zülf-i müşgīnüñ görüp ser-ber-zemīn
Ayaġuñ ṭopraġına miskīnlik itdi müşg-i nāb

3 Ṭoḳınupdur bāde-i gül-gūna çeşme-i rūzgār
Sāġar üzre ṣanmañuz peydā olur yir yir ḥabāb

---

134 Bâkî Divanı, s.108
2b düşmiş : düşdi M.
5b olındı : oldı D.
135 Bâkî Divanı, s.113
1b kendüsi : kendüsin D.
2b müşg-i nāb : āfitāb M.

4 Ṣaẖne-i devrān n’ola çekse çevürse dem-be-dem
İki ḳanludur añılmış bāde-i nāb u kebāb

5 Derd-i ‘aşḳuñ ‘āşıḳ-ı miskīni āẖir öldürür
Mestlik pāyāne yitse irişür elbette ẖˇāb

6 Bāḳiye senden ferāġat virdi ey gerdūn-ı dūn
Südde-i devlet-me‘āb-ı pādişāh-ı kām-yāb

136

Bāḳī Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Ġubār-ı ẖaṭṭuñ olmaz çünki ḥayrān olmaġa bā’iṡ
Nedür la‘l-i lebüñ çaḳ böyle ẖandān olmaġa bā’iṡ

2 Hevā-yı zülfi ḳılmışdur seni ey ebr āvāre
Gözüñ yaşı budur seyl-i firāvān olmaġa bā’iṡ

141a 3 Olurken rūz u şeb hem-sāye ol ruẖsār-ı zībāya
Nedür zülf-i dil-āvizüñ perīşān olmaġa bā’iṡ

4 Yaḳarlar hep fetīl-i dāġ olur destārla cāme
Budur abdāllar ‘aşḳuñda ‘uryān olmaġa bā’iṡ

5 Meger başuñ ser-i kūyında ẖāk olmaḳ hevāsıdur
Dem-ā-dem Bāḳıyā ḳoluñda çevgān olmaġa bā’iṡ

---

135 5b ẖˇāb : tāb M.

136 Bâkî Divanı, s.117
3a ol ruẖsār-ı zībāya : zülf-i dil-āvizün M.
4b ‘uryān : ḥayrān M.
5a ẖāk : ṭōp D.

137

Velehu Ṭābe S̱erāhu

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 İtdi şikār göñlümi bir şūẖ-ı şeh-levend
Müjgānı tīr ü ḳaşı kemān ṭurrası kemend

2 Bāzārlarda başladı naẖli ṭonatmaġa
Dil baġlayalı ḳāmet-i zībāña naẖl-ı bend

3 Bu cism-i zerd ü zār u nizār ile nice bir
Yanam firāḳuñ āteşine nitekim sipend

4 Her dūna şāẖ-ı gül gibi meyl itme dōstum
Düşmez giyāha hem-ser ola serv-i ser-bülend

5 Telẖ-i şarāb-ı ġuṣṣa-i devrānı def' ider
Şīrīn lebin dehānuma alsam niteki ḳand

6 A'dā yanuñda ẖurrem u ẖandān u şād-mān
Bāḳī ġamuñda zār u dil-efgār u derd-mend

138

'Aleyhi'r-Raḥme

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Dil derd-i 'aşḳ-ı yār-ile bezm-i belādadur
Ḳad çeng ü nāle nāy u ciger ẖūnı bādedür

---

137 Bâkî Divanı, s.121
Gazelin 2.beyti mecmuada yer almamakta; 5.beyit ise 2.beyit olarak yer almaktadır.
3b firāḳuñ : firāġun D.
5b alsam : istesem M.
6b derd-mend : mest-mend M.

138 Bâkî Divanı, s.154

2 Ten ḫāk-i rehde dīde zülāl-i viṣālde
Cān āteş-i firāḳda ḫāṭır hevādadur

3 Ḳuçmaḳ nasīb olur mı miyānuñ kemer gibi
Cānā niteki ḫançer-i hicrān aradur

4 Ferzāne-i cihānsın o ruḫlarla sen bu gün
Şāhān-ı ḥüsn atuñ öniñce piyādedür

5 Men‘ eyleme yanıñca sürinsün ḳo sāye-vār
Bāḳī ḳuluñda pādişehüm bir fütādedür

139

Bāḳī Çelebi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Eylesün la‘lini dermān dil-i bīmāra meded
Dostlar işte ben öldüm baña bir çāre meded

2 Zaḫm-ı sīnemden oḳuñ pārelerin hep alma
141b Ṭursun Allāhı severseñ hele bir pāre meded

3 Güher-i cāmı yitürdük bizi ġam itdi helāk
Sāḳiyā gel bulıvir ḳanda ise ara meded

4 İḥtirās itmedüñüz aldılar elden cāmı
Vāḳıf itmeñ ṣaḳın ol kimseyi esrāra meded

---

138 Mecmuada 2.beyit ile 4.beyit yer değiştirmiştir.
139 Bâkî Divanı, s.125
1a la‘lini dermān dil-i bīmāra: vaṣlını dil derdine dermāna M.
3a itdi helāk : öldüriyor D.
4b itmeñ : itme M. / ṣaḳın ol : ṣaḳınuñ D.

5 Gice tenhā işigi ḫākine yüzler süreyin
Ṣaḳınuñ kimse ḫaber virmesüñ aġyāre meded

6 Mededüñ ḳalmadı feryād u fiġān eyleyecek
Saña kimden ire ey **Bāḳī-i** bī-çāre meded

140

Velehu Eyżan

Fa'ūlün Fa'ūlün Fa'ūlün Fa'ūlün

1 Ne devrān muvāfıḳ ne ṭāli' müsā'id
Ḳolın boynuma ṣalmaz ol sīm-sā'id

2 Żamīrin şikest itme erbāb-ı 'aşḳuñ
Yine saña rāci' yine saña ā'id

3 Yiter kirpügüm kūy-ı 'aşḳuñda cārūb
Üzilsün kesilsün hemān rīş-i zāhid

4 Ferāġat güzel sevmeden tevbe meyden
Zehī re'y-i bāṭıl zehī fikr-i fāsid

5 Sözinden ne ġam **Bāḳıyā** müdde'īnüñ
Saña mā'il olınca 'ālemde şāhid

141

Bāḳī

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 İrdi nesīm-i ma'delet-i Kisrī-i bahār
Zincīr-i 'adl çekdi çemen-zāra cūy-bār

---

139 5.beyit mecmuada yer almamaktadır.
6a eyleyecek : eylemek M.
140 Bâkî Divanı, s.126
141 Bâkî Divanı, s.182
1b cūy-bār : nev-bahār M.

2 Sildi ġubār-ı ġuṣṣayı dilden nesīm-i ṣubḥ
Geldi yetişdi himmet-i merdān-ı rūzgār

3 Güller siperler ile üleşdi filoriyi
Mülk-i şitāyı ġāret idür leşker-i bahār

4 Eflāk devr-i dā’im-ile ṭurmayup döner
Neşv ü nemāda tāze vü ter ṣaḥn-ı sebze-zār

5 Meydāna girdi şevḳ-ıla şemşīr-bāz-ı berḳ
Çoḳ aḳçe ṣaçdı üstine ebr-i güher-nis̱ār

6 Bir kīse içre lāle bugün bezm-i bāġda
Ġayb itdi jāle beyżāların ḥokḳa-bāz-vār

7 Güller ṣafāda ḫurrem u ḫandān u şād-mān
142a Bülbül belāda bencileyin zār u bī-ḳarār

8 ‘Arż itdi beñzer āyine-i gülde ‘aksini
Rūy-ı ‘arūs-ı baḫt-ı şehenşāh-ı kām-rān

9 **Bāḳī** bu şi‘ri ṣafḥa-i çarḫ-ı berīne yaz
Görsün felekde söz nic’olur ḫaṣm-ı nā-be-kār

---

141 2a ġuṣṣayı dilden :ġuṣṣa ġamdan M.
2b Geldi : İrdi D.
4a döner : ṣular D.
8b kām-rān : kām-kār D.

142

Ġazel-i Bāḳī

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Sāḳiyā cām-mey ne ḫoş gül olur
Eline kim alursa bülbül olur

2 Dir gören tāze dāġı sīnemde
Ne güzel ḳırmızı ḳaranfül olur

3 Ġam-ı zülfüñle dūd-ı āh-ı kebūd
Lācüverdī laṭīf sünbül olur

4 Rişte-i mūy-ı dil-bere ṭolaşan
Beste-i bend-i zülf ü kākül olur

5 Bāḳīye āb-ı vaṣluñ irmez-ise
Āteş-i hecrle yanur kül olur

143

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 İḥsān u cūd u ma'delet oldıysa 'ādetüñ
Ḫurşīd ü māha fer vire necm-i sa'ādetüñ

2 Zinhār uzatma destüñi dīnār u dirheme
Ṣal mihr ü māh ṭopına çevgān-ı himmetüñ

3 Ṣīt u ṣadā-yı 'aşḳuñ-ile ṭoldı kā'ināt
Āfāḳı ṭutdı velvele-i kūs-ı şöhretüñ

---

142 Bâkî Divanı, s.199
Ġazel-i Bāḳī : Ḳaṣīde-i Bāḳī M.
2a sīnemde : başumda D.
143 Bâkî Divanı, s.273
Bâḳî Divanı'nda 2. ve 3.beyit yer değiştirmiştir.
3a 'aşḳuñ-ile : eşküm-ile M.

4 Bir dilde meyl ü mihr ü maḥabbet vaṭan ṭuta
Ḳalmaz ḳarārı ṣabr u sükūn u selāmetüñ

5 Dilden giderdi ḫaṭṭı ġamın ʻaşḳ-ı ḥüsn-i yār
Defʻ itdi nār u nūr ḥicābını ẓulmetüñ

6 Geh şīve eyle bendeñe geh nāz u geh ʻitāb
İrdi zamanı luṭf u kerem ḳıl ʻināyetüñ

7 Ezmānı tā muḥīṭ ola elṭāf-ı Ẕi'l-celāl
Bāḳī hemīşe devlet ü iḳbāl ü ʻizzetüñ

144

Velehu Bāḳī

Feʻilātün Feʻilātün Feʻilātün Feʻilün

1 Bir ṣafā-baḫş ḳanı cām-ı muṣaffādan yig
142b Bir ṭarab-sāz mı var sāġar-ı ṣahbādan yig

2 Ḳanı bir cām-ı muṣaffā gibi ṣāfī meşreb
Ṣafḥa-i sīnesi mir'āt-ı mücellādan yig

3 Cām-ı mey bezmde bir dilber-i raʻnādur kim
Çihre-i nāzüki gül-berg-i muṭarrādan yig

4 Bir nefes eylemege hem-dem olup defʻ-i melāl
Bulmadum dünyede cām-ı mey-i ḥamrādan yig

---

143 5a ʻaşḳ : eşk M.
5b ḥicābını : cūdını M.
6a bendeñe : ḫandeñi M.
7a Ẕi'l-celāl : gird-gār M.
7b devlet ü iḳbāl ü ʻizzetüñ : izzet ü iḳbāl ü devletüñ D.
144 Bâkî Divanı, s.261
4a eylemege hem-dem olup defʻ-i melāl : hem-dem olup defʻ-i melāl eyleyecek D.

5 Bāḳıyā mey-gedenüñ ehl-i ḫarābat içre
Ḫidmet-i ḫāk-i deri devlet-i Dārādan yig

145

Velehu Bāḳī

Fā'ilatün Fā'ilatün Fā'ilün

1 Ḳaddümi çeng eşkümi rūd eyledüñ
Cismüm āteş cānumı 'ūd eyledüñ

2 Ḫāli sevdāsıyla āh itdüñ dilā
Cān meşāmın 'anber-ālūd eyledüñ

3 Diñmese yaşum 'aceb mi ey göñül
Ḫānemi āh-ile pür-dūd eyledüñ

4 Her şeb ey dil āh-ı āteş-nākden
Çārḫ-ı bed-mihrüñ yirin od eyledüñ

5 Küḥl-i ḫāk-i pāy-i yāri çeşmüñe
Sürmeden Bāḳī 'aceb sūd eyledüñ

146

Velehu Bāḳī

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Sāḳī elüñde bülbüle[y]i bülbül eyleseñ
İçseñ şarābı ruḫlaruñı gül gül eyleseñ

2 Gül devri 'ayş mevsimidür muṭrıbā bu gün
Bülbül-ṣıfat çemende biraz ġulġul eyleseñ

---

144 5b Ḫidmet-i ḫāḳ-i deri devlet-i Dārādan : Devlet-i ḫāḳ-i deri ḫidmet-i Dārādan M.
145 Bâkî Divanı, s.262
146 Bâkî Divanı, s.257

3 Söyletseñ ey ṣurāḥī sen erbāb-ı meclisi
Muṭrıb ferāġat eyleyicek ḳulḳul eyleseñ

4 Sevdā-yı ḫāl-i yār-ile ey dil ʻaceb degül
Meyl-i ḳaranfül ārzū-yı fülfül eyleseñ

5 Destüñde Ẕü'l-feḳār-ı ʻAlī nevk-i ḫāmedür
Bāḳī semend-i tabʻuñ olur Düldül eyleseñ

147

Bāḳī

Feʻilātün Mefāʻilün Feʻilün

1 Ḫaṭṭ-ı laʻliyle ḳaşı cānānuñ
Bir rubāʻīsidür gülistānuñ

143a 2 Bāde-i nābdur leb-i laʻlüñ
Sāġar-ı sīmdür zenaḫdānuñ

3 Göricek sīn-i miske beñzettüm
Şāne-i zülf-i ʻanber-efşānuñ

4 Bir belādur ṣalındı ʻuşşāḳa
Dōstum ḳāmet-i ḫırāmānuñ

5 Sünbülüñ revnaḳın şikest itdi
Şiken-i ṭurra-i perīşānuñ

6 Degenek lāzım oldı aġyāre
Olmaḳ ister ḳapuñda der-bānuñ

---

146 4b mecmuada yer almamaktadır.
5b mecmuada yer almamaktadır.
147 Bâkî Divanı, s.254
5 .beyit mecmuada yer almamaktadır.

7 Bāḳī senden cefā ü cevr ummaz
Eger olursa luṭfuñ iḥsānuñ

148

Velehu Bāḳī

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Umaruz cām-ı la'lüñi emmek
Çoḳ çekilmişdür ol ümīde emek

2 Ḳatı eller dili ser-i zülfüñ
Dilek ey şūḫ-ı şīve-kār dilek

3 Na're-i mest-i 'aşḳa beñzeyemez
Lāf çatlatmasun ineñde tüfek

4 Baḥs̱ idüp bir daḳīḳa ḥüsnüñden
Hāle māh-ı sipihre aṣdı elek

5 Cūy-ı eşküm yeñilmez ey Bāḳī
Çoḳ döner daḫı āsiyāb-ı felek

149

'Aleyhi'r-Raḥme

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Dil-rübālarla 'aceb kes̱reti var her yoluñ
Geçemez ḫūblarından göñül İstanbūluñ

2 Nic'olur dāġlaruñ işler-ise ey abdāl
Çürimiş rāh-ı maḥabbetde bir iki pülün

---

148 Bâkî Divanı, s.256
3a beñzeyemez : beñzedemez D.
149 Bâkî Divanı, s.265

3 Dökilür ḳaṭreleri ‘āşıḳ-ı mehcūr aġlar
Yılduzı düşkün olur pādişehüm mā‘zūlüñ

4 Bend-i fürḳatde ḳoma bendeñi āzād eyle
Öldürürseñ de eger ḳaçmaz efendi ḳuluñ

5 Yoluñā Bāḳī-i dil- ḫaste revān eyler idi
Tuḥfe-i cān-ı ḥaḳīr olsa eger maḳbūlüñ

150

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

143b 1 ‘Āşıḳ-ı bī-dillere cevr-i firāvān eyledüñ
Müstedām ol dōstum luṭf itdüñ iḥsān eyledüñ

2 Āsmān-ı mihrüñe āhum şirārıdur nücūm
Şu‘le-i dāġ-ı derūnum māh-ı tābān eyledüñ

3 Ġamze oḳın çeşm-i fettānuñ yine almış ele
Şöyle beñzer dōstum kāfir müselmān eyledüñ

4 Çıḳmaz aġzuñdan ḫaber sırr-ı nihān-ı vaṣluña
‘Āşıḳuñ rāzın derūn-ı cānda pinhān eyledüñ

5 Baġrumı ḫūn eyledüñ şemşīr-i istiġnā ile
N’eyledüñ hey āfet-i devrān yine ḳan eyledüñ

6 Bāḳīyi gül gibi ḫandān itdüñ evvel luṭf ile
Ṣoñra döndüñ mübtelā-yı ḫār-ı hicrān eyledüñ

---

149 4b eger ḳaçmaz efendi ḳuluñ : efendi ḳaçmazdur ḳuluñ M.
5a mecmuada yer almamaktadır.
150 Bâkî Divanı, s.267
2a nücūm : göñül M.
3a Ġamze : Ġamzeñ D.
4.beyit mecmuada yer almamaktadır.

151[151]

Tercī‘-i Uṣūlī

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

I

1 Ey ṣaçı sünbül ü perīşānum
Ey ruḥı gül yüzi gülistānum
2 N'ideyin çarḫ-ı ẓālim ayırdı
Beni senden beni güzel cānum
3 Sa‘y-ile bir daḫı irişdürse
İşügüñ Ka‘besine Sübḥānum
4 Ḳapuñı secdegāh idüp yüzüñi
Ḳıble rūyın idinem īmānum
5 Ölmez isem bu derd ü ḥasret-ile
Ḳurtarursam bu ġuṣṣadan cānum
6 Ḥaḳ Te‘ālā idüp meded bir gün
Yine saña izince sulṭānum

7 *Fikrüñi cāna mūnis eyleyeyin*
Ġuṣṣañı yār-ı meclis eyleyeyin

II

1 Ḳaşlaruñ ḳıldı ḳāmetüm çü hilāl
Gūn nūrıñdan gözümde ḳaldı ḫayāl
2 Ruḫlaruñ güllerinden ayrılalı
Eksük olmadı gözlerümden āl
3 Elif ü mīm ü cīm ü dāl olmış
Ḳadd ü zülf ü dehān ü ḳaş u cemāl
4 ‘Aybı bir noḳṭa ġayb ider güzelüm
144a Yüz ider bir güzellügi iki ḫāl
5 Bende nār-ı ġamuñla ṭutuşayın
Yanayın göresin nice olur ḥāl

151 Tercī‘-i Bend Usûlî Divanın'da bulunamadı.

6 *Fikrüñi cāna mūnis eyleyeyin*
Ġuṣṣañı yār-ı meclis eyleyeyin

III

1 Yansun āhum yaşum yire geçsün
Eylediler beni öyle rüsvā
2 Diridüm baña çāre eyleyesin
Olıcaḳ böyle vālih ü şeydā
3 Göñlümi yıḳma kim cihān yıḳılur
Baña ḳılsañ cefā revā ne ola
4 (…)
Her işüñ lāyıḳın bilür Mevlā
5 Senden ayrıldıġumdur aġladuġum
Ey diriġā vü ḥasretā ẖayfā
6 Bir yüze daẖı açmayup nūrumı
Baḳmayam kesseler başum ḳaṭ'ā
7 Ġayriden ẖalvet idemez göñlüm
Oturup burada tek ü tenhā

8 *Fikrüñi cāna mūnis eyleyeyin*
Ġuṣṣañı yār-ı meclis eyleyeyin

IV

1 Güle yār oldı ẖār u ẖas n'ideyin
Bülbülüñ menzili ḳafes n'ideyin
2 Lebüñe irmedüm raḳīb irdi
Yeg-imiş ṭūṭīden meges n'ideyin
3 Saña irmek hevāsın eyler-idüm
Aṣṣı ḳılmaz-imiş heves n'ideyin
4 Vaṣluñuñ gerçi geçdi ḳāfilesi
Çalınur sem'üme ceres n'ideyin
5 Aldı cānum firāḳ [u] cevr ü sitem
Ḳaldı bir iki üç nefes n'ideyin

---

151 III/4a mecmuada yer almamaktadır.

6 Mūnis ü yār-ı meclisüm sen idüñ
Olmaduñ sende dest-res n'ideyin
144b 7 Ḫāk-i pāyuña yüz sürem dir-idüm
Çāre yoḳ gördüm aña bes n'ideyin

8 *Fikrüñi cāna mūnis eyleyeyin*
Ġuṣṣañı yār-ı meclis eyleyeyin

V

1 Göz olupdur bu cümle ten şimdi
Göremez gün yüzüñ neden şimdi
2 Gerçi senden vefā cefā gibidür
Şeh-i melek-cemālüñi şimdi
3 Ḳanı Yūsuf gibi güzel şāhum
Ḳanda gitdi o gül beden şimdi
4 Böyle ḳalmaz efendi bu 'ālem
Unudılur bu añılan şimdi
5 Ḳala bir gün bu bende olmaz isem
Hele bilmen ḳalanı ben şimdi

6 *Fikrüñi cāna mūnis eyleyeyin*
Ġuṣṣañı yār-ı meclis eyleyeyin

VI

1 Seng-i cevr-ile göñlümi ṣırsın
Bir gün olur ki añar acırsın
2 Nice kāfir elinde bend oldum
Bilmezem sen ne dürlü kāfirsin
3 Dilümi baġladuñ gözümle bile
Yüzüñe bilmezem ne sāḥirsin
4 Beni senden kim ayırursa Ḫudā
Ṭatlu cānından anı ayırsın

---

151 V/2b Mısra kafiye ve vezin açısından kusurludur.

5 Göñlüm alup yanınca ‘aḳlı daḫı
N’ideyin söylesem de ḳaḳarsın
6 Bunda cānı göñülle egleye ben
Gözüñe hey di göñlümi virsin

7 *Fikrüñi cāna mūnis eyleyeyin*
Ġuṣṣañı yār-ı meclis eyleyeyin

VII

1 Ḳatlan ey yār-ı bī-vefā ḳatlan
Ḳatlan ey cevr-i pür-cefā ḳatlan
145a 2 Baña itdüklerüñ senüñ bir bir
Ḳalur-ise ḳala saña ḳatlan
3 Hele sen al gözüm yaşın şimdi
Saña n’eyler bu mācerā ḳatlan
4 Bu güzellik bu nāz u istiġnā
Göresin ‘āḳıbet n’ide ḳatlan
5 Dem-i āḫirde bu gedā senden
Bu du‘āyı ider ricā ḳatlan

6 *Fikrüñi cāna mūnis eyleyeyin*
Ġuṣṣañı yār-ı meclis eyleyeyin

152

Bāḳī Efendi

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Reşk-i ruḫuñla olmasa ger dil-figār gül
Dāġ-ı nihānın itmez idi āşikār gül

2 Gülzāre gel ki pāyüñe ḳaṣd-ı niṣār içün
Dāmānın itdi pür-güher-i şāh-vār gül

---

152 Bâkî Divanı, s.288
2b şāh-vār : tāb-dār M.

3 Bezminde sürdi lāle muraṣṣa‘ piyālesin
Oldı emīr-i meclis-i bāġ u bahār gül

4 Luṭfuñ göziyle bir güle baḳsañ yiter baña
Baḳ sīne dāġın eyledi ey gül-‘iẕār gül

5 Aldı seḥerden üsküfini bāz ġoncanuñ
İtdi çemende bülbül-i zārı şikār gül

6 Rengīn varaḳlar aldı ele tā ki eyleye
Taḥrīr-i medh-i ḫˇāce-i ṣāḥib-veḳār gül

7 Bāḳī-veş āḫir eyledi ‘aczin müşāhade
Evrāḳın itdi defterinüñ tārumār gül

153

Velehu Ṭābe Ṡerāhu

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fā‘ūlün

1 Her tīr-i belā ḳavs-i ḳażādan ola nāzil
Ṣaḥrā-yı dil-i ehl-i vefādur aña menzīl

2 Ḳaddüm gibi ḫāk-i ḳademüñ öpdi nā‘lçeñ
Meşhūrdur e’d-dālü ‘ale’l-ḫayri ke-fā‘il

3 Aġız bir idüp söylemek āsān idi yāre
Zaḫmuñla gelüp olsa eger ḫançeri yek-dil

---

152 4b eyledi : eyledüm D.
5.ve 6. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
7b defterinüñ : defterini M.

153 Bâkî Divanı, s.284
1a ola : k’ola D.
2a ḫāḳ-i ḳademüñ öpdi na‘l-çeñ : ḫāḳ eyledi ol yār-ı cefā-cū M.

4 Cān cāna olurduḳ dem-i vuṣlatda senüñle
Sīnem eger ey rūḥ-ı revān olmasa ḥā’il

5 Bāḳīyi ḳalem eyledi şemşīr-i firāḳuñ
Bir kerre naṣīb olmadı taḳbīl-i enāmil

154

145b *Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün*

1 Ṭapuñdur Ka‘be-i ‘ulyā-yı ehl-i pür-ṣafā ḳıblem
Ḳapuñdur Mescīd-i Aḳṣā-yı erbāb-ı vefā ḳıblem

2 Ḥarīm-i Beyt-i Ma‘mūruñdan a‘lā olmaya Ka‘be
Degüldür şāh-ı Sidre ḳāmetüñden müntehā ḳıblem

3 Ḫayāl-i ḫāl-i ruḫsāruñ yoġ anuñ çünki göñlinde
Ne baṣdı baġrına seng-i siyāhı Ka‘be yā ḳıblem

4 Dil-i pür-iştiyāḳı tek viṣālüñ ‘īdına irgür
Eger ḳurbān dilerseñ yoluña cānlar fedā ḳıblem

5 Eger kūy-ı ḥabībe secde ḳılmaḳ cā’iz olmasa
Cihānda secde-gāh olmazdı kūy-ı Muṣṭafā ḳıblem

6 Bilürsin yüz sürerler āsitān-ı Ka‘beye bende
İşigüñe yüzüm sürsem n’ola a Ka‘bem a ḳıblem

7 Yüzüñ görüp n’ola vaṣluñ temennā eylese Bāḳī
Görinse Ka‘be dirler mestecāb olur du‘ā ḳıblem

---

153 5a firāġuñ : muḥabbet M.
154 Bâkî Divanı, s.306
1a ehl-i pür ṣafā ḳıblem : eṣḥāb-ı ṣafā ḳıblem D.
6.beyit mecmuada yer almamaktadır.

155

Velehu Ṭābe S̱erāhu

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Ol iki zülf-i müşg-i ġāliye-fām
Olmış ebrūlaruñ hilāline lām

2 Ḳaş rā ḳad elif dehān ise mīm
Ḳılduñ ey māh ḫalḳı emrüñe rām

3 Sīme beñzer diyenlerüñ tenüñi
Hele ey dōst sözleri ḳatı ḫām

4 Āb-gīne içinde mey gibidür
Leb-i la'lüñ ḫayāli dilde müdām

5 Olmasañ ger cihānda bir dāne
Zülfüñ olmazdı cān mürġına dām

6 Vuṣlatuñ 'īdına irersem eger
Bāde-i la'lüñ ile ṣavm-ı ṣıyam

7 Kime vaṣf eylesem şehā seni dir
Bāḳıyā oldum aña ben de ġulām

156

Velehu Eyżan

Mef'ūlü Mefā'ilün Fa'ūlün

1 Ruḫsāruña ḫaṭṭ-ı 'anber-efşān
'Abd-i Ḥabeşīdür adı reyḥān

---

155 Bâkî Divanı, s.303
2.beyit mecmuada yer almamaktadır.
6b ṣıyam : ḫırām M.
156 Bâkî Divanı, s.331

2 Ol ẖāl-i siyeh Bilāl ü lebler
Yāḳūt biri birisi mercān

3 Zülf-i siyehüñ mübārek olsun
Ẕī-ẖil‘at-i anberīn-girībān

4 İrüp şerefe sa‘īd olurdı
Ḳul olsa eger o māha Keyvān

146a 5 Bāḳī sözi gibi cevher itsün
Perverde iderse kān-ı imkān

157

Velehu Bāḳī

Fa‘ūlün Fa‘ūlün Fa‘ūlün Fa‘ūl

1 Sañā kūyuñ içre olana ḳarīn
Melek hem-nişīn ü felek şeh-nişīn

2 Görüp çīn-i ebrū-yı müşgīnüñi
Siyeh çeşmüñi ṣandum āhū-yı Çīn

3 Sücūd itdi miḥrāb-ı ebrūña māh
Anı bilmeyenler ṣanurdı cebīn

4 İzüñ tozıñā yüzlerin sürmege
Dökildi ṣaçıldı gül ü yāsemīn

5 Ṣorarsañ ḳapuñda şehā Bāḳīyi
Ġulam-ı kemīn bende-i kemterīn

---

156 4b māha Keyvān : māh-ı tābān M.
157 Bâkî Divanı, s.327
2b çeşmüñi ṣandum : çeşm-ile ṣadmen M.
3b ṣanurdı : ṣanurlar D.

158

'Aleyhi'r-Raḥme

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

1 Ḳıyām itdi çemende yāre ḳarşu
Çenār u 'ar'ar u şimşād ḳamu

2 Görüp zülfüñ 'izāruñ üzre bildüm
Muḳarrer batmaz-imiş ṣuya cādū

3 Degül mi bezm-i vaṣl-ı yār firdevs
Belā-yı ṣoḥbet-i aġyār ṭamu

4 İdermiş zülfüñe perrini teşbīh
Ḳatı alçaḳ ḳaçar geh geh perestū

5 Ṭaḳılur sañā ḫançer gibi egri
Atılur oḳ gibi yābāne ṭoġru

6 Yaḳardı tāb-ı ruḫsārı cihānı
Güneşde olsa ger ol çeşm ü ebrū

7 Gelüp miskīnlik itdi ḫāl-i yāre
Ḫaṭādan nāfe-i müşgīn-i āhū

8 Sevād-ı ḫaṭda naẓm-ı āb-dārum
Çemen-zār içre olmışdur aḳar ṣu

9 Yā ḫod bir nev-ḫaṭ a'lā dil-rübādur
İki mıṣrā' olupdur aña ebrū

---

158 Bâkî Divanı, s.345
2a 'izāruñ üzre bildüm : 'izāruñda dir idüm M.

146b 10 Cihān enfās-ı müşgīnüñle ṭoldı
Saña Ḥaḳdan ʻaṭādur Bāḳıyā bu

159

Velehu Bāḳī

Feʻilātün Mefāʻilün Feʻilün

1 Nergis-i mest bezm-i gülşende
Çeşmüñe bende-i ser-efgende

2 Zülfüñüñ boynı baġlu bendesi çoḳ
Geçmedük kimse ḳalmadı bende

3 Hüner ehli zamānede gülmez
ʻĀḳıl itmez ʻabeṣ yire ḫande

4 Terkin urdum ʻaṣā-ile tācuñ
Geyeli pīr-i ʻaşḳdan jende

5 Bulamaz dest-res bu dā'ireye
Bāḳıyā şimdi degme gūyende

160

ʻAleyhi'r-Raḥme

Feʻilātün Mefāʻilün Feʻilün

1 Gülşen isterseñ işte mey-ḫāne
Gül-i ḫandān gerekse peymāne

2 Ṭālib-i şemʻ-i vaṣl olınca kişi
Oda yanmaḳdan aña pervāne

---

159 Bâkî Divanı, s.374
2b bendesi : ḳulları D.
160 Bâkî Divanı, s.392

3 Kīşden çoḳ çıḳarduñ ey ḳaşı ya
Oḳ gibi bāri atma yābāne

4 Ḫāk-i rāh olduġum görüp ayaġın
Yirlere başmaz oldı cānāne

5 Süm-i esbine ruḫ süren o şehüñ
‘Arṣa-i dehrde oldı ferzāne

6 Sūz-ı ‘aşḳuñla bir şeb āh idicek
Ḳorḳaram oda yanar kāşāne

7 Bāḳıyā ṭarz-ı şi‘r böyle gerek
Hem levendāne hem ẓārīfāne

161

‘Aleyhi’r-Raḥme

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Yoḳdur s̱ebāt çünki cihān-ı ḫarābda
Birdür hezār sāl-ile yek-dem ḥisābda

2 İnkār itme ṣōfī şarābuñ menāfi‘in
Üstād-ı ḥikmet öyle buyurmış kitābda

3 Devr-i gül irdi tāze cevāndur cihān yine
Sa‘y eyle ‘ayş u ‘işrete ‘ahd-i şebābda

4 Rūyında la‘li üzre ḫaṭ-ı müşg-bār-ı yār
Şīrīnlik yazar şeref-i āfitābda

---

160 5. ve 6. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
7b levendāne hem ẓārīfāne : ẓārīfāne hem levendāne D.

161 Bâkî Divanı, s.391
4.beyit mecmuada yer almamış; 2.beyit ile 3.beyit yer değiştirmiştir.
3b ahd-i : devr-i M.

5 Ḳapuñda nāle ḳılmamaġa iḫtiyār yoḳ
147a Va’llāhi bī-günāhum efendi bu bābda

6 Bāḳī şafaḳda mihr-i münevver ṣanur gören
‘Aks-i ‘iẕār-i sāḳīyi cām-ı şarābda

162

Bāḳī Efendi

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Fa‘ūlün

1 Ḳanā‘at ḳıl göñül pā-būs-ı yāre
Elinden būse alınmaz ne çāre

2 Saña taṣvīr-i māhı beñzedince
Ne gözler nūrını dökdi sitāre

3 Miyān-ı baḥr-i istiġnādan āḫir
Gelürsin rūzgār ile kenāre

4 Yıḳar bünyād-ı çarḫı bād-ı āhum
Efendi nesne döymez rūzgāre

5 Belādur gel bu sevdādan geç ey dil
Ṭolaşma ḥalḳa-i zülf-i nigāre

6 Ḳıyāmı kāmet-i bālāña eyler
Anuñçün mescide girmez menāre

7 Saña açmaz efendi gerçi Bāḳī
Ġamuñdan gögsin itdi pāre pāre

---

161 5b bī-günāhum : bī-günāhın D.
162 Bâkî Divanı, s.390
2b nūrını : yaşını M.
3. ve 5. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
7b gögsin : gögüs M.

163

Ḫüsrev Fermāyed

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Aḳ sādeyle şehā bir gül-i ra‘nāsın sen
Yā ṣadef içre nihān lü’lü’-i lālāsın sen

2 Mihrsin ḳapladı gūyā ki seni ebr-i sefīd
Yoḳsa şol subḥa irişmiş meh-i ġarrāsın sen

3 Yā meleksin güzelüm ḥüsnüñi ġarḳ eyledi nūr
Aḳdeñiz içre yāḫud mālik-i deryāsın sen

4 Bir gümiş meşrebe içinde bir içim ṣudur
Yoḳsa bir sīm-niyām tīġ-ı mücellāsın sen

5 Yāsemen içre yatur jāle-i tersin gūyā
Yāsemen içre yaḫud lāle-i zībāsın sen

6 Aḳ sāda degül egnüñde eyā naḫl-i ḫırām
Bir gümişden ṭoñlı serv-i dil-ārāsın sen

7 Gerçi ḫūb eyledi evṣāfuñı Ḫusrev ammā
Daḫı a‘lā daḫı zībā daḫı ra‘nāsın sen

---

163 6b Mısra vezne uymamaktadır.

147b 164

هو الموفق والمعين ٥

من بسمل وحوقل لحق تعالى وفضيلة العادة سبعا وفي قرأها

يكون في أمان الله وحفظه حتى يمسي وأما إن يحيى يصبح ومن بسمل

بعد المغرب سبعا يصيبه في كل آفاته وأما بسم الله الرحمن الرحيم

الله عليه الرزق والبسملة هي الحوقلة هذه من قال

لا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم غفر الله ذنوبه ولو كانت

في دبر كل صلوة فريضة ثلثا أستغفر الله الذي لا إله إلا هو

مثل زبد البحر وفي هذه وأتوب إليه غفر عليه

الحي القيوم ذو الجلال والإكرام ولم يقبل هذه الكلمات الأربع

رضي الله تعالى عنه من أصبح الأول الحمد لله الذي غم في نفسه

خبيث عليه همومنا الرزق الثاني الحمد لله جعلني

ولم يتركني عمياء القلب الثالث وسلم في بين وقم

من أمة محمد صلى الله عليه وسلم جعل رزقي في أيدي الناس

الرابع الحمد لله الذي جعله في

148a

الحمد لله الذي ستر عيوبي ولم ٥ للنفع في جميع المؤذيات

يفضحني بين الناس لدغ الحيات والعقارب

أعوذ بكلمات الله التامات التي لا يجاوزهن بر ولا فاجر من

شر ما ذرأ ومن شر ما برأ ومن شر كل دابة هو آخذ

بناصيتها إن ربي على صراط مستقيم

165

ʿUbeydī

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Beni zencir-i ʿaşḳa ṣanma kim bağlanmadum gitdüm
Senüñ dīvāneñ olup ey perī uṣlanmadum gitdüm

2 Ḥarīm-i kūyuña irmişken ayrıldum dirīġā kim
Döne döne işigüñ Kaʿbesin dolanmadum gitdüm

3 N'ola pervāne gibi odlara yansam benüm şemʿüm
Murādumca saña sūz-ı derūnum yanmadum gitdüm

4 Ṭoyunca yüzüñe baḳmaduġumdan ġayrı sulṭānum
Şarāb-ı laʿl-i rūh-efzāña ḥayfā ḳanmadum gitdüm

5 Saña ʿāşıḳ olup derd ü ġam-ı mihrüñle cān virdüm
ʿUbeydīyem belā-yı ʿaşḳ-ıla uṣlanmadum gitdüm

166

ʿUṣūlī Fermāyed

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Yā mücessem rūḥdur yā peyker-i cān ol beden
Yā gül-i gülzār-ı cennet yā semen yā yāsemen

2 Yā elifdür kilk-i ḳudretden yā bālā yā belā
Yā nihāl-i serv yā naḫl-i revān yā nārven

---

165 Divan Şiiri Fasikül:2, s.25
5b ʿaşḳ-ıla : ʿaşḳdan age.
166 Usûlî Divanı, s.70
1a beden : benden D.
2a kilk-i : dest-i D.

3 Yā ser-āmed bir ḥabeş maḥbūbudur yā dām-ı dil
Yā ki rişte ʻömr yā merġūl yā müşk-i Ḫoten

148b 4 Sünbül-i bāġ-ı cinān yā ṭurre-i ṭarrār-ı cān
Yā ṭırāz-ı ʻanberīn yā müşk yā müşgīn resen

5 Yā muṣavver nūr yāḫud ṣūretüñ taṣvīridür
Yā cemāl-i Aḥmed-i Muḫtār yā vech-i ḥasen

6 Levḥ-i maʻnīdür yāḫud āyine-i gītī-nümā
Yā ki māh-ı bedr yā pīşāni yā sīmīn micenn

7 Nūr üzre nūn yā ebrū yāḫud müşgīn kemān
Yā iki kec-rādur olmış rāları mekr ü fiten

8 Ḳaşuñ altında gözüñ bir Türk-i tīr-endāzdur
Yā meger mirrīḫ ḳılmış ḳavs burcında vaṭan

9 Ġonce-i zanbaġ mı benüñ yā ki ay üzre elif
Cāmiʻ-i ḥüsn içre yā minber yā bir sīmīn veṣen

10 Gülmiş açılmış güzel güller midür gül ruḫlaruñ
Yā gülistān-ı İrem nesrīni yāḫud nesteren

11 Ḫāller midür yüzüñde yāḥud eṭfāl-i Ḥabeş
Yā Ḫoten sulṭānı mülk-i Rūma ṣalmış tāḫten

---

166 3b Yā ki rişte ʻömr yā : Rişte-i cāndur yāḫūd M.
4a ṭurre-i ṭarrār-ı : ṭurre yā ṭarrār-ı D.
4b müşk : misk D. / resen : hilāl M.
5a ṣūretüñ : ḳāmetüñ M.
7b kec-rādur : kej-rādur D.
9a benüñ : beni M. / yā ki : yā M.

12 Ṣafḥa-i ḥüsn içre ḳonmış noḳṭa-i mevhūmdur
Yā ki sırr-ı ġayb yāẖud cevher-i cān yā dehen

13 La'lüñ altında güher dendānları mı bu yāẖud
Dürc-i la'lin içre derc olmış-durur dürr-i 'Aden

14 Meyve-i ṭūbā ya sīmīn ṭōb yāẖud āyine
Yā bih ü yā sīb u yā āb-ı mu'allaḳ yā zeḳan

15 Ḥāṣılı bir naẖl-i güldür ḳāmetüñ şimşādı kim
Başdan ayaġa müzeyyen berg-i nāz u şīveden

16 Yoḳ yoḳ āb-ı gilden olmamış-durur anuñ teni
Cān u dilden yaradılmışdur vücūdı cümleten

17 Bir naẓarda cān u dil mülkini yaġma eyledüñ
Gün gibi bir daẖı 'arż-ı ḥüsn iderseñ vāy men

18 Şeb-külāh üstinde dülbendüñ görenler didiler
Başına bir deste gül ḳomış o serv-i sīm-ten

19 Ditrer üstine yavuz yel esdügini istemez
F'il-meṡel cān-ı ża'īfümdür benüm ol pīrehen

149a 20 Ey **'Uṣūlī** ayaġı ṭopraġı gözler nūrıdur
Ṣaḳlasun anı yavuz gözden Ḫudā-yı zü'l-minen

---

166 14a yāẖūd : ya ṭōb-ı D.
16a olmamış-durur : olmamışdur D. / teni : tıyneti D.
18a didiler : didi kim D.
18b ḳomış : ḳoymış D.

21 Dest şevḳıyle nice cān cübbesi olur fenā
Egnüñe ey serv-i sīmīn-ten ḳabā alduḳça sen

22 Ebr gibi ḳanlu yaş dökdükçe ʻuşşākuñ gözi
Gülşen-i ḥüsn içre gül gibi olasın şād u şen

23 Ben olayın sāye-veş ḫāk-i siyehde pāy-māl
Bu cihān ṭurduḳça dur ey serv-i sīm-endām sen

24 Āh-ı ʻāşıḳdan yavuz yel esmesün gülzāruña
Yaʻni olsun güllerüñ bād-ı ḫazāndan bī-ḥazen

25 Pādişāhum kendüñe ehl-i kemāli ḳul edin
Sen Süleymānsın saña yār olmasun her ehremen

167

Tecāhül-i ʻĀrifeyn

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün

1 Ey ʻaceb bu ṭurra mı yā ebr-i müşg-i efşān mıdur
Naḫl-i gül üstinde yāḫud deste-i reyḫān mıdur

2 Ḳaş mıdur yā şāhbāz-ı çeşmine iki ḳanat
Yā hilāl-i çarḫ yāḫud ḳıble-i īmān mıdur

3 Ḫāllerle ruḫ mı yāḥud ḫırmen-i ḥüsn ü cemāl
Yā s̱ürayyā pāyına düşmiş meh-i tābān mıdur

---

166 21. beyit mecmuada 19. beyit olarak yer almaktadır.
21a fenā : ḳabā M.
21b alduḳça : alduḳda D.
22b u sen : sen D.
24a gülzāruña : ruḫsāruña D.
167 Hayâlî Divanı, s.81
Başlık: Ḫayālī Fermāyed M.

4 Leb midür yā berg-i gül yā ġonce-i bāġ-ı İrem
Yā dil-i ʻuşşāḳdan bir ḳaṭre düşmiş ḳan mıdur

5 Diş midür yā ġonce içre jāle yā dürr-i ʻAden
Çeşme-i ḫurşīdde yā encüm-i raḫşān mıdur

6 Ol zenaḫ mı yā raṣad-gāh-ı sipihr-i ʻizz ü nāz
Yā çah-ı Bābil ü yāḫud Yūsufa zindān mıdur

7 Yā Rab ol gerden mi yā mihr ü vefā ṭūmārı mı
Şemʻ-i kāfūrī midür yāḫud serīr-i cān mıdur

8 Sīne mi yāḫud ḥarīr-i ḫām yā kettān-ı Mıṣr
Ḳāḳum-ı Rūsī mi yāḫud vāşak-ı Şīrvān mıdur

9 Nāfe mi yā sāġar-ı ʻişret mi yā ḥavz-ı behişt
Murġ-ı cāna āşiyān yāḫud neşāṭa kān mıdur

10 Ġonceler mi yā şükuft olmış kenār-ı servde
ʻĀlem-i ebdān çün yā nāme-i ʻunvān mıdur

149b 11 Ey Ḫayālī ḳarañuluġdur ötesin añmazın
İki sāḳī māhiyān-ı çeşme-i ḥayvān mıdur

---

167 4a yā ġonce-i bāġ-ı İrem : yā ġonce yā bāġ-ı İrem M.
5a ġonce içre jāle : jāle içre ġonce M.
5b ḫurşīdde : ḫurşīdden M.
6b Bābil ü yā ḫod : :Bābil-sitān yā D.
7b cān : ḫān M.
8. beyit mecmuada yer almamaktadır.
11a añmazın : açmazın M.
11b māhiyān-ı : māhiyān yā M.

168

Ḳaṣīde-i dīger be-nām-ı Ḫˇāce-i Sulṭān Selīm Ḫān

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Ḫūrşīd önüñde şu‘lelenür māh-ı nev müdām
Gūyā ki şem‘a ḳarşu görinür kenār-ı cām

2 Cām-ı hilāli hep bilece gördiler bu şeb
Ḫalḳ-ı cihāna ḳıldı Ḫudā rūzeyi ḥarām

3 Kibrītini degürdi şafaḳ nārına hilāl
Tā kim çerāġ-ı māhı yaḳup ref‘ ola ẓalām

4 Mūy-ı sefīdi ḥalḳasını çarḫ-ı pīre-zen
İsterdi daḫı eyleye ḫalḳ-ı cihāna dām

5 Çarḫ-ı ‘acūze baġlanup altunlu çenberin
Bir nev-‘arūs gibi ider nāz-ile ḫırām

6 Yā nāḫunı görindi felek bir pelengdür
K’olmışdur aña ḳulle-i ḳūh-ı cefā maḳām

7 Yā defter-i sipihrde re’y-i resīddür
Deyn-i ṣıyāmı ḫalḳ edā itdiler tamām

8 Zerrīn devāt māh-ı nev altun ḳalem şihāb
Erḳāmıdur nücūm u felek defter-i ṣıyām

---

168 Bâkî Divanı, s. 59
Başlık: Ḳaṣīde-i Bāḳī M.
2b rūzeyi : rūze M.
4b İsterdi daḫı : İster ki ṭaḳup M.
5a altunlu : altunla M.
6b K’olmışdur : K’olmışdı M.

9 Behrām eline ḫançer alup ḳaṣd ider yaḫud
A‘dā-yı dīn ü düşmen-i İslāma intiḳām

10 Cirm-i ḳamer hilālle ‘ayn-ı ‘Alī yazar
‘Īd-i şerīfe irmek içün ḳadr ü iḥtirām

11 Nārencdür ṣarardı güneşden yanı disem
Olurdı bu mülāḥaẓa hem bir ḫayāl-i ḫām

12 İllā ki māh-ı ‘īda bu sözler ba‘īddür
Erbāb-ı ‘aḳl öñinde ḥaḳīḳat budur kelām

13 Peyk-i zamāne zer teberin dūşına alup
İrgürdi ḫˇāce ḫidmetine ‘īddan peyām

14 Ol fāżıl-ı zamāne lebīb-i ḥabīb-i ḫalḳ
Ol ‘ārif-i yegāne edīb-i bülend-nām

15 Mihr-i sipihri mekremet ol kim cenābına
150a Gökden hilāl iki bükilüp virür selām

16 Devrān içinde aña bu gün māh-ı nev gibi
Kimdür ki ḳaddin itmeye vaḳt-i selām lām

17 Münḳād emr ü nehyine eṣḥāb-ı i‘tibār
Ednā işāretine ẕevi’l-iḥtirām rām

---

168 13a zer teberin : şemşīrini M.
14a lebīb-i : lebīb ü M.
14b edīb-i : edinüp M.
15a Baba Efendi ḥażreti kim ḫāk-i pāyine M.
15b bükilüp virür : bükilür virüp M.

18 Bāzū-yı sa'yı dāmen-i maḳṣūda irmedin
Şemşīr-i 'azmi olmadı hem-ḫˇābe-i niyām

19 Envār-ı mihri birle münevver cebīn-i ṣubḥ
Enfās-ı ḫulḳı birle mu'aṭṭar meşām-ı şām

20 Şemşīr-i ihtimāmına nisbet kelīl ü künd
Ger tīġ-ı Ḳahramān ola yāḫud ḥüsām-ı Sām

21 Fażlı feżāsı içre bu eflāk bī-ḳarār
Evc-i hevāda yidi mu'allaḳ döner ḥamām

22 Bircīs işigi ḫākine olurdı çihre sāy
Olmasa ger cibāh-ı efażıldan izdiḥām

23 Deryā-yı 'ilme dür gibi ġavvāṣ olanlara
Virdi zamāne ḫidmeti silkinde intiẓām

24 Keff-i yem-i yemīni nem-i cūda itse feyż
Bārān yirine dürr ü güher yaġdurur ġamām

25 Gün gibi başı göklere irdi şu kimsenüñ
Kim ẕerre deñlü egledi şānında ihtimām

26 Āyīnedür ki ṣūret-i iḳbāli gösterür
Ṣaḥn-ı sarāy-ı devleti ferşinde her ruḫām

---

168 20a dāmen-i maḳṣūda irmedin : gerden-i maḳṣūda ṣalmadın D.
18. beyit divanda 20 ; 19.beyit 18; 20. beyit ise19.beyit olarak yer almaktadır.
22b cibāh-ı : ḥayāt-ı M.
24a cūda : cūdın D.
24b yaġdurur : yaġdura M.
26a İḳbāli : iḳbāl M.

27 Dehre devām-ı devletidür ġāyetü'l-münā
Çarḫa beḳā-yı 'izzetidür müntehe'l-merām

28 Ey ḫˇāce-i yegāne senüñ āsitānuña
Bāḳī kemīne bende geçer kemterīn ġulām

29 Ḫāḳ-i derüñ sücūdın ider bir fütādedür
Luṭf eyle dest-gīri ol itsün biraz ḳıyām

30 Ser-rişte-i murādı n'ola elde bulsa ol
Ḥabl-i metīn-i 'ahdüñe ḳılmışdur i'tiṣām

31 Gerdūn-ı dūna eylemez ol 'arż-ı iḥtiyāc
150b Ṭapuñ ṭururken eyleye mi minnet-i li'ām

32 Ḫātem bu devr içinde geleydi cihāna ger
İtmek dilerdi süfre-i cūduñdan iġtinām

33 Luṭfuñ zülalin eyle 'atā teşne-dillere
Ey menba'-ı mekārim ü ser-çeşme-i kirām

34 Ḫatm oldı söz du'ā-yı cemīlüñ maḥallidür
K'ola raḥīḳ-i cām-ı ṡenā 'anberīn ḫıtām

35 Dürr-i du'āñı zeyn idelüm tā ki yaraşa
Sāḳ-ı mesāḳ-ı midḥata ḫalḫāl-i iḥtişām

---

168 29a derüñ : der M.
29b ḳıyām : ḫırām M.
30a bulsa : bitse M.
32a geleydi : gelürdi M.
34a du'ā-yı : şān-ı M.
35a du'āñı : du'āyı M.
35b midḥata : medḥine M.

36 Hem-vāre tāki edhem-i zerrīn-sitām-ı çarḫ
Na‘l-i zer ile yeleye bu ‘arṣada ḫırām

37 Devrān muṭī‘ u gerdişi gerdūn be-kām-ı dil
Ecrām rām devlet ü iḳbāl müstedām

169

Ḳaṣīde-i Bāḳī berāy-ı Ḫ˘āce-i Sulṭān Selīm

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Gülşene altun varaḳlar zeyn idüp bād-ı ḫazān
Gūyiyā zer-kūblar dükkānı oldı gülsitān

2 Rişte-i bārān gümiş tel sīm-keş ebr-i ḫarīf
İki çarḫa döndiler gūyā zemīn ü āsmān

3 Berg-i bīdi bāġda āb-ı revān üzre görüp
Didiler aḳmış ġılāfından bu tīġ-i zer-nişān

4 Reh-güẕār-ı bāġa ser-tā-ser dökilmiş berg-i zer
Ṣandı altun tebsiler ḳonmış simāṭ-ı ḫusrevān

5 Bāġda gerdān ider evrāḳı ṣanmañ gird-bād
İndiler seyyāreler ḳılmaġa seyr-i būstān

---

168 36a sitām-ı : maḳām-ı M.
36b ḫırām : maḳām M.
37a gerdişi : gerdiş M.
169 Bâkî Divanı, s. 55
Başlık: ‘Aleyhi’r-Raḥme Bāḳī M.
2b zemīn ü āsmān : zemīnle zamān M.
4a ser-tā-ser : ser-tā-pā D.
4b Ṣandı : Ṣandum D. / simāt-ı : bisāṭ-ı M.
5a Bāġda gerdān ider : Bād-ı gerdān itdürür M.
5b indiler : itdiler M.

6 Perr ü bāli bir yeşil ṭūṭī-iken berg-i çenār
Zerd olup ser-pençe-i şeh̬-bāza dönmişdür hemān

7 Rāygān aldum ṣanurdı la'l u yāḳūtı velī
Şimdi naḳd altun ṭutar elde nihāl-i erġavān

8 Salṭanat tācın giyürse baḫt maġrūr olma kim
Nice sultān börkün almışdur begüm bād-ı ḫazān

9 Ḳanlu yaş dökmiş ruḫ-ı zerd ü ġubār-ālūdına
Var-ise dehrüñ fenāsın añdı mīr-i 'āşıḳān

10 Gerçi merdāne ṣoyındı girdi meydāne dıraḫt
Geldi ḳış basdı velīkin virmedi aṣlā emān

151a 11 Dest-bürd-i ṣarṣarı āḫir görüp bād-ı ḫazān
Didi el arḳası üzre āferīnler pehlevān

12 Jāle vü berg-i ḫazāndan pür-zer ü gevher çemen
Gülşene varın niṣār itdi meger deryā vü kān

13 Gevher-i sīr-āb şeb-nem gūş-vār-ı zer varaḳ
Ṣaḥn-ı būstān oldı gūyā çār-sūy-ı zer-gerān

---

169 6a bāli bir yeşil ṭūṭī iken : bāl açmış yeşil ṭuṭī iken D.
6b şeh̬-bāza : eşcāra M.
7b ṭutar elde : ṣayar ṭurmış D.
9a giyürse baḫt maġrūr olma kim : geyen 'ālemde maġrūr olmasun D.
8 ve 9. beyitler divanda yer değiştirmiş, 10. beyit ise mecmuada yer almamıştır.
11a bād-ı ḫazān : şāh̬-ı çenār D.
11b üzre : yirde D.
12a ḫazāndan : semenden M.
13a gūş-vār-ı zer : gūş-vāre her M.

14 Şöyle beñzer kim ḫaṭ-ı āyāt-ı raḥmetdür çemen
Bād-ı ṣubḥ itmişdür altun ḥall-ile yir yir nişān

15 Bir yeşil ġarrā zer-efşān kaġıd olmışdur çemen
Yaraşur yazılsa ger medḥ-i edīb-i nükte-dān

16 Ḫˇāce-i ʻālī-naẓar ser-çeşme-i fażl u hüner
Ḥażret-i Baba Efendi kām-baḫş u kām-rān

17 Āfitāb-ı ʻālem-ārā-yı sipihr-i fażl o kim
Buldı re'y-i feyżi-ile nūr u fer rūy-ı cihān

18 Ayaġı ṭopraġıdur kühl-i cevāhir encüme
Āsitānı ḫākidür iklīl-i farḳ-ı Farḳadān

19 Rūzgāruñ şiddetinden gülşen-i baḫtı maṣūn
Nitekim bād-ı ḫazāndan bāġ-ı gülzār-ı cinān

20 Ṣafḥa-i āyīne-i ʻālem-nümā-yı ṭābʻına
Cümle-i dünyā vü mā-fīhā muṣavverdür ʻayān

21 Rāh-ı bāġa berg-i zer düşmiş degüldür ser-verā
Reh-güẕāruñda yüzin ferş itdi māh-ı āsmān

---

169 14a āyāt-ı : yāḳūt-ı M.
14b altun : añı M.
15a kāġıd : kāġıẕ M.
15b edīb-i : ide añı M.
16b Ḥażret-i Baba Efendi : Dāver-i ferḫunde-aḫter D.
17a fażl : feyż M.
17b re'y-i feyżi-ile nūr u fer rūy-ı cihān : re'y-i enver-i feyżiyle nūr u fer cihān D.
19b bāġ-ı : ṣaḥn-ı D.
20b ʻayān : hemān M.

22 Eyleyüpdür feyż-i ḫūrşīd-i kemāl-i ṣun‘-ile
Ẕāt-i pākünñ gevherin perverde kān-ı Kün-fe-kān

23 Meclisüñde ḳalbi altun gibi ṣāfī olmadan
Ḳāl ocaġından ḫalāṣ olmaz ḳılursañ imtiḥān

24 Āfet-i bād-ı ḫazāndan tā ebed maḥfūẓ olur
Bāġ-ı dehre ḥüsn-i tedbīrüñ olursa bāġbān

25 Ṣarṣar-ı ġam fikrüm evrāḳın perīşān eyledi
Çihre-i zerdüm belādan buldı reng-i za‘ferān

26 Cür‘a-i cām-ı belā-encām-ı ġam bī-hūş idüp
‘Āḳıbet ḳıldı ḫumār-ı derd ü miḥnet ser-girān

27 Cür‘a-veş ayaḳda ḳodı sāḳī-i devrān beni
Dest-gīr ol ey emīr-i meclis-i devr-i zamān

28 Himmetüñ şimşādınuñ şāh-ı bülendi var iken
Ḳanda yapsun şāh-bāz-ı ṭab‘-ı Bāḳī āşiyān

29 Destüme alsam ḳalem naẓm-ı bedī‘ümle benem
Nīze-bāz-ı ‘arṣa-i mülk-i ma‘ānī vü beyān

30 Ben kemend-endāz-ı meydān-ı belāġat olalı
Ḥalḳa-i teslīme geçmişdür ser-i gerden-keşān

31 Pehlevān-ı ‘arṣa-i naẓmem diyen ferzāneler
Bir iki zār u zebūnumdur ża‘īf ü nā-tüvān

---

169 22a ḫūrşīd-i : cūdından M.
22b perverde kān-ı : perverdigār M.
23a olmadan : olmayan D.
23b ‘Ömr ü devlet pāy-dār iḳbāl ü ‘izzet cāvidān M.
24 ve sonrasındaki beyitler mecmuada yer almamaktadır.

32 Muttaṣıl şiʻrüm yazarken hāme ṭurmaz deprenür
Neydür anı gūyiyā lerzān ider āb-ı revān

33 Bāġ u bustān içre tā ola bisāṭ-ı sebzeye
Ṣubḥ-dem berg-i ḫazāndan ḳaṭre-i şeb-nem çekān

34 Her seḥer ṣaḥn-ı zümürrüd-gūn-ı gerdūn üstine
Āfitāb altun ṭabaḳdan tā ola gevher-feşān

35 Mesned-i rifʻatde genc-efşān-ı iḥsān ol müdām
ʻÖmr ü devlet pāy-dār iḳbāl ü ʻizzet cāvidān

170

Ḳaṣīde-i Bāḳī berāy-ı Meḥemmed Çelebi

Feʻilātün Feʻilātün Feʻilātün Feʻilün

1 Urınup başına bir tāc-ı mücevher sünbül
Oldı iklīm-i çemen mülkine ser-ver sünbül

2 Şeh-levendāne şikest eyledi ṭarf-ı külehin
Gögsinüñ tügmelerin çözdi ser-ā-ser sünbül

3 Oldı gülşen yine bir dilber-i müşgīn merġūl
151b Şol ḳadar virdi aña zīver ü zīnet sünbül

4 Çihre gül sīne semen çeşm-i mükeḥḥal nergis
Ḫaṭ çemen ġonce-dehen caʻd-ı muʻanber sünbül

---

170 Bâkî Divanı, s. 62
Başlık: Velehu Bāḳī M.
1a başına : farḳına D.
1b mülkine : taḫtına D.
3b zīver ü zīnet : zīnet ü zīver D.

5 Yazdurup müşgile boynına ḥamā’il ṭaḳdı
Kendüye itmek içün ḫalḳı musaḫḫar sünbül

6 Ṣaḥn-ı gülzāra gelüp eyledi ‘arż-ı dīdār
Jālelerden ṭaḳınup gūşına gevher sünbül

7 Beñzer ol būy-ı dil-āviz ile mūy-ı yāre
Başlar üzre n’ola ger eyler ise yir sünbül

8 Yine gömgök dere batmış çıḳa geldi çemene
Nev-bahār irdi diyü virdi ḫaberler sünbül

9 Beden-i pāki neden böyle olurdı ḫoş-bū
Olmasa müşg ü gül-āb-ile muḫammer sünbül

10 Var ise bencileyin ‘āşıḳ-ı zār olmışdur
Gök gök itmiş döginüp cismini yir yir sünbül

11 ‘Aşḳ sevdālarına uġramasa olmaz-idi
Mūy-ı jūlīde ile bir ten-i lāġar sünbül

12 Yine Fir‘avn-ı şitā ceyşine Mūsā-mānend
Eyledi elde ‘aṣāsını bir ejder sünbül

13 Nev-‘arūs-ı çemene māşıṭadur faṣl-ı bahār
Kim anuñ ḫāme-i müşgīnine beñzer sünbül

14 Sāḳiyā zevraḳı sür bād-ı bahār esdi yine
Sebze-zār oldı yem-i aḫḍar u lenger sünbül

---

170 5a ṭaḳdı : ḳıldı M.
7,10,13,14,16,21,23,24,32,38 ve 39. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
8a dere : tere D.
8b irdi : oldı M.
11a olmaz : ḳalmaz D.

15 Ṣaḥn-ı gülşende yatupdur gice var-ise meger
Ki ṭaḳınmış seḥerī başına güller sünbül

16 Bürüdi kendinüñ eṭrāfını bāl ü per ile
Yine ṭāvūs-ṣıfat cilveler eyler sünbül

17 Yine ferrāş-ṣıfat destine cārūb almış
Ki ide ẖidmet-i ẖāḳ-i der-i dāver sünbül

18 Fāżıl-ı dehr Meḥemmed Çelebi kim eflāk
Bāġ-ı fażlında ṭoḳuz dāneli bir ter sünbül

19 Geldi Hindū-yı bī-çāre ṣıfat işigüñe
Ġarażı bu kim ḳapuñda ola çāker sünbül

20 Bāġ-ı luṭfuñda meh ü mihr iki aḥḳar nergis
Keremüñ gülşenine sünbüle kemter sünbül

21 Būy-ı hulḳuñla güẕār eylemese bāġa nesim
İdemez ẖalḳ dimāġını mu‘aṭṭar sünbül

22 Bulsa bārān-ı seẖāñ-ile eger neşv ü nemā
Ḳad-i bālā çeke mānend-i ṣanavber sünbül

23 Ebr-i cūduñdan eger irse nem-i in‘āmuñ
Bitüre ẖāre gül ü lāle vü mermer sünbül

24 Ger ṭoḳınsa nefes-i luṭf u dem-i iḥsānuñ
Gidere dūd-ı kebūdı vire āẕer sünbül

---

170 17a almış : aldı M.
21a aḥḳar : aẖżar M.
22b Ḳad-i bālā : Ḳadd ü bālā M.

25 Nūr-baḫş olsa eger bāġa çerāğ-ı luṭfuñ
Şem‘-vār eyleye eṭrāfı münevver sünbül

26 Cür‘a-rīz olsa eger gülşene cām-ı keremüñ
Ṭuta nergis-ṣıfat elde ḳadeḥ-i zer sünbül

27 Ḥāline ‘ayn-ı ‘ināyetle nigāh eyler iseñ
152a Göz açup ide naẓar niteki ‘anher sünbül

28 Bezmüñe gelmek ile bu ne kerāmetdür kim
Dimeye ṣayf u şitā bitüre micmer sünbül

29 Dāne ḫaṭ jāle nuḳaṭ nefḫa-i müşgīn ma‘nā
Yazdı levḥ-i çemene bir ġazel-i ter sünbül

30 Ġam-ı gīsūñ ile āşüfte degül ger sünbül
Ne içün böyle perīşān olur eks̱er sünbül

31 Var-ise ṭurralaruñ bāġ-ı cinān sünbülidür
Ḳopmadı bāġdan ol resme mu‘anber sünbül

32 Ġoncanuñ cānı mı var öyküne la‘l-i lebüñe
Zülfine ḳaç beşı var ola ber-ā-ber sünbül

33 Olamaz reh-güẕeri ḫākine hem-pā ‘anber
İdemez saçlarına kendüsi hem-ser sünbül

34 Bāde-i la‘lüñe hemşīre şarāb-ı gül-fām
Zülf-i müşgīn-i semen-sāña birāder sünbül

---

170 29b ṣayf u şitā bitüre : żayf u şitāda yine M.
30a nefḥa-i : nefḫa-i M.
33a reh-güẕeri : reh-güẕer M.
33b saçlarına kendüsi : ṭurrāsına kendüyi D.
33.beyit divanda 19.beyit olarak yer almaktadır.

35 Ḫūb olur ʻārıżuñ üstinde o ḫaṭṭ-ı müşgīn
Āb-ı nāb içre ṭurur tāze vü ḫoş-ter sünbül

36 Lāle reşk-i ruḫ-ı gül-gūnuñ ile pā-der-gil
Ġam-ı zülfüñle perīşān u mükedder sünbül

37 Nice tesbīh idem aġzuña bir ebkem ġonca
Nice nisbet ḳılam ol zülfe ber-ā-ber sünbül

38 Dūdlar çıkdı yanup reşk-i ruḫuñ nārına bāġ
Cā-be-cā ṣanma çemende görinenler sünbül

39 Ruḫlaruñ üzre yatur zülf-i semen-sā gūyā
Gül-i terden idinür kendüye bister sünbül

40 Ḫaṭ-ı müşgīn-i leb-i laʻlüñe mānend olmaz
Bulsa ger perveriş-i çeşme-i Kevs̱er sünbül

41 Yaraşur zülf ü ruḫuñ vaṣfına defter yazsam
Kaġıdı berg-i gül ola ḫaṭ-ı defter sünbül

42 Levḥ-i hāṭırda ḫaṭuñ naḳşını taṣvīr itdüm
Olmadın ṣafḥa-i gülzāra muṣavver sünbül

43 Naẓm-ı eşḫāṣa ḳıyās eyleme Bāḳī şiʻrin
Ola mı her giyeh-i ḫuşke ber-ā-ber sünbül

44 Gerçi sünbül çoḳ olur gülşen-i ʻālemdür bu
Līk rengīn ü muṭarrā olamaz her sünbül

---

170 35b Āb-ı : Āb u M.
42a taṣvīr : taḥrīr M.
44a çoḳ : çoġ D.

45 N’ola ḳadr ü şerefüñ sāl-be-sāl olsa mezīd
Her yıl arturmadadur dāneyi dirler sünbül

46 Götürüp tā ki şehenşāh-ı bahāruñ tūġın
152b Getüre cünd-i şitā üstine leşger sünbül

47 Ser-i a‘dāña ṭaḳa seng-i melāmet güller
Ola düşmenlerüñüñ başına şeş-per sünbül

171

Bāḳī Fermāyed

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 ‘Ārıżuñ ḫurşīd-i ‘ālem-tāb māhiyyetlüdür
Anuñ içün ḥüsnüñüñ bāzārı germiyyetlüdür

2 Cāme-i dībā-ile ḫurşīd zibālanmasun
Şimdi andan ḫil‘at-i ḥüsnüñ senüñ şöhretlüdür

3 Sen ṭarāvet bāġınuñ bir ġonca-i ḫandānısın
Jāle düşmiş berg-i gül bir aġlamış ṣūretlüdür

4 Ḫançer-i cānān ecel cāmına ṭurmaz ṣu ḳoyar
Yolına cān virmek anuñ şol ḳadar leẕẕetlüdür

5 Yeñmez āb-ı çeşme-i çeşmüm dökinse leẕẕetin
Şehd-i şīrīn-i maḥabbet şol ḳadar ḳuvvetlüdür

6 Gerçi kim ol ġamzeler nāzük geçerler nāzda
Līkin anlardan hilāl ebrūlaruñ diḳḳatlüdür

---

170 45b dāneyi : dāne M.
171 Bâkî Divanı, s. 137
3b berg-i gül : tāze gül D.
4a ṭurmaz : durmaz M. / ḳoyar : ḳatar D.
5 ve 6.beyitler mecmuada yer almamaktadır.

7 Kīmyādur **Bāḳıyā** ḫāk-i cenāb-ı mey-fürūş
Āsitānı ḫidmetinden ḳaçma bir devletlüdür

172

Velehu Bāḳī

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 Şām-ı firāḳuñ āḫiri ṣubḥ-ı viṣāldür
Mihr-i münīri pertev-i nūr-ı cemāldür

2 ʿĀr itse ṭān mı içmege bezm-i Cem içre cām
Her kim segān-ı kūyuñ-ile hem-sifāldür

3 Bār-ı ġam-ı maḥabbeti yüklenme ey göñül
Āḫir taḥammül etmeyesin iḥtimāldür

4 Ādāb-ı bezm-i vuṣlatı pervāneden görüñ
Bülbül gibi degül-durur ol ehl-i ḥāldür

5 Reşk itme ʿömr-i devlet-i dünyāya **Bāḳıyā**
Kim ḫˇāb-ı ġaflet içre hemān bir ḫayāldür

173

Velehu Eyżān Bāḳī

Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün Mefāʿīlün

1 Ne sāḳīdür lebüñ ġam bezmine yaşum şarāb eyler
Ne āteşdür maḥabbet oldı kim bağrum kebāb eyler

---

172 Bâkî Divanı, s. 160
2a bezm-i Cem içre cām : bezm içre cām M.
3b Āḫır : Şāyed M.
173 Bâkî Divanı, s. 205
1b bağrum : bezmüm M.

2 Ne ser-keş servdür ḳaddi o naẖl-i ‘ālem-ārānuñ
Cemālüñ nūrına zülf-i şeb-āsāsın ḥicāb eyler

3 Na‘īm-i vuṣlat añsam dūzaẖ-ı hecre ṣalar cānum
Baña bī-mūcib ol ḳaddi ḳıyāmet çoḳ ‘aẕāb eyler

153a 4 Ḥisāb olmaz benüm yolında cānlar virdügüm ammā
Baña bir būse virse kendi biñ kerre ḥisāb eyler

5 Yitişgil ölmedin ey cān ṭabībi dest-gīr ol kim
Bedende cān-ı Bāḳī ṭurmayuben ıżṭırāb eyler

174

Velehu Bāḳī Efendi

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Naẓm-ı rengīnüme kim vaṣf-ı leb-i dil-berdür
Diyemez kimse naẓīre ḳatı rengīn-terdür

2 Ġonca mecmū‘sınuñ her varaḳ-ı rengīni
Vaṣf-ı la‘l-i leb-i dildāruma bir defterdür

3 Görmedin dīde yüzin oldı göñül āşüfte
Göñlüme çeşm-i güher-bār bu yüzden terdür

4 Ṣanki kūyuñda felek encüm-i seyyāre ile
Bir nice aẖker ile tūde-i ẖākisterdür

---

173 2a ḳaddi o naẖl-i ‘ālem-ārānuñ : ḳaddüñ benüm ey naẖl-i būstānum D.
2b Cemālüñ : Cemāli M:
3a vuṣlat : vaṣlın M.
4b kendi biñ : kendü yüz D.
5b Bedende : Bedenden D.
174 Bâkî Divanı, s. 216
1b rengīn-terdür : rengīn-berdür M.
3a Görmedin : Görmedi M.
4.beyit mecmuada yer almamaktadır.

5 Bāḳıyā duḫter-i rez girdi yine meydāne
Ayaġın kim çeke bilürse er oġlı erdür

175

Velehu Eyżan

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

1 Cemālüñ āfitābından alup nūr
Meh-i tābāna döndi cām-ı billūr

2 Ṣürāḫī hem-nişīn ü hem-demüñ cām
Niçün ben cür'a gibi atılam dūr

3 Cemālüñ şevḳına döymez göñüller
Tecellī tābına ṣabr eylemez Ṭūr

4 Gehī vuṣlatdadur 'āşıḳ gehī dūr
Budur dünyā gehī mātem gehī sūr

5 Ṣaçuñ zencīri sevdāsında Bāḳī
Begüm dīvānedür dīvāne ma'ẕūr

176

'Aleyhi'r-Raḥme

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 İşigüñ ḫākine ser-çeşme-i ḥayvān dirler
Ḳapuña matla'-ı ḫurşīd-i dıraḫşān dirler

2 Zülfünüñ dest-resin ṭuydı meger ruḫlaruña
Bāġda sünbülüñ aḥvāli perīşān dirler

---

175 Bâkî Divanı, s. 183
2a hem-nişīn ü hem-demüñ cām : hem-nişīnüñ hem-demüñ cām D.
4a vuṣlatdadur 'āşıḳ gehī dūr : vuṣlatda 'āşıḳ gāh mehcūr D.
4b Budur dünyā : Bu dünyādur D.
176 Bâkî Divanı, s. 191

3 Ḫançer-i ġamze-i ḫun-rīzüñe tīġ-i Ḥayder
Ṣafḥa-i ʿārıżuñā muṣḥaf-ı ʿOsmān dirler

4 Kimlerüñ rūşen ider menzilin āyā bilsem
153b Giceler seyre çıḳar ol meh-i tābān dirler

5 Laʿl-gūn ḳaṭreler aḳıtduġı demler çeşmüm
Ayaġuñ ṭopraġına kān-ı Bedahşān dirler

6 Gözlerüm yaşı fenā virdi dile ey Bāḳī
ʿĀlemi ġarḳ ider ol baḥr-i firāvān dirler

177

Velehu Bāḳī

Mefʿūlü Fāʿilātü Mefāʿīlü Fāʿilün

1 Cūy-ı fenāyı ḫalḳ birer ikişer geçer
Baḥr-i fenādan ehl-i tecerrüd yüzer geçer

2 Reşk-i zülāl-i ḫançeri ḫalḳuñ bilin büker
Şehr-i dile gelince hezārān kemer geçer

3 Cām-ı şarāb-ı nābdan ırmaz gözin ḥabāb
Her rūzgār-dīde ki ṣāḥib-naẓar geçer

4 Yollarda görse aġladuġum baña ṭaş atar
Gāhī bu çeşm-i eşk-feşānum siler geçer

---

176 3a ḫun-rīzüñe : bürrānuña M.
5.beyit mecmuada yer almamaktadır.
177 Bâkî Divanı, s. 184
1b fenādan : belādan D.
3a Irmaz gözini sāġār-ı meyden ḥabāb vār D.
3b dīde ki : dīde-i M.
4b eşk-feşānum : eşk-feşānı D.

5 Ḫalḳ-ı cihānı naḳşına eyler firīfte
Naḳḳāş-ı rūzgār ʻaceb rengler geçer

6 Geçmez tenaʻ ʻumından o kim bezm-i ʻālemüñ
Cām-ı fenā-yı ʻāḳıbetü'l-emr içer geçer

7 Gülzār-ı cāna şu aḳıdur şanki Bāḳıyā
Dilden sinān-ı ġamzeleri şöyle ter geçer

178

Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün

1 Ruḫun ʻaksiyle ṣaḥn-ı dīde bāġ u gülsitānumdur
Nihāl-i ser-bülendüñ ḫaylīden ḫāṭır-nişānumdur

2 Göñül iñler ġamuñdan dem-be-dem rūḥ-ı revān aġlar
Bu bāġuñ çeşme-sārı hep benüm eşk-i revānumdur

3 Temāşā-yı gül ü gülşende ārām eylemez cānum
Ser-i kūyında cānānuñ ġaraż ārām-ı cānumdur

4 Şirār-ı nār-ı āhumla sipihrüñ ṭās-ı pūlādı
Döner her şeb belā bezminde cām-ı zer-feşānumdur

6 Yaşum deryādur ey Bāḳī içinde şāḫ-ı mercānı
Ḫayāl-i naḫl-i bālā-yı nihāl-i erġavānumdur

---

177 6.beyit mecmuada yer almamaktadır.

178 Bâkî Divanı, s. 180
2a ġamuñdan : ġamuñda M.
4b feşānumdur : nişānumdur D.

179

Velehu Bāḳī

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Cāmuñ eṭrāfın ḳaçan kim devr ider āvāreler
Çarḫ-ı mīnā-fāmı gūyā seyr ider seyyāreler

2 Yazamaz ebrūlaruñ rāsına beñzer bir hilāl
Māh-ı tābān bunca yıllardur miṣālin ḳaralar

3 Sen meh-i bedrüñ żiyāsın virmek olmaz ʿāleme
154a İttifāḳī bir yire cemʿ olsalar meh-pāreler

4 Bir Ḳul oğlı āfetüñ kūyında ḳaldı cān u dil
Ḳapuya çıḳmaz görinmez n'eylesün bī-çāreler

5 Sāḳiyā gül-gūne-veş gel bāde-i gül-gūnı sür
Lāle-reng olsun ḳızarsun ol iki ruḫsāreler

6 Derdine dil zaḫmınuñ ʿaşḳuñla dermān eyledüm
Şimdi ʿaşḳuñ derdine düşdüm bulınmaz çāreler

7 Şāh-bāz-ı ṭabʿumuñ pervāzın urmaz kimseler
Çāre ey Bāḳī hemān oldur öñince varalar

---

179 Bâkî Divanı, s. 136
1a devr :seyr D.
1b seyr : devr M.
3a żiyāsın : farūġın M.
4a Ḳul oğlı : oğlı ḳul M.
5 ve 6. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
7b oldur : olur D.

180

Velehu Ṭābe S̱erāhu

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Ḥaremüñ ravża-i cināne deger
İşiġüñ ṭāḳ-ı āsmāne deger

2 H̱ançerüñ sīnemi delerse eger
Şöyle bir ḫayr ider ki cāna deger

3 Oḳlaruñ sehmi sīneye iricek
Ser-i peykānuñ üstüḫˇāne deger

4 Zer-i nāb oldı rūy-ı zerd ammā
Ḳaçan ol ḫāḳ-i āsitāne deger

5 La'l-i nāb oldı göz yaşı āḫir
Bu ḫaber gūş-ı dil-sitāne deger

6 Bilüñe yoḳ bedel velī ṣaçuñuñ
Girihin çözseñ ol miyāne deger

7 Elüñ ol zülfe degmek ey Bāḳī
Ḥāṣılı 'ömr-i cāvidāne deger

181

'Aleyhi'r Raḥmetu'llah

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 İllere mihr ü vefāsı ḫoş gelür
Bendeye cevr ü cefāsı ḫoş gelür

---

180 Bâkî Divanı, s. 171
1b ṭāḳ-ı : ṣaḳf-ı M.
6.beyit mecmuada yer almamaktadır.
181 Bâkî Divanı, s. 194

2 Almazam küḥl-i cilā-yı ‘aynuma
Ḫāk-pāyuñ tūtiyāsı ḫōş gelür

3 Bir ‘aceb dārü’ş-şifādur kūy-ı yār
Ḫaste varan mübtelāsı ḫoş gelür

4 Ḥūr u ġılmān añma kim her ‘āşıḳa
Kendü yār-ı bī-vefāsı ḫoş gelür

5 Mülk-i ġamda eşk ü āh egler beni
Ol yirüñ āb u hevāsı ḫoş gelür

6 Ġayrı dermān istemez Bāḳī ḳuluñ
Zaḫmına derdüñ devāsı ḫoş gelür

182

Bāḳī Efendi

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Ṭurmaz yanumda ḫançerini vaṣf ider nigār
Ya‘nī baña ṭoḳındurur ol şūh-ı şīve-kār

154b 2 Ġāyetde teşne idi göñül āb-ı vaṣluña
Ṣusızlıġını kesdi o şemşīr-i āb-dār

3 Zülfi elinden almaġa cān-ı belā-keşi
Boynın ḳulaġın öpdi girībān-ı gūşvār

4 Yāḳūt u la‘li bir birine urdı lebleri
İdüp nişār sözde nice dürr-i şāh-vār

---

181 2a Almazam : Almazın D.
6.beyit mecmuada yer almamaktadır.
182 Bâkî Divanı, s. 130

5 Ḫaylī dimāġ baġladı ʻālemde Bāḳıyā
Ḫāl-i nigāra beñzeyeli nāfe-i Tatār

183

ʻAleyhi'r-Raḥme

Feʻilātün Feʻilātün Feʻilātün Feʻilün

1 Leşger-i fitne sañā ḫayl-i ḫaṭ u ḫāl yiter
Tīġ lāzım degül ol ġamze-i ḳattāl yiter

2 Fitneler ḳaynadup ey dost n'ider ḫāl u ḫaṭuñ
Göñül almaġa ruḫuñ eyledügi āl yiter

3 Ayaġuñ altına baḳ eyler naẓar ben ḫāke
Şeh-süvārum yiter itdüñ beni pā-māl yiter

4 Ġarażuñ ṣayd ise ey dil o hümā-pervāzı
Şāh-bāz-ı naẓar-ı himmetüñi ṣal yiter

5 Ehl-i dil cāme-i dībā-ile zībālanmaz
Bāḳıyā ʻārif olan kimseye bir şāl yiter

184

ʻAleyhi'r-Raḥme

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün

1 Çekdi zencīre beni ʻaşḳuñ nitekim şīrler
Eşk-i çeşmüm iki yanumdan iki zencīrler

2 Naʻl kesmiş başına her biri olmış sīne-rīş
Nāvek-i müjgānuñuñ efgendesidür tīrler

---

182 beñzeyeli : beñzer eli M.
183 Bâkî Divanı, s. 195
184 Bâkî Divanı, s. 165
2a başına : farḳına D.

3 Yanına alsun diyü kāfir gözüñ ġamzeñ gibi
Girdiler şimdi çelīpā şekline şemşīrler

4 Şu‘le-i şem‘-i cemāli şevḳına cem‘ oldılar
Bir çerāġ idindiler ol nev-cevānı pīrler

5 İrmege ṣubḥ-ı viṣāl-i yāre hergiz çāre yoḳ
Bāḳıyā āfāḳı ṭutdı nāle-i şeb-gīrler

185

Eyżan

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Yıllar-durur yoluñda senüñ pāy-māldur
155a Miskīn zülfi ayaġa ṣalma vebāldur

2 Maġrūr olma pādişehüm ḥüsn-i ṣūrete
Bir āfitābdur ki serī‘u’z-zevāldur

3 Ḳadd-i bülend ü ḳāmet-i ‘ar‘ar-ḫırām-ı yār
Gülzār-ı i‘tidālde bitmiş nihāldür

4 Mevzūn ḳadd-i şi‘r-i bülendüm miṣālidür
Nāzük miyānı anda bir ince ḫayāldür

5 Bār-ı belā-yı ‘aşḳa heves ḳılma Bāḳıyā
Zīrā tahammül itmeyesin iḥtimāldür

---

184 4b nev-cevānı : nā-murādı M.
185 Bâkî Divanı, s. 162
1b zülfi : zülfüñ D.

186

Velehu Bāḳī

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Kūyuñ gedāsı oldı dil-i mübtelāyı gör
Sevdā-yı mülk ü salṭanat eyler gedāyı gör

2 Var ey Ḫutende ḫāli gibi müşg olur diyen
Ṣahrā-yı Çīni geşt ü güẕār it Ḫaṭāyı gör

3 Āyīnenüñ ṣafāsı nedür ṣūreti nedür
Mir'āt-ı ḥüsn-i yāre naẓar ḳıl ṣafāyı gör

4 Peşmīne geydi egnine zülfüñden aldı el
Göklerde uçdı āḫir efendi hümāyı gör

5 Ey mübtelā-yı şīve-i bālā-yı yār olan
Sevdā-yı zülfi başuña düşsün belāyı gör

6 Maġrūr idüñ vefāsına bir şūḫuñ ey göñül
Rüsvā-yı 'ālem eyledi şimdi cefāyı gör

7 Gögsin gererdi zühd-ile Bāḳī bu 'arṣada
Nā-geh ṭoḳındı tīr-i maḥabbet ḳażāyı gör

187

Velehu Bāḳī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Rindler cāmuñ ḥabāb-āsā yüzine baḳdılar
Mey gibi sāḳī-i bezmüñ ayaġına aḳdılar

---

186 Bâkî Divanı, s. 181
2a müşg : misk D.
3.beyit ile 4.beyit divanda yer değiştirmiştir.
5 ve 6. beyitler mecmuada yer almamaktadır.

187 Bâkî Divanı, s. 173

2 Keştī-i ṣahbā keş-ā-keşden ḫalāṣ olmaz diyü
Ṭutdılar ḳanlu gibi muḥkem resenler ṭaḳdılar

3 Raḫt u baḫtın zevraḳuñ ḫışm āteşine yaḳmaġa
Vardılar ġammāzlar şāh-ı cihāna çaḳdılar

4 Bir iki mismārına var-ise göz dikdüñ diyü
Başına ġammāzuñ erbāb-ı ẓarāfet ḳaḳdılar

5 Bāḳıyā ḳılsun mu'aṭṭar bezm-i āfāḳı nesīm
Pādişāhuñ micmer-i 'adlinde ṣandal yaḳdılar

188

155b *Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün*

1 Berg-i gülden ruḫı ol lāle-'iẕāruñ terdür
Nükte fehm eyle begüm ḫaylīce nāzük yirdür

2 Murġ-ı dil naġmeleri şevḳına gül ruḫlarınuñ
Ne ṣafā-baḫş edālar ne güzel yirlerdür

3 'Aynına ṣanma ġubārı ala erbāb-ı naẓar
Bizi ḥayrān iden esrār-ı leb-i dilberdür

4 Mīve-i vaṣlına bir ḳāmeti Ṭūbā güzelüñ
Zāhidā her kim irişdiyse yitişmiş erdür

5 Cūy-ı ḥüsn ābı ṭaşup çıḳmış o servüñ biline
Bāḳıyā ṣanma miyānında ṭuran ḫançerdür

---

187 2a diyü : daḫı D.
3a zevrākuñ : zevrākın M.
5a nesīm : diyü M.
188 Bâkî Divanı, s. 167
1b nāzük : rengīn D.
4a Ṭūbā : zībā M.
5a ṭaşup çıḳmış : düşüp çıḳdı M.
5b ṭuran : anuñ M.

189

‘Aleyhi’r-Raḥme

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Göñül almaġa gelür şīveye āġāz eyler
Dil-i bī-çāreyi ben ‘arż idicek nāz eyler

2 Ne hümā ḳaydı ser-i zülfi hevāsında baña
Göñül o mertebelerden yüce pervāz eyler

3 Ḳāmet-i naḫle göre ḥālet-i reftār olsa
Yine bu şīveyi ol serv-i ser-efrāz eyler

4 Göreyin dur seni bir laḥẓa disem yollarda
Baña ol şūḫ-ı cihān şīveyi ṭurmaz eyler

5 Bend-i zülfinden elem çekme iñen ey Bāḳī
Seni aġyārdan ol ḳayd-ile mümtāz eyler

190

Velehu Bāḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Sūz-ı ‘aşḳuñla ḳaçan kim dilden āh u zār olur
Āh dūd u dūd ebr ü ebr āteş-bār olur

2 Aḳsa eşküm dīdeden ol gevher-i nā-yāb içün
Eşk seyl ü seyl yem yem pür-dür-i şeh-vār olur

3 Yansa dāġ-ı sīnem üzre ḥasret-i ḫaddüñle nār
Nār nūr u nūr ḥūr u ḥūr pür-envār olur

---

189 Bâkî Divanı, s. 179
2a ḳaydı : ḳopdı M.
3a ḥālet-i reftār : şīve-i reftār M.
190 Bâkî Divanı, s. 171

4 Kūhdān geçse ġam-ı zülfüyle āhum ṣarṣarı
Kūh deşt ü deşt bāġ u bāġ sünbül-zār olur

5 Ġoncaya baḳsa lebüñsüz çeşm-i Bāḳī bir naẓar
Ġonca berg ü berg ḫār u ḫār ḫançer-dār olur

191

156a Ġazel-i Tā'ib

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Manẓarından ki ḳaçan 'ārıż-ı cihān görinür
Ṣanasın bezm-i felekde meh-i tābān görinür

2 Kākülüñ müşkilini zāhid-i nā-dān bilmez
Başına gelmeyenüñ gözüne āsān görinür

3 Ḳaçan aġyār-ile sen bāde-i gül-fām içseñ
Naẓar itsem lebüñe gözlerime ḳan görinür

4 Daġılur ṣabr u ḳarārum bile varur 'aḳlum
Her ḳaçan kim baña ol zülf-i perīşān görinür

5 Tā'ibā ḥaddüñi bil kūy-ı nigāra varıcaḳ
Tīġ-ı ḳahr-ile ṣaḳın kim saña cānān görinür

192

Ġazel-i Ḥaydarī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ḳılsa ḫaṭṭuñdan neden bu zülf-i 'anber-bār ḫavf
Mūrdan ḳılmaz mı ṣanursın nigārā mār ḫavf

---

190 4a zülfüyle : zülfüñle M.

2 Gerçi ḳılmaz tīġ-ı ġamzeñden dil-i bīmār ḫavf
Ḫançer-i hicrüñden eyler līk ol nā-çār ḫavf

3 Ṭa‘n-ı a‘dā-ile geçmez dil ruḫ-ı dildārdan
Ḫār zaḫmından ider mi bülbül-i gülzār ḫavf

4 Dil ruḫuñla zülf pür-ḥüsnüñden eyler iḥtirāz
Ey perī dīvāneye virmez egerçi dār ḫavf

5 Berḳ-i hātifden nişān virür bugün ey Ḥaydarī
Şu‘le-i āhumdan eylerse n’ola ol yār ḫavf

193

156b Necātī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Her ḳaçan-bād ile zülf-i ‘anber-efşān ṣarmaşur
Dil perīşān olı başlar rişte-i cān ṣarmaşur

2 Ben libās-ı ‘ömrüm itdüm dest-i hicrān-ile çāk
Ah kim kākülleri her gice ‘uryān ṣarmaşur

3 Ḳāmet ü zülfüñ nesīmi ile ḥasretler gibi
Ḳoca ḳoca görişür şimşād u reyḥān ṣarmaşur

4 Vaṣf-ı ḥālümden yazardum yāra ammā ḳorḳaram
Nāme ile bile gider rişte-i cān ṣarmaşur

5 Ḳoma elden kārvān-ı kūy-ı ‘ışḳuñ dāmenin
Ka‘beye gidenlere ḫār-ı muġaylān ṣarmaşur

---

193 Necâtî Beg Divanı, s.265
2b Ah kim : Her yaña M. / her gice : yār ile M.
5a kārvān : kārbān D.

6 Sen ṣanavber ḳāmete ʻāşıḳ olalıdan göñül
Ḳanda kim görürse bir serv-i ḫırāmān ṣarmaşur

7 Zülfüñ ile kākülüñ el bir idüb ayaḳ ṭolar
Ol sebebden rişte-i ḳalb-i perīşān ṣarmaşur

8 Yāra ḥasret-nāme yazsam bilesince gitmege
Ṣarı ibrişim gibi bu cism-i bī-cān ṣarmaşur

9 Yapışurlar itlerüñ durmaz benüm dāmānuma
Pes kerīm olan kişiler görse mihmān ṣarmaşur

10 Ey Necātī yirde gökde bir belāsuz bal yoḳ
Māh-ı tābāna seḥāb ü gence s̱uʻbān ṣarmaşur

194

Velehu Necātī

Mefʻūlü Fāʻilātü Mefāʻīlü Fāʻilün

1 Ḳaddi ḫırāmı rūḥ-ı revāndan ḫaber virür
Şīrīn kelāmı Çeşme-i Cāndan ḫaber virür

2 Ne gördi ne işitdi lebüñ gibi bir güher
Göñlüm gözüm ki baḥr-ile kāndan ḫaber virür

3 Dirler ki cānı ḥoḳḳaya ḳoymış o bir ṭabīb
Yāruñ dehān ü lebleri andan ḫaber virür

---

193 6,7,8,9 ve 10. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
194 Necâtî Beg Divanı, s.240
1 ve 2. beytin son kısımları ile 9. beytin ilk kısmı mecmuada silik olduğu için Divandan tamamlanmıştır.
1b Şīrīn : Ṭatlu D.
3,4,5,6 ve 10.beyitler mecmuada yer almamaktadır.

4 ‘Aşḳuñ ne denlü ṣaḳlasam ol deñlü fāş olur
Nālem budur ki rāz-ı nihāndan ẖaber virür

5 Gel gel ki gökde istedügüñ yirde bulmışuz
Bezm-i şebāne özge cihāndan ẖaber virür

6 Menşūr-ı ḥüsni olmaġa ḥükm-i cihān-muṭā‘
Zülf ü dehānı möhr ü nişāndan ẖaber virür

7 Zülfi ki ‘arż ider dil-i divāne ḥālini
Bir zāġdur ki ġā’ib olandan ẖaber virür

157a 8 Sāḳī firişte nuḳl sitāre mey āfitāb
Bezm-i piyāle devr-i zamāndan ẖaber virür

9 Bülbül gibi çemende dil ü cān ẖurūş idüb
Sen serv-ḳadd ü ġonca-dehāndan ẖaber virür

10 Dā’im **Necātī** gülşen-i kūyuñ añar durur
Vā’iẓ gibi ki bāġ-ı cināndan ẖaber virür

195

Ġazel-i Necātī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Gülşende ise ‘āşıḳa dildār ẖoş gelür
Cennetde ise ‘ārife dīdār ẖoş gelür

---

194 8b devr-i zamāndan : kevn ü mekāndan D.
9a dil ü cān : Necātī M.
195 Necâtî Beg Divanı, s.248
1a Gülşende : Gülşenden D.
1b Cennetde : Cennetden D.

2 Depretme servi aġzını açdurma ġoncanuñ
Reftār-ı yār ü şīve-i güftār ḫoş gelür

3 Çün bülbüli gül açdı güli ḫār besledi
ʻUşşāḳa yār ü yāra da aġyār ḫoş gelür

4 Dirler ki yār-ile ṣatu bāzār eylemeñ
V'allāhi baña yār-ile bāzār ḫoş gelür

5 Ben derd-i dilden inlerin ol şādumān olur
Zīrā ṭabībe nāle-i bīmār ḫoş gelür

6 Zehr içüp ölmeyeyin ü dirileyin diyü
Ben ḫastasına yār-ı dil-āzār ḫoş gelür

7 ʻĀrif dirili geldi **Necātī** ölüncedür
Cennetde ise ʻārife dīdār ḫōş gelür

196

Müfred-i Necātī

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün

1 Yār mā'il olıcaḳ mihr ü maḥabbet āz olur
Anuñ içündür niyāz ehline dā'im nāz olur

197

157b **Tāriḫ-i Taʻmīr-i Ḳalʻa-ı Van**

Mefāʻīlün Mefāʻīlün Faʻūlün

1 Ser-ḫāṣān-ı dergāh-ı muʻallā
Reys-i zümre-i zerrīn külāhān

---

195 2b güftār : reftār M.
5 ve 6.beyitler mecmuada yer almamaktadır.
196 Müfred, Necâtî Beg Divanı'nda bulunamadı.

2 Naṣūḥ aġa-yı ʻālī-menzilet kim
Olupdur ṣıdḳ-ile memdūḥ-ı devrān

3 Nüzūl itdükde iḳbāl ile Vāna
Sarāyı ḳalʻanuñ olmuşdı vīrān

4 Dil-i maʻşūḳ gibi ḳıldı maʻmūr
Yaturken ḳalb-i ʻāşıḳ-veş perīşān

5 Mümehhid oldı ṭarḥ-ı burc u bārū
Müceddid oldı ṭarz-ı ṭāḳ u eyvān

6 Bu ḫıdmetle ṣafā kesb itdi ʻālem
Meserret buldı rūḥ-ı Ḫān Süleymān

7 Bu taʻmīr oldı gūyā ders-i irşād
Gelen aġalar olsunlar sebaḳ-ḫˇān

8 Didi tārīḫini fikr-ile Şānī
Yeñi taʻmīr oldı ḳalʻa-ı Van

198

Murabbaʻ

Feʻilātün Feʻilātün Feʻilātün Feʻilün

1 Çeşm-i mestüm nedür ol ġamze-i fettān nedür
Ḳaşuñ altında yatan ol meh-i tābān nedür

2 Pāy-māl itmeg-içün ʻāşıḳ-ı bī-çāreleri
Gerden üzre dökülen zülf-i perīşān nedür

199

158a *Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün*

1 Fermān-ı 'aşḳa cān-ile var inḳıyādumuz
Ḥükm-i ḳażāya ẕerrece yoḳdur 'inādumuz

2 Baş egmezüz edānīye dünyā-yı dūn içün
Allahādur tevekkülümüz i'timādumuz

3 Biz müttekā-yı zer-keş-i cāha ṭayanmazuz
Ḥaḳḳuñ kemāl-i luṭfınadur istinādumuz

4 Zühd ü ṣalāḥa eylemezüz iltica hele
Ṭutdı egerçi 'ālem-i kevni fesādumuz

5 Meyden ṣafā-yı bāṭın-ı ḫumdur ġarażhemān
Erbāb-ı ẓāhir añlayamazlar murādumuz

6 Minnet Ḫudāya devlet-i dünyā fenā bulur
Bāḳī ḳalur ṣaḥīfe-i 'ālemde adumuz

200

Velehu 'Aleyhi'r-Raḥme

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Dilā bezm-i cihānda kimse āḫir pāy-dār olmaz
Müdām elden ayağı ḳoma furṣat ber-ḳarār olmaz

2 Ṣaḳın Mecnūnı ṣanmañ ehl-i 'aşḳuñ iḫtiyārıdur
Güzel sevmekde zīrā kimseye hīç iḫtiyār olmaz

---

199 Bâkî Divanı, s.218
1a Fermān-ı 'aşḳa : Fermān çıḳsa M.
1b ẕerrece yoḳdur : ẕerre ḳadar yoḳ D.
5. beyit mecmuada yer almamaktadır.
200 Bâkî Divanı, s.220
1b ayağı ḳoma : ḳoma ayağı D.
2b iḫtiyār olmaz :iḫtiyār M.

3 Kenār itsem diyen ol gevheri ḳa‘r-ı yem-i ġamdan
Kenāra çıḳmasun hergiz ki gevher der-kenār olmaz

4 Ne ḳanlar aġların hecrinde yāruñ derd-i fürḳatden
‘Aceb bir dem mi vardur çeşm-i pür-ḫūn eşk-bār olmaz

5 Ol āhūyı saña ṣayd ola ṣanma iltiyāmından
Öñünce ḳaçar ammā Bāḳıyā āḫir şikār olmaz

201

Velehu Bāḳī

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 ‘Ālemde ẕerre deñlü yoġiken vücūdumuz
Müşkil budur ki ẓerreden artuḳ ḥasūdumuz

2 Evtār-ı çeng-i bezm-i ṣafādur ṣanur gören
Künc-i belāda gözden aḳan iki rūdumuz

3 Tāc-ı zümürrüdī görinür var-ise eger
Bālā-yı serde illere dūd-ı kebūdumuz

4 Zer-beft cāme geydi ser-ā-ser ṣanur gören
İtse iḥāṭa cismümüzi yanar odumuz

158b 5 Bāḳī metā‘-ı naẓm-ile bāzār-ı dehrde
Cevr-i li’ām u miḥnet-i eyyām sūdumuz

---

200 3a gevheri ḳa‘r-ı : gevher-i pāki M.
3b hergiz : zīrā M. / der-kenār : pāy-dār M.
4a aġların : aġlaram M.
4b vardur : olur M.
201 Bâkî Divanı, s.219
1a yoġıken : degülken D.
2a çeng-i bezm-i : bezm-i çeng-i M.
3a eger : meger D.

202

Bāḳī ‘Aleyhi’r-Raḥme

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Gel ey sāḳī bulınmaz böyle ‘ālī dil-güşā meclis
Getür cām-ı muṣaffāyı kim olsun pür-ṣafā meclis

2 Piyāle ‘aksi mir’at-ı felekde āfitāb olsun
Fürūġ-ı sāġar-ı ṣahbādan olsun pür-żiyā meclis

3 Şarāb āb-ı ḥayāt u cām-ı zerrīn āfitāb olsa
Cinān içre gerekmez baña sensüz ey hümā meclis

4 Ḳadeḥ ḳan aġlayup def sīne döger ney fiġān eyler
Meger derd ü ġam-ı ‘aşḳa olupdur mübtelā meclis

5 Ḳadeḥ fısḳıyye mey şu ḥalḳa-i rindān anuñ ḥavżı
Sarāy-ı ‘ayşa şādırvān olupdur Bāḳıyā meclis

203

Bāḳī

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Sineñe ‘aşḳ-ile elifler kes
Bilsün ol servi sevdügüñ herkes

2 N’ola dilden fiġān u zār itsem
Dili ucından iñlemez mi ceres

---

202 Bâkî Divanı, s.227
2b ‘aksi : ‘aksini M.
3a ḥayāt : ḥayvān M.
3b sensüz ey hümā : cānān olmasa D.
5b ‘ayşa : şevḳa D.
203 Bâkî Divanı, s.229

3 Ḫāḳümi kūy-ı yāre irgürdüñ
Ṭurma ey bād-ı ṣubḥ esen olup es

4 Oda yandı hezāruñ āhından
Ṣanma zeyn oldı güller-ile kafes

5 ‘Aşḳ yolında baş gider Bāḳī
Başdan gitmeye hevā vü heves

204

Velehu Bāḳī

Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün Mefā‘īlün

1 Göñül dāġ-ı ġamuñla sīnede bir şem‘ uyandurmış
Çerāġ-ı ‘aşḳa bir ġarrā ġızıl altunı yandurmış

2 Göñüller naḳdin almış yār girmiş ḥalḳa-i ẕikre
Bir iki derd-mend āvāreyi varmış ṭolandurmış

3 Dimeñ Mecnūna gelmiş ‘āḳıbet Leylādan istiġnā
Belā-yı ‘aşḳ o ser-gerdānı cānından uṣandurmış

159a 4 Bulup saḳḳā-yı hicrān teşne-dil ṣaḥrāda Mecnūnı
Ecel peymānesin ṣunmış ḥayāt ābına ḳandurmış

5 Bu gün Bāḳīye ol āfet viṣālin va‘deler ḳılmış
Yalanlar söylemiş miskīni gerçekden inandurmış

---

203 3b esen olup : olup esen D.
204 Bâkî Divanı, s.234
1b ġızıl : ḳızıl D.
3b cānından : yandurmış M.
4b ḥayāt : cihāt M.
5a ḳılmış : itmiş M.

205

Velehu 'Aleyhi'r-Raḥme Bāḳī

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Baḥs itmesün 'iẓāruñ-ile encümende şem'
Ḳanda çerāġ-ı māh-ı şeb-efrūz u ḳanda şem'

2 Çün ṣubḥ olınca bellü olur yüzi ḳarası
Germ olmasun o ḥüsn-ile ey māh ineñde şem'

3 Bād-ı ḫazān irişmedin ir ṣaḥn-ı bāġa kim
Bezm-i bahāra nergis olupdur çemende şem'

4 Olsun çerāġı ruḫlaruñuñ rūşen ey ṣanem
Yaḳduḳça mihr ü māh bu deyr-i kühende şem'

5 Bāḳī 'aceb mi şi'r-i dil-efrūzuñ itseler
Erbāb-ı 'aşḳ cem' olıcak encümende şem'

206

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Ey dürr-i pāk aġzuña nisbet senüñ ṣadef
Deryā sevāḥilinde yatur pāre-i ḫazef

2 'Ummān-ı eşk-i çeşmüme ger dil uzatmasa
Deryā yüzine urmaz idi bād-ı ṣubḥ kef

3 Ḫāk-i rehüñden irdi meger ṣubḥ-dem nesīm
Būy-ı 'abīr ü 'anber-ile ṭoldı bu ṭaraf

---

205 Bâkî Divanı, s.238
1b şeb-efrūz u : şeb-efrūz D.
206 Bâkî Divanı, s.240
2a 'Ummān-ı eşk-i çeşmüme : Baḥr-i muḥīt-i eşküme D.
2b yüzine : özine M.
3b Būy-ı : Rūy-ı D.

4 Bir māhdur ki çevresin almış sitāreler
Bezm-i şarāba gice ʻaceb şevḳ virdi def

5 Eşküm gibi ġamuñla ḳılup terk-i ẖānümān
İtdüm yoluñda varumı çeşmüm gibi telef def

6 Zaẖm-ı ẖadeng-i yār saʻādet nişānıdur
Sīnem ideydi ol ḳaşı ya kāşkī hedef

7 Esrār keşfin itmek içün ṣofī Bāḳıyā
Başın muraḳḳaʻına çeker nitekim keşef

207

Velehu Bāḳī

Feʻilātün Feʻilātün Feʻilātün Feʻilün

1 Müje ẖaylin dizer ol ġamze-i fettān ṣaf ṣaf
159b Gūyiyā cenge ṭurur nīze-güzārān ṣaf ṣaf

2 Seni seyr itmek içün reh-güẕer-i gülşende
İki cānibde ṭurur serv-i ẖırāmān ṣaf ṣaf

3 Leşger-i eşk-i firāvān-ile ceng itmek içün
Gönderür mevclerin lücce-i ʻummān ṣaf ṣaf

4 Cāmiʻ içre göre tā kimlere hem-zānūsın
Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān ṣaf ṣaf

---

206 4. beyit divanda 5.beyit; 5. beyit 6.; 6.beyit de 4. beyit olarak yer almaktadır.
4b gice : yine M. / virdi : urdı M.
5a ġamuñla : yoluñda M.
5b yoluñda : ġamuñla M.
207 Bâkî Divanı, s.241
4. beyit divanda 5 beyit; 5.beyit de 4. beyit olarak yer almaktadır.
5b dīde-i giryān ṣaf ṣaf : dīde ṣaf giryān ṣaf M.

5 Gökde efgān iderek ṣanma geçer ḫayl-i küleng
Çekilür kūyuña mürġān-ı dil ü cān ṣaf ṣaf

6 Ehl-i dil derd ü ġamuñ ni‘metine müstaġrıḳ
Dizilürler keremüñ ḫˇānına mihmān ṣaf ṣaf

7 Vaṣf-ı ḳaddüñle ḫırām itse ‘ālem gibi ḳalem
Leşger-i saṭrı çeker defter ü dīvān ṣaf ṣaf

8 Kūyuñ eṭrāfına ‘uşşāḳ dizilmiş gūyā
Ḥarem-i Ka‘bede her cānibe erkān ṣaf ṣaf

9 Ḳadrüñi seng-i muṣallāda bilüp ey **Bāḳī**
Ṭurup el baġlayalar ḳarşuña yārān ṣaf ṣaf

208

Velehu Bāḳī

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Kemāl u fażl-ile ‘ālemde iftiḫārum yoḳ
Melāmet eylese ‘aşḳuñ cihānda ‘ārum yoḳ

2 Hezār mertebe ‘aşḳuñda ġālibem Ḳaysa
Nihāyet ey ṣanem ol deñlü iştihārum yoḳ

3 Ḥużūr-ı pīre irişdüm egerçi her fende
Velī güzelleri sevmekde iḫtiyārum yoḳ

4 Çemende ġonca-i dil neyle gülsün açılsun
Yanumda sencileyin şūḫ-ı gül-‘iẕārum yoḳ

---

207 9a bilüp ey : bilürler M.
208 Bâkî Divanı, s.252
1b cihānda : cihāna D.
3a irişdüm : yitişdüm D.

5 ‘Adem diyārına çoḳdan giderdüm ey **Bāḳī**
Şarāb-ı ‘aşḳ-ile reftāra iḳtidārum yoḳ

209

Bāḳī ‘Aleyhi’r-Raḥme

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Şeb-i tārīk görinür gözüme rūz-ı firāḳ
Dūd-ı āhumla meger ṭoldı ser-ā-ser āfāḳ

2 Yine bir ḳaşı hilālüñ sitemi çarḫ gibi
Ḳaddümi ḳıldı kemer ṭāḳatümi eyledi ṭaḳ

3 Ṭutdı ebrūña yüzin mihr-i ‘iẕāruñla göñül
Ḳıbleye ḳarşu ḳılur ṣanki ṣalāt-ı işrāḳ

160a 4 Rāst yolı ḳoyuben kec-rev olurlar cānā
Ser-i kūyuñ var-iken gitse Ḥicāza ‘uşşāḳ

5 **Bāḳīnüñ** nāle vü zāriyle cihān doldı yine
Yine var-ise ‘adū eyledi yārine nifāḳ

210

Velehu Bāḳī Fermāyed

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Yazdı bahār āyet-i ḥüsnüñ varaḳ varaḳ
Gül muṣḥafından oḳudı bülbül sebaḳ sebaḳ

2 ‘Aşḳūñ yolında bulmadı dil emn ü rāḥatı
Tātār-ı ġamzeñ eyledi yaġma ḳonaḳ ḳonaḳ

---

209 Bâkî Divanı, s.243
4 Merd iseñ dehr-i denī mekrine meftūn olma
Er odur kim vire bu pīre-zen-i dehre ṭalāḳ D.
5a zāriyle : āhıyla M. / yine : bu gün D.
210 Bâkî Divanı, s.250

3 Yād-ı lebüñle ʻişret içün būstānlara
Allāh çekildi bāde-i gül-gūn ḳabaḳ ḳabaḳ

4 Dün gice ol ġazāli ḳaçurmış raḳīb-i seg
İtler gibi aradı bulınca yataḳ yataḳ

5 Ḳaddüñ nihāli ruḫlaruñ āli gerek bize
Gül deste deste tāze fidanlar ḳucaḳ ḳucaḳ

6 Mesken ṭutalı ol ḫam-ı ebrūda çeşm-i yār
Āşūb u fitne gizlenür oldı bucaḳ bucaḳ

7 Bāḳī işigi ḫākine düşmiş niyāz ider
Miskīn fütāde ʻāşıḳ-ı bī-dil babaḳ babaḳ

211

ʻAleyhi'r-Raḥme Şeydā

Mefā'īlün Mefā'īlün Fa'ūlün

1 İderdüm cism-i zārı pāre pāre
Bileydüm ḫoş gelür mey yāre yāre

2 Güzelsin serv-ḳadsin lāle-ḫadsın
Naẓīrüñ gelmemişdür rūzgāre

3 Viṣāle çāre yoḳ fürḳatse mühlik
Efendi n'eylesem bilmem ne çāre

4 Beni gül yüzli yārumdan ayırdı
ʻAceb n'itdüm bu çarḫ-ı rūzgāre

---

210 5a gerek : yiter M.
6. beyit mecmuada yer almamaktadır.

5 Bu gün **Şeydā** kemīn kemter ḳuluñdur
Ġamuñdan dil-şikeste yine pāre

212

Velehu Şeydā

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ḳanı ol dem dil şarāb-ı şevḳdan ser-ḫōş-idi
160b Gice olsa ṣubḥa dek bir māha hem-āġūş-idi

2 Uġrun uġrun siḥre başlasa füsūnger gözleri
Döymez-idi göz yüzine baḳmaġa medhūş-idi

3 Gevher olsa almazıdum 'aynuma 'ālem sözin
Lafẓ-ı dür-bāruñ senüñ cān gūşına mengūş-idi

4 Ḳaṣd-ı cān itmek nedür şimdi ḥarāmī ġamzeler
Ḫaste çeşmüñ bir zaman-idi benümle ḫōş-idi

5 Şimdi **Şeydā** bāġ-ı kūyuñda n'ola ḫāmūş ise
Dileridi rūz u şeb bülbül gibi pür-cūş-idi

213

Emrī 'Aleyhi'r-Raḥme

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Cāmlardur bezmümüzde bu ṭoḳuz mīnā bizüm
Ḳara yire ṣaçduġumuz cür'adur deryā bizüm

2 Meyle biz şöyle dem ü laḥmuz türāb olursa da
Ola ḫāk-i cismümüz dürd-i mey-i ḥamrā bizüm

---

213 Emrî Divanı, s.183
1a Cāmlardur bezmümüzde : Bezmümüzde cāmlardur D.
2. beyit Emrî Divanı'nda yer almamaktadır.

3 N’ola vādīler çeküp çāk-i girībān eylese
Cür‘amuzdan mest olupdur sāḳiyā dünyā bizüm

4 N’ola ger Mecnūn gelüp gitdiyse bu meydāna Ḳays
Cür‘amuz içdi ezel bezminde ol şeydā bizüm

5 La‘l-i yārı yād ḳıl kim pür ola meyden müdām
Dīdemüzden cām idüñ sen ey ḳadeḥ-peymā bizüm

6 Ṣıġmaya öz hānesine şevḳ-ı şādīden eger
Görse miḥnet-ḫānemüz **Emrī** Ebū Derdā bizüm

214

Emrī Fermāyed

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 La‘lüñ üzre beñ midür yāḫud enārı vaż‘ iden
Nāfesin müşg-i ter itmiş dānesin dürr-i ‘Aden

2 Āb-ı ḥayvānı bulup bir çeşm itmiş la‘l-i yār
Öñine billūrdan ḥavż eylemiş anuñ ẕeḳan

3 Ḫastayın şeftālū-yı la‘l-i nigāra mā’ilüm
Añmazam ‘unnābı her dāne ‘aḳīḳ olsa Yemen

---

213 3a N’ola : Ṣanma M.
3b dünyā : deryā D.
4. beyit mecmuada yer almamaktadır.
5a meyden : meydān D.
5b Dīdemüzden : Kellemüzden M.

214 Emrî Divanı, s. 204
1a yāḫud :yā ol D.
1b Nāfesin : Nāfesi M. / müşg-i ter itmiş : müşg-i Tatār u M.
2. beyit ile 4. beyit divanda yer değiştirmiştir.
2b anuñ : anı M.
3a Var mı ben dil-ḫasteye şeftālū-yı la‘l-i nigār D.
3b Añmazam : Añmañuz M.

4 Tīġ-ı ġamzeñle gözüñ bādāmı çün ḳatl eyledi
Dest-i ḳudret ḳoydı tābūta ṣarup ḫunīn kefen

5 Bir ʻacāib ġoncadur bāġ-ı ruḫuñda ol dehen
Yaprağı laʻl-i Bedaḫşān jālesi dürr-i ʻAden

6 Dürr-i dendānuñ ḳoyup lü'lü'ye meyl itse ṣadef
N'eylesün ey gevher-i pāk ağzına odur düşen

7 Dīde-i nem-nāke düşmişdür ḫayāl-i ḫāl-i ezel
Görinen müjgān degül ol dāneden bitmiş çemen

8 Ġamze vü zülf ü zenaḫdānın görüp **Emrī** didüm
Hey ne cādūdur ki itmiş ejder-i çāha resen

215

161a **ʻİşretī**

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün

1 Ṣanma ʻaşḳ ehlini mevt-ile güzār eylediler
Hicre ṣabr idemeyüp terk-i diyār eylediler

2 Ṣuretā görmeyelüm diyü raḳībüñ yüzini
Bindiler maḥmil-i tābūta firār eylediler

3 Götürüp diyü ayağı bu mülk-i fenādan aḫir
Vardılar ʻālem-i bāḳīde ḳarār eylediler

---

214 4a ġamzeñle : ġamzeyle D.
4b ḫunīn : rengīn D.
5., 6. ve 7. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
8 Çeşm-i cāẕūsına ol seḥḥāruñ Emrī āferīn
Kim ṭutup mār-ı siyāhı eylemiş çāha resen D.

215 Divan Şiiri, Fasikül: 2, s.87
3a Götürüp ayağı bu memleket-i fānīden age.
3 ve 4. beyitler "Divan Şiiri"nde yer değiştirmiştir.

4 Terk idüp tāc u ḳabāyı ṣarılup bir kefene
Ḫil‘at-i ‘āriyeti geymege ‘ār eylediler

5 Arḳası üzre yatup ehl-i ḳubūr itdi ḥużūr
Ġam u miḥnet beni ey **‘İşretī** zār eylediler

216

Ġazel

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Cānuma geçdi firāḳuñ derdi cānānum yetiş
Bir nefes ḳaldı ḥayātumdan cüdā cānum yetiş

2 Fürḳatüñden ol ḳadar ḳan aġladum Ya‘ḳūb-vār
Ḳalmadı çeşmümde nūr ey māh-ı tābānum yetiş

3 Ka‘be Ḥaḳḳı Mıṣr-ı ḥüsnüñde cüdā her ṣubḥ u şām
Nile dönmüşdür gözümüñ yaşı sulṭānum yetiş

4 Tīre-rūz oldı şeb-i hicrān-ile bī-çāre dil
Gün gibi göster yüzüñ ey māh-ı Ken‘ānum yetiş

5 Mūr-veş ḳaldum ayaḳlarda żaīf ü nā-tüvān
Dest-gīr ol baña gel luṭf eyle ḫünkārum yetiş

217

Maṭla‘-ı Ḫayālī Tesdīs-i ‘Ālī

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fa‘ūlün

I

1 Ne yoluña ḫarc eylemege sīm ü zerüm var
Ne bār-ı ġamuñ çekmege fermān u ferüm var

---

216 3a Mecmuadaki “mısra” kelimesi mânâ gereği “Mısr-ı” olarak kaydedildi.
217 Gelibolulu Mustafa Âlī Divanı, Cilt I, s.323
Başlık: Müseddes-i ‘Ālī M.
Ne yoluña : Yoluñda ne D.

2 Bīmār-ı ġarībem şeb-i ġamda seḥerüm var
Āḫir nefesümdür saña gel bir ḫaberüm var
3 *Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var*
Bir boynı uzaḳ yola giderem seferüm var

II

1 Çün ḳıbledür ey dost yüzüñ Ka'be cemālüñ
161b Beñzer Ḥacerü'l-esvede boynuñdaki ḫālüñ
2 Men' eyleme aṣḥāb-ı ṣafādan ruḫ-ı aluñ
Şāyed ki naṣīb olmaya bir daḫı viṣālüñ
3 *Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var*
Bir boynı uzaḳ yola giderem seferüm var

III

1 Ditrer dil ü cān ol ṣanem-i sīm-ber üzre
Şol müflis-i muḥtāc gibi sīm ü zer üzre
2 Yā ben niçe cān virmeyem dil la'l-i ter üzre
Ṣā'im mi olur ḫaste ḫuṣūṣā sefer üzre
3 *Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var*
Bir boynı uzaḳ yola giderem seferüm var

IV

1 Dil vireli sen ḳaddi elif ḳaşı kemāna
Tīr-ı ġama ben ḫāki nişān itdi zamāne
2 Çün geçdi cefā nīzesi dilden öte cāna
Rıḥlet demidür sevdicegüm itme bahāne
3 *Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var*
Bir boynı uzaḳ yola giderem seferüm var

---

217 I/3a öpeyüm : öpeyin D.
II/1b ve 2a mecmuada yer değiştirmiştir.
III/1b ve 2a mecmuada yer değiştirmiştir.
III/1b zer üzre : zerüm var M.
III/2a Ben nicesi cān virmeyem ol lal'l-i ter üzre D.
IV/2b itme : ḳılma D.

V

1 Bir dem ser-bālīnüme luṭf ile güẕer ḳıl
Aḥvāl-i diger-gūnuma şefḳatle naẓar ḳıl
2 Senbūse-i la‘l-i lebüñi nuḳl-i şeker ḳıl
‘Ālī ḳulıña tehyi’e-i zād-ı sefer ḳıl
3 *Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var*
Bir boynı uzaḳ yola giderem seferüm var

218

Coşḳun Bāḳī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

I

1 Dem-i rü’yāda yine bu gice cānānum ile
‘Ayş u nūş eyleridüm ṣubḥa degin cānum ile
3 Ṭarf-ı ‘ālemde idüm ol gül-i ḫandānum ile
Vaḥdet itdüm ne ise maḫfīce cānānum ile
5 Ben idüm sāyem idi ol meh-i tābānum ile

II

1 Dil-i dīvāne daḫı gördi bizüm ṣoḥbetümüz
Ḳarşı ayaḳda durup eyler-idi ḫıdmetümüz
162a 3 Şol umup bitmeyecek çekdi hele ġayretümüz
Artdı yanında anuñ ‘izzetümüz raġbetümüz
5 Didi ẓāhirde seni yoḳlayam iḥsān[um] ile

III

1 Her ne ḥāl ise hele bendesine ḳıldı ‘aṭā
Ḫāṭırum aldı ele ḫaylī kerem itdi baña
3 Vaṣlum āṣār ideyüm bir gün ola didi saña
Ṣubḥ-ı ṣādıḳ işidüp sözlerini ḳaldı ṭaña
4 Didi şāhid olayum mı meh-i tābānum ile

---

217 V/1b Mecmuada 2a; 1b, 2a; 2b, 2a olarak yer almaktadır.

IV

1 Didi danuk oluñuz ben aña ġam-ḫˇār olayım
‘Ahd-i peymāna dürüst ḳavli bütün yār olayım
3 Niçe bir aġladayum ben anı bī-zār olayım
Böyle bir ḫˇābda iken ben niçe bīdār olayım
5 ‘Ahd amān eyler-iken cevr-i firāvānum ile

V

1 Böyle bir ḫˇābda iken ṭāli‘ümi gör ki benüm
Odlara yaḳdı beni yaruban ol cān u tenüm
3 İltifāt eyler-iken Coşḳuna vech-i ḥasenüm
(...)
5 Niçe ta‘bīr ideyim ben anı yārānum ile

219

Fużūlī-i Baġdādī Fermāyed

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Ramażān oldı çeküp şāhid-i mey perdeye rū
Mey içün çeng dutup ta‘ziye açdı gīsū

2 Bildi muṭrib ki nedür ḥāl götürdi ḳopuzın
Bezmden çekdi ayaġını ṣurāḥi vü sebū

3 Bezm ḳānūnı bozuldı ne içün çeng-ile def
Yıġılup itmeyeler ḥākim işiginde ġulū

4 Ramażān ayı gerek açıla cennet ḳapusı
Ne revā kim ola meyḫāne ḳapusı baġlu

5 Fetḥ-i meyḫāne içün oḳuyalum Fātiḥalar
Ola kim yüzimüze açıla bir baġlu ḳapu

218 Mecmuada V. bendin 4 beyti yer almamaktadır.
219 Fuzûlî Divanı, s.247

6 Āfitāb-ı ḳadeḥ itmez ramażān ayı ṭulū‘

162b Ne belādur bize Yārab ne ḳara gündür bu

7 İntiẓār-ı mey-i gül-reng ile bayram ayına

Baḳa baḳa inecekdür gözimüze ḳara ṣu

8 Ramażān oldı budur vehmi Fużūlīnüñ kim

Nice gün içmeye mey zühd-ile nā-geh ṭuta ḫū

220

Seyyid Nesīmī Fermāyed

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Gerçek ḥadīs̱-imiş bu ki ḫūbuñ vefāsı yoḫ

Kim sevdi ḫūbı kim didi ḫūbuñ cefāsı yoḫ

2 ‘Aşḳuñ belāsı yoḳ diyüben ‘aşḳa düşme var

Kim ‘āşıḳ oldı kim didi ‘aşḳuñ belāsı yoḫ

3 Anuñ ki ḥacc-ı ekberi ey cān sen olmadıñ

Beytü’l-ḥarāma varmamış anuñ ṣafāsı yoḫ

4 Şeyṭāndur ol ki ṣūretüñe ḳılmadı sücūd

Bir renc ü derde düşdi ki anuñ devāsı yoḫ

5 Ol cān ki senden özge ṭaleb ḳılmadı murād

Hicrüñde yaḳmaġa anı her dem revāsı yoḫ

---

220 Nesîmî Divanı, s.96
1a bu ki ḫūbuñ : bu ḫūbuñ D. / yoḫ : yoḳ D.
2a düşme var : olmaya kim D.
3b ḥarāma : ḥarām M.
4b Bir renc ü derde düşdi ki : Düşdi renc ü derde kim D.
5a Ol : Şol D. / ḳılmadı : etmedi D.
5b yaḳmaġa : yaḳuben D. / anı : anuñ M.

6 Gel gel beri ki ṣavm u ṣalātuñ ḳażāsı var
Sensiz geçen zamān-ı viṣālüñ ḳażāsı yoḫ

7 ‘Aynuñ ḫaṭāsuz ey büt-i Çīn ṭökdi ḳanumı
Türk-i ḫıṭādur aṣlına varur ḫaṭāsı yoḫ

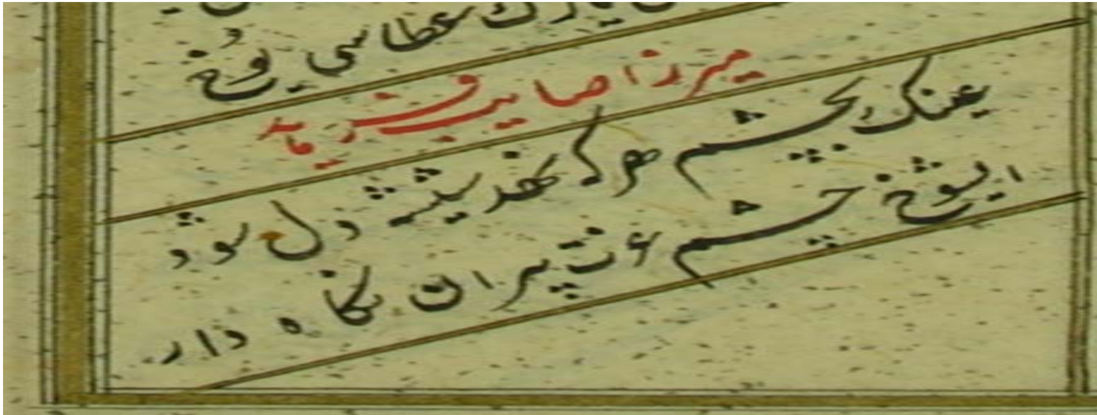
8 Fānī cihāna baḳma geçen ‘ömri sevme kim
‘Ömrüñ zevāli var u cihānuñ beḳāsı yoḫ

9 Yārab ne şem‘ imiş ki bu māhuñ nūrı nice
Yüzi ḳatında şems-i ḍuḥānuñ żiyāsı yoḫ

10 Bīmāre cān virür senüñ ey cān-ı dil velī
Münkir ṣanur ki ol şefeteynüñ şifāsı yoḫ

11 Yāruñ gelür hemīşe cefāsı **Nesīmīye**
Sen ṣanma ki **Nesīmīye** yāruñ ‘aṭāsı yoḫ

221

---

220 6. beyit divanda 8;7. beyit 9.;8.beyit 10.; 9.beyit 6.; 10.beyit 7.beyit olarak yer almaktadır.
6a beri ki : ki gerçi M.
6b zamān-ı viṣālüñ : ṣabāḫ ü mesānuñ M.
7a büt-i Çīn : meh-i Çīn M.
9a şem‘ imiş ki bu māhuñ nūrı nice : şevḳ imiş bu mehin yüzi kim anuñ D.
9b şems-i ḍuḥānuñ : şems ü ḍuḥānuñ M.
10a Bīmāre cān virür senüñ ey cān-ı dil velī : Bīmār-ı ‘aşḳa cān virür ey cān lebüñ velī D.
10b ki : kim D.

222

163a Müseddes-i [Sabrī]

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

I

1 Baña raḥm eyle benüm ey şeh-i ‘ālī-şānum
Öldürüp cevr-ile gel boynuña alma ḳanum
2 N’eyleyem çāre ne ṣabr itmege var dermānum
Bilmezem nice olur ḥāl-i dil-i nālānum
3 Göz görüp sevdi göñül ṣabr ise ḳılmaz cānum
Bir ben olduġum içün n’eyleyeyim sulṭānum

II

1 Nice bir ḥasret ile āh u fiġān eyleyeyim
Nice bir ‘aşḳuñı göñlümde nihān eyleyeyim
2 Açayum rāz-ı dilüm bāri ‘ayān eyleyeyim
Aġlayup ḥālümi göz yaşı revān eyleyeyim
3 Göz görüp sevdi göñül ṣabr ise ḳılmaz cānum
Bir ben olduġum içün n’eyleyeyim sulṭānum

III

1 Mübtelā oldı seni gördügi dem bu dil-i zār
İḫtiyārumla degüldür güzelüm itme firār
2 Gitdi elden n’ideyin ‘aḳl u dil ü ṣabr u ḳarār
Merḥamet eyle baña derd-ile oldum nā-çār
3 Göz görüp sevdi göñül ṣabr ise ḳılmaz cānum
Bir ben olduġum içün n’eyleyeyim sulṭānum

IV

1 Nice bir baña īzā’ u nice bir baña cefā
Nice bir şīve vü nāz u nice bir istiġnā
2 Ḳaṣd ile eylemedüm ben ṣaḳın incinme baña
Mā’il oldı n’ideyin bu dil-i meyyāl saña

---

222 Müseddes, Sabri Divanı’nda bulunamadı.
Başlık: Müseddes-i ‘Ālī Efendi

3 *Göz görüp sevdi göñül ṣabr ise ḳılmaz cānum*
Bir ben olduġum içün neyleyeyim sulṭānum

V

1 Ḥasret-ile nice bir ben çekeyim derd ü melāl
Ṭāḳatüm gitdi meded ḳalmadı hiç ṣabra mecāl

163b 2 Ṣabrī-veş eyler-isem n'ola temennā-yı viṣāl
Elem-i ʻaşḳ-ile ġāyetde mükedder-aḥvāl

3 *Göz görüp sevdi göñül ṣabr ise ḳılmaz cānum*
Bir ben olduġum içün n'eyleyeyim sulṭānum

223

Ṭarzī Fermāyed

Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün

1 Ne ẖaḳanuz ne ḳayser ẖāk-i rāh-ı Kerbelāyuz biz
Bu dergāh-ı saʻādet-baẖşa bir kemtergedāyuz biz

2 Gül-i bāġ-ı Betūlün dāġ-ı hicr-i cān-sitānıyla
Siyeh giymiş belādan behrever-ṣāhib ʻizāyuz biz

3 Müberrāyuz eser yeller gibi her-cāyī olmaḳdan
Ḳadīmü'l-ʻahd nevbet dār-ı burc-ı evliyāyuz biz

4 Egerçi mülk-i ṣūretde gedāyuz līk maʻnīde
Şeh-i iḳlīm-i ʻirfān dāver-i dārü'l-verāyuz biz

5 Muṣāffādur ṣafā-yı sīnemüz jeng-i küdūretden
Bugün mir'āt-ı mihr-i çehre-i āl-i ʻabāyuz biz

6 Degül zāġan gibi gerdūn-ı dūna ṭaʻmda mā'il
Maʻānī ravżasında bülbül-i destān-serāyuz biz

7 Muḥabbet küncine gencīne olmış ḳalbümüz ya‘nī
Ma‘ārifler emān-ı dārı esrār-ı Ḫudāyuz biz

8 Ene’l-Ḥaḳ keşf-i esrārındayuz ẓāhirde bāṭında
Bu meydān-ı melāmet-baḫşa Manṣūru’l-livāyuz biz

9 Doludur sīnemüz micmer gibi nār-ı muḥabbetden
Bizi ney gibi ṣanma ṣūfiyā ehl-i ṣafāyuz biz

10 Ne ẕilletden teḥāşī eylerüz ne ‘izzet-endīşüz
‘Ulüvv-i şān-ile maḥkūm-ı aḥkām-ı ḳażāyuz biz

11 Serīr [ü] tācı Keykāvusa virmez kellemüz zīrā
Ki gerd-i reh-revān-ı rāh-ı ‘aşḳa ḫāk-i pāyuz biz

12 Ṣenā-ḫānuz Süleymān-ı zamānuñ pāy-i taḫtında
Bugün hüdhüd gibi seyyāḥ-ı ser-ḥadd-ı ṣabāyuz biz

13 Cihān serverliginden ictināb itmek neden Ṭarzī
Ḳadīmī bende-i devlet-serā-yı Murtażāyuz biz

224

164a Yaḥyā Efendi

Mef‘ūlü Mefā‘īlü Mefā‘īlü Fa‘ūlün

1 Ṭūṭī-ṣıfat ol cāme-i sebzi giye cānā
Bir söz yiri var mı baḳa āyīneye cānā

2 ‘Uşşāḳ-ı perīşān-dile hiç söylemez olduñ
Düşmen saña bir söz mi didi söyleye cānā

224 Şeyhülislam Yahyâ Divanı, s.37

3 Bir kez dimedüñ ḳandadur ol ʿāşıḳ-ı mehcūr
Bilsek ne sebeb var bu cefāya diye cānā

4 Hep itdügümüz zühd ü riyā bī-meze oldı
Düşdük heves-i laʿl-i lebüñle meye cānā

5 Çoḳ ġam yidi vaṣṣāf-ı lebüñ oldı çü **Yaḥyā**
Şimden girü ṭūṭī-ṣıfat şekker yiye cānā

225

Velehu Yaḥyā Efendi

Müfteʿilün Fāʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

1 Ḳays-ı melāmet-güzīn rāh-nümūndur baña
Meslek-i ehl-i ḫıred rāh-ı cünūndur baña

2 Bezmde dilber yaḳar sīne-i aġyāre dāġ
Bilmez anuñ her biri dāġ-ı derūndur baña

3 Şemʿüñe pervāne-veş bāl ü perüm yandı çün
Lāzım olan her zamān ṣabr u sükūndur baña

4 Ṣanma cefālarla ben fāriġ olam ʿaşḳdan
Her biri bir şīve ẕevḳ-füzūndur baña

5 Şeb ki ala zülfinüñ būyını **Yaḥyā** meşām
Ol gice bir kākül-i ġāliye-gūndur baña

---

224 3b Bilsem bu cefāya ne sebeb var diye cānā D.
5a Çoḳ : Ey D.
5b ṭūṭī-ṣıfat şekker : ṭūṭī gibi sükker D.
225 Şeyhülislam Yahyâ Divanı, s.32
3b her : bir D.
4b ẕevḳ -füzūndur : şevḳ -füzūndur D.

226

Velehu Yaḥyā Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ġonceyi servi saña teşbīh ider her bī-edeb
Hep sükūtuñla sükūnuñdur aña cānā sebeb

2 'Āşıḳ-ı bī-dil nice söyleşmege ḳādir olur
Biribiriyle aġız bir idicek ol iki leb

3 Neşve-i ḥüsnine imdād itmek isterler müdām
Lebleri mey ḥāżır itmiş ḫāl-i leb bir dāne ḥabb

4 Sāye-i cehlinde nā-dān dā'imā āsūde-ḥāl
Cāy-ı rāḥat bulımaz dānā çeker renc u ta'ab

164b 5 Vaḳt-i gül sāḳī-i gül-ruḫ gibi bir tab'-ı laṭīf
Senden ey **Yaḥyā** mey-i gül-gūna istiġnā 'aceb

227

Velehu Yaḥyā Efendi

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Geldi şitāda taḫtına sulṭān-ı kām-yāb
Gūyā muḳaddem eyledi taḥvīl-i āfitāb

2 İtdi bahār 'ālemi ḫurşīd-i ṭal'atı
Nev-rūza ḳalsa olur idi ḥālimüz ḫarāb

3 İtdi şitāda çünki sefer ol güzīn-i ḫalḳ
Ḫurşīdden gerek ol şehüñ pāyine rikāb

---

226 Şeyhülislam Yahyâ Divanı, s.40
3a müdām : meger D.
5a gül-ruḫ gibi bir : gül-ruḫ gül gibi D.
227 Şeyhülislam Yahyâ Divanı, s.42
1b muḳaddem : taḳaddüm D.

4 Sümm-i semend-i Ḥażret-i Sulṭān Aḥmede
Müştāḳ-ı rūy-māl-idi ḥaḳḳa ki şeyḫ u şāb

5 Ol zümrenüñ ḫulūṣ-ile mümtāz u aḳdemi
Yaḥyā kemīne bende-i şāh-ı felek-cenāb

6 Ol şeh ʿaṭāyı ḳullarına bī-şümār ider
Virsün o pādişāha Ḫudā ʿömr-i bī-ḥisāb

228

Velehu

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Gerçi olur cāma ol maḥbūb-ı zībā teşne-leb
Laʿline olmaz mı sāḳī cām-ı ṣahbā teşne-leb

2 Sāye-endāz ol leb-i cūya gel ey naḫl-i revān
Pāyuña yüz sürmege āb-ı muṣaffā teşne-leb

3 İşiginde māh-ı nevde feyż umar gördüm bu şeb
Ḥāṣılı ol şāhuñ iḥsānına dünyā teşne-leb

4 Bu ne istiġnā olur ey pādişāh-ı bī-niyāz
Ḫˇān-ı iḥsāna ʿadū ḳanmış eḥibbā teşne-leb

5 Ebr-i cūda muntaẓır ancaḳ dil-i **Yaḥyā** degül
Pür ḥarāret deşt-i ḥasret içre deryā teşne-leb

---

227 4a Sümm-i semend-i : Sümm ol semend M.
228 Şeyhülislam Yahyâ Divanı, s.44
2b āb-ı muṣaffā : cām-ı muṣaffā M.
3. beyit mecmuada yer almamaktadır.
4b ḳanmış : ḳonmış M.

229

Ġazel-i Yaḥyā

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūlün

1 Ey zülf-i ḫam-ender-ḫamı ḳullāb-ı maḥabbet
Nisbet saña çekdi dil-i erbāb-ı maḥabbet

2 Dilberse güzel dilse nihāyetde hevāyī
Ḥāṣıl bu ki āmādedür esbāb-ı maḥabbet

3 Bir baḥr imiş ey 'āşıḳ-ı şeydā dil-i zāruñ
Anda bulınurmuş dür-i nā-yāb-ı maḥabbet

165a 4 Yan āteşe pervāne-veş itme yine efġān
Ey 'āşıḳ-ı miskīn budur ādāb-ı maḥabbet

5 Yaḥyā ḥarem-i 'aşḳa girerse n'ola bī-bāk
Meftūḥdur erbāb-ı dile bāb-ı maḥabbet

230

Naẓīre-i Yaḥyā Efendi

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūlün

1 Bir gün gele kim şād ola maḥzūn-ı maḥabbet
Çoḳ 'āḳili ilzām ide mecnūn-ı maḥabbet

2 'Āşıḳ ġam-ı dehr-ile keselnāk olur mı
Çalınmadı mı gūşına ḳānūn-ı maḥabbet

3 Vā'iẓ ola mı serd sözinden müte'eṣṣir
Bir dilde ki sūzān ola kānūn-ı maḥabbet

---

229 Şeyhülislam Yahyâ Divanı, s.54
1b Nisbet saña çekdi : Hep saña çekildi D.
3b Anda : Kanda M.
230 Şeyhülislam Yahyâ Divanı, s.56

4 Ḥayretde görüp ʻāşıḳı gülmez dimeñüz kim
Elbette virür ḥükmini maʻcūn-ı maḥabbet

5 Baġlandı dilüm ḳalmadı şekvāya mecālüm
Gör neyledi **Yaḥyā** beni efsūn-ı maḥabbet

231

Yaḥyā Efendi

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün

1 İtmesün seng-i ḥavādiṡ cām-ı ṣahbāyı şikest
Yoḫsa eyler tīr-i āhum çarḫ-ı mīnāyı şikest

2 Degme söz te’ṡīr itmez saḫt-dildür dil-rübā
Degme bir şemşīr ḳılmaz seng-i ḫārāyı şikest

3 Gice pey-der-pey şihābı göricek itdüm ḫayāl
Bād-ı āhum itdi ḳandīl-i Ṡüreyyāyı şikest

4 Genc-i vaṣl-ı dil-rübāya mümkin olurdı ẓafer
Himmet-i merdān ideydi cünd-i aʻdāyı şikest

5 Delme baġrın bir bulınmaz gevher-i nā-yābdur
İtme bilmezlikle şāhum ḳalb-i **Yaḥyāyı** şikest

232

Velehu Yaḥyā Efendi

Feʻilātün Feʻilātün Feʻilātün Feʻilün

1 Olıcaḳ serv-veş ol ḳadd-i ser-efrāz bülend
Ṭāḳ-i ḥüsnüñ olur ey dilber-i mümtāz bülend

---

231 Şeyhülislam Yahyâ Divanı, s. 52
3a ḫayāl : ḳıyās M.
232 Şeyhülislam Yahyâ Divanı, s.65
1a ḳadd-i ser-efrāz : dil-ber-i mümtāz M.
1b dil-ber-i mümtāz : ser-efrāz

2 Kākül-i yār-iledür kārı dil-i şeydānuñ
Rīsmānın ḳurar üstād-ı resen-bāz bülend

165b 3 Bilmezem n'olsa gerek ehl-i niyāzuñ ḥāli
Gün-be-gün olmadadur mertebe-i nāz bülend

4 Bī-ḳarār olup ider ġonce girībānını çāk
'Andelībā olıcaḳ naġmeye āġāz bülend

6 Diñleyüp bülbül-i gülzārı begendümYaḥyā
Naġmeler dil-keş ü ber-ḳā'ide āvāz bülend

233

Velehu Fużūlī-i Baġdādī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün

1 Kār-ger düşmez ḫadeng-i ṭa'ne-i düşmen baña
Keṡret-i peykānuñ itmişdür demirden ten baña

2 Eyminem seng-i melāmetden kim alup çevremi
Oldı zencīr-i cünūn bir ḳal'a-i āhen baña

3 Andanam rüsvā ki seyl-āb-ı sirişküm çāk ider
Zaḫm-ı tīġuñ ḳanı giydürdükçe pirāhen baña

4 Dem-be-dem şem'-i cemālüñden münevver olmasa
Ey gözüm nūrı gerekmez dīde-i rūşen baña

5 Hiç meskende ḳarārum yoḳ-durur ol ẕevḳden
Kim ḳaçan ḫāk-i ser-i kūyuñ ola mesken baña

---

232 4b naġmeye : naġme M.
6a Diñleyüp : Diñledüm M. / begendüm : kemīne M.
233 Fuzûlî Divanı, s.135
2b ḳal'a-i āhen :ḥalḳa-i şīven M.

6 Serde bir serv-i semen-ber vaṣlınuñ sevdāsı var
Sūd ḳılmaz bāġbān neẓẓāre-i gülşen baña

7 Ey **Fużūlī** odlara yansun bisāṭ-ı salṭanat
Yigdür andan Ḥaḳ bilür bir gūşe-i gülḫan bañā

234

Fużūlī Fermāyed

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilātün

1 Riştedür cismüm ki devr-i çarḫ virmiş tāb aña
Merdüm-i çeşmüm düzer her dem dür-i sīrāb aña

2 Sāye-i zülfüñ şebistānındadur şemʻ-i ruḫuñ
Nice yitsün ḳadr-ile ḫurşīd-i ʻālem-tāb aña

3 Dürd-i mey tek ġarḳa-i ḫūn-āba gördüm göñlümi
Gör ne geldi başına n'itti şarāb-ı nāb aña

4 Derd devridür ṣafā-baḫş-i ḥarīf-i bezm-i ʻaşḳ
Sāḳiyā çoḳ itme teklīf-i şarāb-ı nāb aña

5 Ḳāmet-i ḫam birle bir ehl-i kerāmetdür ḳaşuñ
Ṭaş olupdur gūyiyā baş egmemiş mihrāb aña

6 Çeşmüni ehl-i naẓar ḳaṣdına taʻyīn eyleyen
Tīr-i ġamzenden müheyyā eylemiş esbāb aña

---

233 6a Serde : Başda D.
234 Fuzûlî Divanı, s.134
2a şebistānındadur : şebistāndadur D.
3 ve 6. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
4a Derd devridür : Derd dürdidür D.
4 ve 5. beyitler divanda yer değiştirmiştir.

7 Terlemiş ruḫsār ile ḫūblar açarlar göñlümi
166a Gör ne gülşendür ki āteşden virürler āb aña

8 Silk-i ehl-i ḥāle çekmiş zāhidi ehl-i riyā
Mis gibi kim sīm ḳadrin bildirür sīm-āb aña

9 Ey **Fużūlī** ḳalmamış ġavġa-i Mecnūndan es̱er
Ġālibā efsāne-i Leylī getürmiş ḫˇāb aña

235

Velehu Tābe S̱erāhu

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Kemāl-i ḥüsn virüpdür şarāb-ı nāb saña
Sañā ḥelāldür ey muġbeçe şarāb sañā

2 Lebüñ su'āline virmez cevāb 'uşşāḳuñ
Su'āl iderse bu senden nedür cevāb saña

3 Seni melek göreli yazmaz oldı 'aşḳa günāh
Velī yazıldı bu yüzden besī s̱evāb sañā

4 Cezā gününde sorulmaz ḫaṭālar eyledügüñ
Yeter fiġān-ile ben virdügüm 'aẕāb sañā

5 Beni ḳarārum-ile ḳoymaz olduñ ey gerdūn
Yeridür āhum-ile virsem inḳilāb saña

---

234 8b gibi : kimi D.
9b Leylī : 'aşḳum M.
235 Fuzûlî Divanı, s.139
2b iderse : olursa D.
Divanda 2 ve 3. beyitler yer değiştirmiştir.
2a 'aşḳa : 'aşḳı D.

6 Şu‘ā‘-ı cevher-i tīġından umma raḥm[ı] ey dil
Ṣaġınma ṣu vire ey teşne ol serāb saña

7 Fużūlī başına ol serv sāye ṣaldı bu gün
‘Ulüvv-i rif‘at-ile yitmez āfitāb saña

236

Fūżūlī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Cānımuñ cevheri ol la‘l-i güher-bāra fidā
‘Ömrimüñ ḥāṣılı ol şīve-i reftāra fidā

2 Derd çekmiş başum ol ḫāl-i siyeh ḳurbānı
Tāb görmiş tenüm ol ṭurra-i ṭarrāra fidā

3 Gözlerümden tökülen ḳaṭre-i eşküm güheri
Leblerinden ṣaçılan lü’lü’-i şeh-vāra fidā

4 Çāk-i sīnemde olan ḳanlu ciger pāreleri
Mest çeşmüñde olan ġamze-i ḫun-ḫˇāra fidā

5 Pāre pāre dil-i mecrūḥ-ı perīşānumdan
Ser-i kūyuñda gezen her ite bir pāre fidā

166b 6 Cān u dil ḳaydunı çekmekden özüm ḳurtardum
Cānı cānāneye itdüm dili dildāra fidā

7 Ey Fużūlī n’ola ger ṣaḳlar-isem cān-ı ‘azīz
Vaḳt olur kim ola bir şūḫ-ı sitem-kāra fidā

---

235 6a Şu‘ā‘-ı : Ṣafā-yı D.
236 Fuzûlî Divanı, s.133
3a güheri : şereri M.
5b gezen : olan M.
7b olur : olan D.

237

Velehu Eyżān

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ġamzesin sevdüñ göñül cānuñ gerekmez mi saña
Tīġe urduñ cism-i 'uryānuñ gerekmez mi saña

2 Āteşin āhumla eylersüñ baña teklīf-i bāġ
Bāġbān gül-berg-i ḫandānuñ gerekmez mi saña

3 Yile virüp dağıdup her yan ayaḳlardan götür
Ey perī zülf-i perīşānuñ gerekmez mi saña

4 Ey kemān-ebrū raḳībe virme ġamzenden naṣīb
Oḳ atarsuñ ṭaşa peykānuñ gerekmez mi saña

5 Küfr-i zülfünden beni men' eylemek lāyıḳ degül
Ṣūfī inṣāf eyle īmānuñ gerekmez mi saña

6 Yandırup cānum cihān-sūz itme berḳ-i āhumı
Āsmān ḫurşīd-i raḫşānuñ gerekmez mi saña

7 Dutalum kim eşk seyl-ābına yoḳdur i'tibār
Ey **Fużūlī** çeşm-i giryānuñ gerekmez mi saña

---

237 Fuzûlî Divanı, s.139
3a virüp : virme D.
4. beyit mecmuada yer almamaktadır.
Divanda 5 ve 6. beyitler yer değiştirmiştir.

238

Velehu Fużūlī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Her zamān manẓūr bir şūḫ-ı sitem-gerdür baña
Ḳanda olsam bir belā Ḥaḳdan muḳarrerdür baña

2 Ol ḫam-ı ebrūya ḳılsam secde sā'at n'ola
Ḳıble ile ol ḫam-ı ebrū ber-ā-berdür baña

3 Ġam degül cismümde ger seng-i melāmet zaḫmı var
Şıḥna-i bāzār-ı sevdāyam bu zīverdür baña

4 Gözde ḫun-ālūde peykānuñ ḫayāliyle ḫoşum
Her biri gūyā ki bir berg-i gül-i terdür baña

167a 5 Zaḫmlardan biñ aġız açdum Ḫudāya şükr içün
Her oḳuñ bir ni'met-i ġayr-i mükerrerdür baña

6 'Aḳl irşādiyle bulmaḳ kām mümkindür velī
Dām-ı rāh ol ḥalḳa-i zülf-i mu'anberdür baña

8 Aḫter-i baḫtum vebālin gör ki ol mehden gelen
Mihrlerdür özgeye cevr ü cefālardur baña

9 Ey **Fużūlī** menzil-i maḳṣūda yitsem ne 'aceb
Ḫıdmet-i pīr-i muġān irşādı rehberdür baña

---

238 Fuzûlî Divanı, s.137
1b Ḳanda : Handa D.
5a açdum : açdı M. / Ḫudāya : edā-yı D.
6. beyit mecmuada yer almamaktadır.
8a ki: kim D. / vebālin : vebālüm D.

239

Velehu Fużūlī

Mefʻūlü Mefāʻīlü Mefāʻīlü Faʻūlün

1 Ey nāvek-i ġamzeñ siperi sīne-i aḥbāb
Zülfüñ ḫamı erbāb-ı vefā ṣaydına ḳullāb

2 Miḥrābda şekl-i ḫam-ı ebrū-yı laṭīfüñ
Vācib bu cihetden ḳamuya secde-i miḥrāb

3 Sūzum dir idüm şemʻ saña eyleye rūşen
Neẓẓāre-i ruḫsāruña yoḳ şemʻde hem tāb

4 Ḫūrşīd-i cemālinden ol ay ṣaldı niḳābın
Ṣubḥ oldı dur ey baḫt nedür bunca şeker ḫˇāb

5 Dün ṣubḥ yetürdüm felege mevc-i sirişküm
Ġarḳ itdi felek üzre olan encümi girdāb

6 Sāḳī meger ol laʻl sözün dir mey-i nāba
Kim düşdi ayaġına elin öpdi mey-i nāb

7 Cemʻiyyet-i esbāba göñül virme Fużūlī
Kim tefriḳadur ḫāṭıra cemʻiyyet-i esbāb

240

Ġazel

Fāʻilātün Fāʻilātün Fāʻilün

1 Ṣubḥ ṣalup mihr-i ruḫuñdan niḳāb
Çıḳ ki temāşāya çıḳa āfitāb

---

239 Fuzûlî Divanı, s.142
1a ġamzeñ : şevḳuñ D.
240 Fuzûlî Divanı, s.143

2 Rişte-i cānum yiter it pür-girih
Ṣalma ser-i zülf-i semen-sāya tāb

167b 3 Mest çıḳup ṣalma naẓar her yaña
Görme revā kim ola ʿālem ḫarāb

4 Kesme naẓar cānib-i ʿuşşāḳdan
Nāle-i dil-sūzdan it ictināb

5 Şāmlar encüm ṣayarum ṣubḥa dek
Ey şeb-i hecrüñ baña yevmü'l-ḫisāb

6 Dūzaḫa girmez sitemüñden yanan
Ḳābil-i cennet degül ehl-i ʿaẕāb

7 Ṣaldı ayaġdan ġam-ı ʿālem beni
Vir baña ġam defʿine sāḳī şarāb

8 Raḥm ḳıl üftādelerüñ ḥāline
Hiç gerekmez mi saña bir s̱avāb

9 Nūş ideli bāde-i laʿl-i lebüñ
Nergīs-i mestüñ kimi ḥālüm ḥarāb

10 Yār su'āl itse ki ḥālüñ nedür
Ḫasta **Fużūlī** ne virürsin cevāb

---

240 5a Şāmlar : Giceler D.
9. beyit mecmuada yer almamaktadır.

241

Velehu Fużūlī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Pāy-bend oldum ser-i zülf-i perīşānuñ görüp
Nuṭḳdan düşdüm leb-i la‘l-i dür-efşānuñ görüp

2 Oda yaḳdum şem‘-veş cānum baḳup ruḫsāruña
Çarḫa çekdüm dūd-ı dil serv-i ḫırāmānuñ görüp

3 Dağıdur her yan gözüm eşk üzre bağrum pāresin
Ḫil‘at-i gül-gūn-ile raḫş üzre cevlānuñ görüp

4 Bir zaman olmaz ki dil tīğından olmaz çāk çāk
Açılur her dem dutılmış göñlüm iḥsānuñ görüp

5 Göñlümi tenhālıḳ eylerdi perīşān sīnede
Olmasaydı cem‘ her yanında peykānuñ görüp

6 Bend ü zindān-ı ġam u miḥnetden olmışdum ḫalāṣ
Āh kim düşdüm yine çāh-ı zenāhdānuñ görüp

7 Ey **Fużūlī** bunca kim dutduñ nihān derd-i dilüñ
‘Āḳıbet fehm itdi il çāk-i giribānuñ görüp

---

241 Fuzûlî Divanı, s.148
3a Dağıdur : Gezdirür D.
4a olmaz : geçmez D.
4b iḥsānuñ : iḥsānum D.
6b çāh-ı zenaḫdānuñ : zülf ü zenaḫdānuñ D.
7a derd-i dilüñ : hāl-i dilüñ D.

242

Fużūlī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Rūzgārum buldı devrān-ı felekden inḳılāb
Ḳan içer oldum ayaġın çekdi bezminden şarāb

168a 2 Şu'le-i āh-ile yandırdum dil-i ser-geşteni
Bir od oldum çizginen çevremde olmaz mı kebāb

3 La'lüñ ile bāde baḫş itmiş zihī güm-rāhluḳ
Oldı vācib eylemek ol bī-edebden ictināb

4 Virmez oldı yol viṣāle pīç-i zülfüñ āh kim
Rişte-i tedbīrden devrān-ı kec-rev açdı tāb

5 Olmadı ol māha rūşen yandıġum hicrān güni
Yandıġuñ şeb tā seḥer şem'üñ ne bilsün āfitāb

6 Göz ki peykānuñ ḫayāliyle ṣaçar her yan sirişk
Bir ṣadefdür ḳaṭre-i bārānı eyler dürr-i nāb

7 Oldı ebr-i dūd-ı āhum perde-i ruḫsār-ı māh
Āh kim almaz cemālinden henüz ol meh niḳāb

8 Kesmedi benden ser-i kūyuñda āzārın raḳīb
Ey **Fużūlī** nişe dirler cennet içre yoḳ aẕāb

---

242 Fuzûlî Divanı, s.144
1b bezminden : bezmden M.
4, 5, 6 ve 8. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
8b nişe dirler cennet içre yoḳ aẕāb : nişe cennet içre yoḳ dirler D.

243

Velehu Fużūlī

Mefʻūlü Mefāʻīlü Mefāʻīlü Fāʻilün

1 Vaṣluñ bañā ḥayāt virür firḳatüñ memāt
Subḥāne ḫāliḳi ḫalaḳa'l-mevti ve'l-ḥayāt

2 Hicrānuña taḥammül iden vaṣluñı bulur
Ṭūbā men erāde bihi'l-fevzi ve'n-necāt

3 Mihrüñdür iḳtiżā-yı meḳāṣıd vesīlesi
Māṣā'e men erāde bihi'l-fevzi ve'n-necāt

4 Dökmiş riyāż-ı tabʻuma bārān-ı şevḳunı
Men enzele'l-miyāhi ve aḥyābihen nebāt

5 Ḥaḳ āferinişe sebeb itmiş vücūduñı
Evcebte bi'ẓ-ẓuhūri ẓuhūri'l-mukevvenāt

6 Īzid serīr-i ḥüsne seni ḳıldı pādişāh
V'ehlā kemāli ẕātike fi-aḥseni'ṣ-ṣıfāt

7 Ḳılduñ edā-yı naʻt **Fużūlī** tamām ḳıl
Kellemte bi's-selāmi vü temmemte bi'ṣ-ṣalāt

---

243 Fuzûlî Divanı, s.149
2b men erāde bihi'l-fevzi ve'n-necāt : li emen yesāʻide'ṣ-ṣabr ve'ṣ-ṣebāt M.
3a iḳtiżā-yı meḳāṣıd : iḳtināʻ-i meḳāṣıd D.
4. beyit mecmuada yer almamaktadır.
5a itmiş : itdi D.
7b Kellemte : Ekmele M.

244

Fużūlī

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 ‘Aks-i ruẖsāruñ-ile oldı müzeyyen mir’āt
Beden-i mürdeye feyż-i naẓaruñ virdi ḥayāt

2 Beñzedürdüm ḳayd-ı mevzūnuña fi’l-cümle eger
Cān içünde elif itseydi ḳabūl-i ḥarekāt

3 Ḫaṭ bu mażmūn-iledür ṭarf-ı zenahdānuñda
Ki bu zindānuñ esīrine yoḳ ümmīd-i necāt

4 Kākülüñ ḳıldı muḳarrer baña serkeştelügi
Dimesün kimse ki yoḳ gerdiş-i devrāna s̱ebāt

168b 5 Ġamze peykānın ider ‘āşıḳa çeşmüñ ṣadaḳa
Öyle kim merdüm-i mün‘im vire muḥtāca z̠ekāt

6 Āferīn cevher-i maḳbūlüñe kim ‘ālemde
Mümkin olmaz bu ṣıfāt-ile ki sensin bi’z̠- z̠āt

7 Ey **Fużūlī** vera‘ ü zühd-ile mu‘tād olduñ
Bilmedüñ ḥālüñi bī-hūde geçürdüñ evḳāt

---

244 Fuzûlî Divanı, s.149
3a zenahdānuñda : bünāgūşuñda M.
3. beyit Fûzulî Divanı’nda yer almamaktadır.
4b bi’z̠-z̠āt : bir ẕāt D.

245

Velehu Fużūlī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Mürde cismüm iltifātuñdan umar her dem ḥayāt
Ölürüm ger ḳılmasañ her dem baña bir iltifāt

2 Yazabilmez leblerüñ vaṣfın tamām-ı 'ömrde
Āb-ı Ḥayvān virse kilk-i Ḫıżra ẓulmetden devāt

3 Ben faḳīrem sen ġanī virgil ẕekāt-ı ḥüsn kim
Şer' içinde hem sañadur hem baña vācib ẕekāt

4 Görmeyince ḥüsnüñi īmāna gelmez 'āşıḳuñ
Yüz peyem-ber cem' olup gösterseler biñ mu'cizāt

5 Maẓhar-ı āṣār-ı ḳudretdür vücūd-ı kāmilüñ
Feyż-i fıṭratdan ġaraż sensin ṭufeylin kā'ināt

6 Cevher-i ẕātuñdadur mecmū'i evṣāf-ı kemāl
Bu ṣıfat-ile ki sensin ḳandadur bir pāk ẕāt

7 'Aşḳa tā düşdüñ **Fużūlī** çekmedüñ dünyā ġamın
Bil ki ḳayd-ı 'aşḳdur dām-ı ta'allūḳdan necāt

---

245 Fuzûlî Divanı, s.150
1a umar : bulur D.
3b sañadur hem baña : hem bañadur hem saña D.
4a ḥüsnüñi : 'aşḳuñı M.
5.beyit mecmuada mahlas beyitden sonra yer almaktadır.
5b ṭufeylin : ṭufeyl M.
6b ḳandadur : ḫandadur D.
7a düşdüñ Fużūlī çekmedüñ : düşdüm Fużūlī çekmedüm M.
7b 'aşḳdur : 'aşḳ imiş D.

246

Velehu Fużūlī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Ḫaṭ-ı ruḫsāruñ ider luṭfda reyḥān-ile baḥs̱
Ḥüsn-i ṣūretde cemālüñ gül-i ḫandān-ile baḥs̱

2 Cenneti kūyuña zühd ehli münāsib diseler
Ne münāsib ki ḳılam bir nice nā-dān-ile baḥs̱

3 Gerçi şimşādda çoḳ lāf-ı leṭāfet vardur
Ḥaddi yoḳdur ki ura serv-i ḫırāmān ile baḥs̱

4 Yüzüñe durmayup āyine urup lāf-ı ṣafā
Ne revā meh ḳıla ḫurşīd-i dıraḫşān-ile baḥs̱

5 Ḳılsa cān la'li ile feyż yitirmek baḥs̱in
Cānib-i la'lüñi dut ey göñül it cān-ile baḥs̱

6 Düşer od şem' diline bu sebebden ki ḳılar
Dil uzadup giceler ol meh-i tābān ile baḥs̱

7 Ṣıfat-ı ḥüsnüñ ider ḫaste **Fużūlī** ne 'aceb
Ḥüsn-i güftārda ger eylese Ḥassān ile baḥs̱

247

169a Velehu Münīrī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Bā'iṣ-i ġam olanuñ her biri ber-bād olsun
Āteş-i ḥayret-ile her demi feryād olsun

---

246 Fuzûlî Divanı, s.153
3b Ḥaddi yoḳdur ki ura : Bozılur eylese ol M.
3a durmayup : durmasuñ D.
3 ve 4. beyitler divanda yer değiştirmiş; 5,6 ve 7. beyitler ise mecmuada yer almamıştır.

247 Gazel, Münîrî Hayatı Eserleri ve Divanı'nda bulunamadı.

2 Beni bu sözlere lāyıḳ görenüñ ey meh-rū
Yiri āteşgede vü ḫāṭırı nā-şād olsun

3 Bir iş it kim ki diye ḫalḳ-ı cihān irdükçe
Raḥmetu'llāhi 'aleyhi rūḥı şād olsun (?)

4 Ḳāl u ḳīli baña nisbet iden ol gün dilerem
Dūr olur bezm-i ṣafādan dili nā-şād olsun

5 Ehl-i 'ilmin severin ehl-i dilüñ bendesiyem
Sevmezin ol kesi kim şöhre-i ḥussād olsun

6 'Ömrini devletini eylesün Allāh mezīd
Ol efendim Çalabum ḫāṭırı dil-şād olsun

7 Gel bu zehr-i ġamı nūş eyle Münīri hergiz
Bī-kesin ḳadri bilinmez kime feryād olsun

248

Naẓire-i Ḥikmetī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Dil-i şeydā nice bir cevrüñe mu'tād olsun
Rūy dil-güster ü ġam-dīdeye dil-şād olsun

2 Felek ehl-i dili ister mi ola āsūde
Ġamdan erbāb-ı ṭabī'at nice āzād olsun

3 Ḫaṣm-ı dīrīne-i erbāb-ı ma'ārifdür çarḫ
Bu ġam-ābādda ḫar-meşreb olan şād olsun

---

248 Gazel, Hikmetî Divanı'nda bulunamadı.

169b 4 Düzer ol ġonce-femüñ bezm-i ṣafā-baḫşından
Ba‘d-ezīn peşşe-i dil nāle vü feryād olsun

5 İltifāt-ı felege raġbet iden nā-dānuñ
Dāne-i ḫırmen-i cem‘iyyeti ber-bād olsun

6 Yār-ile mevsim-i güldür idelüm seyr-i çemen
Bā‘iṣ-i merg-i müfācātī-i ḥussād olsun

7 Sāḳiyā bāde bizüm zehr-i ġam aġyārındur
Ṣun bize sāġar-ı ṣahbāyı biraz dād olsun

249

Nāṭıḳī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

I

1 Gevher-i gencīne-i ẕāt-ı ḥaḳuz
Ḳaydılayuz gerçi velī muṭlaḳuz

2 Ṭā’ir-i Ḳudsüz ki şikār olmışuz
Ṣanma bu dām içre bizi şaḳraḳuz

3 Şāh-ı refī‘ü’d-derecāt uş bizüz
Gerçi bisāṭ üzre yürür beydaḳuz

4 Çarḫ gibidür bize mevt ü ḥayāt
Gāh gelür gāh gider zevraḳuz

5 Gāh oluruz baḥr-ı muḥīṭ ey ‘azīz
Gāh muḥīṭ içre düşüp muġraḳuz

---

249 Nâtıkî Divanı, s.268
I/2a Ṭā’ir-i : Ṭāyr-ı D.
I/3a derecāt uş bizüz : derecātuz yaḳan M.
I/3b üzre yürür : içre bugün M.
I/4b Gāh : Geh D.
I/ 4.beyit, divanda 5.; 5.beyit 7.; 6.beyit 4.; 7.beyit 6. beyit olarak yer almaktadır.

6 Keṣret-ile gerçi ‘ayān olmışuz
Vaḥdet-ile gör ki nice muġlaḳuz
170a 7 Gerçi ki ṣāmıt göresin sen bizi
Cümle lisānāta velī manṭıḳuz
8 Gāh behişt oluruz ey Nāṭıḳī
Geh yaḳaruz ‘ālemi bir dūzaḫuz

9 Kūrre-i ‘aşḳ içre biz olduḳ güdāz
Anuñ içün eylemezüz keşf-i rāz

II

1 Ḳāf-ı vücūduñ ulu ‘anḳāsıyuz
Nüh felegin ‘arş-ı mu‘allāsıyuz
2 Baḥr-i ezel eyledi nā-gāh cūş
Ḳa‘re düşüp lü’lü’-i lālāsıyuz
3 Ehl-i baṣīret gözinüñ nūrıyuz
Kör olanuñ dīde-i bīnāsıyuz
4 Maẓharumuzdur ḳamu kevn ü mekān
Gāh ziyānuz gehī āṣīsiyüz
5 Dürd-keşüñ cām-ı sürūrı bizüz
Zāhid-i ġamgīn olanuñ yāṣıyuz
6 Vādi-i ḳudsüñ şecer [ü] nārıyuz
‘İlm-i Kelīmüñ Yed-i Beyżāsıyuz
7 ‘Ālemi iḥyā iderüz nuṭḳ-ile
Gör bu vücūduñ nice ‘Īsāsıyuz

---

249 I/6a ‘ayān olmışuz : olduḳ ‘ayān D.
I/6b muġlaḳuz : mülḥaḳuz M.
I/7b manṭıḳuz : mınṭaḳuz D.
I/8 Geh elifüz Nāṭıḳiyā ya‘ni ferd
Noḳṭa gibi yā gehi mülḥaḳuz D.
II/2a ezel : eḥad D. / nā-gāh cūş : nāgehde cūşuz M.
II/3b bīnāsıyuz : a‘māsıyuz D.
II/3. beyit, divanda 7.; 4. beyit, 5.; 5. beyit 6.; 6. beyit 3.; 7. beyit 4. beyit olarak yer almaktadır.
II/4b İsme irüb sırr müsemmāsıyuz D.

170b 8 Ma‘bediyüz **Nāṭıḳiyā** mü’minüñ
Kāfirüñ aṣnām-ı kilisāsıyuz

9 Kūrre-i ‘aşḳ içre biz olduḳ güdāz
Anuñ içün eylemezüz keşf-i rāz

III

1 Gāh ḫarābāt-ı muġanda meyüz
Geh çalınur bezm-i fenāda neyüz
2 Gāh gedā-veş gezerüz der-be-der
Gāh serīr üzre mu‘aẓẓam Keyüz
3 Sen bize lāşi dime ey bī-ḫaber
Aç gözüñi gör nice ‘ayn-ı şeyüz
4 Şems-i münīrüz ki ‘ayān olmışuz
Gerçi meẓāhirde miṣāl füyuz
5 Gāh çü ‘āşıḳ oluruz mey-perest
Gāh çü zāhid ḳamu hāy ü huyuz
6 ‘Adl iderüz gāh çü Nuşirevān
Mekremet içre gehī Ḥātem Ṭayuz
7 Cümle bizüz gerçi bu eşkāl-ile
Geh veled ü geh ebü gāhi ḫuyuz
8 Gāh fenāda ‘ademüz **Nāṭıḳī**
Gāh beḳā memleketinde ḫayuz

---

249 II/8a Ma‘bediyüz: Ma‘būdıyuz M.
II/8b aṣnām-ı : evṣān D.
III/1b fenāda : ṣafāda M.
III/2a gezerüz : oluruz D.
III/3a bize : bizi M.
III/ Mecmuada yer alan 3. beyit, divanda 4. beyit; 4.beyit, divanda 3.beyit; 5.beyit divanda 6. beyit; 6.beyit, divanda 5.beyit olarak yet almaktadır.
III/4b maẓāhirde : ki ẓāhirde D.
III/5b Gāh çü : Gerçi çü M. /ḳamu : mey M.
III/6b gehī : dil M.
III/7a bu : ki D.
III/8a Gāh fenāda ‘ademüz : Gerçi fenā olmuşuz ey D.
III/8b Gāh : Lebüñ D.

171a 9 *Kūrre-i ʿaşḳ içre biz olduḳ güdāz*
Anuñ içün eylemezüz keşf-i rāz

IV

1 Baḥr-i ḳadīmüz ki ḫurūş eylerüz
Şāh-ı ʿaẓīmüz ki ḫurūş eylerüz

2 Kendümüzi ʿāleme fāş itmege
Dürlü ṣuver dürlü nuḳūş eylerüz

3 Gāh girüp mescide ʿābidlerüz
Gāh bizi bāde-fürūş eylerüz

4 ʿĀşıḳı biz mest ü ḫarāb eyledük
Zāhidi biz ṣāḥib-i hūş eylerüz

5 Ḳahrumuzı baʿżına nīş eyleyüp
Luṭfumuzı baʿżına nūş eylerüz

6 Geh oluruz hecr ü firāḳa esīr
Gāh bizi dūş-be-dūş eylerüz

7 Gāh şikār itmege bāzuz velī
Geh bizi ṣayd itmege ḳuş eylerüz

8 Gāh hezār elsineyüz Nāṭıḳī
Geh bizi peyveste ḫamuş eylerüz

9 *Kūrre-i ʿaşḳ içre biz olduḳ güdāz*
Anuñ içün eylemezüz keşf-i rāz

V

171b 1 Cümle maẓāhirlerüñ iksiriyüz
İki cihānuñ şehiyüz mīriyüz

---

249 IV/1a ki ḫurūş : bu ki cūş D.
IV/1b ki ḫurūş : ki cūş M.
IV/3b gāh : geh D.
IV/ Mecmuada yer alan 4. beyit, divanda 5. beyit; 5.beyit, divanda 7. beyit ; 7. beyit, divanda 4. beyit olarak yer almaktadır.
IV/5a nīş : bīş D. / eyleyüp : eylerüz M.
IV/7 Gāh çü sūsen oluruz deh zebān
Geh bizi gül-veş ḳamu gūş eylerüz D.
V/1b İki : Her dü D.

2 Bizde ‘ayāndur ḳamu āyāt-ı vaḥy
‘İlm-i ledün ma‘nası tefsīriyüz
3 Kehf rumūzı bize oldı ‘ayān
Bir de ṭaleb ḳıl anı Ḳıṭmīriyüz
4 Gāh Sımā‘il gehī kebş-i ‘aẓīm
Gāh Ḫalīlüz gehī tekbīriyüz
5 Geh virirüz yedimizi bey‘ate
Geh ulu mürşīd olanuñ pīriyüz
6 Ba‘żışınuñ nūrıyuz anda yaḳan
Bażışınuñ ẓulmetiyüz ḳabriyüz
7 Gāh muṣavver oluruz geh ṣuver
Kilk-i vücūduñ ḳamu taṣvīriyüz
8 Gāh ḳażā tīġiyüz ey **Nāṭıḳī**
Gāh ḳader ḳavsinüñ uş tīriyüz

9 Kūrre-i ‘aşḳ içre biz olduḳ güdāz
Anuñ içün eylemezüz keşf-i rāz

VI

1 Gerçi ki çoḳdur bu ‘ibārātımuz
Ḥüsnüñedür cümle işārātımuz
2 ‘Aşḳ-ile her laḥẓ ki cūş eylerüz
Andan irişdi bu ḥarārātımuz
172a 3 Biz ebedüz ḳalmadı bizde fenā
Ṣanma ḫarāb ola ‘imārātımuz

---

249 V/4a gehī : ü gehī M. / kebş-i ‘aẓīm : kebşiyüz M.
V/ Mecmuada yer alan 4. beyit, divanda 7. beyit; 6. beyit, divanda 4. beyit; 7. beyit, divanda 6. beyit olarak yer almaktadır.
V/5. beyit mecmuada yer almamaktadır.
V/5a Ba‘żışına āteş ü ḳar olmuşuz D.
VI/1a ki : geh D.
Vı/2a her laḥẓ ki : deryā gibi D.
VI/2b Andan : Anda M.
Vı/3a ebedüz : iderüz M. / fenā : vefā M.
VI/3b ola ‘imārātımuz : oldı ‘ibārātımuz M.

4 Nüh felek içre çalınur rūz u şeb
Heybet ile kūs-i beşārātımuz
5 ʻĀlem-i lāhūta bugün māliküz
Anda geçer ḥükm-i emārātımuz
6 Mā-yı ṭahūr-ile çü ṭutduk vüżu
Sanmaya hergiz bu ṭahārātımuz
7 Naḳdimüzi ʻaşḳa nis̱ār ideli
Cümle ribāḥ oldı ticārātımuz
8 Şeş cihetüñ Āṣāfıyuz **Nāṭıḳī**
Geçdi Süleymāna vezārātımuz

9 Kūrre-i ʻaşḳ içre biz olduḳ güdāz
Anuñ içün eylemezüz keşf-i rāz

VII

1 Ḳalmadı ẕerrece maṭmūsumuz
Oldı ferāġat hele maḥbūsumuz
2 Deyrimüz içre olup ol büt ʻayān
Gör ne ṣadā baġladı nāḳūsumuz
3 Gāh dolar ẕevḳ ile peymānemüz
Gāh yanar şevḳ ile fānūsumuz
4 Nükte-güşādur yine bu ṭūṭimüz
Cilve-nümādur yine ṭavūsumuz
5 Dürlü nevālarla çalar her zamān
Musiḳī āheng ile ḳaḳnūsumuz
6 Ḫadim-i aḥḳar bize Cemşīd ü Cem
Bende-i kemter bize Kāvūsumuz
7 Ḳayser ise cāhile baş egmezüz
ʻĀliyedür himmet-i nāmūsumuz

---

249 VI/ 4 ve 5. beyitler divanda yer değiştirmiştir.
VI/5b ḥükm-i emārātımuz : ḥükm-ile dārātımuz M.
VI/7a ideli : eylerüz M.
VI/7b ribāḥ : mübāḥ M. / ticārātımuz : ṭahārātımuz M.
7. bend mecmuada yer almamaktadır.

8 Mülket-i faḳruñ şehiyüz Nāṭıḳī
Doldı cihān ġulġule-i kūsumuz

9 Kūrre-i ‘aşḳ içre biz olduḳ güdāz
Anuñ içün eylemezüz keşf-i rāz

250

Emrī Fermāyed

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Beni sen hecr-i miyānuñla nizār eylersin
Gizleyüp ḳaşlarınuñ nūnını zār eylersin

2 Nāz idüp ol iki ḫālüñ birisin gizleme kim
Nāzuñı sen beni yandurmaġa nār eylersin

3 Gösterürsin ile şol çeşm ü ḳad ü rā ḳaşuñı
‘Āşıḳa ‘arż-ı cemāl itmege ‘ār eylersin

172b 4 Çeşm ü ḫālüñi idüp zülf ü ‘iẕāruñda nihān
Dār-ı dünyāyı bu miskīnüñe dār eylersin

5 Göricek ḫāl-i nigārı lebi altında hemān
Emrīnüñ yaşını ey dīde bıñār eylersin

---

250 Emrî Divanı, s.215
1b ḳaşlarınuñ nūnını : kaşlaruñı nūnı M.
2a birisin gizleme : birini gizlemeye M.
4a ḫālüñi : ḫālini M. / zülf ü ‘iẕāruñda : zülfi ‘iẕārında M.
5a hemān : revān D.

251

[Tīġī]

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Ol naḫl-i tāze 'āşıḳa mā'il nihāl imiş
Ben ḫāke sāye salduġuna zülfi dāl imiş

2 'Uşşāḳ-ı zāra gün gibi baḳmaz celāl ile
Mihr-i 'iẕār maẓhar-ı ḥüsn-i cemāl imiş

3 Bir dil-firīb seyyide ḳul oldı cān u dil
Destārı sebz ü 'ārıżı gül-reng-i al imiş

4 Devr-i lebinde tāze iken duḫter-i rezüñ
Pīr ü cevāna ṣu gibi ḳanı ḥelāl imiş

5 Rāh-ı vefādan ol mehi döndürdi dün gice
Tīġī sipihr gör nice bir küşte-ḥāl imiş

252

Nādirī Fermāyed

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

1 Lāyıḳ o Türk-i meste ḳaçan olsa rāh-rev
Kim raḫş [u] tāziyāne ola çarḫ [u] māh-ı nev

2 Evc-i felekde mīr-i livā oldı dūd-ı āh
Olsa 'aceb mi arpaluġı kā'ināt-ı cev

3 Ḳıl ḫāˇce-i cemāl-ile ḥüsn-i mu'āmele
Al naḳd-i 'aşḳı cevher-i cānuñı vir girev

---

251 Başlık: Emrī M.
252 Ganî-Zâde Nâdirî Divanı, s.272
2a Evc-i felekde : Mülk-i hevāda D.
3b cānuñı vir : cānı virüp D.

173a 4 Almış zamāne ḳavs-i ḳuzaḥdan eline dās
Hemvāre kişt zār-ı vücūdı ider direv

5 Bir laḥẓ[a] içre **Nādiriyā** menzilin bulur
Her kim mis̱āl-i tīr ola ʻālemde rāst-rev

6 Erbāb-ı dil ḳul oldı o mīr-i dilīre kim
Raḫşına kehkeşān u nücūm oldı kāh u cev

7 Bāri o şeh-süvāruñ idüp kevkebin bülend
Gerdūnı eylesün aña bir raḫş-ı tīz-rev

253

Bahāyī Fermāyed

Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün

1 Dağıtduñ ḫˇāb-ı nāz-ı yārı ey feryād neylersin
İdüp fitneyle dünyāyı ḫarāb-ābād neylersin

2 Dil-i mecrūḥuma raḥm eyle ḳalsun dām-ı zülfüñde
Şikeste-bāl olan murġı idüp āzād neylersin

3 Örüp gīsū-yı zülf-i yāri biri birine ḳatduñ
Yine bir fitne taḫrīk eyleyüp ey bād neylersin

4 Güzel taṣvīr idersin ṣūret-i cānāneyi ammā
Füsūn u fitneye geldükde ey Behzād neylersin

---

252 Gazelin 6 ve 7. beyitleri mecmuada yer almamaktadır.
253 Şeyhülislam Bahâyî Divanı Şerhi, s. 277
1a neylersin : eylersin M.
3a Örüp : Varup D.
3b eyleyüp : eyledün D.
4a ṣūret-i cānāneyi : ḫaṭṭ u ḫāl-i dilberi D.

5 İdersin gerçi her derde ṭabībüm bir devā ammā
Cünūn-ı ehl-i ʿaşḳ olınca māder-zād eylersin

6 Şehīd-i tīġ-i ʿaşḳ-ı yārdur ser-cümle-i ʿālem
Urup şemşīre dest ey ġamze-i cellād neylersin

7 **Bāhāyī-veş** degülsin ḳābil-i feyż ü ṣafā sende
Tekellüf ber-ṭaraf ey ḫāṭır-ı nā-şād n'eylersin

254

Pend-nāme

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

1 Her işe ḳıl besmeleyle ibtidā
Ẕikrüñ olsun dā'imā ḥamd-ı Ḫudā

173b 2 Ṭāhir ol dā'im ṣalāḥı pīşe ḳıl
Hem ʿaẕāb-ı dūzaḫı endīşe ḳıl

3 Kāhil olma ḳıl namāza ihtimām
Ṭur otur ehl-i ṣalāt-ile müdām

4 İster-iseñ artura ḳadrüñ Ḫudā
Rūz u şeb eyle tażarruʿ ḳıl duʿā

5 Kim ki kār [u] pīşesin ʿiṣyān ider
Şübhesüz ol rızḳına noḳṣān ider

---

253 7a degülsin : degüldür M. / feyż ü safā : feyż-i ṣafā D.
254 Azmî Divanı, s. 46
Başlık : Mevʿiẓa-i Manẓūme D.
2a Ṭāhir : Ẓāhir M.
3a namāza : namāzı M.

6 Ni‘mete şükr ü belāya ṣabr ḳıl
Kim bulur andan cilā mir’āt-ı dil

7 Kimseye itme sitem ḳılma cefā
Dost ḳılmaz merdüm-āzārı Ḫudā

8 Şükr ḳayd-ı ni‘met-i mevcūdedür
Ṣabr ṣayd-ı ni‘met-i ma‘hūdedür

9 Şādī-i dünyāya maġrūr olma hīç
İltifāt-ı şāha mesrūr olma hīç

10 ‘Ömrüñ olsun dehrde ġāyet uzun
Eyle in‘ām u ‘aṭā ḥadden füzūn

11 Şem‘-veş ḫalḳa dilüñ itme dırāz
Rūz gibi eyleme ifşā-yı rāz

174a 12 Ni‘metine kimsenüñ itme ḥased
Ḳādir-iseñ ḳıl ḥased bābını sed

13 Kimseye ẕemm eyleyüp ḳadḥ eyleme
Kendüñi hem illere medḥ eyleme

14 Geç geçenden ibn-i vaḳt ol gözle ḥāl
Hem yime ferdā ġamın ferdāya ṣal

---

254 7a itme sitem ḳılma cefā : ḳılma sitem itme cefā D.
7. ve 8. beyitler divanda yer değiştirmiştir.
8b ma‘hūdedür: maḳṣūdedür D.
9a maġrūr : mesrūr D.
9b mesrūr : maġrūr D.
10a dehrde : dir iseñ D.
12a itme : ḳılma D.

15 Ġāyet-ile kem nedür dirseñ eger
Kendü ʿaybın ḳor ilüñ ʿaybın arar

16 Virdügüñi alma mānend-i biḥār
Yime ḳay ḳılduġuñı zenbūr-vār

17 Çok mizāḥ itme kim ol ḫıffet virür
Baḳma hem nā-māḥreme ġaflet virür

18 İtme iki zen arasından güẕar
Ḳılma hem aṣılmışa aṣlā naẓar

19 Zenler-ile kim ki çoḳ ṣoḥbet ḳılur
Şāh ise kendüyi bī-ḥürmet ḳılur

20 Laʿn ü ṭaʿn ü kiẕb ü ġıybet eyleme
Kimsenüñ ḳalbini vīrān eyleme

21 Hem ḳoma beytüñde beyt-i ʿankebūt
Nāḳıṣ olur ol ki yād olduḳça ḳūt

22 Aṭañı vü anañı cān-ı peder
Adlu adıyla çaġırma ḳıl ḥaẕer

23 Rīze-i nānı bıraḳma zīr-i pā
Düşeni alup yiseñ virür ġınā

---

254 15a kem nedür : kim-durur M.
16a mānend-i biḥār : dile zinhār M.
17. , 22., 28. ve 46. beyitler mecmuada yer almamaktadır.
20a ġıybet : bühtān D.
21b ol ki yād : ol ziyād D.

24 Senden a'lānuñ öñünden geçme hem
Eyle ednāya tevāżu' ḳıl kerem

174b 25 Başuñ altında ḳoma ṣalvāruñı
Otururken ṣarma hem destāruñı

26 Dişüñ ile kesme hergiz rīşüñi
Dırnaġuñla oynama hem dişüñi

27 Ayaġ üzre key ṣaḳın don geymeden
Ḳıl ḥaẕer üstüñde cāmeñ dikmeden

28 Post-ı sīr ü hem piyāzı ḳıl kerem
Ayaġ altında bıraḳma yaḳma hem

29 Āsitīn ü dāmene kim yüz siler
İkki yaḳa işṣi olmaz ol gider

30 Nān-ı serd ü gūşt ü hem ḥelvā-yı ter
Arturur ẕihni vü ḥıfẓı tīz ider

31 Bir 'azīze ṣordılar nisyāndan
Didi kim ḳaçmaḳ gerek 'iṣyāndan

32 İştirākin görme cā'iz şānenüñ
Şānesine urma el bīgānenüñ

254 24a öñünden : öñine D.
25a altında : altına D.
29a Āsitīn ü dāmene : Yeñine dāmānına M.
30b ẕihni vü ḥıfẓı : ḥıfẓı vü ẕihni D.

33 Ġayr-ile misvākden yoḳ iştirāk
Kim işāretdür aña lafẓ-ı sivāk

34 Püf ile hergiz söyündürme çerāġ
Şem‘ dūdından olur muḫtel dimāġ

35 Ev süpürme hiç gice çekme emek
Hem cünübla ġam virür yimek yimek

175a 36 Pes ḫaṭādur gice mir’āta naẓar
Yalıñuz bir evde yatma ḳıl ḥaẕer

37 Mūriṣ̱-i ḳıllet-durur nevm-i keṣ̱īr
Gice ‘uryān yatmaḳ eyler hem faḳīr

38 Ay ü gün ṭutılsa hem ḳılma naẓar
Ol naẓardur gözlere ‘ayn-ı żarar

39 ‘Āḳıl-iseñ eyleme tenhā sefer
Yalıñuz gitmekde vardur çoḳ ḫaṭar

40 Olmasun dirseñ żamīrüñde ġubār
Ḫāk ü gille el yumaḳdan el yu var

41 El yüz üstine ḳomaḳ meẕmūmdur
Ġabġabı altına ḳomaḳ şūmdur

254 33a misvākden : misvākde D.
34a ile : diyüp D.
37b eyler hem : hem eyler D.
39b gitmekde : gitmede D.
40a ġubār : keder D.
41a üstine : üstünde M.
41b altına : altında M. / ḳomaḳ : ṭutmaḳ D.

42 İḥtirāz eyle ḳoma virür elem
Ayaġ altına tirāşāt-ı ḳalem

43 Mūşuñ artuḳı-durur ʿālemde sem
Mīş ü üştür arasından geçme hem

44 Gice bīdār ol tilāvet ḳıl seḥer
Oḳuma seng-i mezārı ḳıl ḥaẕer

45 Çok cimāʿ u ʿıṭr u ġam ekşi yemek
Pīr iderler ādemi bī-şekk ü reyb

46 Burnuña yapışma çoḳ virür melāl
Hem ḥaleldür her çöpi itme ḫilāl

175b 47 Mā-ḥaṣal budur ṭutarsañ gūş-ı cān
İdeyüm ḥükmüñ murādını beyān

48 Ehl-i şerʿ anı ki müstaḳbaḥ görür
Ṭabʿ kim ol nesneden nefret ḳılur

49 Mümkün olduḳça sen eyle ictināb
Söz budur v'allāhu aʿlem bi'ṣ-ṣavāb

---

254 42b altına : altında M.
45a Çün : Çok D. / cimāʿ u ʿıṭr u ġam : cimāʿ [u] ʿıṭr hem M.
45b bī-şekk ü reyb : bī- reyb ü şek D.
47a Hem ḥaleldür her çöpi itmek ḫilāl M.
48b ḳılur : görür M.
49a olduḳça sen : olduġınca eyle D.

255

Velehu Rubā'i

Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fa'ūlün

1 Ger 'arż-ı cemāl eyleyesin gün gibi ey māh
Ḥayretde ḳalup ḥüsnüñi gören diye Allāh

2 Güftem ki turā bende şodam bā-dil ü cān güft
El-'abdü mā yemlik kānü'l-Mevlā

256

Velehu Emrī

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Bir ḳul oğlı göñül ıḳlīmine sulṭān oldı
Mesned-i sīne yine taḫt-ı Süleymān oldı

2 Ḳapuya çıḳdı o meh itdi baña 'arż-ı cemāl
Aḫter-i baḫt-ı sa'īdüm yine tābān oldı

3 Resen-i ḳadd-ile ṭuram sürer aġyārı gezer
O şeh-i ḥüsne dil-i ġam-zede segbān oldı

4 Dir gören zülfi ḫayālini dil-i tārumda
Bir bölük Ḳaramana nigehbān oldı

257

Ġazel-i Ġurābī

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Ḳara bağrumı ḫūn iden senüñ ruḫsār-ı aluñdur
Derūnum nāfe-veş pür-ḫūn iden sevdā-yı ḫālüñdür

---

255 Azmî Divanı'nda bulunamadı.
256 Gazel, Emrî Divanı'nda bulunamadı.

176a 2 Ne Ṭūbā fikri var bende ne ʻarʻar-ı temennāsı
Göñül levḥinde naḳş olan senüñ tāze nihālüñdür

3 Sikender-veş ḫayāt ābın ṭaleb itmez göñül sensüz
Ḥayāt-ı cāvidān dirler senüñ fikr-i viṣālüñdür

4 Eger Ferhād eger Mecnūn eger Vāmıḳ ü ger ʻAẕrā
Olaruñ ḳıṣṣası ey dil senüñ hep ḥasb-i ḥālüñdür

5 Düşüpdür ḫāk-i pāyuña ġubar Ġurābīye teraḥḥüm ḳıl
Ġarībüñ derd-mendüñ ḫaste-ḥālüñ pāy-mālüñdür

258

ʻUlvī

Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün Mefāʻīlün

1 Şehā kūyuñda göñlüm bir gedā-yı müstemendüñdür
Erenler ḥaḳḳı cān u başa ḳalmaz bir levendüñdür

2 Gülinden gülbüninden gülşenüñ ʻuzlet viren ḫalḳa
Cemāl-i dil-pesendüñle nihāl-i ser-bülendüñdür

3 Cefā daşın atup incinme yār itdükçe düşnāmı
Gerek dögsün gerek sögsün göñül ḫoş dut efendiñdür

---

258 Ulvî Divanı, s.289
Mollā Çelebi Ḥaḳḳında Söylenilmişdür ve Merḥūmuñ Maḳbūl Ġazellerindendür D.
1a bir : kim D.
1b cān u başa : baş u cāna D.
3 ve 4. beyitler mecmuada yer değiştirmiştir.
3a daşın : ṭaşuñ D.
3b dut : ṭut D.

4 Sevüp her bir sitemkārı şikāyet itme ṭāli'den
Seni ey dil iden rüsvā-yı 'ālem kendü kendüñdür

5 Naẓar ḳıl **'Ulvi**ye şāhā ḳapuñda bunca yıldur kim
Ġarībüñdür faḳīrüñdür ḳuluñdur derdmendüñdür

259

Fużūlī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ney gibi her dem ki bezm-i vaṣluñı yād eylerüm
Tā nefes vardur ḳuru cismümde feryād eylerüm

2 Rūz-ı hicrāndur sevüñ ey murġ-ı rūḥum kim bu gün
Bu ḳafesden ben seni elbetde āzād eylerüm

3 Vehm idüp tā ṣalmaya sen māha mihrüñ hiç kim
Kime yitsem cevr ü ẓulmüñden aña dād eylerüm

4 Ḳan yaşum ḳılmaz vefā giryān gözüm isrāfına
Bunca kim her dem ciger ḳanından imdād eylerüm

5 İncimen her nice kim aġyār bi-dād eylese
Yār cevriyçün göñül bī-dāda mu'tād eylerüm

6 Bilmişem bulman viṣālüñ līk bu ümmīd ile
Gāh gāh öz ḫāṭır-ı nā-şādumı şād eylerüm

---

258 4a itme : ḳılma D.
4b Seni : Saña M. / rüsvā-yı 'ālem : her kim iderse M.
5a şāhā ḳapuñda : ḳapuñda şāhā D.

259 Fuzûlî Divanı, s. 220
1a gibi : kimi D. / ki : bī D.
1. beyit dışındaki beyitler mecmuada yer almamaktadır.

7 Levḥ-i ‘ālemden yudum eşk ile Mecnūn adını
Ey **Fużūlī** ben daḫı ‘ālemde bir ad eylerüm

260

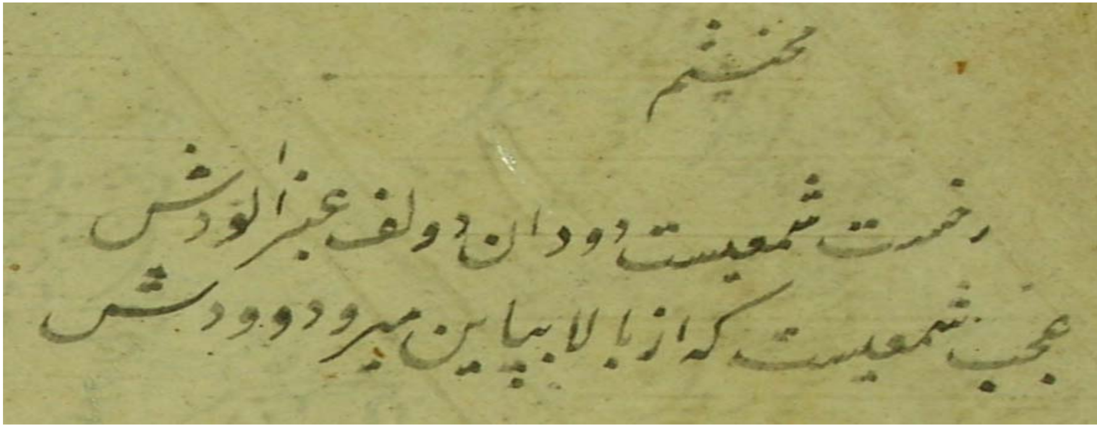
176b **Ṭıflī**

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘īlü Fā‘ilün

1 Her gördügi perīye göñül mübtelā olur
Ammā dimez ki ṣoñra görünmez belā olur

2 Baḳmaz yüzine ṣoñra dil-i nā-tüvānumuñ
Mir’āte baḳmasun o perī ḫod-nümā olur

261

محتشم
رخت شمعیست دود آن دو زلف عنبرآلودش
عجب شمعیست کز بالا به پایین میرود دودش

262

177a **Der Maḳām-ı Ḥüseyn**

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Hecr-i la‘lüñle dem-ā-dem göz yaşı mey-gūn olur
Dībde dilden (?) pür-ḫūn olur

2 Ehl-i ‘aşḳuñ nālesi[nden] ḳāmetin çeng eylemiş
Pādişāhsın itdügin şimden girü ḳānūn olur

177a’daki manzumeler metinden farklı yazıyla ve bozuk bir imlâ ile kaydedilmiştir. Mümkün olduğunca düzeltilmeye çalışılarak yeni yazıya aktarıldı.

263

Der Maḳām (?)

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Nice sūz-ı derūnı 'āşıḳ-ı bī-dil nihān eyler
Anı Yā Rab nesīm-i ṣubḥ-ı vuṣlat ḫod 'ayān eyler

2 Ṣaḳın vaż'-ı teġāfül-gūne-i dildāra incinme
Seni şāyet o naḫl-i tāze-perver imtiḥān eyler

264

Der Maḳām-ı Ḥüseyn

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

1 Ḳanı ben bī-nevāya nāle-perdāz itdügün demler
Ben āġāzın niyāz itdikçe sen nāz itdigün demler

2 Gelince ḫāṭıra 'aḳlım gider v'allāhi başumdan
Rab āyetler irürdi (?) baña (?) i'zāz itdigün demler

SONUÇ

1. Çalışmamızda ilk olarak mecmualarla ilgili genel bilgiler verdik ve Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndeki R.1965 (90b-176b) Numaralı Mecmua'nın ayrıntılı tanıtımını yaparak, çalışmamızı hazırlarken izlediğimiz yol hakkında örnekler vererek açıklamalarda bulunduk. İkinci bölümde ise Mecmuada yer alan şiirlerle varsa yayımlanmış çalışmaları karşılaştırarak transkripsiyonlu metnimizi oluşturduk.

2. Söz konusu mecmuamızda 159. varağa numara yazılmaması ve 160. varağa 159 yazılması sonucunda varak numarası 176 görünen mecmua esasen 177 varaktan oluşmaktadır.

3. Mecmuada 51 şaire ait 248 şiirin yanı sıra, şairini belirleyemediğiz 15 şiir ve 1 Arapça nesir yer almaktadır. Arapça nesir, Mirza Sâib'e ait Farsça 31 şiir ve şairini belirleyemediğimiz 2 müfred çalışmamıza aynen alınmıştır.

4. Mecmuada yer alan şairler 15, 16 ve 17. yüzyılda yaşamış şairlerdir. Buradan yola çıkarak mecmuanın 18. yüzyılda tertip edildiği sonucuna varabiliriz.

5. Mecmuada yer alan şiirlerde 16 farklı nazım şekli ve 21 vezin kalıbı kullanılmıştır. En fazla kullanılan nazım şekli olarak karşımıza gazel çıkmaktadır ki 264 şiirden 212'sinin nazım şekli gazeldir.

6. Mecmua genel olarak düzgün bir yazı ve yapıya sahip olmasına rağmen, varak numaralarında kayma ve mahlassız şiirler de göze çarpmaktadır. Bunun yanı sıra yayımlanmış çalışmalarla karşılaştırdığımız şiirlerde mecmuada yer alan birçok şiirin beyitlerinde eksikler olduğu birkaç şiirde de mecmuada yer alan beytin yayımlanmış eserlerde yer almadığı saptanmıştır.

7. Mecmuaya genel olarak baktığımızda, 263 şiir, 16 nazım şekli ve 21 vezin kalıbı kullanılması açısından oldukça zengin, tezkirelerde adına rastlayamadığımız şairlerin şiirlerini ihtiva etmesi ve Fûzûlî, Nesîmî, Bâhāyî, Nâilî, Hâletî gibi şairlere ait kaynaklarda yer almayan şiirleri gün yüzüne çıkarması açısından son derece kıymetli bir çalışma olduğunu söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

Ak, Coşkun, (2001). **Bağdatlı Rûhî Divanı (Karşılaştırmalı Metin)** (2 cilt). Bursa: Uludağ Üniversitesi.

Aksoyak, Hakkı (2006). **Gelibolulu Mustafa Âlî Divanı** (3 cilt). Harward Üniversitesi.

Akyüz, Kenan, Beken, Süheyl, Yüksel, Sedit ve Cunbur, Müjgan (2000). **Fuzûlî Divanı**. Ankara: Akçağ Yayınları.

Ayan, Hüseyin (1990). **Nesîmî Divanı.** Ankara: Akçağ Yayınları.

Aydemir, Yaşar (2007). **Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler**. AÜ Türkoloji Dergisi, C.2.

Canpolat, Mustafa (1995). **Mecmû'atü'n-Nezâir** (Metin-Dizin-Tıpkıbasım). (Ömer Bin Mezid). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu TDK Yayınları:500.

Ceyhan, Adem (2006). **On Altıncı Asır Osmanlı Âlimlerinden Azmî Pîr Mehmed Bey ve Dîvânı.** Manisa.

Çavuşoğlu, Mehmet (1979). **Amrî Divan - Tenkidli Basım**. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası.

Çavuşoğlu, Mehmet ve M. Ali Tanyeri (1981). **Hayretî Divan - Tenkidli Basım**. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası.

Çetin, İsmail (1993). **Derzi-zâde Ulvî (Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)**, YLT, Fırat Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Çıpan, Mustafa (2002). **Dîvâne Mehmet Çelebi (Afyon Mevlevîhânesi Şeyhi)**. Konya: Konya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları:34.

Devellioğlu, Ferit (1993). **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat.** Ankara: Aydın Kitabevi.

Dilçin, Cem (2004). **Örneklerle Türk Şiir Bilgisi**. Ankara: TDK Yayınları.

Duyar, Hidayet (2009). On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Kabûlî'nin Şiirleri. Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 4/2 Winter.

Eğri, Aysel (2006). 17. YY. Şairlerinden Hikmetî ve Divanı, YLT, Gazi Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ersoy, Ersen (2010). II. Bayezid Devri Şairlerinden Münîrî Hayatı, Eserleri ve Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin), Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

İpekten, Haluk (2003). Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz. İstanbul: Dergah Yayınları.

İpekten, Haluk (1970). Nâilî-i Kadîm Divanı. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

İsen, Mustafa (1990). Usûlî Divanı. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kahraman, Asiye (2002). İshak-zâde Zuhûrî Divanı (İnceleme-Metin), YLT, SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Karahan, Abdülkadir (1966). Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figânî ve Divançesi. İstanbul: İÜ Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Karavelioğlu, Murat Ali (2005). XVI. Yüzyıl Şairleriden Prizenli Şem'î'nin Divanı'nın Edisyon Kritiği ve İncelenmesi, Doktora Tezi, İstanbul.

Kavruk, Hasan (2001). Şeyhülislâm Yahyâ Divanı (Tenkitli Metin). Ankara: MEB.

Kaya, Bayram Ali (2003). Azmi-zâde Hâletî Divanı (Tenkitli Metin) (2 Cilt). Cambridge: Harvard Üniversitesi Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü Yayınları.

Kurnaz, Cemal (2007). Osmanlı Şair Okulu. Ankara: Birleşik Yayınevi.

Kut, Günay (1986). Mecmû'a. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler,Terimler), C.6. İstanbul: Dergah Yayınları.

Küçük, Sabahattin (1994). Bâkî Divanı (Tenkitli Basım). Ankara: TDK.

Külekçi, Numan (1985). **Ganî-zâde Nâdirî (Hayatı, Edebî Kişiliği, Divanı ve Şehnâmesi'nin Tenkidli Metni)**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstirüsü, Erzurum.

Mengi, Mine (1995). **Mesîhî Divanı**. Ankara : Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Naci, Muallim (1995). **Lugat-ı Naci**. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Okuyucu, Cihan (1994). **Cinânî (Hayatı, Eserleri, Divanının Tenkidli Metni)**. Ankara: TDK Yayınları.

Onay, Ahmet Talat (2000). **Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı**. Ankara: Akçağ Yayınları.

Özön, Mustafa Nihat (1973). **Osmanlıca-Türkçe Sözlük.** İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevi.

Özer, Sait (2006). **Nâtıkî Divanı (Karşılaştırmalı Metin- İnceleme)**, YLT, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Pala, İskender (2004). **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**. İstanbul: Kapı Yayınları.

Sami, Şemseddin (2006). **Kâmûs-ı Türkî**. İstanbul: Çağrı Yayınları.

Saraç, M. Ali Yekta (2002). **Emrî Divanı**. İstanbul: Eren Yayınları.

Şentürk, Ahmet Atilla ve Kartal, Ahmet (2006). **Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi**. İstanbul: Dergah Yayınları.

Tarlan, Ali Nihad (1992). **Hayâli Bey Divanı**. Ankara: Akçağ Yayınları.

Tarlan, Ali Nihad (1963). **Necâti Beg Divanı**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Tarlan, Ali Nihad (1948) **Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. Asır Divan Şiiri (Ubeydî – Aşkî - Şem' - İşretî)**. İstanbul : İÜEF, Fasikül 2.

Tolasa, Harun (1979). **Şeyhülislâm Bahâyî Efendi Divanı'ndan Seçmeler.** İstanbul : Tercüman 1001 Eser.

Toprak, Muhbet (2006). **Şeyhülislâm Bahâyî Divanı Şerhi**, YLT, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Ünstitüsü, Denizli.

Tulum, Mertol ve Tanyeri, M. Ali (1977). **Nev'î Divanı**. İstanbul: İÜ Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 2160.

Tunç, Semra (2000). **Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi 2455 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası.** SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.6. Konya.

Uz, Özkan (2009). **Sabri Divanı**, YLT, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Blimler Enstitüsü, Van.

Yıldırım, Ali (1991). **İshak Çelebi (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanının Edisyon Kritiği),** YLT, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

ŞAİRLER DİZİNİ

-G-

-H-

-İ-

-K-

-M-

-T-

-U-

-Y-

-Z-

R. 1965 NUMARALI ŞİİR MECMUASI - TIPKIBASIM (90b-176b)

غزل نجاتی

چارک قدری پاره سنبی وار
الی بوقدر ولی خوش چیمسنی وار

الک دیرت یورت سای آیا غ
کدورانک بغایت ترعوی وار

بیلیم دوکرکه چون می ناب
الاوینشه دوران قرامتی وار

مرادوبیربرنسه زاهد وین لیکن
ریاضتده وکلدار عاشقی وار

صوبیر صو دانیا عشق صافلو
بلی هر دانیا یکدی راعادی وار

ایاغ نکور دورن سوزار نجاتی
اوو دارار بشنده دولتی وار

نجاتی

جانا جفاکی عاشق لیکن دل وفا بلور
هر عاشق که آنی دکل اولم جا بلور

سن غم اولدی جان الادوشکی
عجایی کی تو ایچ اوجوان وک ایبلور

ولی نجاتی

صوفیا چون سندک کور وحش الکدر
نی ایام جهت ار دوم بیکم بابکدر

خوش اولوصحبت وکردوم انجیلی
وصل کلزار وردر و دورنی بیکدر

90

بحیک کوزلری اویخودن اوبایرمی دیم
کولد اول عمر حشره قرار دنی جوابکدر

عمر العکده قسا کوندی عالمه کوزیه
الی او شمس اوداول مهرجهانتابکدر

ودنی غزل نجاتی

وجهن یار دل ابکور ینور
هر چمن کوندوزن بهاکور ینور

وصل یار خولیا سن ایلرسن
تشنه دل سن بیکا ده ماکور ینور

قدر بیلمدن زیاده سویلرسن
مکر ایدیل سکا قضا کور ینور

کریرکی کهی ملکت درسن
برکون اولدر ابا سکا کورینور

فالکه لا من زلف کلدی دلا
سکا بولیده چوق بلا کورینور

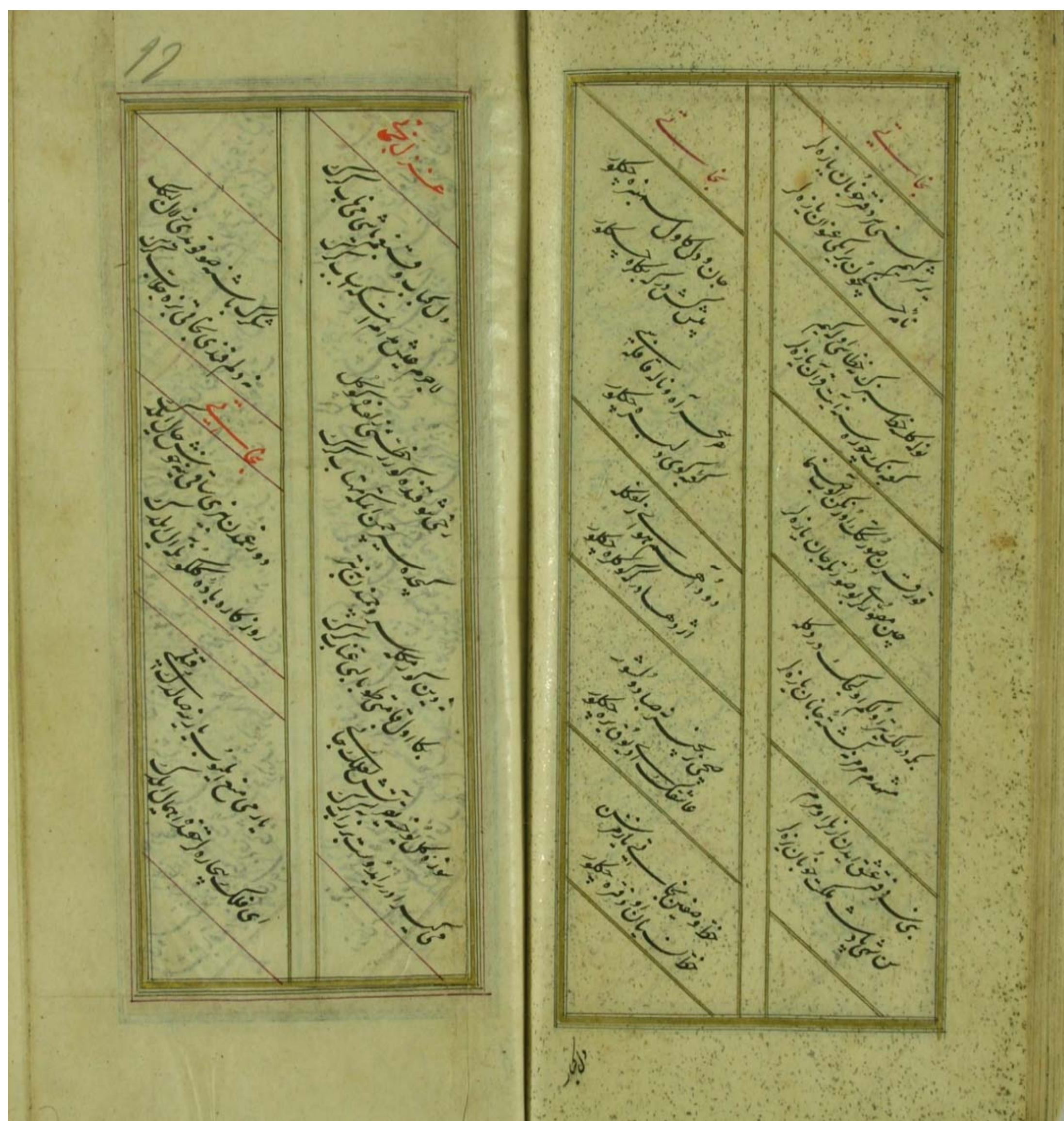
نجاتی

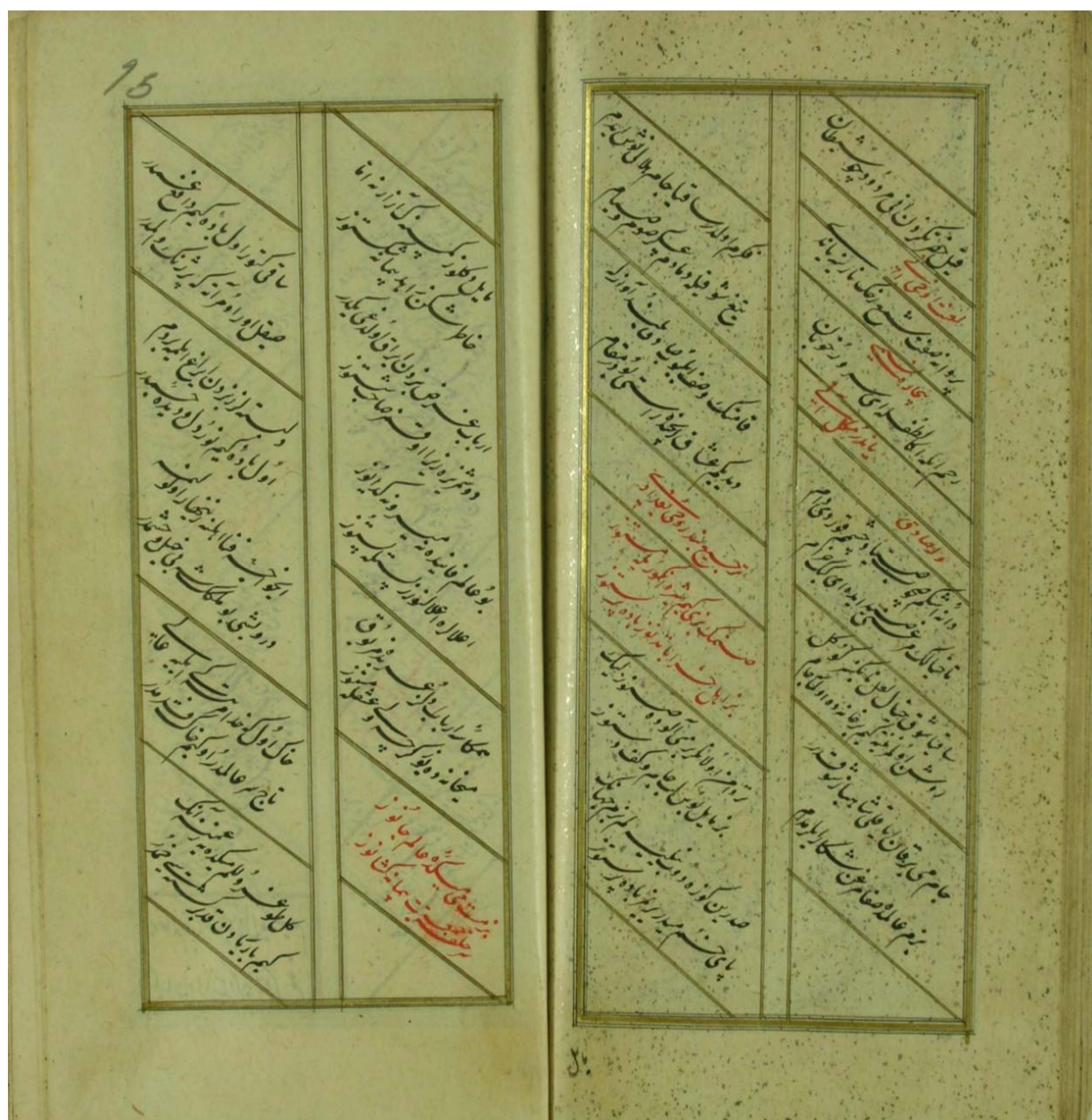
باغ عشقکده پریشانلق بلکه سنبل تیر
سیینک او سینده ناخن زخمی ارغوان تیر

عمر علا منقلکیدروکن جلال ایمکون
نازلی ای غنچه لب برکز بابه کلمز تیر

عشق اکردایم اولیلی مجنون ایله
حسن ابدی قلاقحو اباز ولنه

بو عالم فانیده صفایی اول ایدر کسیم
یکسان اوله بانه اکر ذوق و کر غم

97

98

ایتیک تقوری ایخوابت بار کیم هجران ایلان
کیم چیقوری جیب پاره ایلاکی چشم گریان ایلان

بیک کونه ابدار من سی اوزار دار
وز ندوزان وطن [illegible] ودر دکان

بولماد فنادن کیم عدم سفر ایتیکن
سوزک ندر ارتق ایلی ایباب سفر ایلان

بولدی جو قفس اوکلک در دنیای فانیدن
باتقدوری چشم و عیلیغ وغم ایلان

بوغم بلادن شوبلکه ازاد بولیب کوکیم
بردو غبار [illegible] بالکه ازار ایلان

بیمار بولوردی کیمسه [illegible] دکانقن [illegible]
مرکاو وقتی [illegible] ایلان

عشق اودین آلوب کیم کندول تکلف ایلار
دیوانه اولوب زاغ و قلم سلسله زندان

الحق جه اگر بینا ایلک عقل و دانا
شیدالغی بیک عقلده گشفرد دل شیدا

[illegible] زاغیچون میوه بانکا
کوردوم اوروز جلفید اوزبیز ایچی گمراه

کسب [illegible] کیم وحده [illegible] لش ارابیج
هر ایک جهان در دور بالجل [illegible] چاه

دیدیم کم تصرف [illegible] الور [illegible] ده دور بولار
کا اصلا دیلکوزده [illegible] ابدد

دیدی کار [illegible] زور [illegible]
جرا انکه چون خلق [illegible] گلوز بیجاده [illegible] گاه

احسان یا پنجاه یا [illegible] قیلور فرزانه
صبر ایلک دور [illegible] قلاب جاه

کلدی کلری [illegible] ده بلدم [illegible]
بوزده [illegible] اندن بیدم [illegible] اوکا

[illegible]
زیرا که ضلالت بولدی [illegible] گمراه

تحقیق بودر کیم ایشبو زرق ریا در
تقلید ایه [illegible] ز جمله بها در

دنیا ده دیدوان بار [illegible] بلا کام
انجام طمع [illegible] یوق طمع خام

دنیا خلقی [illegible] جیدودور [illegible] ار کوزکینک
ایل بیلکان انکا جیدودور [illegible] ناز کرام

ایل جهور بیلدان [illegible]
باشلری [illegible] فوتی اعلام

جاددولو [illegible]
سرمنده ابدا ایل [illegible] جوانعام

واری الار اولادن [illegible]
یلدوبا ندر [illegible] ایل بلکا ادام

یوق درد که بر چاره ایدر میسر وکدران
سن چکدوکک آلامی کیم صفلر آکرده

اعیان جهان بندن کرم اومما ان صمر
آثار عطا اولیا شیمده یا کداده

مطلب جان رنج واران دم وکنک ایدر
دنیا بری وار کورت بوده ال آکنده

بر دور ده کلدوکک بو نعمت عالمه کیم
آثار کرم بوقدر پشت ده بلکده

اغیار وفا اردن دم اوردر یارحق ان
آورده وفا او لمیب وار اولیوکده

اوج فلک باصدی تیغ محرجا بلدحابل
ارباب کمالک بر یا یقی زیر ایلکده

یا بیتر ده برادر لوب بشتب ابدر
وفکر فنر بولمد فلاکسر لکب

ایاپی سرد و ایدر بودور عالم
کمر کاه ازل اوسنه اولدیم

کاه بلیدر عالم نفس برده برابر
کاهی اولد عالمه کبر سوده بابار

تقدیر ده چار اولدو نه چار اولدودر
بر کیمسه سوال ایدر اولماز

١٠١

بو جمله مظاهر دن اولدی معتبر انسان
انسان کامل اولدی طفل کامل

نفسی بیلن کنور قدر لطف ایمان
بو اراده ایمان کور اولدو کامل

کافرنس کیدر ان وزنج ابدر جهلدن اینا
چون جهل حق متعدد اولدی کوز بیلدر

دنیا ویرده جهل ولدان کامل ولیکن
ابا وجده قالوب اولیب ابتز یادر

صوفی کبر ریا ایلیدیدر کیم وبال بولون
اوقات شرینی او انقلبد مصروف

مزده جلیب اولدو جمعیت اولدو مقرون
عار ایلیدی اولدو عیب جیلا بلیمصرون

ابن فلب بیک کلدوکت ایده بیره
اوشنکر فنی جعلد اولدی بلیشون

جان ودل ککمهبر وصی ولیدی ولیدرور
داعیه ربی نخوت اولدی انک ابرکاون

جمع کتب ایلدی بمکن اولدی وقت
اسرار عدایه کیم اوامر شمدون

چون جهله در ذوق وصفا نیلم بز
قال بلی صفا الیه حالی نیدلم بز

[illegible]

103

چکوب چاک ایلیم تن جامه‌سین غنچه صفوانی
غم هجر ایله گویا جانم ایچره جسم ناتواندن
ثنای وصالک گیتمز روح رواندن

بنی ای بی‌سبب صدندن اگر ربعی بدید ور ایکی عدا
نیلکمدر کلدن بر بیکس منع یاردن
اولودرکن بر کون نظم اطلفک دلیلدا
امیدم قطع ایدیب یا بوجه اولوبدر اوامیم قطعا

غم هجر ایله گویا جانم ایچره جسم ناتواندن
ثنای وصالک گیتمز روح رواندن

جانانی بولدر مبتلا عشق پاکلر
ایرکن مستمندر کلمالکار دردناکلر
علاج ایتسه ادم وصالدن [illegible]
اگر چه خلق عالم [illegible]

غم هجر ایله گویا جانم ایچره جسم ناتواندن
ثنای وصالک گیتمز روح رواندن

ترجیع بند

حالق انس [illegible] و دلور ایدن [illegible]
منت خدایه ایلمیش لطف [illegible]
سوده‌گر اگر چه قالمیش و محتاج [illegible]
اولشمدی مفلس و دردو [illegible]
والقدرين ال اسير كدای ایستین
مال و منالم و عيب كوكلم زنی

رزاق خلق عالم و خلاق لايزل
همیشه نفیسی بخشش ایلمش ازل
دنیا غملریله فلک همچ کلمون بیل
احوالم ندادر کس ایدرکی لم يزل
والقدرين ال اسير کمه ایستین
مال و منالم و عيب كوكلم زنی

بو عیش [illegible] منصب و لو قدر و اعتبار
اولم جهانده [illegible] ناپایدار
دانا او در [illegible] الیم [illegible]
بالکلی گون الزده [illegible]
والقدرين ال اسير كدای ایستین
مال و منالم و عيب كوكلم زنی

بر پادشاه مملکت حسن و جمال ایچن
دولت دکلمی عاشقه [illegible]
معقول فهم و قابل کسب کمال ایچن
چون بر جوان هلال او ال [illegible]
والقدرين ال اسير كدای ایستین
مال و منالم و عيب كوكلم زنی

ذهن [illegible] شوریده [illegible]
آرام جانی [illegible]
شرف [illegible]
لطفیله [illegible]
والقدرين ال اسير كدای ایستین
مال و منالم و عيب كوكلم زنی

[illegible]

شیوه و نازه عنایت او [illegible]
بوعنایه نهایت او [illegible]

104

طوتلمز قول گناه ایله ایرالشسه
لطف شهدن حمایت اولنمز

توبه صوئی بوزمزی عصیان ایله
فیض ابر توبه عنایت اولنمز

فاضی اولدی وقت ایرز جهت حق
وبلمزدن شکایت اولنمز

عجز دواری شفقت ایلمز
درد ولدن حکایت اولنمز

غزل [illegible]

ای نافه طره عنبر بارک جهان معطردر
ای چشمک یکی غمزه سی مست جهان معطردر

بولدن عشقک ایتمز [illegible]
قومیر وکدا افغان جهان معطردر

سکهدر [illegible] زر اولدی سکله
بونده شیشه بزم اولدی جهان معطردر

خواولنون کوکل ملک عیار
واعی کونلرک [illegible] جهان معطردر

خرابات ارلک قالان ایچ
بزم ای [illegible] جهان معطردر

فرد

فاتک ولنقو و همت ملک
اولدی [illegible] ایران آزاد

[illegible]

اوراک باک آینه دمه وقت اسرار اردن کلور
کر اوکدر دروند انکار اردن کلور
اول فیض حق که مطلع انوار اردن کلور
بر نوکه شوق لخ یار اردن کلور

برلمعه در تجلی دیداردن کلور

فیض حدار که لوح دل ایلدی مقر
اول فیض اولدی که لوح دله ظفر
چشم جهان شاه چشم نور
طبعم چراغ قاسم انواردن نور

بوی فنا دماغه عطاردن کلور

مجموع خلق بنده سیدر یا و [illegible]

هم شهرتی مهر جهان آرایمک
دشمن ارمنسی نمایی طرز کلاهمک
بادشاه کلاه سعلو سیدار دود دایمک
مولانید که هم ارسلانکاردن کلور

جور و جفالی چرخ دلکیر ابدیکا
مقدار وقت اولمیش ارلر بکا
بزم بلاده اولکیم ابر بکا
نقل شرابی مجلس عده بر بکا
شول خون دلکه دین خونباردن

دلدار اودر که عاشقنی قیمتن بلور
عاشق اودر که آنی سر باردن بلور

اوراک

دوشدی هوای زلفکه طوطی دل

آرزوده خاطر اولدی صاچی بی دل

مستانه دور او خانهٔ خماردن گلور

ولە ایضا

[illegible]

[illegible]

زین اولو صحن چمن اولدم ایرور فصلی بهار
هر سحر وقتی تبسم بر لب خندان او گل
چنگ و نی مغنی غنچه کلکه قانون اوزره ف
نالهٔ مطرب صدا ایله گریبان او گل
دولدروب می اول دمی غنچه دن زرین قدح
ساقی لعلن قیا مطلوب یاران اولسه گل
اولسه اول مستانه اسب نازه سنبل تکه سوار
گیسه بولی جوشنی رزم میدان اولسه گل
دفع ایده غم عسکرن عدل ایدوب چون کوثر
چوق دگل قدر ایلرکر فغفوری خاقان اولسه گل
تولد کرا افتاده تو غدن ایده باشن اوزره مقام
اره قدر و غنی همراز ان اولسه گل
سندکی شیخ اوغلی چند قیل اولمه اغیاره یار
بلبلی گریان ایدر روست ناوان اولسه گل

غزل الشیخ اوغلی

یه فصلی بهار اولدی اچلدی لالهٔ حمرا
بزندی پرچمگلردن مثال جنت الماوا
زلیخا کبی غنچه زردد عصمت اولمشدر
چکوبدر اوسته نازیلر خوش یره خضرا
گلور قارشو دورر هر دم اوکنده زار زار اغلر
تماشا ایلمک استر یوزینه بلبل شیدا
بنفشه کنده حوضدن یونمش یوینی کمش
خمار ایمش اوزن نرگس گوزینه کلمه یچ دنیا
چقرتغ ایله سوسن زنبقی منع ایلمک استر
اوکا قارشو پر دومش مقابل خطمی رعنا
شقایق داغ عاشق در چکوبدر سینه داغی
گیوبدر آل ایله آل اول شهید عاشق رسوا
چکوبدر نارنج بارگاهی چتر صونج
گمی آل و گمی یاشل گمی زرد و گمی بیضا
گلور نازیله نازیله الرفقدن عرض ایلمک استر
یورور آهسته آهسته چمنده سرو با عجب
مثال جویباران ایمش گوزیاشی اول متو

صار الدی رنگ زرد الو ایدر لیمون سپیدن نیکوا
وبرکیمیر عجیب رنگ قزاروب ارغوان اولمش
جمیعی میوه لر ایچره اولوبسن چلدون زیبا
جواب ایتدی کی ای ره وصل اولدم وقت بوش ایتدم
اونک لعل لبن کوردم بولاندم قانه سرتاپا
اینکچون قهر ایله الوکیوبدر تمر اسیاب
تبسم ایتدی شفتالو ساچلدی عنبر سارا
اونی کل کتنمکده شیخ اوغلی تعریف ایت بهار ایتی
جمیعی قدرت حق در بو ابیات و صدقا

وله رباعی

جد ایدی کیمیز بز جار اولدیب محمد
لطف و کرم و علمه جار اولدی سیار
شاه اولدی ملک وصلنده زین اولدی محمد
اولدم که براق اوزره سوار اولدی محمد

وله الشیخ اوغلی

نوبهار اولدی زینب عرض ایلدی رخسار گل
قیلدی حقتعالی صنعتی هر نوع ایلدی اظهار گل
بر توش اولدی زمانه دنیا که اوز اولدی داغ
ایلدی عشاق تستیح اعدان نیله ار گل
نقدی معجز نامی وردی عیسی دن خبر
منبع دریای حکمت مخزن اسرار گل
ساغر افلاکه طعن ایتمکده اول زرین قدح
سیمبر و بیضا ده دوتمش ساقی ابرار گل
اتش بجرن یقدردی جانب پروانه وار
عندلیب خسته قیلدی جهان دارنده گل
جام لعلن گوب و قندی زمردن سیم
اولمشیدی آب روی سرور سرور دار گل
اینکچون بلبلک یاندی دلی افغان ایدن
گیسر اوکاکسوتدی [illegible] نرقه ارکل
لا زدون ایتمزدی باغدن سنبل اولمزدی اسیر
قیلمه گر عشاقه جور اتیکدن استغفار گل

صانکه بزی کیم پهینرز دار فناده
بهلول صفت عارف و دیوانه‌لروز
ترک ایلمشوز عقل و دینی دولت جانی
دیوانه صانور پینرکری دیوانه‌لروز
یاران ایله یاران اولوروز صدق ایله اما
بیکانه‌یه هر وجهله بیکانه‌لروز
فخر ایتمک اولور معدن فقرا که نجف در
بغداد صدف دور بزه دردانه‌لروز
محشرده نه غم اولسه شفیع احمد مختار
دولت اوکیم ساقی اوله حیدر کرار

درمان ایدبورز درد و غمه صبر و قناعت
مومن وکل اول ایلمه حقه طاعت
ور نه ریه یوزن ایلدرکاه خدادن
مردود خدا اولمیه مقبول شفاعت
کورسک عیبم لطفله ستار عیوب اول
زنهار صقن اولمیه کور اهل شناعت
جهد ایله کیم آزاده اولاسن شرک و ریادن
تحصیل ایده‌سن فضل و هنر علم و عبادت
قویده فنا ملکی چون وار بقایه
کیسه‌ده قده معنی ایده کور بار بضاعت
یاد ایلدوم کیم ایرشه قابض ارواح
هیچ کیمسه بیلمز اول قدر و مراعت
کوردکده او هیبتلو ایدن منکر نکیری
فکر ایله که حالک نیجه اولور اولدده اوساعت
محشرده نه غم اولسه شفیع احمد مختار
دولت اوکیم ساقی اوله حیدر کرار

وله علیه الرحمه

اکرام ایله خلقی نیته کیسنی واحد زمان
تعظیم اولدده قویوب اولکی انسان
کرچه ایدوب قابلکی جاری عصمن

108

انی کوروب چیدن اودوم وردوب سکا جان
بر شهری کرتو لطفله معمور قیلوبدر
انصافیدر ایلمک اول خانه‌یی ویران
مایل اولمیه‌سن لذت شهوات هوایه
عمر کچمیه بو مشغله‌ده بی سر و سامان
خاک ایت اوزکی اولمدن اول خاکره ابرار
تا کیم بولاسن عز و شرف علم و عرفان
الدانمه بو دنیایه که الدی سرانجام
اسکندر و قیصر ایله فرعون ایله هامان
کسب ایله عمل جهد ایله تحصیل کمال ایت
تا اولمیه‌سن منزل اخرده پشیمان
محشرده نه غم اولسه شفیع احمد مختار
دولت اوکیم ساقی اوله حیدر کرار

وله علیه الرحمه

افتاب طلعتک دوتمش جهان بر چمن قرار
دام اولوب فرمانکه عدل ایلدی لیل و نهار
نور و جور ایلیده بر کز قانع اولدی وصلکه
عشقکه محروم اولانلر یولده قالدی انتظار
کلده شرح ایلدوم حسن جمالک وصفنی
غنچه بر کیس و اغنچه دی الا زار
خواب واردی کی چشم اولدم شقایق توتدن
یغز و خون ایلدی قالدروب چمن جمنده کلعذار
ذوق ایله باتش قالدی قبا کیدی اطلس
هر بری بر رنکله کیدی انلر تاریخ نار
ال اتیل ارو بضا کبی چون صالدی اشاغه تاک
سرو حیرت اولدی چون صالدی اولدی خار
سروی کوردی نازایدوب معدوم اولدی ایلدوف
بنفشه خطمی الدی ایلدی بهار
جنک و نی دوتدی جمن بر کرده اون اولدی بودی
رقصه کیردی کیم وسون بودن فلک
حکم سلطان اولدی کیم دوران اسد قیلدی جهانی تار و مار
کلدی دوران عالمی دوتمش خراب
بنلر کلیده کوردی عالمی روشن خراب

اوچلدی شعلهسندن دوشدی داغ دل شرار
کلدی جان صوره کمی زانی قوردی عل ایچون
ایتدی عقربدن شکایت اغلر ایدی زار زار
دلدی قوسی دستنه چلدی قضادن ترکش
دتروب اغلر جدی کوز یاشی اوشمش جویبار
دلوه چون اولدی خبر یغدی چرین اولزمان
ابر و بادی برق و رعدی غم قیلدی نوبهار
هیبت ایلکلدکم اشجار دوکدی برگ و باغ
لرزه دوشدی عالمه یولری بغلادی قار

ولد ایضاً

کوه بلاده صبر و رضادر جهادموز
ویران اولورسه دست جفادن بلادموز
افلاکه چقسه تیغ غمک بر لوادموز
فرمان عشقه جان بیلهدر نفیعادموز
حکمی قضایه ذره قدر یوق عنادموز

بز کلدوق زمانه مطلق جنون ایچون
یا جوهوای نفسه اویوب چون ممنون ایچون
ورنسم یولکده اغلرم دیده خون ایچون
باشن الکزو زاد ابنه دنیای دون ایچون
الله در توکلموز اعتمادموز

ولد عبد الرحمن

حنکه زمانی کیمسه فعالی قالور نشان
وصف ایتمسه حضاکلی نقصیر اولور زبان
لعلک شراب شربتنه تشنهدر دهان
می دن صفای باطنه در غرض همان
ارباب ظاهر اکلمزلر مرادموز

ولد ناب زاده

تا حشره دک بو جواب غمکدن اویانمزز
عهد ایلمسه وفاسنه مطلق اینانمزز
بو قدر نقاشی جیف دهری بکنمزز
بزمتکای زرکشی جامه دیانمزز
[illegible]

حقک کال لطفیدر اوستادموز

ولد علی

لطفک اولورسه شهر وجودم بنا بولور
حزن و ملول و فقر کیدر هم غنا بولور
شیخ اوغلی کرچه منزل قدری زنا بولور
منت خدایه دولت دنیا فنا بولور
باقی قالور صحیفه دنیاده ادموز

مخمس شیخ اوغلی

دوشتیم بحر غمه همت یزدان اولسون
یکیم سینه داغی جکرم قان اولسون
اشدن زار دفعا نلر کریبان اولسون
استرم راز غمک ویلده فروان اولسون
کرجهانده سفر ایتمک بکا اسان اولسون

ولد مخمس

دونه لوم باشکار لفکار اخلاص ایلیلوم
یازلوم شمعکار روانه قیاص ایلیلوم
ویره لوم جانی وصالکده خلاص ایلیلوم
کلدای غم بو کیجه صحبت خاص ایلیلوم
بر بن اول پردهده بهان دیده کریان اولسون

ترکیب بند

بهر ستم ایلسکه ایت جور وجمول اولدی کوکل
ترک جاه ایلدی غایتله ملول اولدی کوکل
امر شاه اولسه که فرمانه قبول اولدی کوکل
کتدی شمدن کرو بزدن بکا قول اولدی کوکل
یلمزون نه کلور باشنه سلطان اولسون

اوچ خمسه بند

دمبدم زار و فغانکله نحیل اولدی جسد
غم بجرک بزه خون اغلمغی ایتدی رسد
بو ینه دا قدی رقیبک رسنی حبل مسد
کیجه کوندز رخ جانانه ندن بو نجه حسد
ای کوکل بن نیه زار اولدم [illegible]

مست لعل ساقیم جام و سبودن فارغم
زلف ورخساریته بایلن بکت و بودن فارغم
خوش کیجه خلوت سرای ولده وقتم یار ایله
یارمی بایلده بولدم حسبت وجودن فارغم
جنتی عرض ایلمزدم بکا دیدار ایستر
بولمشم مقصودمی اول آرزودن فارغم
سمدی ارجا ایلده ام ذوق غم یار ایله کیم
دوست تکشیندن وطعن عدودن فارغم
عندلیب اسا بهایی سویلیدور جانان ایلن
کورسیم اول کل جمالن کفتکودن فارغم

بهایی زاید

کر معتکفسن بیکده باده فروش اول
کر معتقدسن مستی باده بدوش اول
مجنون کبی کاهی کزر ووادی ده یورر
ارغان تمام ایلکی صاحب خروش اول

کر بلبل خوش لهجه کبی شو قلر کویا
کر غنچه دم بسته ایسه باری خموش اول
کوش ایلمز ووعظ یاری ذوقه ایلمز
سوز بیرینه بیک دره کاه حلقه بکوش اول
جون یار بسیم وفا بولمدق انسانده بهایی
تمدن کر مجنون کبی کیمسه ازدو خموش اول

وله ایضا بهایی

کر فنا رکنده طوتسه ولد اداره کوکلم
شیشه زاوک ولدوز جشم یارده کوکلم
بزم اول خسرو شیرین دهنده کیجه بوبودر
ننک احتی سوز کیدن ناصحا بیزار دو کوکلم
مجتبدن نیجه خال وصانو نور سیه اوا دولان انا
مخزن الاسرار دو کوکلم
عشق ایلدوز مستی کفتاره سویلیتم
نجه اول کل رعنا کلوب کرد ووکوکلم
ارجان غنچه کبی متحم انجبون دادر دو کوکلم

بکا قصد طواف کعبه دن قبله م جانا لکدر
ورد و دیوار ده با قمز طالب دیدارده کوکلم
مکر کیجه خسنک نهانی او غنچه کیم
اصلمش زلف عنبربو یکار دار دو کوکلم
بهایی نوله کورد و شلمه ایرو کو جانادن
بحمد الله دیدی بکلو اولده دار دو کوکلم

وله بهایی

کوکل چقدی فضای سینه دن جانانک ار دونجه
دادم جان ده چقیق ار زولرا نک ار دونجه
مژکی خیلی جشمک اتمکده ملک دلی تسخیر
کلور بر عسکر خونریز در سلطانک ار دونجه
بوامید ایله خوشنود م غم هجر ایلکیم اخر
صباح وصل اولور روزی شب هجرانک ار دونجه
سیه زلفک تماشاسنده دایم خوش کیجر وقتی
دو شیدر بو دل شیدا عجب سودانک ار دونجه

بهایی ابروی الدارده قرشو کل نیاز ایله
نه حاصل اقتدادن زاهدنا دانک ار دونجه

وله بهایی بغدادی

دست قدرت صورتکده یازدی قرآنی درست
بیلدی معناسی تبیین کوردی انی درست
المعد لکک ولی ایرز و برات حسنکی
جکدی ابرو دو بیو طغرای سلطانی درست
چقسکه ای خورشید رو مست صبوحی سینه چاک
صبح وش عشق اهلنک قالمز کریبانی درست
اهل کعبه اولمیدی ظلمت زلفک حجاب
قوللر کده کوردی نور زلده نور ایمانی درست
یوق بهایی کبی ای پیمان شکن
عاشق خاطر شکسته عهد و پیمانی درست

مخمس علوشنی

تعالی الله ید قدرت نه دو دیردی بنیاد ک

کوتوردی شبنمی اظهاردن حرارت مهر
شکوفه نقطه لرن کرچه حکم ایدر املا
ویرب اوپروب طفل عندلیبه سبق
کوتوردی چهره سراز ودن نقاب خفا
قمو درخت بولوب رفع استقامت حال
شکوفه حملی ایله کسر بولدیلر الا
نهال بی بدلی سرو کیم قالوب منسوب
ثبات حالنه ایمدن اولدی مستثنا
صدای سیل چکر مد متصل یعنی
که مد متصل ایله اولور قراءت ما
کورندی بیت آب روانده شکل جناب
نموده ایتدی ثبات نجوم و سیر سما
خطوط مختلف و مستقیمی انهارک
چمنده صالدی زوایای کونه کونه بنا
رعایت طرف مستقیمدن نتیجه کیم
اولور حصول مقامات جنت المأوا

هوای باغدن ایتدم بو حکمتی معلوم
که اعتدالده در صحت و حواسک قوا
بهار گلشنی ازهار له ایدوب مملو
یقینم اولدی که ممکن دکل وجود خلا
نظرده اولمغله صبح و شام غنچه ده گل
بدیهی اولدی کمال اهلنه حصول صفا
نتیجه سالبه اولمق خلاف عادت در
اولنجه موجب صغرایه متفق کبرا
ضمیر گلبنه گل رنگی صالدی آتش پیم
که چهره قانه اولور نفس اونده راهنما
گل آتش اوزره قلور عقد زهره شبنم
تدارک قمر و شمس ایدر صبا و مسا
بو کیمیا بسندن عجب میدر اول
ایلده وارزن مثابه سنده طلا
شکوفه سیمنه قرض ایلدی خروج زکات
مدار حول بلوغ و نصاب استغنا

114

حقوق نفعی ایچون اغنیای اشجاره
حواله قبض اولدی ایادی فقرا
اباد دون تن کلبنده ایلیوب پیمان
حرارت و سوی قیلدی غده ارمیدا
بوباندی قائلی ایله صفحه چمن گل گل
نکسر قصیده نمیل ایتیش طیب هوا
جمال بکره دولوب جنبش جداول آب
کلیمه سرو اکا عکسدن براقدی عصا
اولوب ترنم بلبل عشر ایم تنخیم
عروض اولدی لقا
چمن به پیرینه لازم اولدی گذر کردی
بساط گلشن دون ایلدیم مولا
قلمه نظاره ده آثار قدرت نقلرن
عجب نزاعده کوردم چمن طرزنی خطا
تعصب ایله قوسالک طرز تق نجات
قوکانه مستدعی طریق نجات
ولی قمو سنه باطل ولیل استدعا

صانوب شکوفه مبادی صنوف اشجاری
قیلوردی کثرت کرچه انتقاد قدما
ویروب تسلسل قوت طبیعت حکم آب
اولوردی نافی اثبات علت والا
خیال محض صانوب کاینات ارکس مست
قیلوردی جهل نفی حقایق اشیا
ایدردی بلبل کافر نهاد سجده گل
تعبد صنمیله دوتوب نجاته رجا
نیم واقف اولوب اول فساده منع ایدی
گدای گروه پریشان دوتوب طریق هدا
بو کارخانه یه اوستادن دکل خالی
سرکه بو قدرته البته قادر و دانا
قیلور ولایت علت وجود هر موجود
ولی نه سود که صاحب نظر دکل اعما
مکونات حدوث اول قدیم دریم کیم
کمال ذاتنه ممکن دکل قبول فنا

قدیر و مقتدر و قادر و مقتدر و صریح
علیم و عالم و علام و علم و اعلا
زهی مکون کامل که قدرتندندر
پری لقالره لطف و تناسب اعضا
ملاحت لب میگون و لهجهٔ شیرین
نزاکت قد موزون و چهرهٔ زیبا
صفای جسم لطیف و قبول جوهر پاک
لطافت خط مشکین و زلف عنبرسا
کمال قدرت و علمینه در شواهد عدل
عقود سلسلهٔ کارخانهٔ دنیا
بسایط شرف محرمیت وحدت
مرکبات قبول مرکب اجزا
هوای مکرمتندن قبول فیض قلوب
مربی چمن اولمش بهار روح افزا
نسیم مرحمتندن الوب افاده جود
جهانی رشک جنان ایلمش نسیم صبا

صفای لطف عمیمی نفوذ ایدوب قلمش
مزاج نائرهٔ مستعد نشو و نما
فضای گلشن لطفی مرابع احباب
حدایق ره قهری مهالک اعدا
سهای لطفی اگر قیلسه ذرّه پرورلک
یتر مقام مساوات افتابه سها
ورا ولسه قهرنه مظهر عناصر و افلاک
نکاح عقدن اوزره امّهاتدن آبا
حساب رزقنی ایتمش تمامی بشرک
هنوز اوله میوب فیصلدن حوا
بیان حالنه ایتمش جمیع مخلوقک
هنوز رده اعیانی چشمدن اسما
کمال تربیتی نوک خاره ویرمش رنگ
لطیف ایدوب لعقتن ایلمش گل رعنا
گل آتشین ره اوج خاک ره گلزارده صالنو
گل ایلیوب وقتن آدنی بلبل شیدا

تراب درگهنه اتصال شوقی ایله
کف تضرع دریاده و دامن صحرا
زیارت ویرن قلمق وادی ایمن
حواله خنجر بیلا به سینهٔ دریا
جمیع وقت شفاخانهٔ شفاسندن
جمیع خلقه میسّر جمیع درده دوا
رموز حکمتن ایلر بیان مراتب ایله
جمیع حال بشر خواه فقر و خواه غنا
ریاض عارضه نقص و نفوس تمام
کمینه فایده ره هنر ایدر کمینه غذا
شریف و اتر ره اوج امتحاندن
وسیله شرف قرب اولور نزول بلا
خسیس نفس ره گنج التفاتندن
مزید علت اوبار اولور وفور عطا
ذلیل و لعنت عصیاندر تعرض حال
طریق حسن رضاسی جمیع حاله رضا

زهی کرم که نظر قیلمیوب عداوتنه
میسّر ایلمش ابلیسه اعتبار لقب
زهی کرم که اوزاطالطف و احسانی
مسیحی ایلدی محراب سجده ترسا
فقیر درگهنه لذّت رضاسی ایله
تعلقات طریق فنادن استغنا
اسیر محنت عشقینه ذوق و شوقیله
خلاف قاعده میل طبیب و ذکر شفا
زهی حقیقت ذاتنده لاف عقل جنون
قنیک مقام مساوات پادشاه و گدا
نعیم مرتبه سی انده کیم سکا واصل
معذب ابدی اول که سندن اوله جدا
طواف کعبهٔ وصلک تحیر ایله مدام
سر و دبیر صغیر و فوش عدهٔ جدا
مهیا صحائف بندهٔ سیه رو ایم
صحیفهٔ علم معصیت خطیله قرا

تغمیت کبی قامت شکسته ایله
بنفشه چمنده قیلدی یار عنا
نهال گلشن دهرم که سوریزویرر
بکا یمیش جگر قانی باغبان قضا
دریغ و درد که انجام ایتدی عمرم و هنوز
خراب باده رزم ایسر و دام ریا
عذاب روز جزا وهمی ایله شام و سحر
براضطراب عذاب الحرام من سوا
کیم اول عذابی بکا قضای عدل ویره
عذاب روز جزا منکرینز روز جزا
اکرچه غصه دوزر روز و شب کریبانم
المدد الیمین ایید دو امنی ربا
یقیم بحجره شوقم قضای قسریکده
یمیشه شمع ایید مله اشتیاق صدا
که ای فقیر حریم وصال بسم الله
تعلل ایتمه کدو در امانت اولدا

سحاب فیض امل گلشنن قیلوب سیراب
گل مرادی اچلوب اوله مستجاب دعا
امیدوار که آینه ضمیرکدن
یمشه صیقل احسانک اوله زنک زدا
امیدوار که لطفکده اولمیه نومید
دل فضولی آشفته حال بی سروپا
میسر اوله اکا شاه راه عشقکده
دوام حسن قبول و ثبات رسم وفا

وله قصیده فضولی

آب لوحی اوزره چکمش موج جدن مسطر صبا
سبزه دن وصف ایتمکه نقل خط دلبر صبا
المغجون قیمتله سبزه دن شبنم دورن
یاسمن دن سیم توکمش یا یمندن زر صبا
اغزک اسرارن دا فاش ایده ایچوب غنچه نی
کورنه رنکیله قیلور اظهار مضمر صبا

انجمن آرای سیر ایدوب نسرین یاسمن گزدرر
دست ایتمک ارغنصر صبا
حسن خلقکده درعنده حجلکدن سنک
انفعال ایتمش بکر ریمیم مجمر صبا
سکیمه کر زینجی کورغنچه ایلایش و تسکین ایدر
ابدور با اوزره کر الباس اولدر صبا
ابد ایلمسکن ارا بیم ایتیمک قیلور
کاه اولمیه کورمز و صودن جرد نوباد
اوودن افت کورمز و صودن نغمر صبا
قانده اولسه اقتضای شرع نغمر
احمد مرسل که فرمان ایلدی سلیمان صبا
ایکیمه کوردوکی سلیمان اولدی قاندوار
اول نشنه کیمه رضا ایلس کر دیر قاندوار
کر نهال امکره و بوبه و کرجوب و کرصبا
ای کل باغ رسل بر تازه گلشن دن دقبول
کیمه و مرجع بلید اول گلشنده طعن ایدر صبا
اخترو بد بولنع دار وصف زنگ کیم متصل
نغمه طبع ک اولوقن قبیلور اثر صبا

ایکون نعیلی اولمز او بکه و ایم کیم و بوور
تیغ ابر چو بیاره سوجدن جوهر صبا
انیکد طراقتی یرون الور نعطن بیلر
عالیا دورن ولر با اتشنه ر افسر صبا
ایتدیدر عالیا قدکار تمعک تحتینی
درچمن کوردوبه ایلر تمعه وقصد بیر صبا
ایسته انکلده مقیم اولماعه بولسیدی قبول
قیلور اولمزدی سرکیدوان بحر و بر صبا
ابنانه قدر بله رقیه نه حاصل جون وکل
اکا قایل کیم اوله قاییلده خاک در صبا
اتش بیدار و کوسیدرا اولوب ودردادخواه
کوردوکی ارده صاجو با تشنه خاکستر صبا
ایستیوب بولمز قیبو فیض ایکون متصل
قاتنی گلشن باسیه نه کیر تقیر مضطر صبا
الیدر خاک درنکی ذره ذره گلشنه
قیلمغ ایکون توتیای دیده اظهر صبا

ازناموس شرعک اولمدی قلعه‌سی تل
زبر بدل ایکبردی تیغ و نیزه پهلوان جبر
نقض حکمتک قطع فساد ایچون الفاروق
کلام اللهدی تیغ حکمتی بیکران جبر
منافق‌ایدی بیلمز تیغ عادل کجه و کونده
ملایکدر و یالین کوردی ایردی کمان جبر
کیمه اندکه حالا دیده بدخواه تعلقده
فضول نظمنک بر سطر در رجان ناستان جبر
زبان جاری‌سی اثبات اعجاز کده کفاره
کهی نوریز یناوک کوستر کجان ناستان
شفیع المذنبین محشر ایامی که دور زمان جبر
کرم لطف و حلم قصد ربی زبان جبر
بودر امیدکیم محفوظ اوله احسن نیاکیده
خلاف ایکره بحر کیم صافلنور کوزدر زبان جبر

فی ذکر ...

چقدی اتیل پرده‌دن عرض ایلدی حسار گل

صالدی کامرانست ضمیر پاکیدن زنگار گل
جام وقت ساقی کلبن اکل اظهار ایتدیر
سندای ارکلبن عباس ایت اظهار گل
کلدی اولدم کیم اوله اظهار حکمت قلعه
انشراح صدر ایله صدر صف ازهار گل
یتدی اول ابو بکر آجاغه کوکلر تکیه
اوله کلشن دریا چین چیلنه سرو ار گل
اوم ایلک باغ سیرانی ابوکون مرغوب
کیمه تکوداند و صراف اولدی و عطار گل
چقمش ایکین بزم کلشنده بیه عود ایلیو
جام می الکردی ایل توبه سنکر دار گل
صان زلیخا قلوتیدر غنچه‌در بسیمیم
چقدی آندن و اس باکیله یوسف وار گل
حسیدن یوسف یعقوب سلطان بحر اولمش کبی
ایتدی ایجوب غنچه‌سی آه ایلس کلزار گل
تا اول اوب بولنش صفا باد بحر دن صاریش

باد در جبرئیل و قلب احمد محنت ار گل
شبنم کلزار رخسار رسول الله در
نشئی عطریله قیلور هر دم انی اشعار گل
در شبنم صاچدی زرکین برک کلدن هر طرف
لعل خندان ایتدی خوبلر کبی کوم بار گل
صورت حالنه حیران ایلدی غافللری
اچدی عرفان اهلنه کنجینه اسرار گل
سبزه او زره کرد دریا و صبا کلبر کبی
صانکه سبزه آسمان در کوکب سیار گل
قیلدی پنهان غنچه تک لعب ایکوزدن چیس
بولمق ولمز ... بکلرزنی عیار گل
یوز چورمش خاردن ایرلمق ایستر نبی
منعم ناکس کبی صحبت ایلر عار گل
خار عزت نوز کرضا مجلسه کلبن بغرینه
ایرلوبن آندن اولور عزه زینت بار گل
بو فالک عادتی دوتمش انکیون در بوکیم

عمر دن اولمز جهان باغنده برخوردار گل
قانغی بلبل قانی دوتمش بلمزم کیم متصل
کاه اسیر خار اولور که مبتلای نار گل
سیر باغ ایتدم سحر کوردم آچوب مجموعه‌سن
حفظ ایدر بو مطلعی ایلردی استغفار گل
عاشق اولمش حسنکای سرو خوش رفتار گل
چاک چاک ایتمش سنکیچون سینه فکار گل
کل نزهت دن سکا سندن اکا یوز فرق وار
من بت پرده نشین اول شاهد بازار گل
اوایله پنهان ایتمش کوکسنده سر عشقکی
کیم ایا عندن اصلا ایلمز اظهار گل
توتیای چشم ایچون هر صبح بجدم یوللر دو تور
خاک درکاهک صبادن ایلر استغفار گل
بیر کلزار ایتدککه بیک کرصبادن فهم ایدو
کنج زر قلمش مهیا قلمغه ایثار گل
برک کل صانمه کم زرکین خشت لر جمع ایلمش

چلکه اول گنج حفظینه چوار دیوار گل
تا سرایه سبزه ده ترتیبه تخت نیک باد
تا سرایه سبزه دن اوردی بر اوجنده مسمار گل
سایه سندن اوردی بر اوجنده یوز واریه
بر بکار ارلوحینه جگر یوز الور بکار گل
غالبا منقار بلبلدن الور قلمغه
عیش ایچون گلشن شبستانی منور
عیش ایچون اصدی ابر قندیل الوار گل
بر اغاجدن ایلدیسی اما بسوز
بوکه قندیلی فروزان ایلدی نار گل
دوده دولدن قلدی بلبل روز کاری کیم
وار دنیای فضای جنته وندرد وار گل
غنچه گبی بلبله دنیای قیلدی بر ار
بر زبان حال ایله اعلی فهم اتدی خار گل
بر زمانده ادراکی او تدلیرون ویروب تاثیری وار
بلبل ایچون ابتید وکی قیاداری تاثیری ار گل
بلبل انده ابید عدمدن اولمش پیدا گل
بی سبب خواب عدمدن اول دوری در تعبیه قیل
باغبان سلطان عادل دوری در تعبیه قیل

اولمش گلزاره اتش طلعت ایدوب نهار گل
جو ایلیه غنچه دوشمش چرخ اتش چاک اتیدی
جوش ایتمش ناملدن فانوس استغفار
بو قده کار صورت حالی اولور سلطان عرض
قهره دوزد مقتضای وضع ناهموار گل
اول گل باغ خلافت کیم بهار دولتی
عالم افروزه ایله کوزه جفای خار گل
اولدی دورنده بعد المجوش ارزان جهان
غالبا گورنسه جهاندن نمه ارزان گل
برک گل گنزده ورقدن اولدی باد صبا
حدی بوق کیم چکیده وره پایه خار گل
حر قهر جهان چون زیادن تنه اغیار گل
ابر مانده اولدی بوستان فتنه چشم چراغ
خلوت لطیفه ده نوروز ولی کی کهسار گل
کلشن قیصر دو سلطان سلیمان ساعت تلقیم
شاه دین سلطان سلیمان ساعت

کسب ایدر خلق جهان ندن زینت اطوار گل
باغ صالحلرینی مهر فی روز ازل جسم چرخ بیر
ایلدیکم گلزار خضرا زینت یستار گل
انقلاب دور دن بولمازی مرکز اختلال
السه اندن حکمته و مایه استمرار گل
ذوق بازارنده بوماری بولمازی بولبوه رواج
ایتسیدی نقش جهان نقش زیبا زکل
اولمغیچون مطرب ایزی دوتوب برد اره
اولکره دوز صبح بلبلدن قیل اولار گل
مطبخ جودنده کیم دودی سنبلیدر غلام
خار گلشنک صنعتی دوتمش گل بکار گل
قورنیور فتح اتدی کشور بلای قیصره
کیم اچلدقده دوکیدن ابر بولور بار گل
شرح ایدوب سنبله اوصاف خلق نچه کیم
غنچه دن صبح ابجوب گلشنده یور طومار گل
قطره شبنم سیدر بال اچوب سال گبی

خارن لطفندن المش اولو سیوار گل
قوییوب دورنده ویران کارگاه گلشنی
بر اباغ اوزره دوروب المش گل معمار گل
عصا ایا منده شبنم صامنمکر کیم بیلک
الجوس قوینده حفظ اتمیش اولور غمخوار گل
مرحبا گلگیدا اول بهجت فزای مملکت
کر جهان بخشد جنت گلزمین وار گل
وضع عالمدن فلک مقصودی اولدر کیم اوله
بلبلکدن خاری منظور اولوالابصار گل
قدرده زور غلظه و نیار قیلمغه التفات
زیب و زینت ویرور گلچون خار اولور دار گل
نوا کر سالار اولدیسه فنا اولدر عرض
میوه گستر دکره دوتک سوار اشجار گل
قیل ضعفی جیب اشابک کرمی کیم
بلبلی او وردی بولسه قوت گفتار گل
کرچه بو قدرا اعتبار ایر منصب اطهار کیم

عادت دور زمان در غاره او بلبل زار گل
وار امیدم بو که کیم رسم مدار دور در
یلده بر کز عالمه عرض ایلیک ورد ایدر گل
فتح اعندن اکا بر روم خلاف باغ ودر
تازه تازه آچه لطف ایله از وجنار گل

در نعت حضرت رسول

صفحهٔ چهره ال اوزره سواد خط یار
دل رخونک اینه سینه صالدی غبار
ای عذار خطکا عنبر وکافور غلام
صفحهٔ کافوره خطک عنبر بار
دمبدم صفحهٔ کافوره اولدی لطافت زنکار
خط سبز اوزون اولدی روشن زنکار
سیم کور بدر اوزره اینه یکرکیم حسنک
صف عشاق نجوم ایتدی کی حصار
لعل کنجینه سینه غالیه ون حلقهٔ خال
اجدی کوکلم نه حیکلن ووق خط رخسار

دور کونل اولدی برازیه عجب اولدی بهار
خط وکل ظاهر اولدن آهوی چین در چشمک
بر طرف جنبش کل کر بیلور مشک تتار
ای لب سنکدل وسیم تن ومشکین خال
وی سهی سرو وقد وسبز خط ولاله عذار
سکو کلمه الدن کربهاسی ویره بس نقد وفا
ایتدک عهده وفا قولکه قیلدک انکار
نه روا اولمیه آثار مروت سنده
سن تغافل قیله سن بن اولم اشفته وزار
ووقه لوم کیم بکا جا کر سکا سلطان دیرلر
اتصال ایلیه وکر ایلیه سن عار
کرم ایت کوکلمی وار عزیز ایله بازار ایدیم
سن سکا بن بکا ازار ایله اوطن بازار
بالله ایچمه تی لوقته شکایت ایدیم
بیر صبرا ایدین قالمدی عده قرار
تدا کمه دکل ملکت تی قالمدن

شرع اجرا ایسه بغداده بر حاکم وار
واضع معدلت ورافت وانصاف وکرم
صاحب مرحمت وشفقت وتمکین ووقار
اول زکی طبع که تحقیق صفا تنده انک
طلب موقف انکاری ایدر افکار
درکذ قسم بیهوده تصور محصور
علمنه صاحب اسرار ووقوع اظهار
زی اربابه تمنای مقام مقصد
کلکی اهل حقه مفتاح کنوز اسرار
علم منهاجنه اطواری اصول توضیح
فیض مصاحبتنه آثار سلوکی اطوار
فقها فرقنه صورت فعلی فتوی
جملدن جملیه اول صدر شریعت مختار
ای وجودک سبب تقویت شرع شریف
بنیه علت نه ایسه اولک معمار
خدمتک اولمیه مقصود نه ممکن که بیده

نظم اصناف ثلثه ارتبعت وچهار
نقطه دایره کرا اولمسه ذاتک نه عجب
اولسه نه دایرهٔ چرخ معطل بر کار
خدمت زمکا مأمور ملایک صف صف
ظاهرا صورت انسانیه کیروب لیل ونهار
ماه سیمالر ایله صد رنک کردون
سرو بالالر ایله خاک چمن کلزار
سرورا جرعهٔ عاجل واجل حقدن
جنت اولمش بکا بو معنیه شاهد آثار
نولکور دکی سنی اول فضولی کویا
سن رایته سن اول طوطی شیرین کفتار
وار امیدم نیچه کیم کارکه حکمت دن
خاک وافلاک مقدر اوله یکث ایلیه دار
سبز افلاک اوله خاک اوزره سنک رایکله
کم خدمتکی ایده دوایر قطار

وله فضولی

غنچه‌نک بغری کبی هر بیداد ایله اول قان اولور
صکره نور لطفیله کوکلی اچلور خندان اولور
قطره باران اکر بولسه صدف حسن جکر
ذره قیمت در غلطان اولور
یوقیکن قدری نه یابوب شدت حکمده کیمی بیچه کون
انتظار اق ایچره لعل بدخشان اولور
تاش جکوب جوش ایلدوکده لطفه اولمز مستفید
قهر ایله اکر اوله ایدیلمز لطفه قابل درمان اولور
مستعد درد اولمیان تا بر جون بو سفه
محنت صبر ایلین ... ایسی زنداندان اولور
سلطنت تختنک اول بر حال
کر رضا اولسه قضا مشکل اولمز هیچ ان اولور
کر رضا اولسه قضا مشکل کره وار ایسه ان
عار وصبر ایله بر مشکل که اصل نسب و
فعلدر اصل رضای حق بیکیم اصل و
نسلدن شیطان اولور
خاک قربان بشر عاصی پاک اوله پاک دل
سایه مخلوقدن بیکیم که اوله سلیمان اولور
اهل بینش فرقه قسندن صاحب ... اولور

خوار اولور سید خواه عالی کامل اولور زیان اولور
فعلی مستحسن اولانلار مستوجب و زیان اولور
بونیت جکسه کامل اولوب انجام کار
پرمکث عالمده مولاسی شرم اوران اولور
ایغ وراک ایلدی حکمی ... ایغ وران اولور
مرتضی حکمیله ... که بنده ایلدی آهنی
تیره اولمز راست رو تیر صدینک زیبا نشان اولور
راست رو تیر صد ایکه قبلیه التفات
اول شهنشه کیم اکر بر مور قبلیه سلطان اولور
نه سلیمان اولور نه دشمنلکی
مو حکمی ... دنیا کیم انک نقصان اولور
اول امام دین و دنیا کیم انک نقصان اولور
مشترک دینه و دنیا اکر قهر قیلسه نظر
خاتم اولور اصلان اکر قهر قیلسه اصلان اولور
حکم قیلسه دشمنی قصدینه خاتم اصلان اولور
ذره مهر رخسندن تابسه بر نور آسمان
آسمان اولور ذره تمام انجمن مه تابان اولور

فیض لطفیله اکر ارباب قابلیت تربیت
قدریله انسان ملک نسبت عظیم الشان اولور
ور ملکدر تا ایسه عین التفاتدن نظر
عقل کامل کسب ایدر البته انسان اولور
لطف و قهرندن تا بر مقبل عطا ایدر جبرا
قطع و فضل خضر ایکون اول لحظه کیم دیوان اولور
کوثر و جنت انکه جکمنده ده ور بو جهیله
جمله انسلندن بحیان آدم اکا مهمان اولور
نوح ضد و قیمه کشتی ایدر مشتدر پناه
احتیاط ایدر که تا کر ایدرسه نوحه طوفان اولور
کرچه اسماعیله قربان کوکلدن ایتمش قدر ایکون
حق بلور قدر ایکون اسماعیل اکا قربان اولور
معجزی پارسی ایکن ییره دوکیم ایسته
عندلیب اول کلشن داوودون ایلکان اولور
دیرکیم اخلاص ایله کاشکی اوقدندن ذره
اله اکلاطبابت ایلیه لقمان اولور

دوستی کر معصیت قلسه اولور غفران بدید
دشمنی بیک طاعت ایتسه موجب عصیان اولور
سایه لطف و کرم کر صالب خاک تیره یه
جرم خاک تیره رنک روضه رضوان اولور
عقل کیم غواص دریای کمال و علم در
جوهر ذاتن تصور ایلسه حیران اولور
فهم کیم سیاح اقلیم دیار ورکس در
وادی اوصافک سیر ایتسه سرگردان اولور
دوری انکل ال و اصحابندن المز روزکار
دوری ایلین بر بیجه دوران اولور
دور انکدر دوری ایلین معارض و
قصر وصفینک باشن قیلسه دوران زکان اولور
عز و جاه و دولت و اقبال دور دوراندر
اول سببدن دولت و اقبالدن بهره کیم که روکردان اولور
دولت و اقبالدن بهره کیم فضولی کیم مدام
وار امیدم فیض لطفدن
تا ویله قوت نطق و تنده جان اولور

هم اورم اوصاف اولاد علیدن نیجه کیم
مادح آل علی مستوجب غفران اولور

فضولی در تعریف بغداد دار السلام

منشی حکمت که چکمش خامهٔ حکمت نگار
صفحهٔ ایامه قلمش ثبت وصف هر دیار
بقعهٔ بغداد که ایتمش وصفنی دار السلام
کیم اکا تسلیم و تحسین ایده هر کشور دیار
اولیا برجی دیمش یرا که خاک اشرفی
بقعه بقعه اولیاء الله اولمشدر مزار
جنت بغداد خرم انجام جمعیت اثر
کیم اولوبدر مظهر آثار لطف کردگار
هم خلافت حکمنی هم سلطنت فرمانی
بوندن ایتمش عالمه جاری مرور روزگار
بونده در باقی نشان معجز خیر البشر
طاق کسری نسخ ملک ملوک کامکار

بونده اولمش حجت حکم خلافت منطوی
بونده در خاک خلافت خیر ختم چار یار
بونده باغلنمش غزا شمشیرنی سلطان روم
بونده سالمش سایهٔ اقبال شاه ذو الفقار
بونده قلمش سر حق ظاهر شهید کربلا
بونده در تحقیق صدق و کذب ایچون دار العیار
بونده اولمش منتشر فیض امام اعظمک
بونده اولمش بهرهٔ علم شریعت انتشار
بونده در معروف سر منزل جنیده جلوه گاه
بونده در بهلول زنجیر جنون منصور دار
دشتن ایتمش یر بنک حاتم کبی صحرا نشین
شهرن ایتمش تخت بک نوشروان شهریار
بونده اولمش صیت احسان کرم آفاق گیر
بونده اولمش معدلت رسمین شیاع اشتهار
صحن صحراسنده بک لیلی و مجنون جلوه گر
کوهساری اوزره بک فرهاد و شیرین یادگار

122

مرغزاری نازنین شهر و ولایتی وطن
هم مزاج معتدل آب و هوای سازکار
تربتی مقبول ابرار و فاجره تأثیر بخش
خاک پاکی صورت ترتیبه آیینه دار
بو مجرد وارکه بولمز ظلم بونده امتیاز
بو مقرر وار که ظالم بونده اولمز پایدار
گرچه بر تاج کون فلک جبل بلا تعیین ایدوب
قیلمش ایستردی بو ملکک رخت عیشی تار و مار
کفر مستولی اولوب قیلمشدی اسلامی زبون
جهل استیلا بولوب ایتمشدی علم اهلی نکون
دوندی کاست ناله ظلم دوران دنی
صالدی وو واد ول امینه چرخ غدار
جرخ فی الحال اولدی اول رای غلطدن منفعل
دور فی الفور اولدی اول انکار خطادن شرمسار
لطف ایزد شامل احوال اهل فقر اولوب
قیلدی فیض عدل ایله بر عزّ تکرار

پادشاه عالم کشورگیر عالمگیر ایله
کیم اعیان عجم قیلدی بو خاک ابر بغداد
قیلدی مشهور عرب فتح عجم تاریخی
کلدی تا برج اولیایه پادشاه نامدار
روشن ایتدی عدلدن هر گوشه ده بک برچراغ
جاری ایتدی فیضدن هر جانبه بنک جویبار
خلد اللهم سلطانا سقی ارض العراق
حین ما اصطرت بارسال السحاب بالبحار
ثقتنا لولاه ما تمنا علی مهد القرار
مهد لولاه صاحبنا الدهر حصن الوراء
سیفه من جاء ثابت الدهر حصن للفرار
ما هم الاقوام ارفیه من هول الانتظار
صیته بالعدل للاسلام اصل الافتخار
ذکره بالجد للاسلاف وجه الافتخار
ان فیه اخترکه فضل اولین و اخرین
ایتدیه و جوهر وات تشریفش انحصار

یارب اولمز اولمی آخر بو درد اشتیاق
یارب اولمزمی اوله زایل بو رنج انتظار

بولدی عالم فیض عامندن علاج درد دل
حاش لله کیم قاله بخت فضولی دلفکار
وار امیدم کیم اوله هم اکا شامل رحمت
عام اولور البته فیض سایهٔ پروردگار
تا مدار گردش گردون بولوب امکان دور
ویره فر دوران ایده حفظ حساب هفت و چار
هفت اختر ایده امر پادشاهه انقیاد
چار عنصر اوله طبع پادشاهه سازکار

وله ایضا

شکر کیم چرخ استقامت اوزره سیران ایلدی
جمع اهل دولت اعدای پریشان ایلدی
وهم خلق بصره اهل جزایر فتنه سن
چوق زمان گرچه قالمز یوتدی پنهان ایلدی

عاقبت بیم ضرردن پادشاه عالمی
بالضرورت واقف اسرار عصیان ایلدی
عزت حکم خلافت اول دیارک فتحنی
رجا به بندهٔ مقصود فرمان ایلدی
مظهر رحمت ایاز مرحمت اندیشه کیم
انی اوج عدالت خورشید رخشان ایلدی
سایه‌وش طپراغه صالدی دشمن بدخواهنی
هر یره کیم رایت عزمن خرامان ایلدی
بصره تسخیری جزایر فتحی مشکل امر ایکن
اسهل وجهیله بو دشواری آسان ایلدی

هیچ شک یوق کیم بو نصرت نصرت اسلامدر
پادشاهک ملکنه اثبات استحکامدر

قیلدی بغداد اوزره فتح ایچون مرتب بر سپاه
کیم علمدن باد تحریکیله مسدود اولدی راه
کثرت اول غایتده کیم انجم توکلسه چرخدن
زینت ایچون رهگذر بولمزدی انده برکلاه

دو بیت

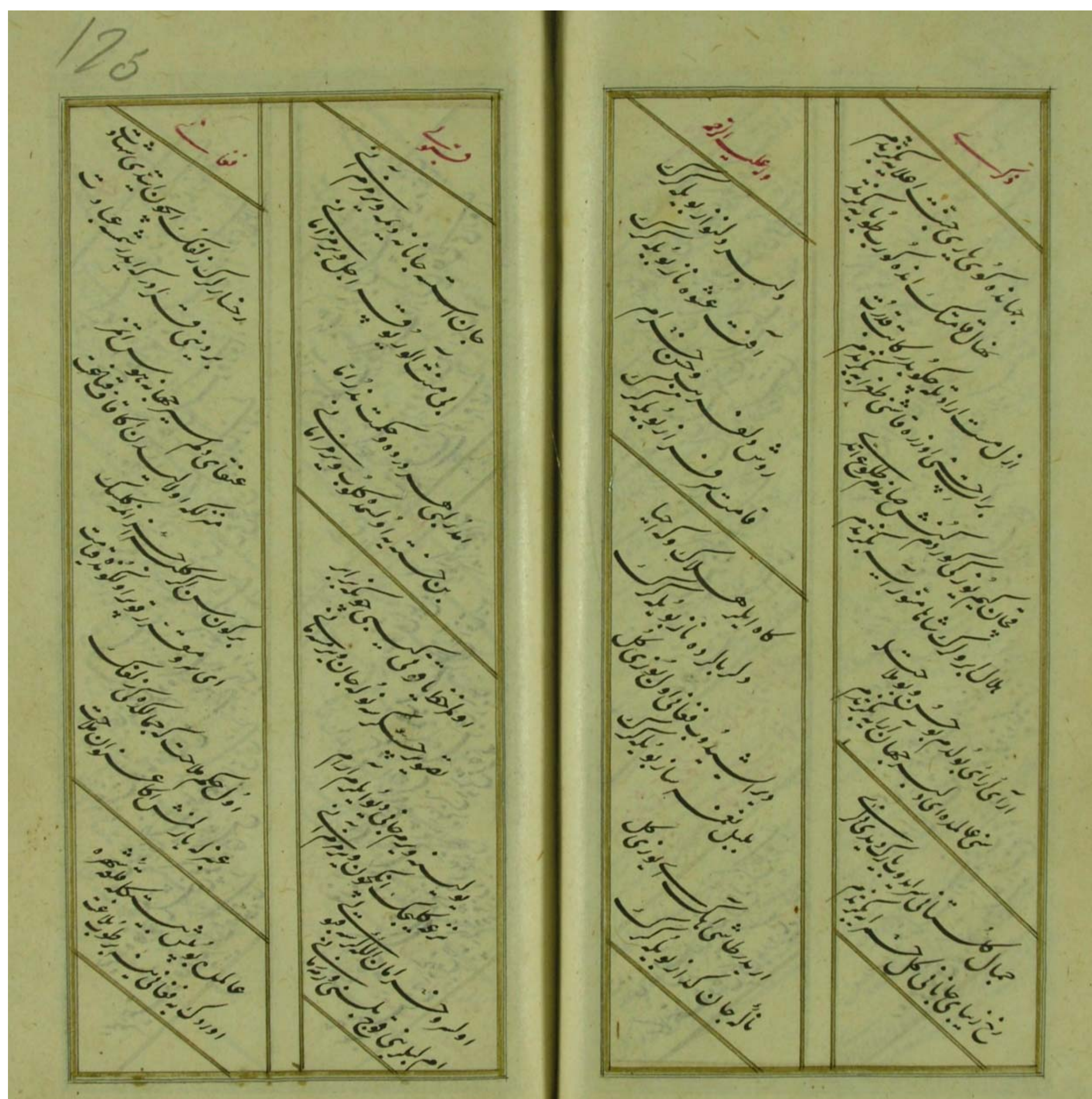
بکدن ذوق الن ایتدی کل رعایا تمتعا
بکدن مست اولن ترک ایتدی کل مقصدها تمتعا
تواضع قیل محبت اهلنه اعزازه سرکش ایکن
اجابت ایلر ابرار عدالت عدایه تمتعا
برای زاهد حقیر ترک کل دنیا وما فیها تمتعا
یقینی ایلیک دنیا وما فیها تمتعا

زهی شاه ولی کامل التفات ایلرسه اعزاز
بر اقتدار ایدر اعلا و ادنایه تمتعا

تغافل قیلدر وغدن اولیک ...
سکا تمتعا و کل اتحق بدر دنیایه تمتعا

نظیره

مقیم کوی یارک ایلر جنت اعلایه تمتعا
ایترقدک ایلر قامت طوبایه تمتعا
سن اول سلطان عالیقدر سن کیم آستانکده
کمینه بنده ایلر دولت دارایه تمتعا
عذار ابجد فاحق جلا طاوس زان
ایدرمی کیسه انک آیینه‌سی ای روح افزایه تمتعا
بر دنیا ایچون هر وضعک ایلر دار
براول عارف زیرکیم ایلر دار دنیایه تمتعا
ایدرادو عشقک اولدر غم محنت ستم
رو امی چوق بو دکلو دوی اشیدایه تمتعا

[illegible]

121

غول ره ما گشت درازی سخنها
تا شبنم افتاده بر افلاک برآید
خورشید جهانتاب فرو هشت رسنها
معموره عشقست که غربت زده کانش
در آب بیکسی نزد گل از یاد وطنها
نقد دو جهان غنچه صفت در گرو تست
تا چند بگردی چو زبان گرد دهنها
هر جا که شود خامه صایب گهرافشان
تا حشر بماند چو صدف باز دهنها

وله علیه الرحمه

غیر حق را میدهی ره در حریم دل چرا
میکشی بر صفحه هستی خط باطل چرا
از زر باطن چو بگذشتی دگر معموره نیست
زاد راهی بر نمیداری ازین منزل چرا
هست چون جان جا درین دیوار عناصر کو بباش

وله

مجنونی ای لیلی عالم غم محمل چرا
کار با تیغ اجل واز زندگانی قطع کن
کار را بر میکنی ز خویشتن مشکل چرا
دم جوا کاهی بنا از تیغ زهر آلوده است
میزنی بر تیغ خود را هر دم ای غافل چرا
دیده قربانیان پوشش نمیگیرد بخود
چشم خونبار مرا می‌بندی ای قاتل چرا
دیده صحراییان از انتظارت شد سفید
اینقدر در حی توقف کردن ای محمل چرا
شد ز وصل غنچه گلگون جامه باد سحر
دیبا میزی درین گلشن با بلبل چرا
ز اشتیاقت بحر از طوفان گریبان میدرد
با فشردن اینقدر ای سیل دریا دل چرا
میتوان گشت از قطره سیراب گرد
اینقدر استادگی ای ابر دریا دل چرا
خاک صحرای عدم از خون هستی بهتر است

در سر جان اینقدر پیش میزنی ای بسمل چرا
چون شهیدان تسلیم در کام نهنگی جاجیست
اینقدر با او بپیچی در دامن ساحل چرا
نور دیدار از تماشای صاحبدلان در دیده کن
شمع خود را میبری ای رفته از محفل چرا
ای که در روی عالمی را جانب خود کرده ای
رو نمی آری بسوی صایب بیدل چرا

میرزا صایب فرماید

در کوی عشق ره نبود جبرئیل را
پی کرده است تیزی این ره دلیل را
خورشید و دیده ام نتوانند زداده بر و
نقش پی خلیل را
هر شوخ دیده ام که گره کرده است
چیرا لی جال تو گره کرده حلمای جلیل را
از حسن پیر چشم خدای جلیل را
دل میدهد به نیم طپش عوض حال خود

حاجت بنامه نیست چو جبرئیل را
گویند بازگشت بخیلان بود بخاک
حاشا که هیچ خاک نپذیرد بخیل را
در بزم اهل درد نگه ترجمان بس است
ره نیست در حریم نزده قال و قیل را
گل نیست نیم سوخته بیکینت بال و پر
در دور خود و شنا که بشکست اصحاب فیل را
در غم شکست شوکت ... در همت است
در بزم جود سبزی خوان در همت است
ز بزم جود خوان نشنید خلیل را
کاو بطرف خوان اهل سخن در میان زرو
هر جا حدیث اهل سخن در میان رود
صایب بخوان تو این غزل سعدیل را

ولد ابا شاه

تکلف نیست در گفتار زندلالها بالی را
چنانت دوست میدارم که عاشق شعرها را
خار آلوده یوسف ز پیراهن نمی سازد

بینش چشم من روا دارین همای خالی را
بینش دل حجاب چشم برد از جون مردن
بکل تاکی برآری پیش ایوان شمالی را
لباس خود نیای چشم بدر آستین دارد
بکر و خار دامن جامه پوشیده حالی
بیلز و چراغ داغ ما از دامن محشر
جو برو از نسیم صبح شمع لا زالی را
گل از خار سر دیوار میجسند نکاه من
بهار خویش میدانم خزان خشک سالی را
نه نومی نماید گوشه ابرو تو هم ساقی
چو گردون بر سر جنگ آر انجام هلالی را
اگر آینه رویی در نظر میداشتم صایب
بطوطی میچشاندم شیوه شیرین مقالی را

و له سلمه الله تعالی

ولغزیبی چون بجولان آوردان ماه را

مردمی باید نکهدار دو عنان آه را
خودنمای پرده برمیدارد از بالای جهل
نیست عیبی در شکستن جامه کوتاه را
عشق مستغنی است از تدبیر عقل حیله گر
شیر کی سازد عصای خود دم روباه را
غافلان را گوش بر آواز کوس رحلت است
هر طپیدن قاصدی باشد دل آگاه را
بر تهی آغوشی خود گریه چون باران کنم
چون به بینم هاله در آغوش گیرد ماه را
چون شود دشمن ملایم احتیاط از کف مده
مکرها در پرده باشد آب زیر کاه را
پیش ازین صایب وطن در بند مال و جاه بود
ریشه کن کرد از دل من عشق حب جاه را

و له میرزا صایب فرماید

حاجت دام و کمندی نیست در تسخیر ما

102

گردش چشمی بود بس حلقه زنجیر ما
ما خراب از آب شمشیر تغافل گشته ایم
می توان کردن بگرد دامنی تعمیر ما
از عیار ناله ما دردمندان آگهند
می شود در زخم ظاهر جوهر شمشیر ما
مادر از فرزند ناهموار خجلت میکشد
خاک سر بالا نخواهد کرد از تقصیر ما
گنجها در گوشه ویران ما در خاک هست
ابروی سعی را کو هر کند تعمیر ما
خود سیم از زلف و از خویش در بند بلاست
یکسر مو در گردن یوسف بود زنجیر ما
اینکه صایب دست ما از دامن او کوته است
نارسائیهای اقبالست دامنگیر ما

وله غزل

دلگیر کند غنچه من صبح وطن را

در خاک کند کفن تن سرو چمن را
[illegible] جگر ما نهر اسد
از چشم سهیل است چه اندیشه یمن را
مشتاق تر از مرگ عنانگیر نگردد
شوق تو کند جامه احرام کفن را
بر مسند غربت بغریبی چو نشینی
از یاد ببر چشم براهان وطن را
صایب چو خیالست شود محو نظیری
عرفی بنظیری نرسانید سخن را

غزل

هزاران مجو بلبل هر بهاری می شود پیدا
نوا سنجی چو من در روزگاری می شود پیدا
گرفتم سهل سوز عشق را اول ندانستم
که صد دریای آتش از شراری میشود پیدا
من آن وحشی غزالم دامن صحرای امکان را

[illegible] سواری میشود پیدا

که گر لرزم ز بیم [illegible] کی که [illegible]

ز دست رشک هر داغی که لاله زار سیب می شود پیدا

بعجز اگر ز بیم لاله کوهکن کان بچنان بند

بجوش لاله از خاک کوهکن مزاری میشود پیدا

برای ما یکسان شمع مزاری در دره احکام

اگر آلوده دامان سازی درد سیب می شود پیدا

ز بیماری هامان بهار درد سیب می شود پیدا

غزل امیر [illegible]

[illegible] است بکه دارد ما را

گره ای دل ما بیمار است بکه دارد ما را

دل ستی سنگ زده رفتار باشد ما را

ببکند از طوق قمری و اجها در خاک سرو

تا بدام اره و بکران سرو خوش رفتار را

این سر زلف پریشان کرد و بوی گل

میکند ناسور در چشم زخنده دیوار را

و له غزل

[illegible] که چون [illegible] خط عنبر افشان را

ز روی لاله گون [illegible] ریشان ما را

کمن نهان بی شیرازه و لبهای پریشان را

دهان شکوه ما را بحرفی می توان بستن

بموی میتوان زد بچه این زخم نمایان را

دل از زمردم زباید دام زلف شبرنگ او

چراغ از چشم شیرین است و ایم این شبستان را

سر زلف پریشان از دل چون سازی ندیده

که بر سر جا تواند داد صد رخسار چشم و کرد و بند

محبت با ضعیفان کو چشم یک دست بنا ما را

بمهر کو چک خو و لطف یک بیست لیلی را

نگستن نیست در طالع خمار چشم غزالان را

بصحرا سر زده ای دیوانه این وحشی کرده و ان

چو دست از ان کستین برون کند ما یکی کرده [illegible]

کند موری که بیرون انگشتری از کف سلیمان را

بر غنای قدم زه سر فرو ارزی از تماشا کن

قدم تا چند خواهی کرد چون سرو این چمن ما را

ز دار و عالم بحیره چون من خانه زد و است

ز عریانی بتار اشک میدوزم گریبان را

کند چون دام زیر خاک طوق خویش را قمری

بهر گلشن که افتد راه آن سرو خرامان را

درین ماتمسرا تا یکنفس چون صبح مهمانی

بشکر خنده شیرین دار کام تلخ کامان را

اگر دریای احسان روی در تنگی چنین آرد

حبابی در ته دامن کند پوشیده عمان را

چو طفلان چند سازی مرکب خود طرف دامان را

برون رو از فلک دامن مطلب دست ازین

قناعت کن بنان خشک تا بی آبرو کردی

که خوان اشتهای او دهد نعمتهای الوان را

غم عالم فراوانست و من یکغنچه دل دارم

چسان در شیشه ساعت کنم ریگ بیابان را

درین دیار بی برگی بغیر از خامه صائب

بفکر تازه دارد تازه رو خاک صفاهان را

وله

بمژگان خار خار سینه میسوزد آتش را

بیاقوت لب لعل تو رنگ میکرد آتش را

کباب بی میکند آن مست بی پروا سپند

که هر یکقطره اشک من بخون غلطاند آتش را

سپند من بود در تاب و تو مهتاب سنگین دل

مزاج سرکشی داری که میسوزاند آتش را

بچشم اشکبار من چه خواهد کرد حیرانم

بر روی که در چشم آب میکرد آتش را

بهمواری ادب کن خصم سرکش را که خاکستر

بنرمی زیردست خویش میکرد آتش را

نمی باشد سپر انداختن در کیش ما صائب

سپند با بمیدان جدل میخواند آتش را

غزل میرزا

نگاه دار سر رشته حساب اینجا

کدام بحر ده زند بجز از حباب اینجا

سر از دریچه [illegible] وری فسرد را
[illegible] اینجا
اگر چه [illegible] بسیار دیدی [illegible] شوی [illegible] اینجا
در آفتاب قیامت [illegible] تو اسب اینجا
[illegible] نشود [illegible] کور خود
تو آن [illegible] بتحال [illegible] چون سراب اینجا
[illegible] با جگر تشنه [illegible] شوی
اگر [illegible] ز خلد [illegible] جان اینجا
چنین [illegible] از مردمان [illegible] است
ز سیل حادثه صحرا و کوه [illegible] اینجا
دو [illegible] اگر [illegible] بهره صایب
[illegible] چون کتاب اینجا

عن غزل امیرزا

ما سوخت [illegible] را
تماشای چمن [illegible] را

از موج حلاوت دل [illegible] چمن [illegible]
[illegible] نرم را
[illegible] خوار را
[illegible] سر را
از موج خط [illegible] ندارم
دل [illegible] ترم را
[illegible] لالستان [illegible]
افسوس که [illegible] جگرم را
داغی که [illegible] نسبت
[illegible] سرم را
[illegible] قیامت
صایب [illegible] ترم را

وله غزل

نتوان [illegible] خیال را
[illegible] غزال را

در عالم خیال بهار است چار فصل
بلبل [illegible] بی پر و بال را
[illegible] خانه های خلق کن
[illegible] ال را
[illegible] کنان [illegible]
[illegible] ال را
[illegible] چون شود
[illegible] لال را
انگشت [illegible] عنبرین
[illegible] را
[illegible] را
صایب [illegible] زوال را

وله غزل

[illegible] باغ [illegible] دریا ما را
سفید [illegible] دیده ما را

چنین [illegible] عجب دارم
[illegible] ما را
[illegible] من شد
[illegible] صهبا را
[illegible] ایم
[illegible] صحرا را
[illegible] عاشق
[illegible] دریا را
[illegible] خود
[illegible] دریا را
[illegible] ما را
[illegible] مسیحا را
[illegible] ایم
[illegible] صحرا را
[illegible] صایب
[illegible] غفار را

ولہ

خدایا در پذیر این نغمهٔ مستانهٔ ما را
مکن نومید از حسن قبول افسانهٔ ما را
تو گر چون نیش و نوش از نوش و گل از خار پیدا کردی
بچشم خلق شیرین ساز تلخ افسانهٔ ما را
اگرچه بحر رحمت بی نیاز است از حباب ما
بباد استیش مشکن دل پیمانهٔ ما را
وزان صحرا که چون برگ خزان انجم فرو ریزد
بآب روی رحمت سبز سازی دانهٔ ما را
بیکجا هر دو را احیا کردن آیین کرم باشد
چراغ خود چراغان کن دل دیوانهٔ ما را
وزان شورش که گردون کف خاکستری گردد
ز برق بی نیازی حفظ کن پروانهٔ ما را
رحیم گفت و گوی حشر فارغ دار دل صایب
شفاعت میکند عشقش دل دیوانهٔ ما را

غزل

اگر نه مد بسم الله بودی تاج عنوانها
نگشتی تا قیامت نو خط شیرازهٔ دیوانها
نه تنها کعبه صحرا بست دارد کعبهٔ دل هم
بگرد خویشتن از وسعت مشرب بیابانها
سر شوریده آورده ام از وادی مجنون
تهی سازند از سنگ ملامت جیب و دامانها
بفکر نیستی هرگز نمی افتند مغروران
اگرچه صورت مقراض لا دارد گریبانها
نمی بینی ز بر بار استغنا نمیدانی
که لقمه می شود خار سر دیوار گلخنها
حیات جاودان خواهی بصحرای قیامت رو
که دارد یاد هر مور درین وادی سلیمانها
گلستان سخن را تازه رو دارد دل خشکم
که چون مینا بود در سفال خشک ریحانها
گدای نعمت الوان بود در خاک عمر از خون
ز خجلت برنمیدارد فلک سر پوش این خوانها
چنان از فکر صایب شور افتادست در عالم
که مرغان سخن دارند با هم در گلستانها

185

ولہ

ای نگون در جلوهٔ رنگین زلفت شیرها
سر بصحرا داده از چشم خوشت نخجیرها
میکند باد صبا هر روز بیش از آفتاب
مصحف روی ترا از بوی گل تفسیرها
شد را جلوه مستانه نتواند شدن
سیل تقدیرش از خار و خس تدبیرها
گفتگوی کفر و دین از جستجوی تعبیرها
خواب مجنون بسته بند مختلف تعبیرها
نیست در دامان دشت
عشق در هر گوشه دارد بیستون و کوهکن
بی بیان مجنون نظر بند است در زنجیرها
از سر تعمیر ای خضر مروت در گذر
بر نمیدارد بجز از خاک سر این تعمیرها
بر کلاه خود حباب از ساحه میلرزد که شد
تاج شاهان مهره بازیچهٔ تقدیرها
گر بزند بنیت خاک وا تعمیر دانی ام
جسم سواد سواد و شهر ما از زرها

من که ام صایب که دست اندر گریبان بیرون کنم
دریا با پای که ناخن میشکافد زنجیرها

غزل امیرزا

زهی ساعد سیمین شکوه دیده بیضا
نظر بنور جمال تو مهر و دیده و با
بحسب و جوی تو خندان غنچهٔ سرگشته دویدم
گذشت صفوی مصطفی شیده و من صحرا
دو جا جست شمع و چراغ کعبه دو ارا
که بچون زنک روان از زنگیه است ابله پا
مکن نصیحت اهل لباس تکبر و بی ادبی
در آفتاب بسوز زود و هر و بس ایطوبا
دلم چو خانهٔ زنبور گشته است از کاوش
سرم چو کلک مصور شده است از درد سودا
وزان سرا بست بندگی که نیست فکر ازینجا
وزان دل بست تماشا که نیست راه تماشا

صوه قوتش ایکی غنچهٔ تازه سنبلدر بکا
نک بیداد کلسه ده زخم پرخونک وار
کوشهٔ دستارده قمر قونغلدر بکا
مست و مدهوش چشم ولی اغالی می انکوردن
لعل غنچه بک حالتی کیفیت ملدر بکا
حیدر کرار یم میدان نطقک باقیا
نوک خامه ذوالفقار و طبع دلدلدر بکا

وله ایضا الرحمه

عارضک آب ناب در کویا
ذقنک بر حباب در کویا
دلده انوار مهر رخسارک
آبده ماهتاب در کویا
نقش حسن خطک صحیفهٔ دل
بر مصور کتاب در کویا
برزم غمزه دو چشم کریانم
ایکی شیشه شراب در کویا

طوتدی مهری جهانی اول یوزک
پرتو آفتاب در کویا
باقیا خال عنبرینی انک
نافهٔ مشک ناب در کویا

علیه الرحمه

لب خندانکله قیلدک یاد
ایلدک مرده اگر روحنی شاد
بنی یاد ایلدک احیا ایتدک
اولدلر کشته براکه چیاد
بز بجز کله برابر ایتدک
ناوک غمزه یه زخم زیاد
یوری ای سرو دلارا قراری
قدک بالاکه ایلر شمشاد
قامتک قوللغنه دوشمشدک
اولدی سرو خرامانی آزاد
باقیا امر ایدر سلطانم
اولدی امروکه مطیع و منقاد

١٤١

خار غمزه عندلیب ایلر فغان و زارلر
غنچه ایله صبا النور صحن چمنده خارلر
بنده فرمان اولوب گیسوی کاکلونکه
ای صنم زنارلر
غدر ینه بل بغلیوبدر ای صنم
غنچه آسا قالمه طولمش کوکلک آه جمع
لبلرکدن اوکر نوروز ایلر شیرین کارلر
سنبل زلفکله هندی غلامیدر اسنک
نکبار ایدر رنگک کلزارلر
خاکسار ایدر کل رخسارک چسپ رنگ کل
وقتلکده حلمیدر شقایق آرزو و بیمارلر
مینع بی وقت ایدر رخوبین کفن بهارلر
خال یارک مشک عنبر زعطارلر
آل و الایه صاروبدر معنی نظمه
حق بودر باقی بی نظیر اولمزلو اشتیکه بکیر و سحارلر

علیه الرحمه

جرعه دان ایدر اکر ... ان الاسرار در

رند دردآشامه ساغر مطلع الانواردر
کلستان نازده ساغر غنچهٔ پر ایدیه
مستیکده بر کلزاردر
آتش رخسار ساقی ...
هر کدا طبع اکثر ابن چار برم
بونده بر اسرار پیمانه بلور و شیشهٔ عالم ویاردر
واله آغوش ایچره ... شیشهٔ شوخی
دانهٔ اشکم اگرچه لولوی شهواردر
اول صنمدن باقیا بر بوسه دعوی قیل بو
سویلیمز اوب همان اغزندن سکوت اقراردر

وله طاب ثراه

ازلدن شاه عشقک بنده و درماندهسی جانا
محبت مملکتک سلطان عالیشانیدر جانا

سحاب لطفک آتش تشنه دللردن دریغ ایتمه
بوستانک باغچوی یاسمن لاله نعماندر
زمانه نرده کوهر سخن و کیمدن دل خراش ایلر
ایکی چون معشر خوشدر معارفک نیوز جانا

مکدر قلمون کرد کدورت چشمهٔ جانی
پلورسن آردی ملکت عشقمی یوز جانی
جهانی جام نظمم شو باقی کیبی دورزیلر
بوزمک شمدی بر ده جامی دور اینوب جانی

باقی افندی

نوبهار ایرشدی وکتدی شتا
کیف یحیی الارض بعد موتها
بلبلکده خاک ای شیرین دهن
مورلر جلا به دوشدی کویا
یار اغیاری صورد شتام ایله
دفع اولورمانکیم دعا سیل بلا
دست محنتده آلنمایه عقیم
کر اولورسه ایکی عالم بر کا
شک چشم یاره عرض ایتدم دید
باقیا معلوم اولندی ماجرا

شویله اولمش جام عشق یاردن مست و خراب
کندویی دیواردن دیواره اورمش آفتاب

نافه قیلدی زلف مشکینک کوروب سر زمین
اینلک طوبرغه مسکین لک ایتدی آفتاب
طوقتنو بدر باده کلکونه چشم روزکار
ساغر اوزره صنمکوز پیدا اولور بر حباب
بخته دوران نوله چکسه چو رستم دم بدم
ایکی قاتلو در کلشن باده ناب و کباب
درد عشقک عاشق مسکینی آخر اولدرر
مسلک پایانه بتمز ایرشورلر بسته تاب
باقیه سندن فراغت ویردی ای کردون دون
شده دولت مآب پادشاه کامیاب

باقی افندی

عذار خطک اولمز چونکه جیران اولمغه باعث
نه در لعل لبک چاق بویله حیران اولمغه باعث
هوای زلفی قلمش دل رسنی ای ابر آواره
کوزک یاشی بودر سیل فراوان اولمغه باعث

دولورکن روز و شب همسایهٔ زلف دلاویزک
نه دور زلف دلاویزک پریشان اولمغه باعث
باقوب اهل فتنه سیل وداع اولور دستار ایچا
بودر ابدالک عشقکده جیران اولمغه باعث
کم باشنک سر کوینده خاک اولمق هواسیدر
دمادم باقیا قوکلده چوکان اولمغه باعث

ولهٔ طاب ثراه

اتدی شکار کوکلمی اول شوخ شهسوار بند
مژکانی تیر و قاشی کمان طرهسی کمند
تلخ شراب و غصهٔ دورانی دفع ایدر
شیرین لبن و هامنن استیم بکه قند
بو جسم زار و زار و زار ایله چپر بر سپند
یانمز فراق آتشینه بتیکیم سپند
هر دونه شاخ کل کیبی میل ایلمه دو ستم
دشمن کیاهی همسر اوله سرو دار بلند
اعدا پایکلده خشم و خندان و شادمان

باقی غمنکده زار و دل افکار و مستمند

علیه الرحمه

دل درد عشق یار ایله زهر بلاده در
قدحینک و بالای جگر خونی باده در
قوچمق نصیب اولورمی مبارک مزاجیبی
جانانه کیم که خنجر بران اراده در
فرزانه جهانسن اورجا اینهکون
شاهان حسن ایتک او کنجه پیاده در
تن خاک رهده دیده زلال وصالده
جان آتش فراقده خاطر هواده در
منع ایلمه بانکه سورنسون قو سایه وار
باقی قولکه پادشهم بر فناده در

باقی چلبی

ایلمون وصلنی دل اورونه در عدو
دوستلر آشنه بن اولدم بکا بر چاره عدو
زخم سنیدن اوزک بارهٔ دل هب ابتله

طورسون الٹی بور رنگ بلا برپاره مدد
کم جامی بوزدکزی غم اتدی بلاک
ساقیا کل بولور فتنه ایلک آره مدد
احتراز ایلمه کہ الدیر الدن جامی
واقف ایتمه صاقین اول کرپی اسرار مدد
مدد ک عقلمی دی فتنه یادوقفان ایله سی
سکا کیمدن اره ای باقی بیچاره مدد

ولہ ایضاً

یذ دوران موافق طالع مساعد
توکن یوبنه صبر اول بیم ساعد
صیرن تلخ ایتمه ارباب عشقک
بز کی [illegible] سا کرحاید
بز کیم کوی عشقکده چاروب
اوزلکون سلکون بهمان بتی زاهد
واعت کوزل سیومدن توبه یدن
زهی ای باطل زهی [illegible] فاسد

سوزندن غم بافیا مز عینک
سکا مایل او لمحه عالمده شه

[illegible]

ایردی نسیم معدلت کسری بهار
زنجیر عدل اچلکدی چمن زاری نوبهار
سلدی غبار عرصه عدن نسیم صبح
کلدی یتشدی همت مردان روزکار
کلک سپر ایلیه اولشدی فلک ر
ملک شتایی غارت ایدوب لشکر بهار
افلاک دوردا یلطوریوب دور
نشو نماده تازه و ترصحن سبزه زار
میدانه کیردی نو قلمیش بازرق
چوق ایچره صاچدی اوسته ابر کهر نثار
برکیره ایچره لاله کون بزم باغذه
غنچه اتدی زر انجمن اران جوباز زوار
کلاله صفاره خشم [illegible]

بلبل بلاده نجلین زاروبیقرار
خوش اتدی بکزایتینه کلده کلچینی
روی عسروس بخت شهنشاه کامران

باقی اولوبدی صفحه چرخ زیب بار
کوردسون فلکده نور نچه اولور حضر بکار

قصیده بابی

ساقیا جام می نوش کل اولور
اکه کیم اولور بلبل اولور
ورکوران تازه داعی سینده
بکوزل قتر زمی رنقل اولور
غمزه لطفکده دوداه کیبو
لاجوردی لطیف سنبل اولور
رشته موی دلبره طولاشن
بسته بند زلف و کاکل اولور

باقیه آب وصلک ایرمز
اتش هجر ایله یار کل اولور

احسان وجود ومعدلت اولدیست عاد
خورشید وماه وبره فرو سعادتک
زنجیره ارو تمه و سلکی ونیاره ورنمه
حال مهر وماه طونیه چوکان تتنک
صیت وصدای اشکه طولدی کاینات
افاقی طوتدی اول کوس شهر بنک
بر ولد دمیل مهر ومحبت وطن طوته
قلم قراری صبرو سکون وسلامتک

ولدن کردی خطی غم اشک حسن یار
دفع اتدی نار ونور وجود ظلمک

که شیوه ابدخنده که نازوکرعتاب
اردی زمان لطف وکرم وقت غایتک
ازمانی تا محیط اوله الطاف کردکار
باقی همیشه دولت واقبال وعزتک

ولہ ایضاً

برصفا بخشش تماشام مصفادن یک

برطرب سازمی وار ای عنبر صهبادن یک
قنی بر جام مصفا کبی صافی مشرب
صفحه سینه‌نی مرآت مجلادن یک
جام می زنده بر دلبر رعنادر کیم
چهره نازکی کلبرک مطرادن یک
بر نفس ایلمکه همدم اولوب دفع ملال
بولمدم دهرده جام می حمرادن یک
باقیا میکده‌نک اهلی خرابات نجیر
دولت خاک دری خدمت دارادن یک

وله باقی

قدحی چنک آتشکیمی دو ایلدک
چشم آتش جانمی عود ایلدک
خالی سوداسیله آه اثرک دلا
جان مشامن عنبر آلود ایلدک
دکمه یا باشم عجبمی کوکل
خانه‌نی آهیله پر دود ایلدک

هر شب ایدل آه آتشناکدن
چرخ بدمهرک یرن اود ایلدک
کحل خاک پای یاری چشمکه
سورمدن باقی عجب سود ایلدک

وله باقی

ساقیا کلده طپنجه بلبل ایلمک
ایچمک شراب ورخ وکی کل کل ایلمک
کل دوری عیش موسمی در مطربا بوکون
بلبل صفت چمنده رز غلغل ایلمک
سویلینک ای صراحی سن ارباب مجلسی
مطرب فراغت ایلمک قل قل ایلمک
سودای خال یار ایله ای دل عجب دکل
باقی نمط طبیعتک اولور دلدل ایلمک

باقی

خط لعلیله قاشی جانانک
بر رباعی سیدر کلستانک

بادۀ ناب در لب لعلک
ساغر سیم مدار زنخدانک
کوزبیکاب سین مسکن بکزتندرم
شانۀ زلف عنبر افشانک
بر بلادر صالندی غشاوه
دوستم قامت حشر امانک
دکنک لازم اولدی اغیاره
اولتق استر قاپکده دربانک
باقی ایستمزدن جفا وجور او غمز
اگر اولورسه لطف واحسانک

وله باقی

اومزز جام لعلکی ای مک
چوق چکلیشدر اول امیده انک
قنی اللر وسی سرزلنک
دکلکی ای شوخ شیوه کارلک
نوله مست عشقه بزه بیز

لاف چلیپتموسون اکیندره نعک
بحث ایدوب بر دقیق حسنکدن
هاله ماه سپهره اضدی الک
حوری اشکم بکلزای باقی
چوق دونردی آسیای فلک

علیه الرحمه

داربا باره عجب کیشرتی وار هر بیرک
بحم خوبا بزدن کوکل استابولک
بیچاره اولور داغ ارک ایشلر اسیه ای ابدال
چورمش راه محبتده بر ایکی پولک
دوکلور قطره اری عاشق مهجورا غنده
بولدری و شکن اولور یا پشهم معزولک
بند وقتنده قومه بنده کی آزاد ایله
اولدر سکه اوفندری قمز درولک

وله ایضا

تحفه جان حقیر اولسه اگر مقبولک

عاشقی والله جوری فراوان ایلدک
مستدام اول دم لطفا ترک احسان ایلدک
آسمان مهر وکین آهم شرر ایدر کوکل
شعله داغ درونم ماه تابان ایلدک
غمزه او فن چشم فتانک بیزا آتش الی
سوزیله بکا زردوستم کافر مسلمان ایلدک
باغرمی خون ایلدک شمشیر استغنا ایله
ینلدک ای آفت دوران بیز قان ایلدک
باقی کل کبی خندان اتدک اول لطفله
صکره دوندک مبتلای خار هجران ایلدک

ترجیع اصولیله

ای صبحی سنبل وپریشانم
وی رخی کل یوزی کلستانم
ینده بن چرخ ظالم آیردی
بی سندن بنی کوزل جانم
سعیلر دنیخی ایرشدرپ

ایشکک کبی سینه پیچانم
قبلی سجده کاه ایدوب یوزیکی
قبله روین ایدینم ایمانم
دولدرایپم بو درد وحسرتله
قورتارر سم بو غصه دن جانم
حق تعالی ایدوب مدد بر کون
ینه سا که ایرنجه سلطانم

فکرو سنکی جانه مونس ایلدین
غصه سنکی یاره مجلس ایلدین

قلدوک قیتکده قامتم چو هلال
کون نور کدن کوزمده قیتکده جهان
رخسارک کلابدن ایرسالی
الحکک اولدی کوز لرمدن آل
الف ومیم وچشم ودال اولمش
قدوزلف ودهان وقاش جمال
عیبی بر نقطه غیب ایدر کوزه لم

یوزا ایدر کوزلر کی ایکی حال
بنده نار غمنکله طوتوشین
بانه یین کوره سن نیجه اولور حال

فکرو سنکی جانه مونس ایلدین
غصه سنکی یاره مجلس ایلدین

بالسون آه هم یاشیم ره کچون
ایلدیلر سنی ایله رسوا
ور یدم یاره چاره ایلیه سن
اولیتق بو یله واله وشیدا
کوکلمی بعیت کیمیر جهان ایچلو
بکا فلک جفا روا نه او لا
هر ایشیک لا نفین بلور مولا
سندن ایرلدغم بیدار اعلدوغم
ای دریغا و حسرتا حیفا
برلوزه دوا اسنی اجیوب کوزلری
بغبه بیم سنسه ایا شم قطعا

غیریدن خلوت ایده مزکوکلم
او نور وب بور اده تک وتنها

فکرو سنکی جانه مونس ایلدین
غصه سنکی یاره مجلس ایلدین

کل یار اولدی خار وخس نیده ین
بلبلک منزلی قفس نیده بن
لیکه ایرعدم رقیب ایرددی
طیدن بکمس نیده ین
کیمیش طو تو ابر بک هواوس ایلدیم
سکا ابر بشدم هوس نیده بن
اضی فلمار بشدم کیدی قافلهیی
ومکلک کرجب جرس نیده بن
چالنور سیعشم جور وستم
الدی جابر فراق نفس نیده
قالدی بر ایکی اوج بس ایدرک
مونس ویار مجلسم سن ایدرکن
اولدرک سنده دسترس نیده بن

خاك پايوكه يوز سوروم دريدم
چاره يوق كوردم اكر بس بنده يين
فكروكى جانه مونس ايليين
عشقكى يار مجلس ايليين

كوزا ولوبدر بو جملة تن شمدى
كوزه مز كونى يوزكندن شمدى
كرچه سندن وفا جفا كبى در
شه ملك جمالكن شمدى
فتى يوسف كبى كوزلشه هم
فتنه كيدى او كل بدن شمدى
بويله فتنه افندى بو عالم
او نوذيلور بو اكلن شمدى
قله بركون بو بنده اولمز ايسم
هله بمن قلانى بن شمدى
فكروكى جانه مونس ايليين
عشقكى يار مجلس ايليين

سنك جوريله كوكلمى صبر بن
بركون اولوركه اكر اجر بن
بخته كافر الده بنده اولدم
بلمزم سن درلو كافر بن
دلمى عشقلدوك كوزمله بله
يوزوكه بلمزم نه ناصح سن
بى سندن اكلمم ايرارسم جدا
طلتو جانندن اتسنى ايرر بن
كوكلم الوب بابخت عشقى دخى
بنده بن بو ايلمز قاوسن
بن جانى كوكله كليه بن
كوزوكه بهى دى كوكله كيدرن
فكروكى جانه مونس ايليين
عشقكى يار مجلس ايليين
قتلن اى يار بى وفا قتلن
قتلن اى حور پر جفا قتلن

بكا ايتدكلرك سنك بر بر
قالوريب قلا سكا قتلن
بهمه سن ال كورمز باشن شمدى قتلن
سكا نيلر بو باجبرا
بوكوز للك بو نازو استغنا قتلن
كوره سن عاقبت نيده
سندن اغنم ده بو كدا قتلن
دم اخر ده بو دعاسى ايدر رجا قتلن
فكروكى جانه مونس ايليين
عشقكى يار مجلس ايليين

باقى افندى
رنك رخسار كله اولمكه ولفكار كل
داغ بغاشن اتسه يدر اشكار كل
كلزاره كلكه پايوكه صفت نثار چون
دامانن ايتدى پر كهر تا بدار كل
برمنده سوردى لاله مرصع پياله سن

دولدى امير مجلس باغ و بهار كل
لطفك كوزيله بركله نقابك تيز بكا كل
سينه داغن ايلدى اى كلعذار كل
باقى وش اتش ايلدى عجزان مشاهده
اوراقن ايتدى ورقه نار و مار كل

وله طاب ثراه
هر تير بلا قوس قضادن اوكا ايرنل
معمور ايدى دل اهل وفا در اكا منزل
قدم كيبى خاك ايلدى اول يار جفا جو
[illegible]
مشهور در الدال ... اساندى يار
اغو رايدب سويلكن اكر خنجر يكدل
زخمكله كلوب اوليه وجلاده سكه
جان جانه اولوردقام و لمه باطل
سينم كرالى روح روان او ... محبت
باقى قلم ايلدى شمشير
بركزه لطف اولدى اتمنى

طب کدر کوه علیای اهل پرصفا قلم
قبله کدر مسجد اقصای ارباب وفا قلم
حریم بیت معمور کدن اعلا ولیکن
دکلدر شاخ سدره قامتکدن منتها قلم
خیال خال رخسارک یوق آنک چونکه کوکلده
زباندی بغیر تنکیاهی کعبه یا قلم
دل پر اشتیاقی تنک وصال عیده ارکور
اکر قربان دراسک یولکه جانلر فدا قلم
یوزوک کورب تولا وصلک تمنا ایلسه باقی
کورنسه کعبه در مستجاب اولور دعا قلم

ولها ایضاً

اول ایکی زلف مشک غالیه فام
اولمش ابروک هلالنه لام
سیمبر زدینک شونکه
بلایدوب سوزاری قشی خام
الحیسنه ایچین می کی در

لب لعلک خیالی دلده مدام
اولمیسک کرجهانده روا
زلفک اولمزدی جانم عنبر فام
وصلک عیدنده ایراسم اکر
باده لعلک ایله صوم حرام
کیمه وصف ایلیم شهانی در
باقیا اولدم اکا بنده غلام

وله ایضاً

رخسار وکه خط عنبرافشان
عهد حبشی دراد ریحان
اول خال سیه بلال اولنلر
یاقوت بری پری مرجان
زلفی سیهک مبارک اولسون
زی حلقه عنبرین کریبان
ایروب شرفه بیعد اوکورری
قول اولپه اگر او ماه تابان

باقی سوزی کیبی جوهر اولسون
پرورده ایدرپس کان امکان

وله ایضاً

نکارکوبک اکچهره اولاله قرین
ملک همنشین و فلک نشین
کورب چین ابروی مشکینکی
سیه چشمه صد من آهوی چین
بجود ایتدی محراب ابروکه ماه
انی بلمز صنوزدی جبین
ایزک توزینه یوزلرن سوالکه
دوکلدی چیکلدی کل و یاسمین
صورر سک قتلکده شهابا قی
غلام کمین بنده کمترین

علیه الرحمة

قیام ایتدی چمن یاره قرشو
چنار و عرعر و شمشاد قامو

کورب زلفک عذارکده دیرایدم
معنبر تر نمیش صوی جادو
دکلمی رنم وصل یار فردوس
بلاسی جنت اعنارطامو
ایدرمش زلفک پرینی تشبیه
قتی الحق چکر کپرستو
طاقیلور کحنجر کیبی اکر ایی
ایتلور اوق کیبی یابانه طوغرو
یاقتردی تاب رخساری جهانی
کنشده اولسه کراول چشم و ابرو
کلوب میکنسلک اغزی خال یاره
خطادن نافه مشکین آهو
سواد خطه نظم ایدر ایدرم
چمنزار چهره اولمشدر اقصو
یاخوذ نو خطا علی دلربادر
ایکی مصرع اولوبدر کر ابرو

جهان انفاس مشکینکله طولدی
سکا حقدن عطادر باقیا بو

ولها ایضا

کلشنده نرکس مست بر زمین افکنده
چشمکه بنده بولندی بغلو بنده سی چوق
زلفکک بوینی قیلدی بنده
کهبک کیمه کلبنده
هنر اهلی زمانه ده بره خنده
عاقل اتمز عبث
ذکرک اوردم عصا یله تا جک عشقدن زنده
کیمه لی لیس بوینه دائره یه
بولدم دوست ایسه کوینده
باقیا شمدی

وله ایضا

کلشن اتسک اکر اشته میخانه
کل خنداندن اکر صهبای پیمانه

طالب شمع وصل اولان اکر پروانه
اوده یانمقدن اکر قاچی قشی با
کشیدن چون چهره ده پاپانه
وقت کاتمه بار اکر کورب ابغن
خاک راه اولدی غمزه جانانه
زاره بصبر اولدی
باقیا طرز شعر بویله کرک
هم اولوندانه هم طرز نغانه

عدا ایضا

بو عدار ثبات چون که جهان فانی ابد
برادر هنر ارباب الله یکدم حسابن
انکار ایمه صوفی وشر ایک مناقبن
ایستا وحکمت ایله بیور جهان انبیه
ودرکل اردی تان جواندر جهان شباده
سعی ایله عیش وعشرت ده دور
تا کیکن نا اقلما معن اختیار اوق

147

والتدبلی کنا هم الف بوبابده
باقی شفقت مهر منور صا نور کوزن
عکس عدار با قی جام شراب

باقی ایضا

قناعت قل کوکل باپوسپاره
الندن بوسه النمزه چاره
سکا تصویر یار بکز دو بجه
بکوزر باشنی دوکدی تمار
توبه سیاه جرخی باده هم
افندی دوش روزکاره
قامت بالاکه ایلر
قیا سجده کیر مناره
الکچون کرجه بایقی
سکا چیمز افندی اتیدی پاره پاره
عمکدن کوکس

خیر و شرف ابد

اق سا ویله شهابر کل رعناسن

یاصدف اچیره نهان اولولالاسن

مهرین قیلدی کویا که اسنی ارسفید
بوقه شول اسمحه ارشمسی غزارسن
بار ملک سن کوزه الم ارسکی عرق ایلدی نور
اق دیکر اچیره با خود ملک دریاسن
برکش مشرتیه اچیره بر اچیم صودر
بوقیه بر سیم نیامن تیغ مجلاسن
یاسمن اچیره با نور ژاله ارسن کویا
یاسمن اچیره با خود لاله زیبا سن
اق ساده وکل اککنده ابایخل خرام
برکوشدن طولی کلبی سرو دلارا سن
کرچه چوب ایلدی اوصاف فلکی خسروا
وحی اعلا وحی زیبا وحی رعنا سن

باقی ایضا

بنی زنجیر غمزه صنمم کیم بغلنمدم کندم
سنک دیوانک اولوب ای پاری اوصلنمدم

هو الموفق
والمعين ٥

من بسمل وحولق بعد فريضة الغداة سبعا

يكون في أمان الله وحفظه حتى يمسي وإن قرأها حين يمسي يصبح

في كلاءته وحفظه حتى يصبح ومن قرأها ... هذه البسملة والحولقة: بسم الله الرحمن الرحيم

ولا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم. من قال

بعد المغرب سبعا ... الله عليه الرزق ... غفر الله ذنوبه ولو كانت

مثل زبد البحر ... في دبر كل صلوة فريضة ثلثا: أستغفر الله الذي لا إله إلا هو

الحي القيوم ذو الجلال والإكرام وأتوب إليه غفر الله له

وفي هذه الكلمات الأربع من أصبح ولم يقل هذه الكلمات الأربع

رضي الله تعالى عنه خيف عليه فوت الرزق الأول: الحمد لله الذي عرفني نفسه

ولم يتركني عميان القلب الثاني: الحمد لله الذي جعلني

من أمة محمد صلى الله عليه وسلم الثالث: الحمد لله الذي جعل رزقي في يدي ولم يجعله في أيدي الناس

الرابع

الحمد لله الذي ستر عيوبي ولم يفضحني بين الناس ٥ لدفع جميع المؤذيات

لدغ الحيات والعقارب وجميع المؤذيات:

أعوذ بكلمات الله التامات التي لا يجاوزهن بر ولا فاجر من

شر ما ذرأ ومن شر ما برأ ومن شر كل دابة هو آخذ

بناصيتها إن ربي على صراط مستقيم

[illegible]

نی ... صنم کیمی ... نعلنم ... کرده‌م

شنگ ... آیرلدم ... کرده‌م

... کعبه‌سن ... بسمه ... شعم

دونه ... پروانه ... کیمی ... تیدم ... کرده‌م

مراد ... سکا نور ... کرده‌م

... غزل سلطانم

شراب لعل روح افزا ... کرده‌م

سکا عاشق اولوب ... کرده‌م

عبید ... بلای عشقله ... کرده‌م

[illegible]

یا محب ... بیکر جان اول ... یا سمن

یا ... یا سمن یا یا

یا گل ... جنت ... یا یا

یا الف ... یا نخل روان یا ...

یا نهال ... ول

یا ... حبس محبوبی ... خلق

... جانمدر ... خود ... مشک ختن

169

سنبل باغ نجان یا طرهٔ طرار جان
یا طراز عنبرین یا مشک یا مشکین هلال
یا مصور نور یا خود قامتک تصویریدر
یا جمال احمد مختار یا وجه حسن
لوح معنی در یا خود آینهٔ گیتی نما
یا که ماه بدر یا پیشانی یک سیمین مجن
یوز اوزره دونن یا ابرو یا خود مشکین کمان
یا ایکی کج راه اولمش اری مکر و فتن
قاشنک آلتنده کوزک بر ترک تیر انداز در
یا که مریخ قلمش قوس برجنه وطن
غنچه رنگنی یا پسته‌نی یا ای اوزره لف
جامع حسن اچره یا منبر یا بر سیمین وثن
کلمش اچلمش کوزل گلزار میدر کلعذار
یا گلستان ارم نیرنکی یا خود نسترن
خال میدر یوزکده یا خود الف اجش
یا حسن سلطانی ملکه دوه صالمش چتن

صفحهٔ حسن اچره قونمش نقطهٔ موهومیدر
یا که سر غیب یا خود جوهر جان یا دهن
لعلک آلتنده کهر دندانلرمی یا خود
درج لعلین اچره درج اولمشدر در عدن
میوهٔ طوبی یا سیمین طوپ یا خود ذقن
یا به و یا سیب و یا آب معلق یا ذقن
حاصلی بر نخل کلدر قامتک شمشاد دکلیم
باشدن ایاغه دک برتن برک ناز و شیوه دن
یوق یوق آب و کلدن اولمامشدر انکی تن
جان و دلدن پاره دلمشدر وجودی چلبن
بر نظردن ویردین دل ملکنی یغما ایلدک
کون کبی اردخی عوض حسن ایدرسک ای مین
شبکلاه اوستنده دلبندک کوزلدیکدر
باشنه بر دسته کل قومش در و سیم تن
درز اوسته کیا وزبلسه دکنی ایستم
فی المثل جان صغیفدر بنم اول پر بمن

ای اصول آلنعی طوره سبغ کوزر انور ایدر
صقلمون آنی یاور کوزدن حسن ای دوا
دلت شو وقتیله پچه جان جبینی اولور قبا
انکلرای سرو سیمین تن قبا الدنی وقت سن
ابر کیبی قالمویاش وکلدی بسر عشاق الغز
کلشن حسن اچره کل کبی اول سن شاد و شن
بن اولا این سایه وش خاک سیه ده پایمال
بو جهان طورده ای دوراتی سرو سیم اندام سن
آه عاشقدن یا ور بلا اسون کلزار که
بعنی اولسون کلک یادخراندن بی حسن زن
پادشاه هم کنده کرا بل کمال قول ایدن
سن سلیمانسن بکا بارا اولسون هر اهرمن

خیالی فرماید

ای عجب بو طرهٔ می یا ابر مشکین افشانمیدر
نخل کل اوسته یا خود دستهٔ ریحانمیدر

فاشمیدر یا شاهباز چشمه ایکی قنات
یا هلال چرخ یا خود قبلهٔ ایمانمیدر
خال لاله زار حسنی یا خود خرمن حسن و جمال
داغ باغ سینه دوشمش مه تابانمیدر
بارشیا یا برک کل یا غنچه یا باغ ارم
لب میدر یا برک نیلوفر ودوشمش قانمیدر
یا دل عشاقدن بر قطره دوشمش باغ عدن
دشمیدر یا ژاله اچمش غنچه بر رخسانمیدر
چشمهٔ خورشیددن یا انجم پرتو نار
اوزلر نخمی یا رصدگاه سپهر زندانمیدر
یا چه یا بلی و یا خود بوسف
یا رب اول کردلمی یا مهر و فا طومار یی
شمع کافوریمیدر یا خود پسر ارجانمیدر
نافهٔ میدر باغ یا خود سنبل بهشت
مرغ جان آشیان یا خود نشاط کانمیدر
غنچهٔ رمی یا شکفته اولمش کنار سرو ده
عالم ابد اچون یا یا مه یا عنوانمیدر

ای خیالی قاره کولغدرا ودیسن اکرکن
ایکی ساقی‌ماهیان یا چشمهٔ حیوانیدر

قصیده ثانی

خورشیدا اوکنده شعله‌لنوز ماه نو مدام
کویا که شمع قدر شوکوریور کنار جام
جام هلالی سبب عجب کوردیلر بوشب
خلق جهانه قلدی خداروزه حرام
کرمیتی ویردی شفق نار هجر هلال
تاکیم چراغ ماهی یوب رفع او ظلام
موی سپید حلقه سپهر پیرزن
ایتر که طاقت یلیخ خلق جهانه دام
چرخ عجوزه بیلنوب آنکونه چیزین
بر نو عروس کبی ایدر نازاخرام
یا حسنی کورندی فلک ریلک در
کاولمشدی اکرقلکوه جفا مقام
یاد فر تسپهر ده رای رشید در
دین صدیسیا کبی خلق اد اتیدیلر تمام
زرین دوات ماه نو اکتون قلم شهاب
ارقامیدر نجوم فلک دفتر صیام
بهرام الینه خنجر الوب قصد ایدر حقی
عدای دین و دشمن اسلامی بی‌تمام
جرم قمر هلالی عین سعلی یازر
عیدشر یفی ایچون قدر احترام
نازکجه رصد ارده کشدن ننی دیم
اولوردی بو ملاحظه هم رخیال خام
الاکه ماه عید بو بوزلر ایجید در
ارباب عقل اوکنده حقیقت بودر کلام
یک زمانه بیشتری دیدی ذشته الوب
ایرکوردی خواجه صدقتر عیدن پیام
اول فاضل زمانه لبیب وجیه خلق
اول عارف یکانه ایدر بوب بلند نام
بابا قسند جهانکیر خاک پایی

کوکدن هلال ایکی ایکی بولیسیلو رب سلام
دوران ایچنده اکر کوکون ماه نوکبی
کهنکه قدری همیه وفسلام لام
منقاد امر مفتیسنه وعبت سالار
اودلی اشارتیله وولی الااحترام رام
بازوی سعی دامن مقصوده ایرمدن
شمشیر عزم اولوردی همشوابه بیام
انوار مهر رای ایله منور جبین صبح
انفاس خلق ایله معطر شام شام
شمشیر استقامته نسبت کلیل و کند
کر تیغ قهرمان اولبابخود حسام سام
فضل و فضاسی ایچره بو افلاک بی‌قرار
اوج هواده بیدی معلق دوار جام
برجبین اسکیجاکه اولوردی چهره ساع
اولماسه کرحاجت افاضلدن ازدحام

دریای علم و کیسی جواهر اولا لره
ویردی زمانه حرمت اسکنده احتشام
کنف یمسیمی فلوزه امرحوده اوقت غیض
باران اربنه ذره و پسر اغدره عمام
کون کبی یا بش قکوه ایردی کوکه دک
کیمز ذره دکلو اکلادی شان ده احتشام
ایتسب ورکه صورت اقبال کوسترر
حسن رای دولتی و شد و جز انجام
دهر ده دوام دولتیدر رضایت المنی
چرخ بقای عمر بیدر منتهی المرام
انجواجه یکا عمر بکنسک استانه
یاقی یکسنه بنده یچکمزنن عشلام
خاک درینه یو دن ایدر بر رفتاده در
لطف ایله دستکیری اول انسوان ارا جرام
سرر ابتهر مرادی اولا الده بنده اول
حبل المتین عهده کلشدر اعتصام
کردون دون ایلمز اول عمرض احتیاج

طابک طورر کن ایلیه منت لیام
خاتم بو دور ایچنده کوردی جهان اگر
ایتمک ارادی سوه جود کدن عنتنام
لطفک زلالن ایله عطاشنه دل اگر
ای منبع مکارم و ای چشمه کرام
ختم اولدی سوز نشانی جمیلک سجلدر
کاولدر رحیق جام نشاء عنبرین ختام
ذره عای زین ایده لم تا که پاره سی
ساقی مساق مدحنه خلخال احتشام
هموار تاکه ادهم ازرین مقام چرخ
نعل زیله ایله بو عرصه ده مقام
دوران مطیع و کردش کردون بکام دل
اجرام رام و دولت اقبال مستدام

[illegible]

کلشنه آلتون ورقلرین ایدوب باد خزان
کویا زر کوبردکانی اولدی کلستان

رشته باران کمش تل سیمکش برخریف
ایلدی چرخ دونیلر کویا مینا زمان
برک بیدی باغده آب روان اوزره کورو
دیدیلر قمش علاقه دن بو تیغ زرنشان
رنکده ار باغ پر تابر دو کلش برک زر
صاندی آلتون بتیلر و نقش بساط خزان
بادکرد ان اندار و اوراقی صنمک کردبار
اندیلر سیاره اقلیم عبیر بوستان
پروبالی بریکش طوطی یکن برک چنار
زرد اولوب ریخت انجاره دو ...
رایکان آلدم ... لعل و یاقوتی ولی
شمدی نقد آلتون طوتر الده کهال عنفوان
سلطنت تاجن کورب بخت مو زر او لدلیم
پنجه سلطان یوزکی آلشدر بکم باد خزان
قانلو یاش دوکش رخ زرد و غبار آلود
وار ایسه دهرک فنا سی اکدی سیر عاشقان

دست بر دوم صری احسن کوزبه بادخزان
دیدی آل زرقای اوزره قرنیلچلون
زالدو برک سمندن پرزر و کوهر چمن
کلشنه وارن نثار اتدی برکردباده کان
کوهر برابر شبنم کوشوارضرور ق
صحن بستان اولدی کویا چارسوی زرکن
سویلکز کیم خطا باقوت رحمتز چمن
باد صبح اشندر آنی جلاپیر نشان
بر لیل عنبر زرافشان کاغذ اولمشدر چمن
پاره شور بازل کر مدح ایدانی یکدن
خواجه عالی نظر ... فضل و هنر
حضرت بابا افندی کامبخش و کامران
آفتاب عالم آرای سپهر فیض و کرم
بولدی رای فیضله نور و فر کرو جهان
ینی ظهور اعیذ رکن چو ... انجم
پستان خاکیدر الکیل ... فرقدان

روزکار کشتندن کلشن بخت میمون
نیته کیم باد خزاندن باغ کلزار جنان
صفحه آیینه عالم نمای طبیعت
جلد دنیا و ما فیها مصور در بهان
راه باغی برک زرد و نقش کلدر روان
رهکذار کده یوزن فرش ایتدی ماه آسمان
ایلویدر فیض جودندن کمال صنعله
ذات پاکک کوهر پروردکار کیمیا کان
مجلسنده قلبی آلتون کیبی صافی اولمدن
عمر و دولت پایدار اقبال و عزت جاودان

وله [illegible]

اورینوب باشنه زرتاج مجوهر سنبل
اولدی اقلیم چمن ملکنه سرور سنبل
شهو ... شکست ایلدی طرف کلن
کوکلنک تکرار چوزدی سرام سنبل
اولدی کلشن یزرد امشکین ...

152

۱۵۳

کوزه جنت شتا او سته لشکر سبیل
سر اعدا که طاقی سنک ملامت کلّر
اوله دشمنز و کلک باشنه شمشیر سبیل

باقی فرماید

عارضنک خورشید عالمتاب تابنده‌ملودر
ایلچون حسنک بازاری کرمیتلودر
جامه دیبایله خورشید زیبا لنمز
شمدی انلرن جلوت حسنک سنک شهرتلودر
سن طراوت باغنک بر غنچه خندانی سن
ژاله دو ممش برک کل برا غلمش صورتلودر
خنجر جانان اجل جاینه دورمز قوقا
بولز جان ویرمک انک شو لقدر لذتلودر
کیمیا در باقیا خاک جناب میفروش
آستان خدمتدن قاچمه بر دولتلودر

وله رباعی

شام فراقک آخری صبح وصالدر

مهر منیری پرتو نور جمالدر
عالم اثر ظلمتی اچمکه بزم انجم سر جامی
هر کیم نکان کو بکا همسم غالدر
باد غم محبتی بو کلمه ای کوکل
شاید انجق امیدیکسن احتمالدر
اواب بزم وصلتی پروانه وکمی که
بلبل کبی دکلدر اول اهل حالدر
رنک ایمنی غم و دولت دنیایه باقیا
کیم خواب غفلت اچره همان بر خیالدر

وله الفابات

زبا قیدرلک غم زمن بایم شر ایلر
سرکش انلدار محبت او دیکیم زخم کی باب ایلر
نرکش پیر و در قد او نخل عالم ارانک
جمالی نور زلف شب اسان حجاب ایلر
نعیم وصلن الجک و زخ هجر صارجانم
بکا بو موجب او کقد قیامت چوق عذاب ایلر

حباب اولمز یم بولیشده جانلر ورد کلمه اما
بکا بر بوسه ور سن کندی بیک کره حباب ایلر
تنش کل اولدن انجان طبیبی دستکیر اولکلم
بدن ده جان باقی طور میوبن اضطراب ایلر

وله باقی افندی

نظمه زنکین کبیم وصف لب دلبر در
بکیمه یر نظیره قیتی زنکین بر در
دیه مز بکیمه سنکی دهر ورق زنکینی
غنچه مجموعه سنک بر ورقی زردر
وصف لعل لب دلداره ایدوب اولدی کوکل اشتغالت
سکوردی دیده لوزان اولدی لوز وان تر در
سکر کلمه چشم تر کهر بارلو لوبینه میدانه
ساقیا و جسته ز ار کیرودی غلی ار در
اینچین کمر حلقه پیسیلور باله الداوچ ار در

وله ایضا

جانانک اقتبا بندن الوب لودر
نه تا بانه دوند بی جام بلور

صراحی همنشین و همدمک جام
نیچون ابن بن جبر عدبدن کسی اکنوم دور
جانانک شوقتن دو تیز کوکلر
تجلی تابنده صبر ایلمز طور
سهی وصلن اشد و در عاشقی کهی دور
بو دور دنیا کهی ماتم کهی سور
چکک زنجیری سودا سنده باقی
بکم دیوانه در دیوانه معذور

عبد الرحمن

ایسکک خاک ره چشمه حیوان در
فکه مطلع خورشید درخشان در
زلفنک دست رسیدن طوید کمر جلوه کر
باغده سنبلک احوالی پریشان در
باغده غمزه ره زن که تیغ حیدر
خنجر عارضکه مصحف عثمان در
صفحه عارضکه منزل آیا ایلیم
کیمک کیم روشن ایدر

154

کجا ایره چتر اوله تابان درکر
کوزلرم یاشی فنا وردی دلدای باقی
عالمی غرق ایدر اول بحر فنا وان درکر

وله ایضا

جوی فنای خلق ارزانی [illegible]
بحر فنادن [illegible]

[illegible]

غایتده اتشه ایدی کوکل تاب وصلوکه
صونر لعینی کیدیعی و بیمیش آبدار
زلفی التندن لمعه جان بلا کشی
بوینن قولاغن اویدی کریبان و کوشوار
یاقوت و لعل پرنی آوردی لبلری
ایدوب نثار سوزده یجه در شاهوار
خالی دماغ نعلدی عالمده باقیا
خال نکاره بکزار لی نافه تتار

عبد الرحمن

لشکر فتنه نکاچین خط و خال تیر
تیغ لازم دکل اول غمزه قتال تیر
فتنه اقیتسنده بای ور نه غزال خطک
کوکل الا غمزه رنگک ایلدوکی آل تیر
ابغک لب تیغ بر نظر بن ناکه
شهسوار میز اندکی ینی پامال تیر
عاشقک صید ایده ایدی ایل و بهار روار

شهبازی نظر همتیکی صال ایتر
اهل دل اجابه دیبا بیله زیبا لکمز
باقیا عارف اولان کیمسه پریشان تیر

عبد الرحمن

چکدی زنجیره بنی غمزه ک ینه کیم شیرا
اشکه چشم ایکی بامندن ایکی زنجیرا
نعل کیمش یا شه هر بری اولمش یینه پیش
ناوک مژکانکک افکنده سید ر تیرا
یانه آلسون دیو کافر کوزک غمزه کبی
کردیلر شهری چلیپا نکاری شیرا
شعله شمع جمالی شوق حسنه اولدیلر
برچراغ ایده مزلر اول نامرادی شیرا
ارمکده صبح وصالک یاره هرکز چاره یوق
باقیا افاقی طوتدی نالۀ شبگیرا

الیضا

بیللرده دوری بولکده سنک پایمالدر

مسکین زلفی ایعنه صالمه وبالدر
مغرور اولمه یاو شیمه حسن صورته
برآفتاب در که سپهر بع الزوالدر
قد بلند و قامت عرعر تمام یار
کلزار عیشده الده تمش نهالدر
موزون قدی شعر بلندم مثالیدر
نازک میانی اندره ابر انجیز خیالدر
باقیا عشقده هوس قلمسه باقیا
زار بلای عشقه ایمیه بسن احتمالدر

وله ایضا

کوکلک کداسی اولدی دل امیتلا کبی کور
سوداکی ملک سلطنت ایلر کدالی کور
دارای تیتمسند وشال ای مشکک اولور دیو
دوای جبینی کشت و کدا رایت خطای کور
آیینه ناک صفاسی نظر صورتی زور
مرآت حسن پاره نظر قل صفالی کور

یشبنه کیدی ای کشنه انگلدن الدی ال
کوکلم دوا اوجه دی ای چشم افندی بجابی کور
کوکسم کزاردی زهر اله باقی بو عرصه ده
نازک طوقندی نیتر محبت قضالی کور

وله ایضا

رندانه جابک جاب اسابو زینت اقدیلر
میکیسی باقی ار کم ایتن بغنم اقدیلر
کشتی صهبا ک کشدن خلاص اولمز دیو
لوندلر فلکه کیسی محکم ایسیر طاقدیلر
رخت و بخت دور قن چشم اشنه یا قمو
وار اوبلر غمازار شاه جهانه چقدیلر
بر ایکی مسمارنه وار ییر کوزدکلر دیو
باشنه غمازک ارباب ظرافت قاقدیلر

وله ایضا

باقیا فلسون معطر زمر انامی دیو
پادشاهک مجمر علانده حسند القدیلر

تاریخ تعمیر قلعهٔ وان

مرجع خاصان درگاه معلا
زیب تخت عز و فر زرین کلاهان
منتخب ذات کریم
نصوح آغای عالی
اولوب در صدر و مسند ممدوح دوران
نزول ایتدکده وان وقت سال ابلوده
بر اول قلعه بکلر ولدی ویران
دل معشوق کبی یقدی دلیدی
یا نورکن قلعه عاشق بکی ویران
مهند اولدی طالع بیچ بیچ و باره
مجدد اولدی طاق زرنکار ایوان
بو خیر مثلو صفا کسب ایتدی عالم
مسرت بولدی روح خان سلیمان
بو تعمیر اولدی کویا درس خرابات
کلان آغالر اولیسه یبق خوان
دیدی تاریخینی فکرم بیاس نیز
بکی تعمیر اولدی قلعهٔ وان

وله رباعی

چشم نرگسده بر داغ لعل فام
قاتان تندره یاتان اولدی ایشان
دل پر اینکه عاشق تاریخ
ایسه دن اورده کلن الف یاران

بردوس ۱۴۸

فرمان حق جاین در اشبو دورم
حکم قضایه ذره ذره چون بو قدر عادم
باش اکسه زرا دیه دنیای دون ایچون
الله درلو کلم اعتقادم
نه منتکای نازرکشن جامه طامع نیز
حکمت کمال لطفنه ابیزار التجا دم
زهد و صلاح چه عالم کونی فنا دم
طوتدی اکرچه دنیا فانی بو لور
منت خدایه دولت عالمده آه و اوم
باقی قالور صحیفه عالمده

وله علیه الرحمه

دلا بزم جهانده که احسن باید ار اوز
عدم الدن اباعی قو وصنت ابرار
صفن محبت و ضیک آبی غنمت اخیار
کوزل سوکله زیر ایچ و پیچ اختیار

کناره تیمور ین اول کوهر یکتا
کناره چیقسون زیرا کو هسر یا بیدار
نه فائز اعلام صحبت نزد و بارک
عجب بر دمی اولور چشم رخوت اینکار
اول آهوی بکا صد اولمیه جسم ابتا
اوکنجه قاپچیسر اما با قیاخر نکار

وله ایضا

عالمده ذره ده وکلو بو عینکن وجود
مشکل بو در که ذره ده دن آرتق جو دیر
او تاره بزم جنک صفا ذوق حسن
کنج بلاده کوز دن اوق آسک
تاج زر و دی کو رینور وار بس
بالای سرو ده ابلاه دو کبود
زر تبت جامه کیدی پیر اه صنوبر
انه اجاطه چی پچوری یازرا

باقی متاع فضلی بازار دهرده
جور لیام و محنت ایام سوزیمز

باقی علیه الرحمة

کل ای ساقی بولمعه زیبا عالی گلشن مجلسی
گتور جام مصفا سن که تا اولسون رخ صفا
پیاله عکسنی مرآت فلکده آفتاب اولسون
فروغ ساغر صهبادن اولسون رخ مجلسی
شراب الحیوان جام زرین آفتاب اولسه
جهان ایچره گرکمز باکه سن ای هما مجلسی
قدح قانی علوب فیه دوکنی فغان ایله
نکدرده غم عشق او لوبدر مبتلا مجلسی
قدح فقیه می صوحلق رندان آنک حوضی
سرای عیش شادروان اولوبدر باقی مجلسی

باقی

سینه کم عشقله الفلر پس

بلبلون اول سروی سودکده هر کس
تولدلدن فغان و زاریله
ولی اوجنده ایلکم زمی جرس
خاک کوی یاره کوزلرده
طوزه ای باد صبح انی اولوب اسر
اووه بادی حزان که ایتدن
صالمن زین اولدی تلاش هر
عشق یولنده باش کیدر باقی
باشندن گیتمز هوا و هوسر

ولها

کوکلم داغ غمکله بیزده ارشمع او یاندرمش
چراغ عشق ایله غمزه ک آتش ایله یاندرمش
کوکلم نقدین آتش بار کمش حلقه ذکره
برایکی دردمند آواره یی وار مشعله لندرمش
دیمکه مجنونه کلمش عاقبت لیلادن استغنا
بلای عشق او سر کردانی یاندرمش او صار

بولوب ناسی بجران آتشنده دل حیران مجنون
اجل پیمانه سن صونمش حیات ابدیه وندرمش
بوکون باقی بنی آن آفت وصالن و عدالمنش
بلالر سو باشی مکیسنی کیجه دن ایاندرمش

و له علیه الرحمة

بحث ایتمسون عذار کله کشنده شمع
فانده چراغ ماه شب افروز روشنده شمع
چون صبح اوله بیلد اولور لوزی قاره
کرم اولمسون و اسمن اغیار ایلمه شمع
باد خزان ارشمدن ارجمن باغ کیمر
بزم بهار ده بر اولوبدر چنده شمع
اولسون چراغ زنکار دشمن ای ضمیر
باقد وچهر و ماه بودر کنده شمع
باقی عجب بنی شعر ولفوزک اتپیر
ارباب عشق صبح اولیجق اکنده شمع

ای دریا پاک اغوزک نسبت سنگ صدف
دریا سوا جسلنده یالوزپاره حارف
عمان اشکک چشمه سرکردل اولور
دریا اوزنیه اورمز یدی باد صبح
خاک رهکدن ایردی مکر سجده مم سیم
بوی عبیر و عنبر اولدی هر طرف
بر ماه درکه چواره سن الش استاره لر
بزم شراب نه عجب شوق اوردی دن
اتکم کیبی یوکده قلوب زکار نمان
اندم عمکلوارمی چشمی کبی تلف
زخم خدنک یار سعادت نشانیدر
سینه امدیدی اول قشی یا کا شکل هدف
اسرار کشف ایچون صوف کشف
باقی مرقعیه جکر نیه کیمر

ولها

مژه جیلن و ورار اول غمزه قانی صف

کویا جنکه طوره سبزه کذاران صف صف
بنی سیر ایتکون رهکذر کلشن ده
ایکی جانبنده طوره سرو خرامان صف صف
لشکر اشکم قرا و لوزخنک ایتکون
کوزلرم موجدن بحر عمان صف صف
جامع بحر کوره تا کمله عزا اوکون
بیلکی نقاده کز دیده صف کریان صف صف
کوکده افغانیدر کیم ضمیر بحر جبل کلنک
چکلور کو بکوم مرغان لعل جان صف صف
اهل دل درد و غمک نعمت میز شوق
در بلورلر اکمک خوان مهمان صف صف
قدرکی سنک مصلاده بلورلر باقی
طور بال علف اوتوشو کی یاران صف صف

ولہ [illegible]

کمال و فضل ایله عالمده فخرم یوق
ملامت ایله غمک جهانده عارم یوق
هزارم [illegible] عشقکده غالبم [illegible]
نهایت ای صنم اولدکلو شهیارم یوق
حضور [illegible] ادرشدم اکرچه سر فنده
ولی کوزلری [illegible] اختیارم یوق
چمن غنچه دل [illegible] کلون چلوک
یا [illegible] شوخ کلعذارم یوق
عدم دیارینه چو قدن کدر ردم ای باقی
شراب عشقدن [illegible] اقتدارم یوق

ولہ علیه الرحمة

شب تاریک کوزیم نور کوزیمه روز فراق
دود آهیمله طولدی سراسر آفاق
یبر [illegible] قتی [illegible] چرخ کبی
قدمی قتلمی کرم طاقتمی ایلدی طاق
طوتدی [illegible] یوزن [illegible] عذارکا کورکا
قیلدی [illegible] وصلت اشراق

الن

راست یول [illegible] کج اولدو لور اجابا
سرکوبک وار [illegible] حجازه عشاق
[illegible] جهان دولکی
یا [illegible] یارینه نفاق
بیزه وار [illegible] عدو ایلدی یارینه نفاق

ولہ باقی [illegible]

یاز [illegible] لبهار [illegible] ورق ورق
کل مغفیدن [illegible] بلبل [illegible] سبق
عشقکه [illegible] یاتوق
تا [illegible] بوستانه
یاوه [illegible] باده [illegible] قبق
الله [illegible]
[illegible]

یا [illegible] نثار ایدر
مسکین فناده عاشق دل [illegible]

[illegible] شیدا

[illegible] چشم زاری پاره پاره
ایدر [illegible] کوکلری پاره پاره
[illegible] وجودن [illegible]
کوزل [illegible] روزکاره
نظر کی [illegible] فتنه [illegible]
وصاله چاره [illegible] چاره
[illegible] باره [illegible]
نجا کل [illegible] روزکاره
عجب [illegible] کوکلدر
بو کون [illegible] سینه پاره
[illegible] دل [illegible]

وله شیدا

قانی دل [illegible] شر ایت شوقدن [illegible]

160

چون قبله در ایدونك یوزك كعبه جمالك

منع ایلمه اصحاب صفادن رخ آلك
بكزر نجم الاسوده یه بتكده كی خالك
شاید كه بیغبار ولیه یرده خ وصالك

كل كل اوپیم گردنكی دردسرم وار
بر بوسی اوزاق یولده كیدرم سفرم وار

ورزر دل وجان دل اصنم كیمسم اوزره
یا بن نجه جان ویره‌یم دل لعل تر اوزره
شول مفلس محتاج كبی سیم وزرم وار
صایم می ولو اختر خصوصا سفر اوزره

كل كل اوپیم گردنكی دردسرم وار
بر بوسی اوزاق یولده كیدرم سفرم وار

دل ویره لی سن قدی الف قاشی كمانه
یتر غمزه‌ن خاكی نشان اتدی زمانه
چون كچدی جفا تیره‌سی الدن اوقیه جانه
رحمت دیمدور نوه نجم انته بهانه

كل كل ... رم وار
بر بوسی ... سفرم وار

بر دم بر بالینمه لطف ایله گذر قیل
بن بوسه لعل لبكی نقل شكر قیل
حالی قولكه همتنیه آزاده سفر قیل
احوالی اگر كورمز شفقت نظر قیل
كل كل اوپیم گردنكی دردسرم وار
بر بوسی اوزاق یولده كیدرم سفرم وار

چشوتن باقی

دم رو باده بنه بو كیجه جانانم ایله
عیش و نوش ایلیه‌یم صبحه دكین جانم ایله
طرف عالمده ایدم اول كل خندانم ایله
وحدت اتدم نه ایله مصحفه جانانم ایله
بن ایدم ساقی ایدی اول مه تابانم ایله

ایكنجی بند

دل دیوانه دخی كوردی بزم صحبت مستم
قارشی ایتقد دردوب ایلیدی خدمت مستم

شول اوموت بهمیته جك چكدی یلدیزیز
آرتدی بیانده اتاك غرا آتشیز ر عیثمیز
دوری ظاهر اوله وه‌نی یولو قلیم حساب ایله

اوچنجی بند بودر

حرز حال ایله بیانده بشد قلدی عطا
خاطره آلدی الهی كرم ایتدی بكا
وصلنه آثار ایده میر بكونه اوله دوی اسكا
صبح صادق اشیدیب نوزانی قلدی بلكا
دوری شاه اوله یرمی سر تابانم ایله

دوردنجی بند بودر

دوری دائق اولكن كا غمسم جوار اوله‌یم
عهدبنانه درست قولی بوتون یار اوله‌یم
[illegible]

اووره باقدی كابنی باروبن اول اجان بنیم
التفات ایلر ایكن جشفونه وجسمیم
نجه تعبیر ایده‌ییم بن ایل یاره ایله

فضولی بغدادی

رمضان باولدی چكوب شاهدی پرده‌یه رو
می كیجون چكدی اولوب تغیره آجدی كیسو
بلدی مطرب كرنده حال كتوردی قانونی
زیدن چكدی ایا عیشی جام اچیی و
زهر قانونی بوزدی زه ایكون جسكه ده
[illegible]
رمضان آلی اگر اچله جنت كاوی
زرو اكیم اوله منخانه قبیو سی با غلو
فتح میخانه ایچون اوقت فاتحه‌ار
اوله كیم نور زمزه اچله باتیغ
آفتاب فتح ایتدی رمضان آی [illegible]

وقت گل باقی گلرخ کبی رطبی لطف
سندن ای یحیی می گلگونه مستغنی عجب

وله یحیی افندی

گلدی شهزاده تخت سلطان کامیاب
گویا معتدم ایلدی تحویل آفتاب
ابتدی بهار عالمی خورشید طلعتی
نوروزه قالدی اولور ایدی عالم خراب
ایتدی شهزاده چونکه سفر اولکرن خلق
خورشیددن اوک او شهک رپا پیرزکاب
هم اول یمنده حضرت سلطان احمده
مشتاق ویمالیدی خاک شیخ وشاب
اولرزه نک خلوصله رحمتا زوا قدمی
یحیی کمینه بنده شاه فلک جناب
اولش عطاسی قوللرینه بی شماریدر
ویرسون او پادشاهه خدا عمر بی حساب

وله

گرچه اولور جامه اول محبوب زیبا تشنه لب
لعلنه اولمغی ساقی جام صهبا تشنه لب
سایه انداز اول لب جویه نهال ای نخل دن
پایکه یوز سورنکه جام مصفا تشنه لب
بویه استغنا اولور ای پادشاه بی نیاز
خوان احسانه عدو قومش اجانه تشنه لب
ابرجوده منتظر ایکن دل یحیی دکل
پر حرارت دشت حسرت ایچره دریا تشنه لب

غزل یحیی

ای زلف خم اندر خم حسنی قلاب محبت
نسبت سکا چکدی دل ارباب محبت
دلبر گوزل الده خیالده هوایی
حاصل بوکه آماده در اسباب محبت
بر بحر ایشای عاشق شیدا اول ازرک
کانده بولنور مثل در نایاب محبت

یان آتش پروانه وش اینمه افغان
ای عاشق مسکین بودر آداب محبت

یحیای چشم عشوه گر اسه نوله بی باک
مفتوحدر ارباب دله باب محبت

نظیره یحیی افندی

برکون که کلیم شاد اوله محزون محبت
چوق عاقلی الزام ایده مجنون محبت
عاشق غم و هجر ایله بیکانه اولور می
عاشقی غم و هجرانه قانون محبت
عالم نه بیلور کور [illegible] دستور زندان تتار
واعظا اوله می [illegible] اوله کانون محبت
بردولده که سوزان اوله [illegible] بیکور کیمیر
حکمی معجون محبت
جرئت کور ب عاشقی کلمز
کیفیتده ویرر

بغلندی دلم قالمدی شکوایه مجالم
کورینلدی یحیی بنی افسون محبت

یحیی افندی

اتمسون آسنک حوادث جام صهبایی شکست
بوچه ابلر تیر آهم چرخ مینانی شکست
دیکمه بنوز ایشترار سینت دلدر دارا پست
دیکمه بر شیشه علمنک حال زارانی پست
[illegible] شهاب کور رسک اندم و ایپ
کیجه لی در [illegible] قندیل ثریای شکست
بادآهم آتیه [illegible] اولوردی طفل
کنج وصل دلربایه یمکن [illegible] شکست
همت مردان ایدیدی چند اعدای شکست

دلمه العفو ربرابولنمز گوهر نایاب در
انمه بلمز الکشا بم قلب یحیایی شکست

وله یحیی افندی

اولیجق سروروش اول دلبر رعنا بلند
اولدی آه وناله م [illegible] وافلاک بلند
عاق جسنک او لورای ال شیدا [illegible]
کاکل یار ایله ورکاری ول [illegible] بلند
ریسمانن قورر استاد رسنباز بلند

کون بکون ولمده درمت نارنلد
بی قرار اولوب ایدر غنچه کریبانی چاک
عندلیب اولیجق نغمه آغاز بلند

وکلدم بلبل کلزاری کمی نجه
نغمه دلکش و برقاعده آواز بلند

ولد
کلارکوزو...
...

یلیم سنک...
[illegible]

کیم قچان خاک سر کویک اولدیکن بکا
...
...نا مغان نظاره کلشن بکا

ای فضولی اوده یانسون سلطنت
یکدر اندن حق بلور بر کوشه کلخن بکا

فضولی فرماید

اکشته در جهیم که دور چرخ...
مردم چشم...
[illegible]

ولد
[illegible]

ولد
[illegible]

مستی چوق صالدی لطف هر یکا
کوزه رو اکیم اوله عالم خراب
کیم نظر جانب عشاقدن
نالەلردن ایت اجتناب
شامل الجسم صبارم محو دک
ای بشر حجب ...
دوزخ کیرم ... یوم الحساب
قابل جنت دکل اهل عذاب
صالدی ایغدن غم عالم بنی
ویر بکا غم دفعنه ساقی شراب
احسم قیل قاده اک حالنه
هیچ کرمی بکا رحمت صواب
یار سوال ایتدی کە حالک نەدر
چنیدە فضولی نه ویرەیم جواب

وله فضولی

پای بند اولدم سر زلف پریشانک کوروب
نطقدن دوشدم لب لعل دُر افشانک کوروب
اوده یاقدم شمع وش جانم یاقوب خندانکی
چرخ چکدم دود دل وصل خرامانک کوروب
داغیدر هر یان کوزم اشک وزر یاغم پاره‌سن
خلعت کلکونه درخشان اوزره چولانک کوروب
برزمان اولمز کە دل اوقدن اولمز چاک چاک
کوکلمی تنهاق ایلدی پریشان سینه‌ده
اولسەیدی جمع هر یانده پیکانک کوروب
بند زندان غم و محنتدن اولمشم خلاص
آه کیم دوشدم بن چاه زنخدانک کوروب
ای فضولی بوخبر کیم دوتدک بنان دلی
عاقبت فهم ایتدی ایل چاک کریبانک کوروب

فضولی

روزکارم بولدی دوران فلکدن انقلاب
تاکە بن آچدرا ولدم ایاغن چکدی رخندن نقاب

شعله ایله یاندردم دل ... پی
براو اولدم چرخ کین جور انلرجی ...
لعلک ایله باده بحث ایتمش نه‌کمراه‌لق
اولدی واجب ایلمک اول بی ادبدن اجتناب
اولدی ابر دوده هم پرده رخسار ماه
آه کیم آلمز جمالندن هنوز اولمز نقاب

کسمدی بندن سرکوینکزار نزدیک
ای فضولی نیشه دیراحت اچرتی عذاب

وله فضولی

وصلک بکا حیات ویرر فرقتک ممات
سبحان خالق خلق الموت والحیات
جو انکه کل ... و ... بولور
طوبی لمن یباعد الجهر والشبهات
هم کدر ... مقاصد سینه‌کیسی
ماشامن ارادیه الفوز والنجات
حق آوزینده سبب ... وجود ...
او حجبت بالظهور ظهور المکونات
ایرد ... حسنی قلدی پادشاه
واعلا کمال ذاتک فی احسن الصفات

قلدی کدای نعت فضولی تمام قیل
الکمه بالسلام و تممه بالصلوات

فضولی

عکس رخسارکله اولدی مزین مرآت
بدن مرده‌یه فیض نظرک ویردی حیات
بکزه در دم قد موزونکی الحجوا کر
جان الجنزه الف ... قول حرکات
خط بو مضمونه در طرف بنا کوشکده
کە بوزنده انک سبزه بیوق قایدی نبات
کاکلک قلدی معطر با کر ... کی
دیمیوز نکە کیوق کردش دوران ثبات

168

غمزه پیکانن ایدر عاشقه چشمک تند
ایله گیبیر مردم منعم وره محتاجه زکات
آفرین جوهر مقصوده که سنسن بالذات
ممکن اولمز بو صفا نیلده که ورع و زهد اعتقاد ایلدک
ای فضولی سکا ... اوقات
بلدک حالکی بیهوده چوردک اوقات

جوهر وانکه در مجموع اوصاف کمال
بو صفاتیله که سنسن فقد ... ذات
عشقدن باده و شدم فضول چکدم ... نجات
بلکه قید عشقدر دام ... وجودکا ملک
مظهر آثار قدرت غرض سنسن طفیل کائنات
فیض فطرتدن ...

ولە فضولی

مرده جسمه التفات ایتمکدن اوم ... حیات
اولور ... ممکن همدم سکا بوری التفات
پاره بلمز ... وصفن تمام ... دولت
... کوکل خضر ... حسن ...
... وبر کل وکلات ...
بن فقیر ... عشقی ... واجب ...
شمع انجمن ... عاشق
... عشقی ... معجزات
نوبت ...

ولە فضولی

خطار خسارک ابدر لطف ... ریحانلە بحث
حسن صورتن جمالک ... کل خندانلە بحث
جنت ... زاهد اهلی مناسب دوبلر
... نا و انلە بحث
زیناسب کر قلم ... اطاف ... و ازار
کرچە شتا وده چوق ... اطاف نلە بحث
... اول ... حوراملە بحث
بوزیلو ... بر ... لا ... نلە بحث
بوروکه دور ... جانلە بحث
نه رواکه قلم ... خورشیدو رخشانلە بحث

چندی تماشای حسن ملاحت عباره
بب ناز و عشوه درصانکن سبلاره

ولە

باعث عمر اولمیوب ... باده اولسون
اتش ... باده اولسون
بری ... لایق ... اولسون
بری ... جهان ... اولسون
برابش ... اولسون
رحمة الله علیه ... اولسون
قال و قیل ... اولسون
دور اولور ... اولسون
اهل علمن ... اولسون
سومزن ... اولسون

ولە

عمری ... اولسون
اول ... اولسون
کل ... اولسون
بیلین ... اولسون

... ولە

دل ... اولسون
روی دل ... اولسون
فلک ... اولسون
عمدن ... اولسون
همدم ... اولسون
بوعمر ... اولسون

غالیە

169

[illegible]

[illegible]

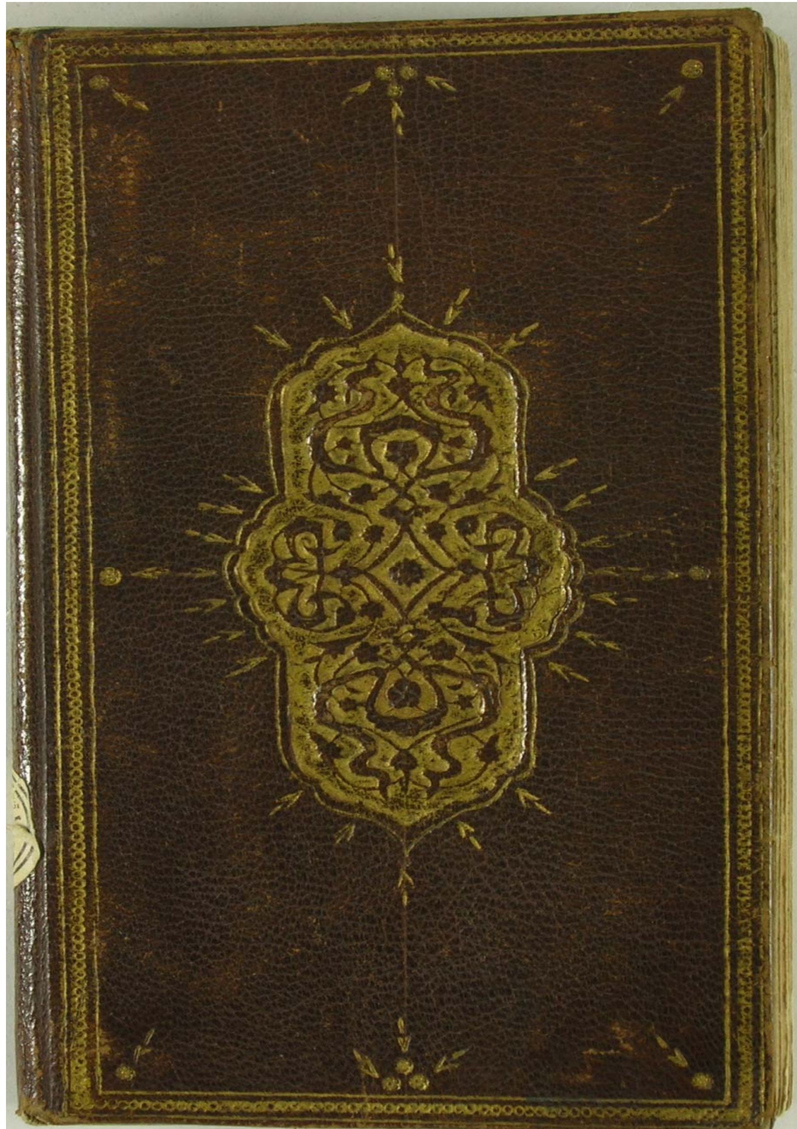

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Betül AKAR
Doğum Yeri:	Beyşehir
Doğum Tarihi:	13.11.1983
Medeni Durumu:	Bekar
Öğrenim Durumu	
Derece	Okulun Adı
İlköğretim	**Osman Faruk Verimer İlkokulu**
Ortaöğretim	**Karşıyaka İmam-Hatip Lisesi**
Lise	**Açıköğretim Lisesi**
Lisans	**Selçuk Üniversitesi**
Yüksek Lisans	**Selçuk Üniversitesi**
Becerileri:	**El Sanatları**
İlgi Alanları:	**Fotoğrafçılık, Edebiyat, Teknoloji,**
İş Deneyimi: (Doldurulması isteğe bağlı)	**Şarkikaraağaç Lisesi Edebiyat Öğretmenliği**
Aldığı Ödüller: (Doldurulması isteğe bağlı)	**2006-2007 Selçuk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Onur Belgesi**
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar: (Doldurulması isteğe bağlı)	**Yrd. Doç. Dr. Semra TUNÇ (Selçuk Üniversitesi)** **Prof. Dr. Ahmet SEVGİ (Selçuk Üniversitesi)**
Tel:	**05433306434**
Adres	**Göçeri Beldesi / Hüyük KONYA**

İmza: